

R. P. R.

DOS. Nr. 40002

VOL. Nr. 103

MINISTERUL SECURITĂȚII STATULUI

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta PĂTRĂȘCANU LUCRETIA

LEVENTE MIHAI

ȘI ALȚII

1980045

P 000218, Vol. 103

Data 26 IUN 1954

Urmează vol. Nr. 104

cu ofițerii care au studiat dosarul nr.

[illegible]

II

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

102-11-

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

11259 101.103

ANUL 1954.

VOL. II

D O S A R N R.

Referitor la

LEVENTE MIHAI

Sergiu (Kofler)

001

1034

L-am cunoscut în iarna 1940-41. Legătura cu el mi-a făcut-o fr. tov. Constantin Găina fr. (mai probabil) tov. Ana, mai târziu Stanca (dată în 1943 la muncă de jos) care după 23 August 1944 a lucrat la Apărarea Patriotică (circa 40 ani, scundă, grasă, ungurească sau emigrată din Ardeal)

Mi-a făcut atunci legătura cu Kofler peotră C.C. hotărâre să-i predau un grup revărsat în ajutozul tov. Sosa Sidorovici și instructor de mine, constând din: Anel Vijoli, Anton Alexandrescu și Petru Băteanu.

Venea din partea C.C., și-am făcut legătura cu grupul, am ținut împreună cu ei indicații mi s-a dat 2-3 săptămâni în casa lui Anel Vijoli. Prin cunoștințele sale mi-a ales în domeniul Securității Politice (tăți erau de la B.N.R.) le-a făcut tutore, f. bună impresie, binărită și mică.

L-am revădit în Martie sau Aprilie 1943 (după întorcerea mea din Ucraina) când am fost promovat instructor C.C. însărcinat să organizez, sub conducerea lui, Uniunea Patrioților.

Am rămas apoi legătură până în Martie sau Aprilie 1944, când am fost picat, cu întreaga unitate - tov. C. Agiu.

La început Sergiu (Kofler) mi-a făcut o impresie excelentă: manierat, calm, f. cult, cunosător al marxismului etc.

Alte mai faza au început să-și schimbe ⁰³⁵ părerea ~~2~~
 Într-o zi, a fost la iscaie ogălnul lui numărat
 conațional lui despatie, de stăpân - Când mi-au
 manifestat admirația asupra felului în care faza -
 cu toate situațiile lui morale faza - a știut să primească

totdeauna atât Petru (Sora) cât și el nu-au spus că „și-a
 făcut pur și simplu datoria”, când i-am alăturat că
 nu este conspirativ (discuția noastră murea în prezența tor.
 Petru Ion, de la Școala de Biologie) intenționat i-a chinat
 pe toți să asiste la discuția în toate protestele mele.

A murat apoi Zvonul Cătreceptat printre Sora Sidronici
 că ar fi suspect precum și scriitorul tor. Constanta
 Crăciun - ca suspendarea din partid a tor. Vintu și
 din Constanta Crăciun.

Când mi-am exprimat părerea de rău că tor. ca
 S. Vintu și Constanta Crăciun care s-au purtat foarte
 bine la Siguranță sunt suspendați din Partid mi-a
 spus - acum îmi amintesc precis - că atât tor.
 Vintu cât și tor. Constanta Crăciun s-au purtat
 bine „din mândrie, din ogălnie, pentru că vor să
 ceară în conștiință”.

Însăși, când au avut ~~reputa~~ sancționarea lui Foros
 pentru felul în care s'a purtat cu tor. Constanta
 mi-a răspuns prin scutirea mea din număr
 de răspundere pe cine o aveam și tuinea mea
 la „conducerea” județului U.P. care nu există.

Data îl întrebam despre cei din închisori (tor.
 Gheorghe-Dog, Mircea Constantinescu) mi răspundea
 că sunt bine muncă și că conducerea Partidului
 îi pare rău că n'a putut organiza evadarea.

tor. Șerghiu - Despre după cele din închisoare
 împotriva lui Toros și a lui nu mi-a prezentat. Mi-a
 vorbit doar de "fractionisti" ca de o minoritate minorantă,
 lipsită de principii, trădătoare și antisemită (cazul lui
 Răceanu)

Despre Horia (tov. Alexa Augustin) care îi comunicase tor.
 Sidorovici că Sergiu este suspect și că folosește o mașină a
 siguranței, mi-a spus că este un trădător care disconspira
 muncă c.c. prin asemenea afirmații -

Mai târziu, după ~~legalizarea mea~~, cred că prin Octombrie,
 Noembrie 1943 m-a comunicat (cele din colecția U.P.) că
 Partidul a primit legătura tehnică cu închisoarea
 Săcărăști. Eu mi-am oferit un tratat asemănător să o refuz
 printre al. dr. Schiap, însemn pe care îl cunoașteam
 din timpul studenției și care era medic la Săcărăști -

Scrierile sale cîmpate către Sili Weigel (amanta lui) în
 carea să-l adăos că în țigări fine, luam pe care
 nu l-am făcut. Această situație a dus la ruperea
 legăturii cu el.

După căderea U.P., îl-am mai întâlnit de
 câteva ori (4-5); era disimulat și mi-a spus că
 a fost suspendat din c.c. pentru neglijență de a
 fi trimis material în casa Weigel -

Mi-a spus nimic despre răsturnarea conducerei
 trădătoare din Aprilie și mi-a spus tor. Azin mi-a spus
 așa că după 23 August am crezut că Sergiu, devenit
 Leonin are muncă, mai precis biurocrats, dar tatăl
 muncă de onoare răspundere -

După 23 August, o bună bucată de timp, nu prea
 mi-am descurcat în încălțată problemă a foștilor fractionisti
 din tor. Azin legătura mea de atunci nu prea
 mă ajută. Într-o scrisoare mi-a scris "fractionisti" erau bătăi

La muncă de jo sau muncim în muncă (Răceanu, Pavel
Stefan, Alexa Augustin, etc) alții, ca toți, Vinți și Constanta,
erau în muncă de răspundere.

Când l-am întrebat pe toți. Ajun care este situația
lui Focș și Sergiu mi-a răspuns că bânditii ăștia au distins
Partidul dar el nu știe ca ei să fie agitați sau
trădatari -

Pe Sergiu l-am arătat chiar la locul (sora mea
Paulinomon) primii în armata și sovietice. Era vesel, bine
dispus. Atunci mi-a spus nimic descris. El a lăsat
să L-am întrebat ^{cu locuștii} L-am întrebat. Că a venit la mine ^{imprudent} când eram
semtor General la Palat pentru acte legale - aici a fost
intâlnire - la care m'am refuzat în altă declarație - mi
măntă o atenție descrisă -

L-am întrebat - absolut întâmplător - în ajunul lui
i mai 1946 în piața Victoriei. Se uita cu jind
la tehnicile care se construiesc. Și eu mă uitam cu jind
pentru că n'aveam invitații. Am mers puțin timp împreună
și a căutat să mă descopere: dacă am invitații, dacă nu
am etc. și să-mi arate umilitămintea. L-am întrebat ce
mai face el, ce face Focș. Mi-a spus că Focș
a fost arestat de Partid pentru că la o percheziție
făcută la el acasă s'a găsit o critică a tuturor
măsurilor luate de Partid din 23 August și puțin
atenții. Mi-a spus că și lui i-s'a făcut atenții
percheziții dar că negăsindu-se nimic, nu i-s'a
făcut nimic.

Mi-a spus că a făcut demersuri repetate la C.C. și că
asteapta judecarea și soluționarea cazului lui de către
Partid.

Dir. întreaga lui atitudine răzând însă umilită -

mişe și ure lui împotriva Partidului, nimeni nu a
pe argumente ci numai pe faptul că nu este el
în conducere -

A atunci mi-am dat seama că s'a descompus, că
face parte dintr-o apăsătoare în orice part, fără
principii, fără altă "platformă" decât cea "personală".
A atunci am văzut pentru prima oară un pretinz comunist
scuturându-se lumină pretinsele greșeli ale partidului și
aleșilor (Prima Platformă de colaborare) în braune, făcându-și
măinile de braune, ca nu cumva să astăptăm mântu
cui să -

De atunci, mi l-am mai văzut pe Sergiu
El intuban din când în când pe Dan Simic ce
mai face și mi răspundea stăvile, că rân de tat -
S-a împotărit și lui Dan gândurile de miș
și l-am statuit să mi l-am mai întâlnesc cu -

Pela zăfăritul lui Deamure, Dan Simic mi-a
spus că a fost ridicat -

23 - V - 1956

Libert Scurtu

P.1. Nicodan Sergiu (Kefu) sau altcineva din vechi
conducere mi-a avut părerea în vreo o problemă
de conducere a partidului fte privind linia generală politică
pe privind atitudinea Partidului față de diverse corbe
de Partid.

Mi am cunoscut elcăt din zvonuri vagi și indirecte prămă
tările din Partid din acea vreme -

Scurtu

DECLARAȚIE

Subsemnatul EUGEN LOSNIOV declar prin prezenta următoarele :

Il cunosc pe MIHAIL LEVENTE - mi se pare - din 1939 din Serviciul Social - m-a amintesc dacă el a activat în Serviciul Social propriu zis sau în Institutul Social Român-comex. Serviciul Social.

Precizarea cunoștinței cu MIHAIL LEVENTE a avut loc la Oficiul de Studii al Institutului Central de Statistică.

L-am cunoscut ca pe un marxist de convingere, ca pe un spirit ambițios și perseverent. S'a stabilit între noi o simpatie reciprocă, care n'a putut fi adâncită din lipsa unor suficiente mijloace de cunoaștere. Am discutat foarte puțin împreună și cu totul fugitiv.

Pentru scurt timp, am colaborat cu el - împreună cu PAVEL CONSTANTIN și BETEA N. la Uniunea Patriotică - după care nu ne-am mai revăzut.

Drept care dau prezenta declarație și semnez propriu

20 Octombrie 1949

ss. EUGEN LOSNIOV

Zavel

LEVENTE MIHAIL. - Foarte inteligent, foarte cult, posedă o cultură marxistă deosebită, cu foarte multă pricepere în muncă și cu o rezistență remarcabilă; foarte metodic; se pierde de multe ori în amănunte, pierzând viziunea de ansamblu; o părere excepțional de bună despre dânsul și ține să și-o manifeste prin acte de voință; îi place să domine; să-și impună punctul său de vedere; individualist și nesociabil; oarecum ironic și disprețuitor; neîncrezător în oameni; îi place să facă și să controleze el totul; îi place să trăiască bine și să se preocupe de acest lucru; atitudinea sa, faptele sale sunt numai acte de voință impuse, nu este o manifestare naturală, o curgere lină, fără salturi; la el totul este legat, înodat, ghemuit; ține ca lumea să aibe o părere bună despre el; îi place să fie laudat; îi plac clevetirile, dar nu cleveteste decât foarte rar; ambițios și ține să ajungă; cu foarte mult spirit de sacrificiu; crede că unele lucruri i se cuvin de drept și le revendică cu dârzenie; oarecum răzbunător; știe să-și recunoască greșelile și să le repare.

Levente

7
8124

DECLARAȚIE

Subsemnatul EUGEN PASLEA - PERENY noter public în Carei, Str. Lenin No.10, declar că pe Dl.LEVENTE MIHAIL, l-am cunoscut în anul 1944, după 23 August - cu ocazia manifestației dela Anef - din 1944 când mi l'a prezentat MATILDA DEMETRESCU - STEFANESCU.

Pe tov.LEVENTE nu l'am mai văzut și nici nu i-am vorbit până în toamna anului an 1949 când am fost la București și când la Comisia Centrală de Verificare mi s'a spus că trebuie să fac dovada că nu am făcut ~~rezi~~ spionaj pentru Antonescu.

I-am dat telefon la Partid și mi-a spus să vin a doua zi, dimineața la el acasă - deoarece nu știe cine sunt.

I-am rugat să mă ajute să stabilesc rolul MATILDEI DEMETRESCU în urmărirea mea din timpul regimului Antonescian deoarece aveam impresia că MATILDA știe ceva, dar nu vrea să-mi spună.

Dl.LEVENTE mi-a comunicat că încă nu-și dă seama de rolul MATILDEI DEMETRESCU și se va ocupa de problema lămuririi rolului ei. Mi-a spus că dânsul nu poate să-mi dea nici-o lămurire, deoarece mă cunoaște prea puțin.

Întâlnirea din 1944 cu Dl.LEVENTE a fost întâmplătoare.

Eu am tras concluzia că MATILDA știe ceva din trecutul meu încă din 1943 și mi-a declarat că cineva i-a propus să-i dea 30.000 lei lunar pentru a mă urmări tot timpul, dar că ea din cauza că eram prieteni, a refuzat aceasta, deci vizita mea la LEVENTE avea scopul de a afla ceiașce știe MATILDA DEMETRESCU.

ss.EUGEN PASLEA - PERENY

Carei
10.XII.1949

008 8
~~2016~~
9

DECLARAȚIE

Subsemnatul ANTON GOIDOPENTIA, de profesie fost funcționar, ultimul domiciliu Str. Dr. Măstor, 7 București, întrebând fiind declar următoarele :

MINAI LEVENTE mi-a atras atenția prin lucrarea lui de Licență în Sociologie, aproape bună de publicat în "Sociologie românească". Eu l-am pierdut din ochi din vară 1938 și i-am oferit în vară 1941 un post în Oficiul de Studii al Institutului Central de Statistică, pe care l-a primit.

A funcționat până în Februarie 1944, când, urmărit în procesul Videscu-Răcoasa, a dispărut. Ca însărcinări de un caracter special, a participat în toamna 1942 timp de 3 luni la înscrierea Românilor de peste Bug și a organizat în toamna 1943 iarna 1943-1944, sub supravegherea directă a directorului general de atunci al Institutului, Doctorul MANUILA, un fișier al serviciilor și lucrărilor statistice dela toate departamentele.

Bine pregătit și cu mintea ageră a dat lucrări bune. Un articol destinat "Sociologiei românești" dar nepublicat, în care caracterizează pe baza observațiilor lui din două săptămâni de etapă, mecanismul de populare al stepei constituit o probă de spirit de observație și de facultate de a teoretiza. Modul cum a știut să organizeze fișierul, l-a făcut pe Drul MANUILA să spună în 1944, despre dispoziția lui, că a fost fără îndoială, elementul cel mai capabil din întregul Oficiu de Studii.

Fare închisă și măsurată, n'avea relații prea strânse cu colegii săi din Oficiu. Cu unul din colegii săi, PAVEL era în discuție permanentă. La aceste discuții BETINA se așeza, în genere de partea lui PAVEL.

După 23 August 1944 LEVENTE a'a mai întors în Institut. Comportarea lui față de aceste i-a nedumerit pe foștii lui colegi. În 1945-1946 Controlul Economic a evacuat aproape Institutul de Statistică din locul din Berceni. Drul MANUILA care a încercat să-l înduplece să nu stăruie să ieșe din local, a primit un refuz rece și ostentiv, care l-a demoralizat și pe care nu l-a asumat.

În aceeași vreme, Controlul Economic care dispunea de
posibilitatea de a se indemnizații, străsese câteva seci de funcție
mari dintre cei noi luni.

Lipsa acestora paralizează aproape activitatea unora dintre
secțiile Institutului.

ss.A.GOLOPENTIA

2 Februarie 1950

10 11
0702

DECLARAȚIE

Subsemnatul ANTON COLOPENTIA, de profesie fost funcționar, cu ultimul domiciliu Str.Br.Măster No.7, întrebât fiind declar următoarele :

- 1.- Ai primit din partea lui LEVENTE lucrarea privitoare la aşezarea şi răspândirea Moldovenilor, ca s'a publici în revista "Sociologie românească" ?

Am primit pentru "Soc. Românească" un studiu scurt de 5-6 pagini mazăie, care prezenta pe bază de observații, modul cum s'a populat prin catune (hutoari) de două tipuri o porțiune din centrul Stepei ucrainene, aşezată cam la 50 Km. Sud de Kirovograd.

- 2.- Ce s'a întâmplat cu acest material ?

N'a fost tipărit în revistă. Un exemplar se găseşte la Institutul Central de Statistică între hârtiile mele personale, pe care le-am lăsat acolo.

ss.A.COLOPENTIA

23 Ianuarie 1958

011
730 12 41

DECLARAȚIE

Subsemnatul STEFAN POPESCU, de 37 ani, domiciliat în București Str. Parfumeriei No. 25, declar următoarele :

În afară de misiunea de a completa formularele cu care am plecat din țară și cu care trebuia să inventariem "moldovenii" de peste Bug, mi s'a mai dat apoi și sarcina de a întocmi rapoarte informative cu privire la starea de spirit a populației din comunele unde ajungeam să facem acest recensământ. Dispoziția de a întocmi aceste rapoarte privind starea de spirit ne-a fost dată prin ANTON GOLOPENȚA, care era șeful întregii lucrări.

Datele care trebuiau să cuprindă aceste rapoarte erau de ordin social, economic și politic. Astfel trebuia să arătăm dacă populația a fost mulțumită sub conducerea U.R.S.S., cum era instruit tineretul, adică școlaritatea (câte elevi erau în comună?, câte erau obligatorii?, în ce limbă erau școlile. Date cu privire la biserică. Dacă funcționa în sat? De când a încetat de a mai funcționa.

Din punct de vedere economic trebuiau văzute care erau productivitatea colhozurilor; în timpul conducerii U.R.S.S., în comparație cu productivitatea înainte de colectivizare și productivitatea colhozurilor sub ocupația germană-hitleristă.

Din punct de vedere politic trebuiau adunate date din care să se vadă apartenența politică a populației comunei unde noi făceam inventarierea "moldovenilor".

Acese sarcini ne-au fost date tuturor membrilor echipelor. Între noi, cei care formam o echipă, se știau aceste sarcini și în discuțiile purtate între noi nu a fost niciodată divergențe privind felul în care să redactăm aceste rapoarte și nici-o discuție ce vreunul din noi să ia poziție și să aibă alt punct de vedere cu privire la executarea sau neexecutarea dispozițiilor.

..

La completarea acestui raport colaboram cu toți. Datele economice în special devenise într'un fel culesse în exclusivitate de LEVENTE, care-l interesa aspectul. Pentru celelalte date ne interesam fiecare pe cine întâlneau sau mai corect cu cine ne împrieteneam. RĂTIU aducea mai ales date dela primărie privind numărul populației, școlaritatea și alte date sociale.

Pentru datele politice ne informam peis cei cu care stam de vorbă. Știindu-le *aproximative* ne întrebam și ne confruntam datele culesse, pentru că în raport să punem totuși o cifră aproximativă rezultând din cele pe care le culesesem fiecare pe unde puteam.

Aceste date erau puse în raport în felul ca ele să fie o definiție adusă U.R.S.S. și deopotrivă să fie în linia și pe gândul celor care ne trimisese în această misiune.

Deși le-au văzut rapoartele acestora cu privire la, starea de spirit, niciodată vreunul din ei, LEVENTE sau RĂTIU nu mi-au reproșat ceva cu privire la forma născută în care întocbeam rapoartele și implicit - erau de acord cu ceea ce scriam.

Aceste rapoarte erau înaintate de mine, odată cu formularele completate și înboderat lui A. COLOPENTIA.

Înainte de a fi trimise lui ANTON COLOPENTIA erau arătate și membrilor echipei pentru care seaman, și în majoritatea cazurilor erau arătate lui LEVENTE, despre care știam că are un nivel politic mai ridicat decât mine și că e membru de partid și care niciodată nu mi-a spus să modific forma sau să nu dăm deloc aceste rapoarte.

De sfârșit, pentru comunele unde se ducea numoi unul din membrii echipei, acela întocmea personal asemenea rapoarte, pe care apoi mi le arăta mie. De exemplu la Tîgocva s'a dus LEVENTE singur și a întocmit acest raport. La Kremenciug o comună - cătunul lângă Alexandrovca am mers toți trei, raportul pentru Kremenciug a fost întocmit de LEVENTE.

Declara prezenta că lucrurile arătate mai sus sunt lucruri așe cum s'au întâmplat, lucruri juste și nu n'am gândit nici'un moment ca prin ele să lovesc pe vreunul din cei cu care am fost împreună în această misiune.

Eu am adăugat nimic și nici n'am omis nimic.

Deu prezenta declarație de vogă, conștient și nesilit de nimeni.

ss. STEFAN POHESCU

14.II.1950

14
13
DECLARAȚIE

Subsemnatul STEFAN POPESCU, de 37 ani, cu ultimul domiciliu în Str. Parfumiului No.25 declar următoarele:

Mențin afirmațiile făcute în declarațiile anterioare în care am arătat că instrucțiunile primite de la COLOPENTIA cu privire la starea de spirit le-am adus la cunoștința membrilor echipei: LEVENTE MINAI și RATIU ANTON cu care le-am discutat și au văzut de acord că instrucțiunile primite trebuiesc îndeplinite.

De asemenea mențin declarația făcută referitor la faptul că LEVENTE a citit rapoartele pe care eu le-am întocmit pentru comunele: Alexandrovoa, Balgaia Solona, Vadina-Lorina, Novo Vasilevna și Vosiascoe, în care printre altele stăteam Uniunea Sovietică, în plus țin să precizez că chiar el a întocmit asemenea rapoarte.

Am prezenta declarație de voie conștient și neșilit de nimeni.

ss. STEFAN POPESCU

2.II.1950

14
925
155

1711

Scrisorile

DECLARAȚIE

Subsemnatul STEFAN POPESCU, de 37 ani, cu ultimul domiciliu în București Str. Parfumului 25, la întrebările puse am a declara următoarele :

- 1.- Felul în care s-a dat forma definitivă rapoartelor asupra stării de spirit a populației l-a discutat și cu ceilalți membrii a echipei ?

Asupra felului în care eu dădeam forma definitivă rapoartelor și în care arătam situația neexistenței a stării de spirit, între noi nu au avut loc nici-o discuție din care să reiasă că vreunul dintre ei - RATIU sau LEVENTE - s-a putut de acord cu forma în care redactam acele rapoarte.

După ce ei mi-au adus materialul după teren și mi-l predau, eu întocmesc rapoartele în care ca o concluzie arătam că "moldovenii" sunt nemulțumiți de regimul sovietic și că nu s'a lipsit de ei politica comunistă.

După întocmirea acestor rapoarte, înainte de a le trimite lui COLOPENTIA erau arătate și lor și în majoritatea cazurilor lui LEVENTE asupra care știam că era un nivel politic mai ridicat și că este membru de partid și care niciodată nu mi-a spus că modific ceea ce am scris eu acolo sau să nu trecem deloc acele lucruri.

Au prezentat declarație de voință conștient și sinceră de nimeni.

ss. STEFAN POPESCU

1.II.1950

4154
10

Lumina

DECLARAȚIE

Subsemnatul STEFAN POPESCU, de 37 ani, cu domiciliul în București Str. Parfumeului No.25, fiind întrebat declar următoarele :

1.- Raportele în care Dta stacai Uniunea Sovietică au fost văzute de LEVENTE ?

Da, au fost văzute.

2.- Ce anume rapoarte i-ai arătat ?

Rapoartele pe care le-a văzut și LEVENTE sunt: Alexandrovca, Belgia Solona, Vosiascoel, Vodina-Lorina și Nova Vasilevsca.

3.- Ce date erau trecute în rapoartele pe care Dta i le-ai arătat lui LEVENTE :

- În cel dela Vosiascoel - câteva fraze privind în general starea de spirit, despre care spuneam că: populația ar dori în unanimitate să vină la noi, că la noi e mai bine și se întreba cu dor când o să venim să-i luăm. Deasemenea mai spuneam că oamenii sunt apălați de ce ar fi însemnat influența bolșevică.
- În cel dela Alexandrovca, în care dau date despre numărul membrilor de partid, candidați și consomoliști date economice, despre biserică și în care spuneam că înainte de colectivizare era mai bine, că omul ce cultiva el era numai al lui. În care stacam Uniunea Sovietică.
- În cel dela Belgia Solona, în care se dădeau date despre starea generală de spirit, din care se vedea atitudinea pe care o luam antisovietică și unde erau date privind numărul membrilor de partid, al candidaților și consomoliștii, date economice.
- În cel dela Vodina-Lorina, unde erau mai mult date cu privire la starea economică, la politic - un raport făcut mai în grabă - dar cuprinsând și fraze cu privire la faptul că propaganda rusă nu a putut să influențeze decât într-o mică măsură și la suprafața masele moldoveneghi de populație.

✓

- Si cel dela Novo Vasilevsca, un sat unde am mers
in deplasare dela Vosiascoe unde eram stabili cu
locuința.

Rapoartele pentru Vodina-Lorina și Novo Vasilevsca au
fost trimise tot dela Vosiascoe.

4.- Ce a zis LEVENTE când le-a citit aceste rapoarte ?

Când citea rapoartele pe care eu i le-am arătat nu
mi-a arătat nici-un gest și nu mi-a făcut nici-o observație cu
privire la conținutul lor din care eu să deduc că el nu ar fi de acord
cu cele pe care eu le scriam, din contră faptul că el tăcea, eu am
considerat că este o acceptare din partea lui.

Deu prezenta declarație de voe și nesilit de nimeni.

ss. STEFAN POPESCU

1.II.1950

17
187

DECLARAȚIE

Subsemnatul STEFAN POMESCU, domiciliat în Str. Perfumului No.25, fiind întrebat declar următoarele :

- 1.- Cine ți-a spus să strângi date și să întocmești rapoarte necorecte asupra situației din teritoriul U.R.S.S.?

Atunci nu-a spus să strângem șeful expediției,

ANTON COLOPENTIA.

- 2.- Când ai primit această sarcină ?

Ceva mai târziu, nu chiar în gândința dela începerea misiunii la Găutușeni.

- 3.- Ce sarcini ai primit asupra stării de spirit a populației ?

Să întocmim rapoarte cuprinsând date economice, politice și sociale, din care să reieșă dacă vor sau nu să vină în România.

- 4.- Altcuiva nu cuprindeau aceste rapoarte ?

Cuprindeau și concluziile generale, din care să reieșă dacă populația vrea să vină sau nu în țară.

- 5.- Ce aspect politic trebuia dat acestor rapoarte, la întocmirea lor ?

Aspectul rapoartelor trebuiau să fie pozitiv din U.R.S.S.

- 6.- Cui erau înaintate aceste rapoarte și când ?

Erau înaintate după ce terminam o comună dînzîndu-ne cu formularele respective, lui A.COLOPENTIA

./.

7.- Care a fost atitudinea lui LEVENTE în timpul cât a făcut parte din echipa condusă de Ota ?

A înțeles să se achite de sarcini. După dispozițiile primite, adică să facă completarea formularelor, să le totalizeze în borderouri și pentru ocaziile unde se ducea singur să întocmească rapoarte cu concluzii politice, sociale, economice.

ss. STEFAN POPESCU

27.I.1958

Luzant

20
19
139

DECLARAȚIE

Prima echipă de funcționari ai Institutului de Statistică, făcând parte din Oficiul de Studii, care s'a deplasat în U.R.S.S. a avut loc în cursul lunii Dec. anul 1941 și avea ca misiune principală studierea unor aspecte din viața locuitorilor în cadrul unui sat, iar ca sarcină secundară depistarea satelor cu populație moldovenească. Depe malul stâ al Bugului și depe malurile Iugului și Iugulețului. Această echipă a stat în U.R.S.S. până la jumătatea lunii Martie 1942. A fost condusă de GOLOPENTIA ANTON și se compunea din: BUCUR SCHIOPU, GANCEA ION, RETEGAN GHEORGHE, BETEA NICOLAE, MANESCU CORNELIU, COBCEA DUMITRU, POPESCU GHEORGHE, APOSTOL ION, ECONOMU NICOLAE, BUCURESCU GHEORGHE. Pentru studierea diferitelor aspecte de viață a fost ales satul Valceș Hoțului în care se găsea un număr însemnat de familii moldovenești. Pentru studierea acestui sat, pentru tratarea diferitelor probleme se pornea de la concepția sociologică a lui GUSTI, după modelul monografiilor sătești pe care le executase ani de zile echipele de studenți în cadrul Institutului Social Român. Așa că satul Valceș Hoțului trebuia tratat în limite ale sînelor "Cadre și manifestări" din concepția Gustiană, cu condiționările reciproce, cu influențele suferite în decursul vremii, influența exercitată de cadrul geografic, biologic, istoric asupra manifestărilor spirituale și influențe exercitate de aceste manifestări asupra cadrelor de mai sus. Porniți de la acest cadru de lucru, fiecare din echipa de mai sus a primit să trateze un anumit subiect, care subiecte reunite trebuiau să dea o monografie sociologică cât mai exactă a satului Valceș Hoțului. O parte, sau toate aceste probleme odată tratate urmau să fie publicate în Revista Institutului Social Român "Sociologia Românească" și în urmă scosese într-o carte, așa cum fuseseră scosese stătes monografiile sociologice vînd stuncii. Eu mai țiu minte exact ce problemă a tratat fiecare.

Iacă nu mă înșel s'au tratat: BUCUR SCHIOPU, probleme economice, organizare, conducere, rentabilitate, preparare în viața colhozurilor; GANCEA ION, despre concepție și metodele de administrare; BETEA NICOLAE, problema religioasă și psihologia socială; MANESCU CORNELIU, caracterizarea câtorva tipuri, în funcție de vîrstă și profesie; COBCEA DUMITRU, despre artel, organizare, metode, rentabilitate; APOSTOL ION despre folclor; ECONOMU NICOLAE, despre cadrul geografic și istoric

./.

al satului Valea Roșului; BUCURESCU GHEORGHE, despre organizarea justiției. Am auzit că metoda de lucru a fost următoarea: fiecare în cursul zilei căuta să se informeze, să se documenteze cât mai mult asupra problemei pe care o avea de tratat, iar seara avea loc o ședință de lucru în comun, unde se expunea materialul pe care fiecare l-a cules, indicând planul pe care și l-a făcut pentru muna de a doua zi. Această metodă de lucru a fost determinată mai ales de faptul că lucrarea trebuia terminată într'un anumit termen și de faptul că unii din echipă cam târneau la lucru., iar alții, în tratatele subiectului pe care și-l alesese, se cam smetecau și în probleme cari nu țineau de problemele lor.

Cu materialul adunat, s'a venit la București și a început redactarea lui. Oamenii cari erau socotiți de stînga sau cari se socoteau ei ca atari, n'au discutat, nici înainte de plecare la Valea Roșului, nici în timpul lucrului la Valea Roșului și nici în timpul redactării materialului la București, între ei, pentru a stabili un punct de vedere comun în ce privește metoda de lucru și redactarea materialului. Fiecare a rămas să-și redacteze materialul așa cum a socotit mai nimerit, socotindu-se fiecare, ca să zic așa, un sociolog deja format și un scriitor necontestat. Din această cauză cel puțin din materialul redactat și citit de mine, începutul de monografie a satului Valea Roșului apare cu problemele nelegate între ele, nesudate, disforate, lăsându-ți impresia că sînt probleme tratate în regiuni diferite și în timpuri deosebite și legate între ele numai prin denumirea că sunt culese din satul Valea Roșului. Cîci, materialul adunat și redactat nu reprezintă o iconă fidelă a realității de viață și a concepțiilor oamenilor din Valea Roșului. Au fost și cazuri, în timpul redactării materialului, cînd n'a încercat să se prezinte lucrarea respectivă în dublu exemplar cu modificări esențiale în ce privește tratarea problemei; un exemplar cu privire la problema tratată prin prisma marxismului, iar alt exemplar mai puțin marxist și cu fraze cocologice și întortochiate (Cazul EUSEN SCHIORU și OANCEA). Se temeau, în caz că lucrările vor fi publicate, să nu fie calificați de comunisti și deci să aibă de suferit.

Alții (cazul CORBEA) s'au mulțumit în bună parte să copieze unele paginii din brogurile tipărite în U.R.S.S. în ce privește organizarea, conducerea și rentabilitatea artelului, broguri găsite în bibliotecile din Valea Roșului; așa că materialul prezentat de CORBEA prezenta un dublu aspect; un material vechi adunat din broguri lipit de un material nou adunat de el în timpul șederii la Valea Roșului.

Materialul adunat de grupul așa zis legionar APOSTOL ION,

ECONOMU NICOLAE și BUCURESCU GHEORGHE și redactat, era lipsit de unitate, un amestec de fraze ufanțe, tip semănătorist, plin de contradicții, iar în susținerea unor afirmații se mulțumeau cu cerțificarea vorbelor vreunui locuitor din Valea Noțului ales anume.

Lucrările prezentate de BETEA și MANESCU au fost apreciate ca cele mai obiective, prezentând și explicând subiectele tratate, făcând și rezervele necesare asupra materialului adunat în condițiile războiului, deci într-o anumită stare psihologică a populației din Valea Noțului.

Eu cunosc subiectele tratate de COLOPENTIA, BETEGAN și POPESCU GHEORGHE într-o monografie, au avut loc câteva consfătuiri la M. MUSTI, la care s'au discutat diferite probleme din cele tratate de cecchipieri. Eu știu cine a luat parte la aceste consfătuiri, ce s'a discutat în amănunțime și ce s'a hotărât. Deasemenea n'am cunoscință de ce material s'a publicat în "Sociologia Românească".

A doua expediție în U.R.S.S. a avut loc la începutul lunii Aug. 1942 și avea ca scop principal inventarierea familiilor de moldoveni din stânga Bugului, iar ca scop secundar, fiecare, din cei cari se ocupau cu inventarierea familiilor de moldoveni, și-a luat obligația să se ocupe de anumite probleme care îl interesează mai mult, să adune note, informații, ce în momentul când vine în București să dea o formă publicabilă materialului adunat. Din această echipă au făcut parte: COLOPENTIA, BETEGAN, APOSTOL ION, BUCURESCU GHEORGHE, ECONOMU NICOLAE, BETEA NICOLAE, BĂTIU ANTON, POPESCU ȘTEFAN, MANESCU CORNELIU, COMBES DUMITRU, POPESCU GHEORGHE, LEVENTE MIHAIL, PAVEL CONSTANTIN, iar mai târziu BIJI MIRCEA și STOIANOVICI TUDOR. Înainte de a pleca în această a doua expediție oamenii de stânga și cei care se socoteau de stânga au avut consfătuiri între ei în ce privește oportunitatea politică a acestei expediții. A rămas ca LEVENTE MIHAIL să aducă la cunoștință Partidului acest lucru și să-i ceară aprobarea. După câteva zile, LEVENTE ne-a informat că Partidul a înconvingat plecarea noastră, așa că disciplină a fost salvată, conștiința noastră împăcată, noi ne-am ales cu o scutire de mobilizare, unii pe trei luni, alții pe șase, iar alții pe un an și cu perspectiva de a câștiga ceva diurne de deplasare pentru munca pe care o făcăm. La Odessa, înainte de a ne despărți, mergând fiecare în sectorul său de activitate, am auzit că a avut loc o consfătuire a oamenilor de stânga. Eu știu cine a luat parte. Mi s'a spus că LEVENTE i-a înștiințat să directiveze Partidului, în ce privește activitatea

noastră, constă din aceea că fiecare să facă economii cât mai multe, să înscrie în false diferite familii și să producă rămase să le vândă și banii rezultăți să fie vârași Partidului, la reînălțare în București, pentru a ajuta pe cei dela închisori și lagăre. Eu am avut un alt punct de vedere și amuz: să înscriu pe liste nu numai familii de moldoveni, cărora trebuie să le dăm pachetul respectiv, ci și familii de ruși, ucraineni, după următorul criteriu: dacă sunt membrii de partid și au pe cineva pe front, frate, mamă, fată, fiu - dacă au familie numeroasă cu copii mici și au pe cineva pe front; dacă fac parte din detașamente de partizană; de a ajuta, din economiile pe care le facem, pe cei care se găsesc în spitalele civile ucrainene, unde se găsesc copii și soldați ruși victime ale bombardamentelor și luptelor. Eu am rămas la punctul meu de vedere și m'am comportat ca atare. Eu știu ce au făcut ceilalți oameni de stânga cu care a vorbit LEVENTE și câți bani au strâns. Am aflat dela un moldovean CERFICA ALEXANDRU, care a lucrat un timp cu LEVENTE, RATIU și POPESCU ȘTEFAN, că la un moment dat au avut economii un sac cu tutun de 500 pachete pe care au vrut să-l transforme în bani și că au înstrăinat cu această operație pe unul din goferii care ne era atăgat. Acest gofer a vândut tutunul la Odessa, a încașat banii și apoi câteva zile a tras un chef sărăcă în Odessa cu acești bani. Eu am lucrat tot timpul izolat de ceilalți din echipă, așa că nu știu în ce a mai constatat activitatea lor politică și ce atitudine au avut față de populația civilă. Am aflat desecenenes dela CERFICA ALEXANDRU și dela o fostă gazdă a lui LEVENTE, că acesta (LEVENTE) se purta puțin cam ca Domnul față de populație, cu oarecare arroganță, unde trăgea carcă să fie servit, ba cu apă, ba cu săpun, iar când era vorba de mâncare, mânca singur din proviziile pe care le avea și gazdei unde gădea nu-i dădea din alimentele sale. Eu știu în ce măsură sunt adevărate acestea, cred că au o notă puțin exagerată și aceasta datorită faptului că LEVENTE nu știa să-și apropie oamenii și trăia corectum "colet". Desecenenes am aflat dela niște moldoveni că RATIU ar fi avut legătură cu partizanii și i-ar fi ajutat. Cum i-a ajutat și cu ce i-a ajutat nu poate spune. Desecenenes am aflat aceluși lucru despre BETEA și că acesta ar fi scos de sub bombardamentul german la Snamenka niște copii și familii, riscându-și viața. Despre ceilalți am auzit că au avut un comportament omeneș față de populația civilă, dar amănunte nu cunosc.

Declarație făcută la zi 29 Ianuarie 1950

mr. C.G. PAVEL

des Levente

DECLARAȚIE

Subsemnatul RATIU ANTON născut în com. Bolesan Jud. Suceag, la 14 Martie 1916, domiciliat în București Str. Jules Michelet No. 17, declar următoarele :

În compania de inventariere a moldovenilor din Ucraina, în afară de misiunea statistică pe care o aveau și în afară de distribuirea darurilor "Consiliului de Petromaj", cu acele manifeste ce deosemeni trebuiau distribuite, am mai primit sarcina, din partea lui ANTON SOLOPENTIA, de a face rapoarte cu privire la starea de spirit a populației satului respectiv. Aceste rapoarte cu privire la starea de spirit, trebuiau să cuprindă următoarele date: că populația a fost total nemulțumită de sistemul Bolșevic colectivizat, că doresc să fie repatriați în România, să primească pământ, adică să aibă proprietate individuală, să aibă biserică și preot.

Referitor la datele politice ce trebuiau strânse, acestea era obligatoriu - să cuprindă organizarea politică a comunei respective, numărul membrilor de Partid și al Consumolilor. Organizarea administrativă a colhozurilor, a cregelor de copii care funcționau pe lângă fiecare colhoz, a clubului - cu biblioteca, teatrul, dacă era cinematograful ambulant sau permanent, situația bisericii, a iconelor, și în general cum privea ei comunismul și Regimul Sovietic.

În general cuprinsul acestor rapoarte era cunoscut de toți membrii echipei noastre.

MIHAIL LEVENTE aduna date cu privire la o sumară monografie sociologică a satului respectiv.

Rapoartele informative cu privire la starea de spirit erau definitive de către ȘTEFAN POPESCU. În general ele trebuiau să cuprindă, că moldovenii sunt ostili Regimului Sovietic și că abia așteptă să fie colonizați în România și împroprietăriți. Aspectul politic în aceste rapoarte informative trebuia să fie întocmit în felul următor: cum a fost organizată viața satului din punct de vedere politic, numărul comunistilor și al consumolilor, cine erau este comunist sau consumolist și ce rol aveau din punct de vedere

politic în viața comunității respective.

În cadrul discuțiilor noastre am ajuns de acord că trebuie să ne conformăm dispozițiilor lui GOLOBENTIA, adică să se denunțeze adevărul în detrimentul sistemului colectivist și Sovietic.

Înainte de a fi trimise lui GOLOBENTIA aceste rapoarte informative, ne erau citite și mie și lui NIKOLAI LEVENTE.

Tin să menționez că nu l-am auzit niciodată pe LEVENTE discutând în contradictoriu cu privire la acele rapoarte informative pe care le făcea STEFAN POPESCU. Căceea înseamnă că a fost de acord cu făsele afirmațiuni scrise de STEFAN POPESCU.

Eu prezenta declarație conștient și nesilit de nimeni. Tin să arăt că nu am omis nimic și nici nu am trecut nimic în plus, despre cele arătate de mine mai sus.

Sunt conștient că o serie de fapte arătate de mine cad în sarcina lui STEFAN POPESCU și a lui LEVENTE, dar nu am arătat decât fapte adevărate, așa cum s'a petrecut.

ss. ANTON RATIU

14 Februarie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnatul RĂTIU ANTON născut în com. Beclean Jud. Someș
la 14 Martie No.17, declar următoarele :

Odată cu misiunea de identificarea moldovenilor de peste
Dug (completarea formularului tip, al borderourilor de distribuire
derurilor și difuzarea manifestelor "Consiliului de Patronaj") și
s'a mai dat încredințarea să facem rapoarte informative. Aceste
rapoarte trebuiau să cuprindă următoarele : starea de spirit a
moldovenilor. Dacă au sau nu cunoștință că sunt români. Dacă vor
sau nu să fie repatriați în România. Dacă doresc să fie împroprietă-
riți. Cum sunt organizați din punct de vedere politic, cine este
comunist - câți comuniști sunt. Apoi raportul trebuia să mai cuprindă
starea economică a comunității respective precum și date cu privire
la o scurtă monografie, cuprinzând istoricul acelei așezări moldo-
venești, cadrul geografic - adică topografia satului. De asemenea date
cu privire la religie cuprinzând și situația bisericii adică dacă
există sau nu și în ce stare se găsește.

Date sumare cu privire la școală și alte instituții.

Toate aceste date i se trimiteau lui GOLOPENTIA ANTON.

Aceste rapoarte le întocmeam de comun acord. Forma definitivă
a raportului o dădea STEFAN POPESCU.

MEVENTE făcea monografia sumară a satului respectiv.

După ce am rămas singur, nu am făcut în doi ani de zile nici-
un asemenea raport și nici nu am fost obligat la aceasta.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez propriu

21 Ianuarie 1950

ss. ANTON RĂTIU

1.- Ce cuprindes
rapoartele informative
cu privire la starea
de spirit ?

1.- Aceste rapoarte trebuiau să cuprindă
cum amune privesc moldovenii colonizarea
în România. Dacă erau bucuroși sau nu că
scapă de colhoz.

În general trebuia să se arate că sunt
ostili sistemului Sovietic și că aveau
așteptată să fie colonizați în România
și împroprietăriți.

2.- Cum era tratat în raport aspectul politic al satului respectiv?

Trebuia să arate cum s-a desfășurat organiza-
tă viața satului din punct de vedere
politic. Adeca cine este comunist, câți
comuniști sunt în satul respectiv și ce rol
aveau din punct de vedere politic în
organizarea comunității respective.
Raportul trebuia să arate că oamenii
sunt împotriva comunismului și că abea
așteaptă să fie înproprietățiți.

3.- Dar al religiei ?

Trebuia să se arate în raport că
oamenii sunt credincioși, că sunt bucuroși
că li s'a redat posibilitatea de a se ruga
și că vor avea din nou biserică și preot.

4.- Care era discuțiile
din cadrul grupe referi-
toare la această activita-
te ?

Fiecare din noi acceptaserăm binevol
să efectuăm aceste lucrări peste țară.
Acceptând acest lucru era normal să ne
supunem dispozițiilor pe care le
primeam de la ANTON GOLDFENTIA.

În cadrul echipei din care făceam
parte s'a discutat această problemă și s'a
câștat de acord că aceste rapoarte trebuiesc
făcute așa cum erau cerute de către
ANTON GOLDFENTIA. Adeca să se demonteze
adeverul în detrimentul sistemului
colectivist și sovietic.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez
propriu.

ss. ANTON RATIU

31 Ianuarie 1950

R18

Dumit

DECLARAȚIE

Subsemnatul RĂTIU ANTON născut în com. Beclean Jud. Someș
la 14 Martie 1916, domiciliat în București Str. Jules Michelet No. 17
declar următoarele :

În discutarea dispozițiilor date de către COLOPENTIA,
între mine ȘTEFAN POPESCU și LEVENTE, am ajuns la concluziunea
că instrucțiunile date, este normal să fie executate întrucât
nouă nu ni s-a impusese să efectuăm această muncă ci o acceptasem
benevol.

1.- Că erau aceste
dispoziții ce trebuiau
urmate ?

Complecarea formularului tip. Complec-
tarea borderourilor de distribuirea
pachetelor. Distribuirea pachetelor.
Difuzarea manifestelor "Consiliului de
Patronaj". Adunarea materialului
monografic (benevolă - nu era nimeni obli-
gat să adune material).

Odată cu distribuirea acestor
pachete și cu difuzarea manifestelor
"Consiliului de Patronaj" aveam dispozi-
țiuni să lămurim moldovenii că cererile
le sunt trimise de către frații lor
din România.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez
propriu.

ss. ANTON RĂTIU

31 Ianuarie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnatul RĂTIU ANTON născut în comuna Beclan Jud. Someș
la 14 Martie 1916, domiciliat în București Str. Jules Michelet No. 17,
declară următoarele :

Înainte de a pleca în Campanie de identificare a moldovenilor
de peste Bug, mi s'a adus la cunoștință atât de către LEVENTE MIHAIL
cât și de către BLIJI MIRCEA, că ei erau legăturile mele pe linie
politică, că Partidul a fost înștiințat despre această lucrare și că
a fost de acord cu plecarea noastră.

După aproximativ patru luni de zile, LEVENTE a plecat la
București spunând că a fost chemat de către Partid întrucât i se încredințaseră anumite sarcini politice. Același lucru l-a făcut
și BLIJI și STOLANOVICI.

BLIJI și LEVENTE ne-a spus că Partidul este de acord ca noi
să rămânem în continuare în Ucraina.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez
propriu.

ss. ANTON RĂTIU

30 Ianuarie 1950

Lumk

DECLARAȚIE

Subsemnatul RĂTIU ANTON, născut în com. BOCIRAN Jud. Suceag la 14 Martie 1916, domiciliat în București Str. Jules Michelet No. 17 declar următoarele :

În compania de inventariere a moldovenilor din aceeași echipă din care făcea parte LEVENTE și STEFAN POPESCU. În com. Alexandrovca - Vosne ~~Leuca~~, am locuit toți trei împreună aproximativ trei săptămâni. În această comună, LEVENTE a adunat tot felul de date agricole întâi din anul 1940 - adică în timpul Sovietelor și aceleași date din anul respectiv (1942) de sub hitlerism.

Aceste date se refereau cum la următoarele: 1.-Suprafața de pământ arabil, 2.- suprafața de pământ însămânțată, 3.- producția medie la hectar (grâu, secară, porumb, orz, ovăz, orez, rapiță, sfeclă de zahăr, etc.) 4.- repartizarea acestor produse agricole pe colhoznici, pentru colectivul colhozului, cota cuvenită statului, ce se plătea la stațiunea M.T.S. pentru utilizarea mașinilor și uneltelor agricole și alte eventuale obligațiuni.

La Alexandrovca era o fabrică de melișet și torș câmpești. A cuius deșă deșă și cu privire la această fabrică. Eu nu am fost de față când a fost la fabrică și deci, nu cunosc amănunte.

Tot în legătură cu agricultura s'a interesat îndeaproape de colhozurile din Alexandrovca (erau 3). Cum sunt organizate, de cine sunt conduse, câte brigăzi are fiecare colhoz, cum muncesc oamenii, cum li se porțebă munca, etc.

Din punct de vedere politic, culegea informațiuni că privire la numărul comunistilor și consomoligților. Dacă președintele colhozului era sau nu membru de partid. Dar brigadierii? Ce rol aveau consomoligții în viața colhozului sau a satului. Cum era organizat clubul, dispensarul medical și maternitatea precum și creșele de copii deosebi lângă fiecare colhoz. În afară de aceasta era preocupat de organizarea învățământului (primar, complementar, secundar, universitar, institutale și academiile.

În acest sector a adunat deosemeni multe și variate date.

Cu alte cuvinte, a vrut să cuprindă întregul ansamblu al vieții satului Sovietic.

Pentru satisfacerea acestor curiozități întreba pe oricine cu suficiență abilitate. Până la urmă s'a împrietănit cu învățătoarea din Alexandrova și sora acesteia studentă că care stătea aproape în fiecare seară de vorbă. Apoi s'a împrietănit cu inv. moldovean CERPICA ALEXANDRU cu care apoi a format o echipă și despărțindu-se de noi a lucrat singur.

Am locuit împreună numai la Alexandrova adică trei săptămâni aproximativ în celelalte localități nu a mai vrut să locuiască cu nici unul din noi așa încât nu știu ce a mai făcut.

Datele adunate erau o mare desfătare pentru el și ne demonstra mizerabila administrare hitleristă care, natural, era incomparabilă mai superioară din toate punctele de vedere. El s'a exprimat niciodată ce anume intenționează să facă cu datele adunate. Însă este cert că le adună cu scopul de a le publica într'o bună zi. Nimeni nu adună date de asemenea natură pentru a le băga pe foc.

Discuțiuni cu privire la datele culese au fost destule - întotdeauna însă LEVENTE a dat dovadă (deși puțin formal) că are toată admirația pentru sistemul sovietic, și cea mai mare ură și repulsie față de cisma hitleristă cotorpitoare.

341

342

DECLARAȚIE

Subsemnatul RATIU ANTON, născut în com. Boclean Jud. Someș la 14 Martie 1916, domiciliat în București Str. Jules Michelet No.17, declar următoarele :

După 23 August, când lucram la Uniunea Patrioților, am aflat de la LEVENTE cum fugise în ziua când poliția venise să-l aresteze la Institutul de Statistică.

Era în biroul Oficial de Studii din Str. Brezoiama No.31. Cineva i-a dat un telefon (nu mi-a spus cine anume) că poliția vine să-l aresteze. A coborât pe scări pentru a fugi. Poliția intrase deja în Institut. La coborâre a fost întrebat de unul din polițiști unde lucrează DI. LEVENTE. El a răspuns, foarte calm, că la Oficiul de Studii Et. III. Văzând că ieșirea este blocată de poliție a intrat în bibliotecă - la parter- de unde a sărit pe fereastră și a dispărut.

În acest timp a fost găsduit de URSU MARCU, MARCEL RAPAPORT (VIAICU numele conspirativ) și familia UNGUREANU (cu faianța).

După câte îmi amintesc, cred că a fost găsduit și de PETRE BALACEANU. Toate aceste gazde le-a avut în București. Nu mi-a spus că ar fi fost și în provincie.

Deasemeni nu mi-a vorbit nimic decât a avut legături cu cineva de la Statistică sau nu.

Cu familia lui îmi spunea că nu are raporturi bune întrucât toți (afară de un unchi de a lui un plutonier pensionar) i-au condamnat faptele și nici n'au vrut să mai audă de el atunci când acesta a încercat să le ceară adăpost sau un sprijin oarecare.

Eu nu l-am văzut în acest răstimp. M'am înepoiat din Ucraina prin luna Iunie. Iar înainte de 23 August am fost ocupat cu misiunea avută la Ceranșebeg și apoi la tipografie.

L-am întâlnit abea după 23 August pe Cal. Rahovei când era în mașină cu AGIU, RACOASA și MAGHERU și când m'au lăsat eu ei și mi-a propus să lucrez la U.P.

./.

32
1120-53
Mi-a mai spus că în acest timp a desfășurat o activitate intensă - ilegală - și că a refăcut cadrele U.P. după căderea celor din procesul RACOMSA.

Aceasta este tot ceea ce știu cu privire la LEVENTE pe această perioadă de timp.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez propriu.

ss. ANTON RATIU

8 Decembrie 1949

Levente

DECLARAȚIE

Subsemnatul RĂTIU ANTON, născut în com. Beclean, Jud. Someș la 14 Martie 1916, domiciliat în București Str. Jules Măchelet No.17, declar următoarele :

În perioada de organizarea controlului Economic, în vara anului 1947, LEVENTE l-a luat și pe URSU MARCU pe care a vrut să-l numească Subdirector la Corpul de Control.

Acesta nu a stat mult la Control nefiind mulțumit cu încaadrarea lui în postul de subdirector general în cadrul Ministerului Industriei și Comerțului.

Odată întâlnindu-mă cu URSU MARCU în Minister, m'a întrebat râzând ce mai face LEVENTE. Apoi mi-a spus: "LEVENTE asta nu-mi normal, a'neburat tot. Nu-l vezi cum se întinde?".

Visează numai avioane. Măine, poimăine o să ceară și vapoare pentru a face Controlul și pe mare....". "Dece are el nevoie de atâția oameni, de atâția directori, subdirectori generali, consilieri juridici, magistrați delegați etc.? "Nu vezi? "Zău că nu-mi normal". El vrea ca să-și dea importanță cât mai mare.

"A auzit că'n U.R.S.S. Controlul este un Minister și crede că și la noi Controlul Economic se va transforma în Minister".

Acesta mi le-a spus URSU MARCU pe la sfârșitul lui 1947. Cu LEVENTE nu am discutat nimic cu privire la planurile lui referitoare la intențiunile ce le are cu Controlul Economic.

URSU MARCU avea dese întrevederi cu LEVENTE și cred că discutasu despre aceste lucruri.

Părerea mea este că URSU MARCU avea dreptate întrucât LEVENTE se întindea prea mult. Prin schema de organizare Controlul Economic era o Direcție Generală care avea un singur post de Inspector General ca cel mai înalt grad după LEVENTE care era Secretar General și care urma să fie șeful acestei Direcții Generale.

Cu toate acestea, LEVENTE a numit un Director General, doi subdirectori generali, vro-o șapte directori, aproape douăzeci de subdirectori, pe toată țara cam două sute de subinspectori generali,

1036 3500 34
nenumărați inspectori și controlori în afară de magistrații delegați, ofițeri de jandarmi, ofițeri de poliție și ofițeri de grăniceri. Așa încât depășise cu mult cifra de 2.000 (douămii) cât se prevedea prin schema de organizare.

Acest număr se măorea și prin nenumărate dactilografe, funcționari și funcționare cu administrația, serviciul aviației și soferi etc.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez propriu.

ss.ANTON RATIU

29 Noembrie 1949

DECLARAȚIE

Subsemnatul RĂTIU ANTON născut în com. Beclean, Jud. Someș
la 14 Martie 1916, domiciliat în București Str. Jules Michelet 17,
declară următoarele :

LEVENTE MIHAIL băsat de țaran din Dobrogea depe
malul Dunării depe lângă Silistra. Orfan de război. A urmat liceul
militar la Târgu-Mureș. Apoi a făcut un an și ceva școala militară
fiind coleg și bun prieten cu RADU SOARE. A mai fost coleg cu
DIMITRIU DORIN, BRATU DAN și alții pe cari nu mi-i amintesc, ofițer
deblocat pe care i-a angajat la Controlul Economic și cari fuseser
(o parte) cu el la Cooperatie și Aprovizionare.

Mai are un frate mai mare, IOAN, care era subinsp.
general, șeful serv. de Control Argeș - de profesie învățător.
Despre el, în Ucraina mi spunea că este legionar și se plângea
că nu se împacă cu el.

La fel mi spunea că dintre rudele lui, numai cu un
plutonier major (un unchi de-al lui) se împacă.

L-am cunoscut destul de bine cu prilejul campaniei din
Ucraina.

Foarte bine pregătit. Un caracter hotărât - dăru -
El nu poate fi prieten cu nimeni decât în muncă. Este ambițios și
orgolios. Ii place să se laude cu forța de care dispune.

Prima mea discuție cu el a fost înainte de a pleca în
Ucraina pe chestiunea forței. Eu am afirmat că-l trântesc. Era de
față BIJI, STOIANOVICI, OANCEA și SUCIU CAMIL.

Intr'o zi după această afirmație întâlnindu-mă pe un
culoar la parter, s'a repezit la mine să-mi dovedească că este mai
puternic.

L-am trântit. Au aflat și ceilalți colegi cari l-au răs.
Ajunși în Ucraina în aceeași echipă, a încercat în repetate rânduri
să mă trântescă. A reușit de câteva ori punându-mi piedică și
odată dându-mi un pumn puternic în nas. Nu putea suporta să-l
trântesc. Intr'o zi mi-a spus că nu s'a purtat corect cu mine la
trântă - să-l iert - n'a putut să mă trântescă decât procedând
incorect. Aceste mici amănunte îi arată caracterul ambițios.

La mâncare extrem de lacom. Foarte sgârbit. În muncă însă priceput, capabil și harnic. Nu se dă înapoi delaviciu-un fel de muncă. Știe să-și organizeze munca pe care ții să o conducă. Știe deasemenea să-și aleagă colaboratorii.

Este căsătorit cu CORNELIA BRATUCU soră cu MIRCEA BRATUCU din Jud. Constanța. Are o fetiță - MINABELA -

(Și s'a căsătorit, se spune că soția lui a primit 50 ha. de pământ dela părinții ei acceptia fiind bogată. Nu l-am întrebat.

El-a spus că în decursul anilor a primit și el muncă de reabilitare. Odată pentrucă propusesă la o gedință să primească în mișcare cât mai puțini evrei- pentru care motiv a fost socotit antisemit- și altă dată pentrucă se căsătorise cu fiica unui general sau așa ceva, cu care era coleg la Facultatea de Litere. Amănunte nu cunosc.

Era în raporturi bune cu URȘU MARCU, care-l adăpostise în timpul cât fusese ascuns - după condamnare. La fel în raporturi bune cu RADU SOARE și în general cu oamenii cu cari colabora.

Cu MIRCEA BRATUCU era bine, apoi cu GOGU RADULESCU, Dr. DIMITRIU CONSTANTIN, PETRE BALACEANU, familia UNGUREANU (cu faianță) și alții.

În ultima vreme în zilele de sărbătoare, mergea la vânătoare.

Despre LEVENTE se vorbea că este un timp afemeiat. Eu nu l-am cunoscut ca atare. Nici n'am avut prilej. Cu el nu am avut intimități.

Se plângea mereu că suferă de stomac. Incură pe care mi-l explicam din cauza lăcomiei mari la mâncare.

În Ucraina lua câte un pepene, puneă zahăr în el sau miere și mănca (uneori mănca doi trei chiar necopti) iar apoi lua o călă de smântână pe care o mănca în întregime. Aproape tot timpul suferea de diaree și desinterie. Slăbise grozav și bolnav fiind a trebuit să plece la București.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și sennez propriu.

ss. ANTON RATIU

18 Octombrie 1949

037
38
38

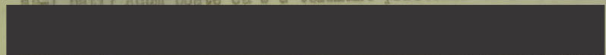
DECLARAȚIE

Subsemnatul RATIU ANTON, născut în com. Beclean Jud. Someș la 14 Martie 1916, domiciliat în București Str. Jules Michelet 17, declar următoarele :

În com. Alexandrovca pe Bug - Jud. Vosnesenc, am avut privilegiul să lucrez împreună cu LEVENTE. Munca împreună ne-a apropiat. Acolo la Alexandrovca, LEVENTE mi-a spus că la București, mă vede mereu în ceroul lui BETEA, PAVEL, MANESCU și CORBEA cu cari sunt prieten. M'a avertizat că prietenia cu ei nu este o prietenie sănătoasă " PAVEL - spunea el - este anarhic, neapăs, nu vrea să se supună dispozițiilor pe care le primește (se înțelegea că este vorba de dispoziții pe linie de Partid). "La fel MANESCU și CORBEA au refuzat munca ce li s'a oferit. "În general toți sunt neserioși și nedisciplinați". Caută și-i evită să nu suferi și tu influența lor".

Cum asta a fost ceace mi-a spus LEVENTE cu privire la ei la Alexandrovca.

După ce a eflat că m'am bătut cu BETEA, a răs și mi-a spus: "Cum m-ai TONEA ai bătut pe bunul tău prieten BETEA? S'a lăsat că-l bati? Acum poate că s'a terminat prietenia cu el". " BETEA

După 23 August 1944, la aproximativ 2-3 săptămâni m'am întâlnit cu MANESCU și ZAMBETI cari dădeau mereu târcoale Uniunii Patrioților. I'am întrebat unde lucrează. Mi-au răspuns că cameni cu cari au lucrat ei nu s'au înapoiat încă în Capitală și că nu lucrează nădăiri. I'am întrebat dacă acceptă să lucreze cu mine la Formațiile de Luptă Patriotice. Mi-au răspuns afirmativ.

Atunci m'am dus la LEVENTE căruia i-am spus că am nevoie de oameni cu ajutorul cărora să-mi pot organiza munca și i-am cerut să-mi aprobe sau ca ajutoare pe MANESCU și ZAMBETI. Mi-a răspuns " Pe cine pe MANESCU, nu-l cunoști? Nu știi că nu este bun de nimica? Acum vine doar când i-am oferit muncă încă la statistică a refuzat-o și el și CORBEA. Ei atunci nu știau că eu sunt însărcinat cu munca politică în cadrul Institutului de

Statistică. Nu te sfătuiesc să-i faci. Nu vor face nici-o treabă. "V'a trebui să muncești tu pentru ei".

Am insistat garantând pentru ei.

LEVENTE atunci a zis: Bine, i-ai dar ai să vezi că nu voi face nici-o treabă. Poate CRISTACHE să-ți fie de vre-un folos".

După vre-o două trei luni, m'a întrebat dacă sunt mulțumit de MANESCU și ZAMBETI. I-am răspuns că sunt mulțumit. Mi-a răspuns: Ce? vorbești serios? Au început să facă treabă? Mă surprinde".

Apoi, la Controlul Economic, m'a întrebat dacă PAVEL face ceva. I-am răspuns că are muncă sindicală. Conduce Sindicatul Institutului.

Atunci iarăși mi-a spus : "Tot mai ești prieten cu el" Lasă-l în pace!". " Prietenia cu el nu este sănătoasă".

Când a fost arestat DUTESCU iarăși mi-a făcut observații cu privire la prietenia mea cu BETEA și PAVEL cam în aceiași termeni.

Deasemenea când am plecat la Oradia Mare în 1947 înainte de Crăciun - prin luna Noemvrie.

La însoțirea dela Oradia Mare la fel și ultima dată când mi-am dat demisia și când l-am văzut pentru ultima dată.

Alte discuții pe această chestiune cu LEVENTE nu-mi amintesc să fi avut.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez propriu.

ss.ANTON RATIU

18 Octomvrie 1949

139 39
40

DECLARAȚIE

Subsemnatul RATIU ANTON, născut în com. Becelesu Jud. Semeș la 14 Martie 1916, domiciliat în București Str. Julesz Michelt No. 17 declar următoarele :

Cu prilejul prezentării demisiei mele dela Controlul Economic, în Cabinetul lui M. LEVENTE, am avut cu el următoarea discuție: I-am explicat întâi motivul demisiei mele (cazul DOZZI) după care el a zis: "Păcat!" Vezi, tocmai aveam de gând să-ți spun să cauți la Palat o armă de vânătoare bună și cartușe pe care să le duc tov. PARVULESCU dela Comisia de Disciplină a Partidului - prilej cu care vroiam să-i vorbesc de tine și să-l rog să ți se dea muncă de reabilitare".

"Acum ce ai de gând să faci?"

"Vezi dacă nu m'ai ascultat?"

"Ti-am spus de atâtea ori să eviți prietenia cu BETEA, PAVEL și ceilalți care este nesănătoasă". Prietenia cu ei te-a adus aici!". Dacă te ținesea serios de muncă politică ajungeai departe!"

"Din partid ești exclus, slujbă nu ai!"

Apoi, spunându-i că vreau să merg la țară într'un post de învățător, mi-a recomandat ca decizi încolo să fiu mai atent.

Apoi a zis: "Uite BETEA se pare că fi implicat într'o chestiune de spionaj".

- "Ia să văd dacă l-au prins". A format un număr de telefon și a zis "Moroc SERGHEI! Aici e LEVENTE. Ce se mai șude? Ați pus mâna pe BETEA? Încă nu? Păcat!". Apoi au vorbit de vânătoare după care a închis telefonul și mi s'adresat mie. "N'a fost încă prins". Dar nu scapă". "Uite prietenii tăi!" Și PAVEL va ajunge în curând arestat". CORBEA a rămas tot neserios cum îl știi". "MANESCU se ține de prostii!". Umblă cu minciuni despre mine la tov. NIRON CONSTANTINESCU". "Vezi? Aștia sunt. prietenii tăi!".

Cam aceasta a fost în esență discuția cu LEVENTE. Discuție după care ne-am despărțit în termeni destul de buni - amicali. Dealtminteri aceasta a fost ultima mea întâlnire cu LEVENTE .

Referitor la PAVEL nu mi-a spus altceva nimic și nici eu nu l'am întrebat pentru ce motiv va fi arestat PAVEL sau altceva. Bănuiam că poate s'a descoperit că PAVEL era în legătură cu chestiunea plecării. Îm am comunicat acest lucru lui PAVEL care a râs spunând că acum nu poate să se des la fund fii ocupat.

Altceva, în legătură cu acest lucru nu am discutat nici cu PAVEL și nici cu altcineva.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez propriu.

ss.ANTON RATIU

18 Octomvrie 1949

41
041 42
[Handwritten signature]

MANESCU CORNEL

RATIU :

L-am cunoscut la Floești la Școala Militară în 1939-40.

Atitudinea lui a fost întotdeauna de o deosebită considerație față de Partid. Fire comodă, poate chiar prea comodă și suficient de ambițios. LEVENTE îmi spunea când eram în Ucraina că MANESCU a refuzat *manca* de Partid și că nu a vrut să-l recunoască pe el ca legătură superioară. Din cecece mi-a spus atunci LEVENTE și din constatările mele, rezultă că în perioada Antonesciană, MANESCU nu a avut legătură cu Partidul și nu a activat sub nici-o formă. Totuși din discuțiile cu el, rezulta clar că este un dușman al fascismului și hitlerismului și că așteaptă victoria sovietică. În Ucraina a căutat să ajute familiile care aveau membri în armata roșie.

42
48
~~703~~

STEFAN POPESCU

RATIU :

Cu el am lucrat atât în Ucraina în aceeaș echipă m
LEVENTE cât și în București înainte de 23 August.

El mi l-a prezentat pe GH.DINU dela "Timpul" și pe
DIJAMO.

Înainte de 23 August am primit misiunea să-l ajut pe
ST.POPESCU pentru pregătirea tipăririi ziarului "România Liberă".

În această perioadă ST.Popescu a dat dovadă de mult
devotament față de Partid.

Prin el sau prin BETEA - am cunoscut pe BEIU ZILBER.

În Transnistria, la cererea noastră, am lucrat cu el
și cu LEVENTE într'o echipă. GOLOPENTIA care era șeful nostru,
a acceptat cererea.

După 23 August locuiam la Statistică (Tipografie)
împreună cu el.

Levente

043

43

DECLARAȚIE

Subsemnatul RATIU ANTON născut în com. Beclean Jud. Someș la 14 Martie 1916, domiciliat în București Str. Jules Michelet No. 17 declar următoarele :

La sfârșitul anului 1944 și începutul anului 1945, am venit la mine în repetate rânduri, o delegație dela societatea cooperatistă "Filmul Românesc" în frunte cu BIANARU VASILE FIANURA și TOMA MOLEOVANU. pentru a-i sprijini în acțiunea ce o duceau la societate, pentru a-l scoate din cadrul societății pe HUDITA - național țărănist precum și pe HORIA IGIROSANU cu grupul legionar.

I-am ajutat în această acțiune având și asentimentul Comitetului Central al Uniunii Patrioților unde lucram în acea vreme.

După ce HUDITA a fost înlăturat, delegații "Filmului Românesc" (comitetul de întreprindere) a cerut tov. AGIU și LEVENTE (adecă Comitetului Central U.P.) să delege pe cineva din cadrul U.P. în consiliul de administrație la societate. Eu am propus pe Drul COSTICA DIMITRIU și pe GHEORGHE IVASCU.

Aceste discuțiuni au fost purtate între tov. AGIU și LEVENTE pe deoparte și comitetul de întreprindere al "Filmului Românesc" pe de altă parte.

S'a hotărât să fiu trimis eu și cu GHEORGHE IVASCU.

Aceast lucru mi s'a comunicat și de către Comitetul de întreprindere al "Filmului Românesc" și de către MIHAIL LEVENTE.

HUDITA a fost înlăturat de către adunarea generală a societății. Tot adunarea generală l-a ales pe GH. IVASCU și subsemnatul la propunerea Comitetului de întreprindere care avea asentimentul Comitetului Central U.P.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțiu și semnez propriu.

ss. ANTON RATIU

1 Noembrie 1949

44
044 765 45

BIJI MIRCEA

RATIU :

A fost prima mea legătură pe linie de partid. L-am cunoscut la Floești la Școala Militară în 1939-40. Nu mi-a spus niciodată că este membru de Partid. El mi-a spus că caută o locuință (o cameră) unde să se poată ține unele ședințe secrete. Natural, mi-am dat seama că este vorba de ședințe de Partid. Am găsit-o în Str. Cazărnei 93 sau 83. Prii el primea panii pentru plata chiriei. Plecarea mea din București în Transnistria a determinat renunțarea la această locuință după aproape 2 luni. În această casă venea BIJI, STOIANOVICI și încă câțiva studenți. Mi-au fost prezentați pe nume conspirativ. Ședințele le conducea BIJI sau STOIANOVICI.

După 23 August, mi-a spus LEVENTE, că BIJI ar fi fost trădătorul în procesul RACOASA.

Odată întâlnindu-mă cu BIJI la Statistică după 23 August am făcut aluzie la proces, voind să văd dacă LEVENTE a avut sau nu dreptate. Spre surprinderea mea mi-a spus că într'adevăr este vinovat.

Levent

45
46

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA, domiciliată în București Str. Dr. Demosthene No. 29 în privința felului cum era cunoscut LEVENTE de PASIEA declar următoarele: după reușita de salvare a lui LEVENTE din Decembrie 1943, eu i-am istorisit lui PASIEA că LEVENTE era prietenul meu arătându-i toată suferința și neliniștea mea. Din cele spuse de mine l-a cunoscut pe LEVENTE ca un luptător. Eu nu i-am putut pune niciodată față în față deși poate pe vremea aceea să fi dorit să am o ocazie să mă mândresc cu dragostea lui LEVENTE. Mai târziu după 23 August când LEVENTE a primit sarcini mai ales la Prefectura Poliției toată lumea venea la mine pentru intervenții. Și PASIEA m'a rugat să interviu pentru o locuință pe lângă LEVENTE. Deși era rugămintea unui prieten, pentru că nu voiam să-i cer nimic lui LEVENTE l-am refuzat. PASIEA mi-a spus că se va duce singur atunci. Nu știu dacă s'a dus. PASIEA care umbla cu propuneri ca să aducă în țară filme străine și să le pună la dispoziția Statului m'a rugat din nou să interviu pe lângă LEVENTE - și de data aceasta l-am refuzat rămânând să ia legătura singur cu el. Nu cunosc dacă a ajuns la LEVENTE sau nu. În primăvara acestui an înainte de începerea verificărilor PASIEA a avut o epichetă la Județeană Sălaj. Știu din spusele ADEI VISOIU că PASIEA a rugat-o să-i ugureze posibilitatea de a vorbi cu LEVENTE care lucra la C.C. așa cum bănuiau toți la Secția de Cadre. Acuma când m'am întâlnit ulterior cu PASIEA în ziua de 29 Decembrie în colțul strâșii Academiei fostă Regală mi-a spus că toată lumea i-a recomandat să se ducă să-și aranjeze situația la C.C. și să vorbească cu LEVENTE care este foarte dragut. L'a căutat la C.C., nu știu dacă personal sau printr-o convorbire telefonică, eu stabilit să se întâlnească la LEVENTE acasă. LEVENTE îl cunoștea pe PASIEA din spusele mele din anul 1942 când ne-am împrietenit mai bine prin Ianuarie, că el a rămas la Cluj și că eu venind aici amândoi să puteam ajuta la facerea unor legături între mișcarea democratică din Ardeal în special din Cluj și din București. Se poate să-i fi povestit mai târziu lui LEVENTE că PASIEA a fost închis și condamnat de unguri și a fugit în țară.

PASIEA în ultima convorbire pe care am avut-o cu el în ziua de 29 Noembrie 1949 între orele 3 și 50 și 6,10 pe drumul dintre Regală și clădirea Lyde, că în dimineața aceluiaș zile s'a prezentat la LEVENTE acasă după ce stabilise împreună acest lucru pentru a-l ruga pe LEVENTE să intervină în favoarea lui deoarece LEVENTE îl cunoștea din începutul anului 1942 din spuselor mele cum că ar fi un om democrat. LEVENTE mi-a povestit PASIEA că l-a întrebat ce l-a determinat să i se adreseze lui și s'au întrebat unul pe altul ce știu despre ei din cele ce le vorbiseră eu. LEVENTE i-a spus că nu știe nimic afară de dorința pe care o exprimasem ca prin PASIEA să luăm legătura cu mișcarea democratică din Cluj iar PASIEA că nu știe nimic mai mult decât că a fost un erou când a fost căutat de agenții Antonescieni și că în momentul de față Partidul îi acordă încredere. Acesta mi le-a povestit PASIEA despre discuția lor cu completarea că LEVENTE i-a spus că nu este la Secția de Cadre și că nu poate interveni în favoarea lui.

ss. STEFANESCU MATILDA

8 Decembrie 1949

Levente

047

~~48~~

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA, domiciliată în Str. Dr. Demos-
thene No. 29 declară că nu știu că LEVENTE să se fi cunoscut efectiv
cu PASLEA înainte sau după 23 August 1944. Poate auzindu-mă pe mine
și pe ADA VISOIU care era prietenă și cu LEVENTE și cu PASLEA, să
se fi dus la el însă fără să-l fi trimis eu. În prezenta mea LEVENTE
și cu PASLEA nu au fost niciodată împreună și nici nu le-am făcut
eu cunoștință.

În caz că mi se va dovedi contrarul înțeleg să suport
consecințele.

ss. STEFANESCU MATILDA

8 Decembrie 1949

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA, domiciliată în Str. Dr. Demosthe-
ne No.29, declar următoarele : l-am cunoscut pe LEVENTE MIHAI în
iarna anului 1941 cu două sau trei săptămâni înainte de Crăciun. Din
primele discuții ale noastre am aflat că este în divorț cu prima lui
soție RUXANDRA PALADE fiica unui general PALADE, cu care se căsătorise
în anii de studenție.

Spunea că profesorul RETROVICI îl apreciază foarte mult și i-a propus
să devină asistentul său. LEVENTE s'a născut în Dobrogea în județul
Silistra, avea o soră învățătoare care locuia în Ialomița la Slobozia
împreună cu mama lui care era văduvă din războiul trecut și un frate
la Curtea de Argeș. Prin grija unui unchi fusese vărat la liceul mi-
litar din Iași dar după o stitudine îndrăzneată a fost dat prin clasa
7-a afară din școală. Cu mari eforturi financiare a reușit să-și facă
studiile universitare. Înainte să fi mutat la Statistică fusese funcțio-
nar la M.de Finanțe. Bănua că GOLOPENTIA vășându-i lucrarea de
licență în filosofie și vroidnd să facă o echipă monografică în cadrul
I.C.S. să-l fi adus la I.C.S. Mie mi-a spus că s'a trezit în I.C.S.
fără să fi fost întrebat. Aici venit nu-l cunoștea decât pe PAVEL

plecase cu o zi înainte în Transnistria, înainte de a pleca în Dobrogea prin Aprilie 1942 pe când se agita problema formării unei echipe monografice pentru studierea populației românești de lângă Bug, pe când coboram scara l-am suscit pe LEVENTE propunându-i lui GOLOPENTIA să fie și el trecut pe lista celor cari vor obține autorizația de a trece în Transnistria. În tot timpul cât am lipsit eu fiind în Județul Constanța, am auzit că s'a împăstănit cu ADA VISOIU dela care lua lecții de L.rusă. Deși lucram în clădirea Brezoianu împreună cu ADA VISOIU am fost trimise de SUCIU CAMIL să scoatem niște date statistice din Splaiul Unirii No.28.- La începutul primăverii 1943 ADA mi-a spus că a primit un telefon că s'a întors LEVENTE. Cu toate că fusesem multă vreme amărâtă, decesea așteptam să-l văd și eu. Intorcându-mă înapoi în Brezoianu LEVENTE a venit la mine și mi-a dat bună ziua oficial. M'am mulțumit și cu atât! Am mai schimbă la intervale foarte mari câteva vorbe oficiale deoarece devenise geul meu în absența lui GOLOPENTIA. Mi-a spus tot atunci că GOLOPENTIA l-a luat pe PAVEL în presajul lui iar el se așteaptă ca în curând să fie trecut în Secție la STRNL. Nu l-am mai văzut pe LEVENTE multă vreme. Eu am plecat din Institut să lucrez la colegiul Sft.Sava. Chiar înainte de a pleca eu se spune că LEVENTE va primi o lucrare specială din partea lui MANUIA. Când m'am întors în I.C.S. pela sfârșitul lui Aprilie am aflat că LEVENTE lucrează în Splaiul Unirii la etajul IV și că MANUIA i-a făcut o secție dându-i trei funcționari. LEVENTE și cu APOSTOL au fost puși să conducă și lucrarea de strângerea datelor statistice din Baserabia și Bucovina. M'am împăcat cu LEVENTE la sfârșitul lunii August 1943, reluând relațiile de prietenie. LEVENTE a venit atunci la mine și mi-a spus că este trimis de MANUIA împreună cu APOSTOL în munții Sebegului să vadă dacă în comuna Măgureșce se află la poalele Godeanului se poate instala o echipă monografică. Mi-a propus să merg și eu dar pe cont propriu, cerând lui GOLOPENTIA o permisie de 3 zile în acest scop. Am plecat împreună cu APOSTOL și LEVENTE în munții Sebegului. Având multă vreme să stau cu LEVENTE împreună i-am povestit cum l-am întâlnit pe IVANOVICI., cum am descoperit în el un agent antonescian, care a recunoscut mai târziu acest lucru, propunându-mi să lucrez cu el. Am mai exagerat puțin vrând să-i arăt lui LEVENTE că deși era spion mi-a acordat încredere pe

când LEVENTE nu-mi acordase atunci, când i-am povestit că doresc să ajut forțele democratice și că mai am un prieten în Ardeal cu care am fi putut ține legătura cu mișcarea democratică din Ardeal. Pentru că-mi era frică pentru LEVENTE deoarece îmi făcea impresia că este imprudent în munca lui i-am mărturisit chiar că ~~nu~~ ~~eu~~ pentru el și că IVANOVICI m'a întrebat de LEVENTE. Nu i-am spus că a-și fi vorbit eu de el lui IVANOVICI ~~de~~ ~~de~~ deoarece nu mi-a făcut impresia că IVANOVICI să fi înregistrat ceva din ceea ce i-am spus despre LEVENTE, neîntrebându-mă niciodată nimic despre el. LEVENTE era imprudent ~~aparena~~ venind târziu la birou și lipsind nemotivat. Ca să dau o justificare acestor absențe am lansat credința că LEVENTE este un sfemeiat și că-și petrece nopțile în tovărășia → altor femei. Tot în convorbirea noastră din munții Sebegului i-am atras atenția și asupra lui GHIDIONESCU. După ce ne-am întors din delegație chiar în gară LEVENTE a spus că are de dat un telefon lui BIJI și altul lui STOIANOVICI. L-am

LEVENTE s'a îmbolnăvit câteva zile după întoarcerea noastră din delegație, m'am dus să-l văd și am aflat de la gazdă că cineva se interesa de el și-i aducea prăjituri. Am vrut să aflu cine este dar gazda mi-a spus că este o prietenă de a lui LEVENTE căruia a spus el, să-i dea hainole lui, dacă i se va întâmpla ceva. N'am insistat, și nu puteam afla mai mult dar nici pe LEVENTE nu l-am întrebat. Fetele-mi spuneau că-l vedeau adesea în tovărășia unei femei luminica la ~~hău~~ ~~hău~~. După 23 August, ADA VISOIU mi-a spus că știe că SASA SIDOROVICI era acela care se îngrijea de LEVENTE. De câte ori îi anunțam teama mea pentru el, mă lua în râs spunându-mi că va fi prudent de acum înainte uitându-se în dreapta și în stânga. Intr-o zi am luat pe rând să analizez pe fiecare funcționar de la Oficiu să vedem care ar putea fi periculos. A rămas pentru noi cu un semn de întrebare RETEGAN, GHIDIONESCU și un cercare COJOCARU evreu, despre care ceilalți executanți spuneau că au descoperit că are relații cu agenții antonescieni. Tot atunci l-am întrebat ce vrea să spună atunci când mi-a spus că PAVEL a luat de GOLOPENTIA iar el crede că va lucra cu STHAL.

Mi-a explicat că a observat că geții și-au făcut scooteala că dacă războiul se termină cu victoria armatei sovietice, fiecare din ei să aibă în apropiere un băiat care era cunoscut ca democrat GOLOPENTIA cât a fost în U.R.S.S. a început să-l ridice pe PAVEL, dându-i răspunderea lucrării inventarierii Românilor dela Bug. Văzând că GOLOPENTIA îl ia pe PAVEL a bănuț că la întoarcerea lui din U.R.S.S. să fie luat el de STHAL, cunoscut ca democrat, dar care totuși avea nevoie să arate că a lucrat în cadrul I.C.S. cu elemente democratice, deoarece STHAL adusese și el în cadrul Institutului foști elovi de ai lui din Universitate și dela serviciul social cu reputația de foști simpatizanți legionari ca AITENLIU, DUNARE MARIN, CARAMBULEA. Bunele mele relații cu LEVENTE au ținut până la mijlocul lunii Decembrie 1943 când LEVENTE cășutat de agenții antonescieni a dispărut. După 23 August 1944 m'am dus să-l văd la U.P. Prima dată când m'a văzut a lăsat deoparte toată lumea cu care lucra venindu-mi înainte. Mi-a spus obiar de prima dată să viu să lucrez și eu la U.P. la organizarea *Numai fetele*. Mutându-se din blocul BAICOIANU în Str. Povernei 1 m'am dus acolo și printre primele vizite i-am amintit de IVANOVICI Si-a notat atunci numele într-o agendă mică pe care a scos-o din buzunarul dela piept. În întâlnirile noastre am mai discutat de IVANOVICI repetându-i ceea ce-i spuseseam înainte de descoperirea băieților din Decembrie 1943. M'a chemat din nou să viu să lucrez la U.P., ne-am văzut din ce în ce mai rar, eu fiind sinistrată din cauze bombardamentelor germane iar el locuind în clădirea U.P. Când și-a încasat toate drepturile financiare pe tot timpul cât lipsea până la 23 August, a venit la mine la I.C.S. și mi-a dat niște bani să acontesc o casă. Trebuie să menționez că prin Noemvrie 1943 pe când eram în bune relații de prietenie cu LEVENTE am primit o notă dela Direcția personalului ca să mă prezint. Am semnat această notă. Coborând la Direcția personalului și aflând că este vorba de a face ochișă pentru MARIA ANTONESCU m'am dus la LEVENTE să-l rog ca în calitatea lui de șef al meu să trimită oltă funcționară în locul meu căci eu nu mă duc în nici-un caz. LEVENTE mi-a spus că devreme ce am semnat el nu poate face nimica pentru mine. După câteva zile m'a întrebat dacă am fost și primind răspunsul meu negativ mi-a spus "foarte bine că n'ei fost". Pe când LEVENTE lucra cu tovarășii la U.P. știu din spusele ADEI VISOIU că a fost invitat la ea acasă. Am găsit în Povernei No.1 la U.P. de când m'am dus pe RATIU, pe *MANESCU* CORNELIU și pe BETEA. Iar în hol cetind un plan organizatoric l-am văzut trecut și pe GOLOPENTIA cu osarcină. Din spusele lui BETEA,

giam că el lucrează deseori cu LEVENTE în cadrul U.P. chiar nopți întregi. În preajma Crăciunului după ce-mi găsisem casă și mă instalasem, m'am dus să-l invit pe LEVENTE la mine. Mi-a spus atunci că prietenia noastră trebuie să ia sfârșit el fiind foarte ocupat cu sarcinile în cadrul U.P. Nu l-am luat în serios fiind că ne-am mai despărțit odată ea să ne reîmpăcăm după un an de zile. Crezând că această despărțire este cauzată de o nouă aventură a lui LEVENTE, am sperat că consumându-se acea aventură veni iar la mine. La începutul lunii Ianuarie colegele mele mi-au spus după ce tot mă întrebasu ce este cu LEVENTE și cu prietenia noastră, că încă fiind socotit ca funcționar al Institutului și-a înaintat actele de căsătorie, căsătorindu-se cu o domnișoară BRATUCU. M'am hotărât că dacă mă voi întâlni cu LEVENTE să nu-i arăt că mă costă acest lucru, și să nu dau nici-o importanță. M'am demască însă când odată mai spre primăvară LEVENTE venind la I.C.S. și intrând în sala Oficiului de Studii, îndreptându-se înspre mine, mi-am vârat nasul în lucrări și nu i-am răspuns la salut. Mi-a fost neocaz de această slăbiciune a mea și am hotărât să-mi schimb atitudinea mea față de LEVENTE când voi avea ocazia. L-am întâlnit în vara anului 1945 la o chermesă la U.P. Căci 17 unde lucrez eu, invitat de tov.DASCALU a cărei soție lucrează la U.P. iar el la Prefectura Poliției Capitalei. Altă dată când a mai fost invitat tot de DASCALU la un festival la Căci 17 U.P. fiind așteptat chiar eu i-am dat în acea seară un telefon întrebându-l dacă vine și dacă poate să mă conducă cu mașina lui până acasă deoarece locuim în scolar cartier. LEVENTE nu a venit atunci. În toamnă m'am dus la Pref.Pol.Capitalei pentru fișa mea de sinistru, prilej pentru mine, ca să-l văd. Se spunea că LEVENTE de când e secretar general al Poliției, face treabă bună descoperind pe dușmani. M'am dus atunci din nou la LEVENTE să-i amintesc de IVANOVICI. A scos agenda din buzunar a controlat dacă i-am spus numele ~~corect~~ corect, dacă nu cumva am avut intenția să îl schimb, m'a întrebat dacă GHIDIONESCU mai este la I.C.S. și i-am spus că da pentru că la noi nu s'au făcut încă nici-un fel de comprimări.

LEVENTE la problema IVANOVICI nu mi-a răspuns nimic, a spus bine și și-a băgat agenda în buzunar. Când m'am dus să-l văd la C.E. în vara anului 1947 nu i-am mai vorbit de IVANOVICI deoarece credeam că s'a ocupat de el. Știu dela ADA VISOIU că ea a fost chemată de mai multe ori de LEVENTE la telefon și chiar că s'a dus să-l vadă la Pref.Poliției. Dela ea am primit și eu numărul de telefon al lui LEVENTE prin care l-am întrebat

înainte de a mă duce dacă poate să mă primească și când.
 În vara anului 1947 după ce a fost numit la C.Economic, m'am dus de mai multe ori să-l văd. Spunându-i că m'au trimis tov. să-i comunic că CEICU nu a avut o atitudine apropiată lucrând în secția agricolă la I.C.S. și că MARINESCU ION este un element trădător, LEVENTE mi-a spus că oamenii vinând în contact cu el în muncă se schimbă și vin chiar ei singuri să se ceară să fie înscriși în Partid. Controlul Economic împreună cu Statistica se țineau de M.Economiei Naționale. Colegele mele de birou mi-au comunicat că l-au văzut pe LEVENTE intrând în I.C.S. Cu ocazia unei vizite făcute la C.E. l-am întrebat pe LEVENTE ce caută la I.C.S. Mi-a spus că a primit sarcina dela M.E.N. să organizeze colectările pe teren și că a numit o comisie pentru aceasta la I.C.S. numind-l pe ONICA și pe PAVEL spunându-mi că este curios să vadă cum se va comporta PAVEL. Întrebându-l de ce nu m'a consultat și pe mine în cazul POPOV, ca fiind secretara celui, mi-a spus că MAVREA și cu ONICA au insistat atâta până s'a urcat cu ei în mașină și s'a dus la LIVADA. ONICA, MAVREA și POPOV se duceau des la LEVENTE, știu acest lucru dela POPOV, care spunea că, cum știe ceva, se duce el fuga la "tătuca LEVENTE" și-i spune. Tot în această vară întrebându-l pe LEVENTE de ce nu-l ia și pe BETEA la C.E. dacă l-a adus pe RATIU mi-a răspuns că e vorba ca BETEA să primească o sarcină. Tot în acele vizite făcute la C.E. în vara anului 1947 povestindu-i că M.E.N. dându-ne posibilitatea să-l comprimăm pe MANUILA și toată lumea fiind de acord cu aceasta, mă tem ca Partidul nerădănd tehnicieni pregătiți să nu numească la conducere I.C.S. pe unul din tov. noștri cari s'au dovedit a fi oportuniști. LEVENTE mi-a răspuns că după îndepărtarea lui MANUILA se va vedea că alții mai mici sunt vinovați. N'am înțeles la cine se referă atunci dar mai târziu am crezut că face aluzie la legionarii recunoscuți ca NEGRU ION și Dr. FACAORU. Cu această ocazie LEVENTE mi-a spus că BIJI s'ar fi putut ridica, dacă n'ar fi comis acțiunea de trădare din 1943.

În discuțiile mele cu LEVENTE de după 23 August mi-a povestit că a fost adăpostit de un tovarăș în Parcul Domenilor, fiind obligat să-și schimbe de mai multe ori domiciliul, unde abia a scăpat într-o noapte de bombardament când din clădirea în care se afla nu a mai rămas decât ușa după care era ascuns. Mi-a mai spus că a trecut de câteva ori prin fața casei mele ducându-se la geatințe. Pe când eu i-am spus că la o săptămână după fuga lui am trecut pe la garda lui LEVENTE rugându-o să aibe grije de lucrurile lui până va veni cineva din familie lui și că

m'am convins să a putut fugi că nu a fost prins, deoarece trecând pe la croitorul lui și rugându-l să-i păstreze hainele la care lucra, clientul fiind obligat să plece în provincie pentru câteva luni, croitorul mi-a spus că domnul a și trecut acum două zile și și-a luat costumul înainte de a pleca în provincie. În relațiile noastre amicale din intervalul Septembrie-Decembrie 1943 LEVENTE de la mine de acasă a dat un singur telefon întrebând dacă domnul inspector s'a întors. Stiu că de ziua lui, de Sft. Mihail în toamna anului 1943 a fost s'o vadă pe mama lui la Slobozia unde mi-a spus că sora lui a invitat mai mulți cetățeni pe cari el i-a cunoscut numai atunci. După 23 August de două ori când m'am dus să-l văd la U.P. în Government s'a comunicat că este plecat la Constanța. Am aflat că la C.E. îl aduseseră și pe fratele lui iar la S.M.T. un coleg al meu de birou, care s'a dus la LEVENTE, mi-a spus că nepoata lui îi este gafa de cabinet.

În dimineața zilei fugii lui LEVENTE, venind împreună la birou ne-am despărțit la Podul Mihai-Vodă spunând că trebuie să între într'o tutuagerie și să dea un telefon. Nu mi-a spus nimic altceva în privința telefonului.

În iarna anului 1943- 1944 colegele mele au găsit o fotografie de a lui LEVENTE în care era fotografiat cu mustață. Eu nu l-am văzut niciodată cu mustață și mă întrebam când și-a făcut-o. Se spunea că LEVENTE a fost grav bolnav de tifos în Transnistria și numai datorită îngrijirii medicilor sovietici ar fi scăpat. El mi mi-a vorbit însă niciodată despre timpul cât a fost bolnav. Întrebând colegele care l-a văzut vreodată pe LEVENTE cu mustață una din colege mi-a spus că trebuie să fie o fotografie de curând deoarece a auzit pe evreii cari făceau muncă obligatorie că LEVENTE ar fi trebuit să-și schimbe înfățișarea deoarece ar fi fost urmărit de "cei de acolo" și chiar nevoit să-și schimbe locul de trecere în Moldova fiind așteptat. Nu am întrebat mai mult și nici nu mi-a spus mai mult deoarece pe vremea aceea ne temeam să vorbim prea multe. Nu am dat importanță lucrului, crezând că este vorba de vre-o aventură amoroasă a lui LEVENTE în Uniunea Sovietică. Colega care mi-a spus se numește RALY PARASCHEVSCU al cărui soț conducea echipele de evrei în I.C.S. Prima dată când i-am vorbit lui LEVENTE de IVANOVICI spunându-i că IVANOVICI m'a întrebat de el, LEVENTE mi-a pus întrebarea dacă mi-a arătat cumva fișa lui și ce scria pe ea. Cum nu văzusem nici-o fișă și nici nu-mi vorbise IVANOVICI de așa ceva i-am răspuns că n'am văzut nici-o fișă, așa cum era pentru că IVANOVICI nici nu-mi vorbise de LEVENTE.

În C.E. se spunea că familia tax. SOFIA UNCUREANU l-er fi adăpostit pe LEVENTE până la 23 August.

ss. STEFANESCU MATIL

Levente

055
825

55

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA, domiciliată în Str. Dr. Demosthene No. 29 declar că după arestarea lui BIJI și STOIANOVICI, LEVENTE reușim să sară pe ferestra bibliotecii Institutului și să dispară cu noi l-am mai văzut până după 23 August 1944. După 23 August, venind în București imediat după intrarea trupelor eliberatoare sovietice m'am dus să vorbesc cu LEVENTE care lucra la organizarea Apărării Patriotice pe Bdul. Jaseck în Blocul Băicociu - această adresă mi-o dăduseră la Institut CAMIL SUCIU și STOIANOVICI. LEVENTE m'a primit foarte prietenos lăsând tot grupul cu care lucra și venind înaintea mea - asta era în hallul apartamentului ocupat pentru lucru. Mi-a povestit atunci pe scurt iegind amândoi pe balcon cum a fost oțut de agenți în Institut în dinineasta zilei în care a reușit să fugă, cum a simțit că mișcarea care se producea atunci pe săli și scări era pentru descoperirea lui. Am reînceput prietenia și după cumltă vreme Uniunea Patriotilor s'a mutat în *Palat* unde mi-a propus să lucrez și eu la organizarea muncii la femei. Ne-am mai întâlnit, eu veneam să-l iau din *Palat* și să petrecem seara împreună un timp care tot LEVENTE îmi povestea că a fost adăpostit undeva departe prin Parcul Domenilor de un tovarăș, într'o garsonieră cu o singură eșire și foarte periculoasă.

Cum l-am prins un bombardament anglo-american într'altă locuință unde se mutase și era singur, cum toată casa a fost bombardată numai ușa care se adăpostise a rămas în picioare și fiind noaptea a reușit să fie observat. Că s'a întâmplat ca adeseori să treacă prin fața casei mele din Cărmii 47 ducându-se la locul de întrundre. L'am întrebat cum a putut răbda să treacă prin fața casei mele fără să mă facă să simt și eu acest lucru. Mi-a răspuns că-și închipuia că sunt urmărită de agenți Antonescieni și ar fi însemnat ca prin cel mai mic gest să se demaște. Deși știam dela LENA POPESCU că anunțase băieții să se ferească de mine, nu l-am întrebat ce l-a determinat să facă acest lucru dintr'o mândre carecare mai ales că LEVENTE mă considera ca pe o femeie care vorbește multe, bune și rele și asta justifica în parte alarma lui mai ales că într'o zi am făcut împreună analiza tuturor colegilor noștri din Secție stabilită după cum mi se

părea atunci că ar putea fi un agent antonescian. Atunci în discuția noastră l-am bătut pe RETEGAN care se lucura mareu de scutiri de front, pe GHIDICHESCU de care-i vorbisem eu că mi-a spus de slujba de informator pe care o primise și de unul COJOCARU care făcea muncă obligatorie și după informațiile altor executanți era considerat a fi având legături cu poliția antonesciană. Pe acest COJOCARU l-am mai întâlnit în anul 1946 pe când lucram la Sectorul Ministere într'o Plenară de Partid. Am dat atunci o mică notă informativă despre ce s^u spusese^u în mijlocul executanților înainte de 23 August.

ss. STEFANESCU MATILDA

8 Decembrie 1949

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFAN SCU MATILDA domiciliată în Str.Dr. Demosthene No.29 declar că LEVENTE îl cunoștea pe PASLEA dela mine ca pe un element democrat rămas la Cluj cu intenția de a servi mișcarea democratică, dar care a căzut victima agenților hortiști cari l-au condamnat pentru acte de spionaj contra Ungari.

ss.STEFANESCU MATILDA

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA domiciliată în Str.Dr. Demosthene No.29 declar că LEVENTE cunoștea pe IVANOVICI dela mine sub următoarea formă: un agent în serviciul lui Antonescu care mi-a cerut relații despre LEVENTE pe care-l știa mai dinainte care mi-a propus să-i dau ajutor făcând acelaș muncă.

ss.STEFANESCU MATILDA

9 Decembrie 1949

Am terminat și nu mai am
ce scri.

Levente

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA domiciliată în Str. Dr. Demosthene

No. 29 fiind întrebată / declar următoarele :

1.- Ce i-ai spus lui LEVENTE despre IVANOVICI în întâlnirile de după 23 Aug. 1944?

În primele zile după 23 August întâlnindu-mă cu LEVENTE la U.P. i-am amintit de IVANOVICI și i-am povestit din nou ceea ce-i spuseseam înainte de fuga lui LEVENTE. Reamintindu-i cum l-am cunoscut pe IVANOVICI, cum am descoperit că este un agent Antonescian cum IVANOVICI mi-a propus să lucrez pentru el și că s'a interesat de LEVENTE fără ca să arăt că eu la începutul prieteniei mele cu IVANOVICI i-am vorbit despre el.

2.- Ce ți-a răspuns LEVENTE?

A râs de ceea ce i-am spus, dar totuși și-a notat numele într-o agendă fără să-mi dea nici-un răspuns.

3.- În afară de întâlnirea de la U.P. în ce altă ocazie i-ai mai reamintit lui LEVENTE despre IVANOVICI?

După ce a fost numit secretar general la Prefectura Poliției Capitalei în toamna anului 1945 m-am dus la Prefectura Poliției Capitalei reamintindu-i din nou de IVANOVICI. Atunci chieș el a scos agenda din buzunar să controleze dacă într-adevăr nu vreau să-i schimb numele. Făcând că am repetat din nou numele de HORTENZIU ARIAN. IVANOVICI, a spus bine după ce a închis agenda și a băgat-o în buzunar. După aceea am discutat altceva. Referitor la IVANOVICI nu mi-a dat nici-un răspuns.

ss. STEFANESCU MATILDA

13.II.1949

59
60

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA domiciliată în strada Dr. Demosthene No.29 la întrebarea : " Ce secție a înființat MANUIIA pentru LEVENTE?" declar următoarele: După venirea lui LEVENTE din U.R.S.S. în primăvara anului 1943 el și cu STOIANOVICI conducea Oficiul de Studii în absența lui GOLOPENTIA care încă era la Bug. LEVENTE mi-a spus prin STOIANOVICI atunci că sunt repartizată la o lucrare a lui LEVENTE dar nu mi-a spus ce lucrare. După câțeva vreme mi-a dat să scot antete de formulare din volumele noastre publicate cu recensământul. Lucrarea aceasta a ținut vre-o săptămână sau două , pe urmă n'a mai venit LEVENTE să lucreze la Oficiul de Studii în Str.Brezoianu. Am auzit imediat că are o lucrare nouă. MANUIIA îi creiase o secție cu trei funcționari și făceau statistica tuturor categoriilor de profesii. Mai făceau și alte statistici dar nu le cunosc. Secția se numea " Inventariere și lucra în Splaiul Unirii No.28 la etajul patru unde lucra și MANUIIA.

ss.STEFANESCU MATILDA

12 Decembrie 1943

057 8
60
61

D E C L A R A T I E

Subsemnata STEFANESCU MATILDA, domiciliată în Str. Dr. Demosthene No.29, declar următoarele; în vara anului 1947 pe când LEVENTE lucra la Controlul Economic am aflat chiar dela POPOV, că a fost la LEVENTE să intervină pentru reîncaadrarea lui în I.C.S. fiind însoțit și de ONICA și de MAVREA. După ce LEVENTE a intervenit la LIVADA, la Ministerul Economiei Naționale de care depindeam pentru anularea încetării angajării lui POPOV la I.C.S. POPOV spunea în toate ocaziile că se duce direct la tatucul LEVENTE să-i comunice ce știe despre funcționarii dela C.E. Nu pot afirma, dar se poate ca LEVENTE să-l fi cunoscut pe POPOV prin intermediul lui ONICA, pe când LEVENTE lucra la M.Agriculturii și pe când ONICA îl recomanda pe POPOV ca un statistician ce poate lucra în diferite comisii agricole. Când l'am întrebat pe LEVENTE de ce a intervenit pentru POPOV fără să mă întrebe și pe mine care eram secretarul celui mi-a spus că su venit cu toții pe capul lui ONICA, MAVREA, POPOV și pentru că era vorba de un membru de Partid i-a ajutat.

ss.STEFANESCU MATILDA

26 decembrie 1949

DECLARAȚIE

Subsemnata MATILDA ȘTEFĂNESCU, domiciliată în Str. Dr. Demos-
thene No. 29 declar următoarele: într'una din vizitele mele la
LEVENTE aproximativ prin luna August 1947 printre alte discuții
avute cu el m'a rugat să caut prin arhiva Oficiului de Studii
respectiv printre lucrările echipei monografice de la Bug, un dosar
personal conținând lucrările efectuate în timpul activității sale
ca membru al echipei monografice în regiunea Bugului. El a adăugat
că ne mai fiind de actualitate lucrările să caut dosarul și să i-l
dau lui. Datorită faptului că tot materialul din Transnistria era
în posesia lui GOLOPENTIA nu m'am ocupat de aceasta cu toate că
mi promiseseam lui LEVENTE. Deabia după comprimarea lui GOLOPENTIA,
după mutarea I.C.S. din clădirea Brezoianu în clădirea Iydo, s'au
golit și dulapurile lui GOLOPENTIA înșechetându-se împreună cu
lucrările funcționarilor din Oficiu de Studii. În clădirea Iydo,
funcționarii și-au luat lucrările lor aruncând materialul scos din
dulapul lui GOLOPENTIA în baia care aparține biroului meu și al
lui FILIP ION. Baia fiind neîncăpătoare pentru lucrările noastre
și găsindu-se într'un colț mai multe mape prăfuite și rupte, cole-
gul FILIP având nevoie de mai mult spațiu m'a rugat de câteva ori
să văd ce cuprind mapele ca să putem ști cui aparține materialul
și ce să facem cu el. În primăvara aceasta am având mai puțin de
lucru am scos mapele și le-am înșirat pe masa mea pentru a le
cerceta conținutul. Am găsit în mape mai multe dosare și plicuri.
În primul dosar am găsit câteva foi biografice, câteva borderouri
cu situația economică din Jud. Ananiev, două caiete cu foi de
calatorie pentru cei cari plecau sau veneau din Transnistria
semnate de ȘTOIANOVICI și ciorna unei lucrări semnate de LEVENTE.

Lucrarea era o lucrare de codificare, fără început însă,
m'am gândit atunci că este lucrarea de care mi-a vorbit LEVENTE
fiind vorba de codificarea localităților unde a lucrat echipa
monografică. Am rupt această lucrare. Continuând a verifica și
celelalte mape am găsit o lucrare a lui LEVENTE completă fiind
vorba de un cod al profesiunilor. Mi-am dat seama că ciorna pe
care o rupsesem nu era lucrarea de care mi-a vorbit LEVENTE. În
vară însă, funcționarii Oficiului de Studii și-au luat angajamentul

să pună la punct cărțile și lucrările din depozit. Lucrări și cărți cu cărți cari rămăseseră încărcate dela mutarea noastră în clădirea Lydo, trebuiau descurcate și aranjate. Prin lăzi și pe jos s'au găsit mape, plicuri, dosare cărora nu le da nimeni de rost. Participând chiar eu la prima zi de muncă voluntară am văzut că în mape este material din Transnistria. Le-am rugat și pe colegele mă să-l pună deoparte ca atunci când voi avea timp să mă ocup eu de el. Mi-am dat seama că negăsind sus în baie între lucrările lui GOLOPENTIA cari se refereau la felul cum s'a dus munca în echipe monografică, făcând aprecieri asupra lucrărilor făcute de echipieri și chiar comentariile băieților din echipe, împreună mai erau și lucrări pregătitoare pentru Conferința dela Paris, lucrarea lui LEVENTE, o voi găsi în materialul care se găsea în subsol. Pentru că nu puteam lucra singură am luat-o și pe LEONTINA BOSCH cu mine și-am lucrat două dimineți pentru verificarea materialului. Printre altă material am găsit și lucrarea lui LEVENTE pusă într'o mapă pe care scria : Lucrări LEVENTE. Ca să nu observe LEONTINA BOSCH că vreau să desfac mapa să citesc tot ce se găsește în ea și să-l distrug, am rugat-o pe LEONTINA BOSCH să inventarieze singură materialul găsit la început ca să nu observe cece aveam de gând să fac. În mapa pe care scria "lucrări LEVENTE" am găsit mai multe hărți din Transnistria, schițe cu localitățile unde a lucrat echipa pe Valea Bugului, tablouri cu populația din localitățile de pe Valea Bugului și o lucrare care se referea la colhozurile și sohozurile din Uniunea Sovietică. El trata această lucrare în felul următor : considera că sistemul colectivizării nu este cel nimerit ne fiind în binele individului, că oamenii nu au participat voluntar la această acțiune ci impuși. El în lucrare mai arată printr'un grafic avantajile prezentate de munca unui cetățean care lucra singur, comparativ cu munca prestată de către alt cetățean în colhoz. Nu am citit lucrarea până la sfârșit, ea cuprinzând aproximativ 20 de pagini tipărite. Am distrus-o pe loc propunând LEONTINEI BOSCH pentru a nu observa ce am rupt eu să mă aruncăm în ladă și corespondența veche de a Oficiului împreună cu o mapă cu foi caligrafice din 1929 de când I.C.S. aparținea Ministerului Sănătății. Am mai aruncat în ladă un dosar cu corespondență ce aparținea M.Sănătății tot din anul 1929, mai multe dosare cu aprecieri și corespondență din 1930 referitoare la recensământul de atunci. Menționez că dela data când LEVENTE m'a rugat să-i aduc lucrările lui referitoare la U.R.S.S. (August 1947) și până la data când eu am reușit să distrug aceste lucrări, mi-a dat telefon de două ori întrebându-mă dacă am găsit lucrările sale. Prima oară mi-a telefonat la începutul

verii 1948 înainte de comprimarea lui GOLOPENTIA, iar a doua oară în vara aceasta când eu am putut să-i comunic că găsimu-i mapa în deposit am distrus-o. Atunci mi-a spus bine am făcut repetând și accetunând foarte bine.

Găsind primele lucrări referitoare la activitatea echipei monografice dela Bug, am comunicat tov.APOLOZAN LUCIA, că am găsit printre lucrări și o ciornă a unei lucrări a lui LEVENTE pe care am distrus-o împreună cu bonierele cu foi de drum semnate de STOIANOVICI. Am comunicat deasemenes geului meu SANIULESCU, că am găsit în arhive Serviciului material ce aparține U.R.S.S. și că vreau să-l inventariez și să-l aduc la cunoștința Direcției Generale pentru a hotărâ ce să se facă cu el fără să-i spun de cel distrus.

Drept care dau prezenta declarație de voie și nesilită de nimeni.

ss.STEFANESCU MATILDA

5 Ianuarie 1950

64
1965
202

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA, declar următoarele: când LEVENTE a fost numit Secretar General la Controlul Economic i-am făcut mai multe vizite. Aceasta era prin vara anului 1947. În aceste vizite LEVENTE mi-a propus să vii și eu la Controlul Economic - dar să fac în așa fel ca să fiu trimisă de Partid și numită de el personal, deoarece s'ar putea crede că am fost mutată la C.E. pentru a începe din nou relațiile cu mine. Am mai discutat în una din vizitele făcute cazul BETEA. Eu întrebându-l pe LEVENTE de ce nu-l aduce și pe el la Controlul Economic deoarece este un băiat deștept și prieten nedeșpărțit de RATIU. MIHAIL LEVENTE mi-a răspuns atunci că știa că BETEA va primi o altă sarcină și că deci nu are nici-un rost să fie numit funcționar la C.Economic. Știam că și LEVENTE îl apreciază pe BETEA încă dinspre 23 August, fiind un băiat capabil și devenit membru de Partid, mi-am închipuit că v'a primi un post, undeva trimis de Partid. BETEA a continuat în acest timp să facă legătura între MANUIA și PATRASCANU, legătură motivată de lucrările Comitetului I.C.S.-ului și Justiției. După îndepărtarea lui MANUIA și numirea lui GOLOPENTIA la conducerea Institutului, BETEA a continuat să facă legătura între PATRASCANU- GOLOPENTIA, păstrând totodată aceleași relații de prietenie și bucurându-se de aceeași încredere din partea lui LEVENTE. Tot într-una din vizitele făcute lui LEVENTE la C.Economic am discutat și despre comprimarea lui MANUIA M.E. Naționale de care depindea Institutul, chemându-ne în fața tov. LIVADA ne-a spus că avem posibilitatea să îndepărtăm de la conducerea I.C.S. vârfurile reacționare, deși acestea fuseseră numite direct de către Președinția Consiliului de Miniștri. Noi cei de atunci din I.C.S. aveam posibilitatea că prin referințe și propuneri să înlocuim conducerea reacționară a Institutului. La întrebarea tovarășului LIVADA făcută în lipsa mea lui ONICA, MAVREA, POPOV și Dr. RACOVITA, dacă avem cu cine înlocui aceste vârfuri tehnice, tov. au răspuns afirmativ. Fiind și eu chemată și întrebată în calitate de secretară a celei am arătat conducerii M.Economici Naționale, că nu avem tehnicieni pentru noi și că nici unul dintre membrii de Partid de atunci nu puteau conduce

10-65
66

Institutul, față de sarcinile ce-i stăteau în față. Am rugat pe tov. LIVADA să propună Partidului ca în locul lui MANUIILA să fie trimis un conducător, un director general membru de Partid din afara Institutului. Aceasta a provocat o neînțelegere între mine și ei, neînțelegere care mai târziu s'a transformat în ură. La cine să mă duc să discut această situație? M'am dus la LEVENTE deoarece el lucrase în Institut și-i cunoștea tot atât de bine pe tovarăși cât și pe MANUIILA cu care lucrase, creându-i în anul 1943 o secție specială lui LEVENTE și dându-i posibilitatea să se evidențieze prin lucrări personale. I'am spus atunci lui MIHAIL LEVENTE că Partidul nu cunoaște membrii din celula noastră și că punându-se problema îndepărtării lui MANUIILA dela conducerea Institutului, va numi ca director general pe unul din cele două vârfuri administrative din celula noastră. LEVENTE știa dela BETEA că MANUIILA lucrase cu PATRASCANU, că MANUIILA lucra cu anglo-americanii direct, venind la I.C.S. după datele de cari aveau nevoie și chiar că prin anul 1943 MANUIILA primise în cadrul Institutului vizita lui Maniu, totuși, mi-a spus că numai după îndepărtarea lui MANUIILA se va vedea că nu el este vinovatul, înțelegând că nu din cauza lui, nu merg lucrurile bine în I.C.S. ci din cauza altora mai mici. Nu l-am întrebat mai mult, pentru că știam că îl apreciază pe MANUIILA decând acesta îi acordase conducerea unei secții, știind apoi și dela mine și dela alții, că în procesul bătăliilor cari au lucrat în ilegalitate MANUIILA a intervenit pe lângă mareșal ca pedeapsa să le fie mai mică. Tot înainte de comprimarea lui MANUIILA - LEVENTE a încercat, ca sub conducerea lui MANUIILA, să facă o comisie, care să țină legătura administrativă direct cu Controlul Economic pentru datele statistice de cari avea nevoie acesta pentru munca pe teren. LEVENTE mi-a spus că această Comisie a avut posibilitatea s'o alcătuiască și s-o numească personal încastrând în ea și pe PAVEL și pe ONICA, fiind foarte încântat că problema cu MANUIILA dela egal la egal prețuind calitățile și cunoștințele tehnice ale acestuia. Mi se pare că după gonirea lui MANUIILA, s'a desființat și comisia. Mai târziu în toamna anului 1947, se spunea că BETEA ar fi fost găsit pe terenul aeroportului, încercând să strecoare aur și bijuterii, prin unul din avioanele ce plecau în Apus, aur și bijuterii ce aparțineau lui MANUIILA și că din această încercătură l'a scăpat LEVENTE. Nu l-am întrebat niciodată pe LEVENTE despre această poveste. Am mai constatat că în aceeași vară LEVENTE îl asculta pe POPOV și pe MAVREA cari se duceau cu diferite plângeri împotriva funcționarilor dela C.Economic. A intervenit chiar, pentru POPOV, căruia îi încetase angajamentul în Institut din

cauza unei absențe nemotivate, de mai bine de o lună de zile. L'am întrebat pe LEVENTE cum îi acordă încredere lui MAVREA, când știa că înainte de 23 August, MAVREA se dovedea prin discuții a fi șovin și dușman Uniunii Sovietice că, chiar atunci când a fost vorba de descoperirea lui LEVENTE, MAVREA a făcut atmosferă, tipându-și că neajutorat, scutit de mobilizare s'au apucat să dărâme temelia țării, pe când el a trebuit să lupte pentru războiul sfânt. LEVENTE mi-a răspuns foarte simplu "au venit pe capul meu și n'am avut ce face decât să iau măgina și să mă duc cu ei la LIVADA, la M. Economid Naționale și să aranjez reprimirea lui POPOV". L-am mustrat că era cazul să mă consulte și pe mine în calitate de secretar al celulei deoarece lucrurile nu se prezentau așa cum le aflase de la MAVREA, POPOV și ONICA. După spusele lui POPOV și ale lui MAVREA vizitele lor la LEVENTE s'au repetat în vară și în toamna anului 1947, LEVENTE punând baza pe știrile și informațiile date de ei. În una din discuțiile noastre în vară aceluiaș an, 1947, comunicându-i lui LEVENTE că are la Controlul Economic 2 funcționari aduși de la Institutul Central de Statistică: pe: CBICU MIRCEA cari nu aveau atitudini democratice în cadrul Secției unde lucrase, aceasta o știam din spusele lui ONICA și pe MARINESCU ION care făcea politică național țărănistă. LEVENTE mi-a răspuns că știe el ce face și că la el oamenii se schimbă venind în contact cu el, ajungând să ceară să devină membrii de Partid, transformându-se în elemente cele mai devotate. Lui LEVENTE îi plăcea să se înconjoare de oameni, care simțindu-se mereu obligați față de LEVENTE să nu ia niciodată atitudine față de gregelile lui. La Controlul Economic l-a mai adus LEVENTE și pe STOIANOVICI, a cărui inteligență știam că o apreciază consultându-se deseori cu STOIANOVICI asupra problemelor administrative, asupra formelor de organizarea Controlului Economic. Aceasta o știu din discuțiile noastre de atunci. STOIANOVICI a dus și el la Controlul Economic pe AITENLIU ION, pentru care știam din 1942 că LEVENTE nu are nici-o considerație, dar pe care totuși la ținut la C. Economic și după ce s'a pus problema ca funcționarii detașați din cadrul Institutului de Statistică să se reîntoarcă în Institut, cum s'a și întâmplat cu o parte din ei. Împreună cu băieții pe care îi aprecia LEVENTE din cadrul Institutului a dus spunea el pentru că îi este mai aproape pe fratele lui față de care avea încredere nelimitată. Imediat după căsătoria mea, murind tatăl soțului meu, în vară anului 1947, și pentru că nu avusese nici pentru căsătoria civilă nici o zi liberă, m'am dus la LEVENTE rugându-l ca cele 10 zile de permisie cari se vor acorda, după cum se spunea prin luna Octombrie să-i fie acordate atunci deoarece avea nevoie de puțină odihnă fiind deprimat de pierderea tatălui său. LEVENTE mi le-a promis spunând că să facă soțul meu o cerere pe care s'o

prezintă tov. DAN EMERIC spunându-i că LEVENTE este de acord. ⁰⁵⁰⁶⁷ Geful meu a refuzat intervenția mea dar după câteva zile simțindu-se obosit, s'adus cu cererea la tov. DAN EMERIC. Acesta l-a refuzat cu toate că îi comunicase că a vorbit cu LEVENTE și că LEVENTE a fost de acord. Am aflat pe urmă că tot timpul cât au lucrat împreună tov. DAN EMERIC și cu LEVENTE nu s'au înțeles. LEVENTE vroia să lucreze complet independent, nu vroia să consulte în măsurile pe cari le lua niciodată cu organizația de Partid. Mai târziu știu că i s'a făcut o critică aspră de către tov. din biroul organizației în urma căruia LEVENTE și-a mai schimbat puțin atitudinea. Cu tov. DAN însă a rămas în aceeași situație. Si unul și altul urmăreau ca ideea lor personală să fie pe primul plan. În toamna anului 1947 de Sft. Mihail, tov. dela Controlul Economic știind că LEVENTE este un element tânăr, luptător din ilegalitate, creindu-le o serie de avantagii, salariul mare, alimente și stofe din capturi din când în când, s'au simțit obligați să-i facă lui LEVENTE cu această ocazie un cadou și nu numai atât, dar și familiei lui. LEVENTE a răspuns acestei atenții imediat printr'o masă la care au fost invitate vârfurile administrative și cadrele de Partid. La masă s'au servit ^{facile} cu iere negre și cheltuiala a fost susținută din fondurile de rezervă ale Controlului Economic. Nu am discutat de-ochis niciodată despre PATRASCANU, dar am înțeles din discuțiile noastre de atunci că LEVENTE este bucuros că BETEA lucrează cu el și că este mult apreciat de PATRASCANU. În toamna anului 1947 când LEVENTE începuse să nu mai fie apreciat și nici simpatizat de tov. dela Controlul Economic din cauza atitudinii independente și chiar necolective față de tovarășii de acolo, tov. RATIU a venit la Institut căutându-l pe BETEA. Am stat atunci de vorbă cu RATIU care mi-a spus că LEVENTE are din nou greutăți că există cineva care-l lucrează așa cum a făcut imediat după 23 August tov. OERIU, care nu-i putea ierta lui LEVENTE o anumită atitudine. Nu mi-a spus despre ce atitudine este vorba, dar mi-a spus că bănuiește că tot OERIU a început împreună cu tov. TINCUTA dela C.C. să-l submineze pe LEVENTE și că LEVENTE este stingherit și abătut din cauza acesasta. Mi-a părut rău suzind că LEVENTE are neplăceri și că și dorit să-l pot ajuta, dar nu știam cum. Eu puteam intra la LEVENTE oricând, pe când lucra la Controlul Economic, deoarece șeful lui de Cabinet era tov. ^{Soultan} - COMANIANU care mă cunoștea din munca mea de Partid. De câte ori mă duceam, mă anunța și LEVENTE nu întârzia să mă primească. În vizitele pe care i le-am făcut atunci în vara anului 1947, ^{în acia} în care am discutat și despre posibilitatea comprimării lui MANUIIA, amintindu-ne de o delegație pe care am făcut-o împreună în munții Sebegului în toamna anului 1943, LEVENTE spunându-mi că au fost ultimele lui

clipe de libertate dar că a mai avut o recreație tot atât de plăcută când a fost în U.R.S.S. în iarna anului 1943, m'a rugat că dacă găsesc o mapă cu material referitor la problemele luate la Bug să i-o dau, fiind o mapă personală și că lucrările ne mai fiind de actualitate, nu mai interesează Institutul. I-am promis că atunci când voi da de materialul ce aparține echipei dela Bug am s'o caut și am să i-o dau, înțelegând că LEVENTE nu vrea să se știe că a avut lucrări în cadrul echipei monografice făcând atunci anumite aprecieri care astăzi nu-i convine să fie cunoscute. Nu am vorbit însă de conținutul lucrării, nici de titlu, nici de cuprinsul materialului din mapă, știind că trebuie să fie vorba de aprecieri făcute asupra problemelor din U.R.S.S.

Din vara anului 1947 a rămas între noi convenția ca să-i mai comunic ce se întâmplă prin Institut dar să nu o fac direct deoarece multe urechi și ochi sunt ațintiți asupra lui și nu ar vrea să fie bănuit că între noi ar mai exista vre-o legătură de dragoste, ci prin aceia cari se duc la el sub diferite forme; cu interese administrative cum era Valeriu, sau prin ADA VISOIU prin care o întrebuița ca traducătoare, traducându-i lucrări din limba rusă. Aceștia doi știau că l-am iubit pe LEVENTE și de câte ori i-ași fi rugat să-i vorbească lui LEVENTE de mine ar fi făcut-o spunându-i de exemplu că treburile merg bine din punct de vedere politic, în cadrul Institutului, să sunt bine sănătoasă, iar dacă feptele erau altele, să-i spun că nu mă simt bine și că munca merge greu și dacă ar dori să aștepte ce s'a mai întâmplat în Institut are să găsească posibilitatea să-mi dea el un telefon sau să mă caute. I-am spus deocori ADEI VISOIU după ce mi-a spus, că de duce la LEVENTE, înainte de a-i găsi lucrarea pe care mi-o ceruse din materialul echipei monografice dela Bug să spună dacă stă de vorbă cu el, că prin Institut nu s'a schimbat nimic aceasta fără ca ADA să bătuiască de convenția noastră.

Deși i-am promis lui LEVENTE că îi voi căuta lucrarea nu am făcut aceasta, deoarece tot materialul lucrat de echipa monografică și cel adus din Uniunea Sovietică se găsea în posesia lui COLOPENTIA. COLOPENTIA în vara anului 1947 fusese numit director general al Institutului mutându-se dela etajul II la etajul I în cabinetul directorului general. Biroul lui COLOPENTIA dela etajul II nu a rămas liber - PAVEL l-a luat împreună cu mobilier - arhivă și bibliotecă, instalându-se în el. Mai târziu a fost totuși scos de COLOPENTIA și de RETEGANU, referitor la lucrări și arhivă, masa și dulapul fiind cedate organizației unde și-a instalat biroul. Din lucrările lui COLOPENTIA mai rămăseseră în dulapurile Oficiului de Studii, dar nu știa decât doamna BIJI de ele fiind secretara

administrativă a Secției. În toamna anului 1948 o parte din Institutul Central de Statistică ce se găsea în clădirea Brezoianu s'a mutat în localul Lydo. Eu nu am asistat la această mutare fiind în acel timp în concediu de boală. Când m'am întors din concediu m'am prezentat la Lydo unde Oficiul de Studii era instalat la Etajul II. În iarna anului 1949 Oficiul de Studii s'a mutat de la etajul II la etajul IV. Biroul meu fiind cu fața spre stradă și în bătaia vântului ne-a cauzat mari greutăți în timpul iernii, de aceea în toamnă când s'a eliberat o cameră pe partea stângă a coridorului, m'am mutat împreună cu MARIA BIJI acolo și cu STRUNGARU D. care lucrea împreună cu MARIA BIJI la un recensământ al Cultelor. Primul birou în care am lucrat la etajul IV era alături de biroul lui FILIP și aveam o baie comună pentru depozitarea arhivei secției mai corect a subsecțiilor, Oficiul de Studii fiind împărțit după lucrări. Această lucrare era plină de mapele lui STRUNGARU la care lucrasem și eu, cu chestionare statistice referitoare la averea cultelor pe an/1927 și de lucrările secției lui FILIP ION. Se mai aflau în acea baie aruncate pe un raft, plicuri mari, dosare, mape și un pachet mare cu o lucrare ce aparținea statisticii financiare. Când funcționarii s'au mutat din localul Brezoianu în localul Lydo, desfășcând toate dulapurile din secție au găsit și dosare cu lucrări de ale lui GOLOPENTIA împachetându-le în aceleași lăzi. În localul Lydo la etajul II o parte din material rămăsese nedespachetat, dar mutați definitiv la etajul VI, fiecare funcționar și șef de subsecție s'a interesat numai de lucrările lui, aruncând pe unde s'a putut lucrările cari nu le aparțineau. Nu știu cine despașchetând lăzile a pus materialul în baie în care FILIP și biroul nostru își făcuse depozit, dar nu l-am găsit acolo și la presiunea lui FILIP ION care avea nevoie de spațiu, m'am apucat să-l desfac să văd ce lucrări și ale cui sunt. Am înșirat pe masa din biroul meu tot ce-am scos prăfuit și murdar din baie, în primăvara acestui an, dar nu m'am apucat imediat de verificarea lui deoarece eram ocupată cu altă lucrare. După câteva zile am desfășcut la întâmplare primul dosar găsind în el pe lângă câteva foi ce aparțineau unei lucrări bibliografice, două borderouri cu date din județul Ananiev, două carnete cu foi de drum pentru aceia cari trebuiau să plece în Transnistria sau să vină de acolo ~~de~~ de TUDOR STOIANOVICI. Pe lângă acestea am mai găsit cam opt foi fără început ce reprezentau ciorna unei lucrări de codificare. Găsind-o împreună cu cele două borderouri și cu carnetele cu foi de drum semnate de STOIANOVICI am văzut că am dat de un ~~un~~ materialului din U.R.S.S. și că ciorna semnată de LEVENTE trebuie să fie o lucrare de codificare a localităților din Bug, unde a lucrat echipa monografică. Dorin să-l ajut pe LEVENTE

după cum îi promiseseam am rupt ciorna împreună cu cele două ⁷⁰~~488~~ carnețe cu foi de drum semnate de STOIANOVICI. Am coborât imediat la tov.APOLOZAN LUCIA să-i spun că am găsit ceva din materialul echipei dela Bug și că în prime mapă descoperind ciorna unei lucrări ce aparțineau lui LEVENTE și o dovadă că și STOIANOVICI au participat la lucrările echipei monografice le-am rupt și că am făcut aceasta deoarece căzând în mâna membrilor noștri neridicați le-ar putea interpreta în defavorul băieților. Tov.APOLOZAN mi-a atras atenția ca să nu mai ~~pută~~ nimic căci nu în felul acesta se duce munca. Intercându-mă din nou în biroul meu am început să aranjez lucrările în ordine căutând să le combin după text deoarece erau și ele împărțite în mai multe dosare. Am găsit mai târziu printre ele lucrarea de codificare a lui LEVENTE, întregă și legată, împreună cu un referat. Am văzut atunci că nu era vorba de o lucrare în cadrul echipei dela Bug și de una făcută în cadrul secției. Mi-a părut rău că am rupt ciorna degeaba mai ales că comunicasem și tov.APOLOZAN acest lucru. Tot în acest material am găsit o mapă întregă cu material pregătit pentru conferința dela Paris, cuprinzând traduceri din autori, unguri, germani, ita-
leni și o mapă cu comentarii asupra problemelor, administrative, școlare, religioase făcute de membrii echipei împreună cu o lucrare a lui GOLOPENTIA, un referat prin care arăta stadiul lucrărilor din acea vreme, a lucrărilor echipei dela Bug. Am mai găsit printre aceste pachete cu lucrări făcute în cadrul Secției Oficiului de Studii referitoare la populația țării, ~~marș~~ unele lucrate pe ani, altele pe plăși. Acestea le-am predat lui FILIP ION știind că îi vor fi necesare lucrărilor din secția lui nefiind altă subsecție în măsură să le folosească. Am mai găsit în aceste plicuri diferite, borderouri, hărți, fotocopii, o lucrare monografică, pe cari după ce le-am trecut într'un inventar le-am legat și le-am pus pe o etajeră. Găsind acest material am comunicat geului meu SANDULESCU că am găsit lucrările echipei dela Bug și că aceste nu pot rămâne în cadrul secției, deoarece referatul care l-am făcut să-l înainteze direcției generale pentru a se hotărâ ce măsuri trebuiesc luate. SANDULESCU mi-a spus, că să nu mă grăbesc deoarece printre lucrările lui GOLOPENTIA, făcute pentru conferința dela Paris, s'ar putea afla lucrări documentare folosite de secției. Pentru aceasta a propus ca și MARIA BIJI după ce voi termina eu cu verificarea să controleze și ea și să evalueze. La începutul lunii Iulie am plecat în concediu lăsând tot materialul găsit în baie împreună cu referatul făcut de mine MARIEI BIJI după cum hotărâse SANDULESCU. După două săptămâni întorcându-mă din concediu am întrebat-o pe MARIA BIJI dacă a

modificat ceva pe referatul meu, scoțând din el o lucrare pe care ar fi socotit-o că poate rămâne în cadrul secției, fără a fi pusă între cele asupra cărora direcția generală trebuie să ia o hotărâre. MARIA BIJI a spus că a cercetat referatul meu și fiind de acord cu mine i-a comunicat și lui SANDULESCU acest lucru. Eu am verificat referatul să văd dacă există sau nu o gteratură pe el, dar nu m'am uitat dacă lipsește vre-o lucrare din pachetale făcute de mine. Între ele nu se găsea nici-o lucrare de a lui BIJI, dar se găsea una a lui BUCUR SCHIORU pe care n'am citit-o dar pe care putea prezenta o tentație. Am încheiat întotdeauna biroul cu cheia rugând chiar femeia de servici să nu lase pe nimeni străin de camera noastră să intre în năutru. Mă temeam că dispărând o lucrare să nu mai fiu în posesia materialului inventariat și înaintat direcției generale.

MARIA BIJI mă batjocorea că păstrez acest material ca pe o comoară când el nu poate interesa pe nimeni, având dese discuții împreună asupra faptului că eu încuiam ușa. În luna August (1949) funcționarii Oficiului de Studii și-au luat engagementul să pună la punct depozitul legal din subsolul Institutului care era plin cu lăzi de cărți- în mare parte cărțile bibliotecii cari nu mai aveau loc în sala bibliotecii din locelul Lyde și cu lăzi cu cărți epurate atât din bibliotecă Institutului și din bibliotecă Sindicală. Acestea toate trebuiau bine controlate și trimise la Cotroceni în depozitul Institutului. Din prima echipă de muncă voluntară am făcut parte și eu și prima operație făcută a fost aceea de a desfăcea lăzile depozitului legal care vărsa cărți bibliotecii sindicale și a vădeea dacă se mai găsește și altfel de material acolo. (Eu știam că mai trebuie să fie material documentar din U.R.S.S. deoarece în Secția Oficiului de Studii se lucrase sub conducerea lui PAVEL și CORNELIU MANESCU despuieră și centralizarea formularelor cu populația românească de pe malurile Bugului. Am găsit în depozitul dela subsol pe jos mape mari și plicuri mari rupte, călcate în picioare, trase de sub alte lăzi, material documentar ce aparținea Uniunii Sovietice. În lăzi am mai găsit cărți rusești, pe cari le-am pus deoparte rugând pe colegele mele să nu se atingă de ele căci vreau să le desfac eu și să le verific. Am comunicat atunci din nou lui SANDULESCU că se mai găsește jos în depozit material ce aparține Uniunii Sovietice și vreau să-l inventariez și pe acela ca să fie luat de acolo pentru că afară de faptul că nu ne aparține se poate pierde sau intra în cu rea intenție. Am socotit că printre acest material voi găsi și lucrările lui LEVENTE cu mape despre care-mi vorbise. Pentru că nu puteam lucra singură am rugat-o pe

colega mea BOSCH LEONTINA care atunci lucra în aceeași cameră cu mine să coborâm împreună în depozit ca să verificăm materialul pus de o parte și să controlăm dacă în lăzi se mai găsește ceva. Am luat-o pe LEONTINA BOSCH pentru că munca era grea, hârtiile pline de praf, mapele grele și nici un funcționar nu vroia să lucreze în depozit, acestea fiind lipsit de aerisire. Pe lângă acestea LEONTINA BOSCH prezenta avantajul că punându-se pe lucru nu observa dacă eu găsesc și distrug lucrarea lui LEVENTE. Am lucrat împreună cu LEONTINA BOSCH două dimineați în beciul depozitului desfășcând mapele pachetele și plicurile să vedem ce se află în ele. Am găsit printre ele și alt material statistic despre care voi vorbi. Chiar în prima zi am găsit o mapă pe care scria "Lucrări LEVENTE" cu scrisul lui. Găsind această mapă am rugat-o pe LEONTINA BOSCH să se ocupe ea de altă mapă, să desfacă materialul din ea și să-l scrie pe o bucată de hârtie, pentru ca eu să pot citi lucrarea să văd despre ce este vorba, dacă este cazul să fie distrusă sau nu. În mapă am găsit afară de o lucrare scrisă la mașină de circa, 20 de pagini, hărți ale Transnistriei, schițe de mână cu localitățile dela Bug, schema cu regiunile colhoznice din jurul Bugului, tablouri cu populația din acea regiune. Nu am citit toată lucrarea pentru că nu aveam timp dar am constatat că trata problema colhozurilor și a soțozurilor în care LEVENTE arăta că nu sunt avantajoase aceste metode de colectivizare, deoarece individul lucrând singur poate produce mai mult și mai bine. De asemenea sublinia că în U.R.S.S. înscrierile în colhozuri nu s'au făcut de bună voi ci indivizii au fost constrânși de anumite măsuri economice să accepte această formă economică. După câteva pagini interzalată într-o lucrare era și o schiță grafică prin care se arăta că producția medie individuală este mai mare decât producția medie la hectar în colectiv. Spunându-i LEONTINEI BOSCH că este vorba de o lucrare veche a Institutului de cere nu mai este nevoie, am s'o arunc în ladă pentru trimiterea materialului la Oficiul de hârtie, dar mai întâi orice material vechi avem voie să-l distrugem să-l rupem în bucățele ca să nu rămâne cu cifre sau date statistice. Am luat lucrarea care era scrisă la mașină și am rupt-o în mai multe bucăți, împreună cu mapă și materialul interior. Pentru că să nu rămână numai această lucrare am grungat în ladă o mapă mare cu foi caligrafice ce aparțineau Ministerului Sănătății din anul 1929, altă mapă cu lucrări și probleme sanitare tot din anul 1929, o mapă pe care am rupt-o bucățele ce cuprindea corespondență privitoare la recensământul din anul 1930. Printre plicurile cu material ce aparținea U.R.S.S. am găsit fișe mici, făcute de GOLOPENTIA cu material biografic, adnotări făcute de el pe un formular cu rezultatul recensământului din 1941, câteva plicuri goale trimise din Franța și trei cărți

poștale, două scrisori de fratele lui care era concentrat iar altă de tatăl său. Le-am citit cu glas tare IONUTINEI BOSCH și pe urmă am propus de vreme ce este vorba de o corespondență particulară să le rupem și să le aruncăm. Tot pe lângă acestea am găsit și note informative a lui GOLOPENTIA în care scria feșul felul cum și-au dus munca în Transnistria, băștii cari au lucrat în ilegalitate. Am crezut că era o copie după o notă dată de GOLOPENTIA curții marțiale Antonesciene prin care scria că băștii au participat în echipa dela Bug servind interesele Antonesciene. Am scotit că este nedreptățit GOLOPENTIA și că se cade să viu în sprijinul înfruntând aceasta, tovarășului MIRON CONSTANTINESCU care știu că fusese coleg cu GOLOPENTIA prin Facultate și îl aprecia foarte mult spunându-ne chiar într'o plenary de Partid că are foarte multe neplăceri din cauza atitudinii unor membrii de Partid, cari îl supără pe GOLOPENTIA și că ne cere o colaborare perfectă deoarece GOLOPENTIA este un element cinstit și muncitor. Acum îmi dau seama că eu mai rămas niște plicuri mari pe cari nu le-am controlat total deoarece în primele din ele am găsit lucrări monografice. M'am gândit atunci că ar trebui să-i comunic lui LEVENTE că i-am găsit, și distrus lucrarea, dar la Comitetul Central știam să nu pot să-i dau telefon, ne știind cum să-i comunic acest lucru prin telefon la C.C., mai știam dela ADA VISOIU că este foarte ocupat și că n'ar putea să-l văd, mai ales acum când lucra la C.C. și aș fi fericit foarte mult să nu fie în tovarășia mea. Acasă, aș fi dat la telefon de soția lui și nu mi-ar fi făcut plăcere. Am lăsat ca tot prin cineva care se va duce să vorbească cu LEVENTE să-i spună despre mine că sunt sănătoasă și că lucrările merg mai bine în Institut acum. Pe la începutul lui Septembrie în anul acesta am primit un telefon dela LEVENTE felicitându-mă pentru plecarea soțului meu în U.R.S.S. și întrebându-mă ce mai e nou. I-am spus că printre munca mea administrativă a fost și aceea a adunării materialului adus din U.R.S.S. M'a întrebat dacă l'am găsit tot și la răspunsul meu afirmativ, care însemna că este în afara pericolului, mi-a spus bine, foarte bine ca și cum eu nu mi-aș fi făcut decât datoria. Am aflat dela ADA VISOIU și dela Gh. POPESCU cari au stat cu LEVENTE de vorbă că este foarte ocupat și în sarcina pe care o are acum la C.C. nu vrea să fie văzut în tovarășia nimănui și nici nu poate face vre-o intervenție pentru cineva deoarece nu-i permite situația în care se află. Acesta a fost dat ca răspuns lui Gh. POPESCU la rugămintea lui de a interveni pe lângă vechile lui cunoștințe pentru obținerea unei locuințe cu rechiziție deoarece Gh. POPESCU fusese mutat dela Sebeș în București. În iarna anului 1948 am mai

primit dela LEVENTE două telefoane în care mă întreba de ce nu mă hotărâsc să trec la Controlul Economic pentru că să-mi fie el din nou șef, așa cum era pe vremuri la Oficiul de Studii. În vară însă pela începutul lunii August am mai primit un telefon dela LEVENTE în care mă întreba dacă s'a mai schimbat ceva prin Institut, aceasta s'a petrecut înainte de demisia lui GOLOPENTIA. Pe atunci eram puțin furioasă pe LEVENTE pentru că fusesem cu o lună de zile înainte chemată la C.C. pentru a arăta prietenia mea cu IVANOVICI informație și acuzație formulată de LEVENTE. Mi-am spus atunci că a făcut-o, cum a făcut și altă dată să se apere. Probabil că întrebat de C.C. de ce relațiile noastre nu s'au terminat printr'o căsătorie LEVENTE a spus că nu-i era justificată prietenia mea cu IVANOVICI. Altfel nu mi-am explicat de ce a adus la cunoștința C.C. atât de târziu acest lucru. Supărarea nu a ținut mai mult de o lună de zile - în luna August 1948 am fost să-mi fac concediul de odihnă la Vasile Roșiță într'o vilă a Comisiei de Redresare Economică. Locuiam împreună cu tov.APOLOZAN care mi-a adus vestea că a întâlnit în gară pe tov. ZIATEV, fostul secretar al organizației Controlului Economic și a aflat dela acesta că LEVENTE este așteptat la Mare, dar că nu v'a locui în Vasile Roșiță ci la villa Controlului Economic dela Eforie. M'am dus de două ori la Eforie cu dorința de a vorbi cu LEVENTE, dar n'am reușit. Prima dată LEVENTE se găsea pe terasa vilei cu soția și fițița lui iar a doua oară a stat pe aceeași terasă într'o lungă discuție cu tov.ZEIGER. A început să plouă și m'am întors la Vasile Roșiță văzând că nu-l pot prinde singur. Vroiam atunci să-l întreb sub ce formă a comunicat prietenia mea cu IVANOVICI C.C., și de ce nu l-a căutat pe IVANOVICI și apoi să mă răzbun spunându-i că am auzit că tot materialul ce a aparținut echipei monografice dela 308 a fost predat Partidului fără să știu eu. Întorcându-mă la București în vara anului 1948 prin luna Septembrie sau începutul lui Octombrie, colegul meu LAZAROIU mi-a spus că se duce în audiență la LEVENTE la S.M.T. întrebându-mă ce să-i comunique din partea mea i-am răspuns că să-i spuie că am fost bolnavă în vara aceea și m'am dus să mă refac la Mare unde l-am zărit și pe el împreună cu familia. Faptul că am fost bolnavă, înseamnă că nu m'am ocupat de problema lui. Dela LAZAROIU am aflat că secretara lui LEVENTE era nepoata lui, dar că nu trebuia să știe nimeni acest lucru. ADA VISOIU se ducea des la S.M.T. în toamna anului 1948 ajutându-l pe LEVENTE la traduceri. Într'o zi mi-a dat numărul lui de telefon, dacă, vreau să stau de vorbă cu el. Am luat numărul dela ADA VISOIU cu gândul să-i telefonez într'o zi, dar n'am făcut-o. În toamna anului 1948 într'una din zilele lunii Noembrie într'o după amiază l-am întâlnit pe LEVENTE pe Cal.Victoriei se ducea spre casă. Am făcut drumul împreună pe jos

până după Miza Victoriei spre Sos.Janu. LEVENTE spunea că este bolnav și că în acel moment se bucură că poate sta de vorbă cu un vechi prieten și mai ales cu o femeie care bănuia că-l iubește și atunci. Mi-a spus asta sub formă de glumă ca să- nu-l ofenseze pe soțul meu, dar în fond sunt sigură că o credea serios. M'am întrebat dacă nu mai am eu pe vremuri, în anul 1943 înainte de descoperirea băștelor presințirea că i se va întâmpla ceva rău. I-am spus că n'am aceste presințiri deoarece este mereu în ascensiune politică și că s'a ridicat mult mai repede decât credeam. Considerându-l pe LEVENTE mare deținător de știri l-am întrebat ce s'a întâmplat oare cu PATRASCANU, a fost închis, sau are domiciliul forțat. LEVENTE mi-a spus că nu știe, dar că îi pare rău de el, deoarece intelectualitatea îl numise reprezentantul ei și de vreme ce PATRASCANU se bucura de simpatie, putea masa să fie ușor atrasă de către Partid. Eu i-am povestit atunci ce aflasem dela LUCIA APOLOZAN care-mi comunicase că imediat după căderea lui PATRASCANU acesta își reținuse două bilete pentru avion, cu destinația Londra - și că aceste bilete au fost contramandate a doua zi, PATRASCANU ne mai putând pleca. LUCIA APOLOZAN spunea că știa acest lucru dela o cunoștință, funcționar la Aero gară. Am constatat atunci că LEVENTE o cunoștea bine pe LUCIA APOLOZAN, deși atunci când lucra la Institut nu am observat acest lucru. I-am întrebat pe LEVENTE cum de l-aș putea pierdut pe RĂTIU și dacă și CONOMIGU fusese arestat pentru același motiv. LEVENTE mi-a răspuns că nu cunoaște vina băștelor dar că el știe că sunt foarte buni și nu pot fi acuzați de nimic grov. După ce mi-a spus că PATRASCANU se bucura de simpatie și putea câștiga masele eu i-am vorbit de tov.TEOHARI GEORGESCU de care-mi spusese TONY RĂTIU că în timpul cât a lucrat la M.A.I. nu l-a văzut odată stând de vorbă cu lumea nevoiașă, ci numai cu aceia cari reprezentau o forță. LEVENTE mi-a spus că cunoaște bine acest lucru și de aceea îl regretă mai mult pe PATRASCANU. Din Institut plecase GOLOPENTIA și venise la conducere tov.MIHOC, trimis de Partid. LEVENTE m'a întrebat care este acum atmosfera în Institut deoarece GOLOPENTIA se bucura de simpatie. Tov.MIHOC venise de puțin timp și nu se putea orienta - i-am împărtășit această părere a mea lui LEVENTE. Înainte de a ne despărți m'a rugat dacă mai dau curva de mape cu materialul lui referitor la lucrările din regiunea Bugului să i-o dau. Văzându-l foarte abătut i-am promis solemn că atunci când voi avea posibilitatea mă voi ocupa de această problemă și să contese pe mine că deși după tot ce-mi făcuse până atunci nu merita de cât o cruntă răsturnare, îi voi dovedi o oarecare superioritate ajutându-l. I-am văzut în primăvara anului 1949 la cinematograful cu soția lui. Ne-am întâlnit față în față, m'a salutat dar nu mi-a spus nimic. Știam că în prime zi, când se pregătea să depună jurământul ca Ministru, a primit vestea că

în locul lui este numit tov. GRAUSESCU iar el va primi altă sarcină la Comitetul Central. Aceasta am aflat-o dela soțul meu, care se bucura foarte mult că soarta i-a jucat o farsă lui LEVENTE. Dela ADA VISOIU, am aflat că este numit profesor Universitar și că lucrează în cadrul Comitetului Central fără să-mi specifice unde. Eu nu am căutat să-l văd știind că nu vrea să fie văzut în tovarăgia mea, dar când am auzit în toamna aceasta că LEVENTE ține cursurile la Universitate în ultima oră seară, am vrut să mă duc să mă întâlnesc într-o bancă și să-l ascult cum vorbește. Am intrat în verificare, fiind foarte ocupată - apoi am renunțat la acest proiect.

În discuțiile mele cu MIHAIL LEVENTE din anul 1943 își punea întotdeauna întrebarea dacă familia ZEIDEL, care primea lucrări în cadrul Oficiului de Studii nu făcea parte din spionii naștiți. Cu toate acestea după 23 August când familia ZEIDEL a fost reținută la Prefectura Poliției, LEVENTE, le-a ajutat să fie eliberați. Știu aceasta din telefoanele pe cari le dădea GOLOPENTIA lui LEVENTE. Pe atunci GOLOPENTIA lucra în sala mare a Oficiului de Studii, împreună cu toți funcționarii, cunoscându-se astfel toate convorbirile telefonice.

În primăvara acestui an, tov. APOLOZAN mi-a spus că a fost chemată la C.C. de un tov. pe care nu-l cunoaște și i s'a cerut să facă enunțat o situație a Institutului. A primit tot dela acest tovarăș o sarcină pe care nu mi-a comunicat-o dar pe care nu trebuia s'o spună nici biroului Organizației, deasemenea după scurtă vreme a fost chemată din nou la C.C. unde i s'a recomandat să lucreze la secția statistică la Institutul român-sovietic, deasemenea fără ca organizația de Partid să afle acest lucru. M'am întrebat dacă nu LEVENTE a recomandat-o pe tov. APOLOZAN cunoscând-o ce pe una ce a luat parte în anul 1946 la caravana sanitară a lui PATRASCANU.

Menționez că în materialul aruncat în lăzi pentru trimiterea lui la Oficiul de hârtie am aruncat și hârtii cu corespondență a Oficiului de Studii, ne broșată începând cu anul 1941, socotind că nu mai este nevoie de ea. Pe aceasta am găsit-o în niște plicuri, pusă așa cum fusese scoasă din lăzi adunate din dosare de către aceia cari se ocupau de corespondență Oficiului de Studii.

În primăvara anului 1947 PAVEL ca să mă încredințez m'a trimis la M.A. Externe să ridic dela biroul valizelor diplomatice o corespondență a lui GOLOPENTIA venită dela Paris. M'am dus și am ridicat de acolo, un plic mare galben, cu adresa lui GOLOPENTIA și un pachet ce conținea a două cărți puse una peste alta. Nedându-i mare atenție am scăpat pachetul jos, spărgând din el două sticlute cu untură de pește trimis pentru copii lui GOLOPENTIA.

In plicul cel mare n'am putut afla ce se găsește
decarece l-am predat lui GOLOFENTIA care s'a scuzat că
PAVEL m'a trimis pe mine să-i fac oficiul de curier.

ss.STEFANESCU MATILDA

6 Ianuarie 1950

201

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA domiciliată în Str. Dr. Demosthe-
ne No. 29 declar următoarele: atunci când LEVENTE m'a rugat să-l
caut printre materialul din Transnistria mapă lui cu lucrări, mi-a
apusană să nu-l caut prea des sau să-i comunic direct ce am de spus
deoarece ar putea să înțeleagă și altcineva despre ce este vorba. Sau
văzându-ne împreună, să considere din nou reluată prietenia dintre
noi. De aceea a rămas stabilă că dacă am reușit să găsim lucrarea
să-i spun că totul este bine, eu sunt perfect sănătoasă ceea ce
înseamnă că m'am putut ocupa de problema lui. Dacă-i comunicăm
că nu sunt sănătoasă, sau că am fost bolnavă, situația se înțele-
gea că este neschimbată în ceea ce îl privea pe LEVENTE și lucrările
lui.

ss. STEFANESCU MATILDA

6 Ianuarie 1950

79
0-80
JHO

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA domiciliată în Str. Dr. Demos-
thene No.29 declar următoarele :

în discuțiile avute cu LEVENTE, în vara anului 1947, după ce eu
i-am spus că Institutul lucrează acuma prin MANUIA direct cu
anglo-americanii el mi-a afirmat că știe acest lucru dela BETEA
care soluționează lucrările Institutului cu Ministerul de Justiție.

Această discuție a avut loc în biroul lui LEVENTE la
Controlul Economic.

ss. STEFANESCU MATILDA

6 Ianuarie 1950

80
79/7

DECLARAȚIE

Subscrisa STEFANESCU MATILDA domiciliată în strada Dr. Demosthene No.29 declar următoarele; în toamna anului 1948 întâlnindu-l pe LEVENTE pe Cal.Victoriei întrebarea mea pe care i-am pus-o cunoscându-l pe RATIU și pe CONONICU, era cu intenția de a afla dacă CONONICU fiind arestat în același timp cu RATIU, presupunea că există o legătură între ei. Auzisem că CONONICU dintr-o bună zi nu a mai venit la birou, creșându-se că este arestat. Știu despre el, deoarece Sectorul mi-l dăduse cu o zi înainte ca instructor sindical. Trebuia să vină la Institut a doua zi pentru a lua legătura cu Comitetul Sindical. L-am așteptat, telefonând apoi la Controlul Economic să aflu de ce nu mai vine, mi s'a răspuns că nu este acolo. În locul lui nu a mai venit nimeni și întrebându-l pe soțul meu ce s'a întâmplat cu CONONICU mi-a spus că a fost arestat și că se spunea pe la C.Economic că ar fi fost legionar. Răspunsul lui LEVENTE că bugetii lui de la C.Economic, RATIU și CONONICU sunt buni, ceea ce dovedește că sunt apreciați de LEVENTE și că nu le cunoaște vina că li se aduce, nu m'a lămurit dacă erau arestați pentru același lucru. Personal bănuiam că RATIU fiind un mare administrator al lui BETEA a fost atras de acesta, plin de vanitate și ambiție într-o acțiune personală, iar mai târziu după demascarea lui PATRASCANU am bănuț că era vorba de o acțiune dăunătoare Partidului. Am ajuns la această concluzie după sinuciderea lui BIRO EUGEN. Acesta, cu câteva zile înainte a venit la noi în biroul Organizației rugându-mă pe LUCIA APOLOZAN să-i dea niște cărți. Eu am reținut despre ce cărți era vorba dar am reținut faptul că BIRO era trimis în Ungaria ca Consilier economic prin recomandarea lui PATRASCANU. BIRO EUGEN deși lucra la Institutul de Conjectură condus de ZILBER, aproape în fiecare zi era la I.C.S. stând de vorbă cu BETEA sau cu PAVEL, după cum îi găsea. La început aceste vizite le-am pus în seama faptului că Institutul avea lucrări comune cu Institutul de Conjectură, pe care le efectua, BETEGAN, DIMITRIU ECATERINA, PAVEL și chiar COLOPENTIA. După sinuciderea lui BIRO, discutând cazul cu LUCIA APOLOZAN, am dedus că relațiile lui cu PAVEL și BETEA și vizitele atât de dese la Institut, trebuiau să aibe

alt scop, a întârît această bănuială a noastră dispariția lui BETEA și a lui PAVEL. De asemenea știind că RATIU era un prieten nedospățit al lui BETEA, pe care-l ridica în slavă de câte ori vorbea de el n'a făcut să cred că există o legătură între toți patru cunoscând din faptul că BETEA lucra în cadrul Institutului lucrări date de PATRASCANU sau era trimes pe teren de acesta de câte ori era nevoia. BETEA fusese văzut de colegii mei de două ori în balconul M. de Justiție împreună cu PATRASCANU. Toate acestea n'au făcut să cred că PATRASCANU și-l apropiase pe BETEA. De aceea când am discutat cu LEVENTE întrebându-l de RATIU, nu l-am întrebat dacă crede că BETEA este arestat fiind în legătură cu PATRASCANU, deoarece eu, bănuiam acest lucru știind că BETEA era un om fără morală dacă se poate spune și plin de ambiție să se fi pus în serviciul lui PATRASCANU. Și RATIU și LEVENTE spuneau că BETEA fiind un om capabil va ajunge la conducerea unuia dintre Ministero, BETEA aspirând chiar el acest lucru.

BETEA mi-a spus într-o zi tot prin primăvara anului 1947 întrebându-mă ce mai face, că i s'a oferit postul de conducere la Radio-difuziune dar că l-a refuzat, atmosfera fiind foarte semită. Când RATIU a venit după aceea într-o zi în secție, necrezându-l pe BETEA, l-am întrebat pe RATIU dacă este adevărat că lui BETEA, s'ar fi propus postul de conducere al Institutului de radio-difuziune și l-ar fi refuzat. RATIU mi-a spus că este adevărat și a mai adăugat că BETEA a pus condiția ca să poată primi acest post, trebuie să i se permită să înlocuiască tot personalul de acolo deoarece el nu poate lucra în acele condiții. Guvernul care-i propusese conducerea Inst. de radiodifuziune lui BETEA, nu a fost de acord și atunci nici BETEA nu a vrut să primească postul. Știind aceste lucruri dela BETEA și RATIU despre BETEA, atunci când l-am întrebat pe LEVENTE de ce nu-l aduce pe BETEA la C.Economic și mi-a răspuns că BETEA va primi o altă misiune, mi-am închipuit că BETEA bucurându-se de aprigimul lui PATRASCANU, fiind și membru de Partid din acel an, într'adevăr va putea fi pus la conducerea unei Instituții sau Minister. Continuând discuția cu LEVENTE în toamna anului 1948 despre arestarea băștilor LEVENTE mi-a spus că se miră cum PAVEL a putut inspira cuiva încredere deoarece PAVEL este un lag și mi-a explicat o scenă dintre ei doi dela Olessa referitoare, la problema parougaili în not a unui Km. pe Mare, continuând apoi să-și exprime părerea de rău că BETEA se va pierde de acum și este păcat că BETEA era un om pe care puteai conta, punându-l la treabă, o ducea la bun sfârșit și că mai bine făcea dacă pleca din toamna lui 1947 în Franța când era vorba să plece Consilier Juridic.

Eu a afirmat și nu a negat dacă NETEA ar fi avut un
ameteș în afacerea PATRASCANU, dar fiindcă eu gândeam așa și
faptul că nu a desmințit acest lucru cu glas tare am bănuț că
gândește la fel ca mine.

ss. STEFANESCU MATILDA

7 Ianuarie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA, domiciliată în strada Dr. Demosthene No.29 declar următoarele: am aflat că BETEA comunica cu LEVENTE pe când acesta lucra la Controlul Economic, nu numai din afirmațiile lui LEVENTE ci și din spusele lui BETEA. BETEA plecând de câteva ori din secție și trecând pe lângă masa mea, mi-a spus în trecut "mă duc la MIHAI - ce săi spun din partea ta?".

Aceasta s'a întâmplat în toamna anului 1947 după ce nu m'am mai dus să-l văd pe LEVENTE, dar era o dovadă după afirmația făcută în vizitele mele din vară la C.E., de către LEVENTE, că cunoaște de la BETEA relațiile lui MANUIA cu anglo-americanii, că prietenia lui cu BETEA a continuat aproape până la dispariția lui BETEA.

ss. STEFANESCU MATILDA

7 Ianuarie 1950

84
~~75883~~

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA, domiciliată în Str. Dr. Demosthene No.29 declar următoarele: în vara anului 1947, MARGARETA TREBICI m'a rugat să interviu la LEVENTE pentru soțul ei TREBICI VIADIMIR, ca fiind văzut împreună cu MALINAS cetând un ziar Menist, au fost reclamați de către POPOV MARIN lui LEVENTE printr'o referință. M'am dus la LEVENTE și l-am întrebat ce este cu TREBICI și cu MALINAS. LEVENTE mi-a spus că i s'a adus la cunoștiință că au fost găsiți cu un ziar menist dar că el nu înțelege să-i dea afară pentru asta.

ss. STEFANESCU MATILDA

9 Ianuarie 1950

85
~~88~~

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA, domiciliată în strada Dr. Demosthene No.29 declar următoarele: precizez în legătură cu afirmația mea din 6 Ianuarie 1950 prin care arătam că LEVENTE știa dela BETEA că MANUIILA lucrează cu PATRASCANU, următoarele: BETEA a venit de câteva ori în cadrul secției cu lucrări date de către PATRASCANU. Aceasta o știu din afirmațiile lui. Stiu că era chemat prin AURORA CORCIOVESCU la MANUIILA unde se ducea cu dosarul cu lucrări. Chiar cu aceste lucrări BETEA ședea foarte puțin în cadrul secției. În Institut era obiceiul ca toate lucrările cerute de celelalte Ministere să fie cerute prin adrese oficiale și lucrate în majoritate de funcționarii Oficiului de Studii cari culegeau datele necesare. Dacă M.de Justiție ar fi avut nevoie de date statistice ar fi procedat la fel ca celelalte Ministere prin adrese oficiale și chiar dacă i s'ar fi cerut lui MANUIILA personal, el ar fi apelat tot la Oficiul de studii pentru culegerea datelor. Prin urmare când BETEA primea lucrări date de PATRASCANU, mai ales că BETEA nu cunoștea nici statistică, nici nu era licențiat în drept ca să justifice activitatea lui, am dedus că natura acestor lucrări este confidențială. La acestea m am gândit când i-am spus lui LEVENTE că MANUIILA lucrează cu PATRASCANU. Toate acestea i le-am spus la întrebarea lui ce mai e nou prin Institut. După ce i-am povestit mi-a spus că știa aceste lucruri dela BETEA.

ss.STEFANESCU MATILDA

9 Ianuarie 1950

86
7/15/53

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU NATIIDA, domiciliată în strada Dr. Demosthene No. 29 declar următoarele :

1.- Începând dela 23 August 1944 până la data când am fost arestată, când și unde m'am întâlnit cu LEVENTE, cum s'au aranjat întâlnirile, ce discuții am avut și cine mai era de față.

RĂSPUNS

În perioada dela 23 August 1944, până în prezent m'am întâlnit cu LEVENTE la U.P. în Blocul Băicoianu în primele zile după 23. SUCU CAMIL și STOIANOVICI îmi spusese că îl pot găsi acolo. Atunci LEVENTE m'a rugat să mă duc să lucrez și eu la U.P. la organizarea muncii la femei. Tot atunci i-am amintit despre IVANOVICI de care îi vorbisem înainte de căderea băieților. LEVENTE mi-a spus că fiind bucuros că mă vede vrea să reia relațiile. I-am promis că am să vin în curând la U.P. și-am să-l iau la mine. Am vorbit amândoi pe un balcon. Tovarșii erau în holul clădirii n'au ascultat conversația noastră. La începutul lui Septembrie m'am dus la U.P. în Poverna unde-și autase sediul U.P. să încep să lucrez. LEVENTE mi-a spus să mai aștept câteva zile că nu s'a organizat nimic. I-am învățat la mine și într-o seară m'am dus să-l iau. Am plecat dela U.P. cu o mașină care ne-a dus până acasă. De ambele părți când m'am dus la U.P. CORNEL HANESCU a fost acela care m'a anunțat lui LEVENTE. În conversațiile noastre n'a asistat nimeni. În seara când a fost la mine mi-a povestit cum a fugit, cum a reușit să se ascundă la un tovarăș în Parcul Domeniilor și cum a trecut în acest timp de mai multe ori prin fața casei mele. Eu i-am vorbit din nou de IVANOVICI, povestindu-i cum am aflat că este agent antonescian.

Până în luna Octombrie m'am mai dus la U.P. și l-am luat pe LEVENTE la mine. De data aceasta nu ne-a văzut nimeni, deoarece cu îl așteptasem la poartă în urma unui telefon dat înainte. Am mănăcat împreună în oraș și pe urmă a venit la mine din nou. Discuțiile de data aceasta s'au referit la amintirile noastre dinainte de 23 August când am făcut amândoi o excursie în munți. M'a rugat din nouă să mă duc să lucrez la U.P. sub conducerea lui. I-am promis și m'am dus dar de ambele părți m'a amănat.

In una din aceste vizite amintindu-i de IVANOVICI și-a scos
notesul și i-a trecut numele. De față mai era o tovarășă dar
știu cum o cheamă. Pela sfârșitul lunii Octombrie, LEVENTE a
venit la birou la mine la I.C.S. să-mi dea niște bani pentru a
putea găsi o locuință deoarece eu fiind singur în vechia
locuință nu-l mai puteam primi deoarece în cameră cu mine, după
ce s'au întors de la "redoul dormeau și mama și fiica. Când a venit
la Institut LEVENTE m'a găsit lucrând într'un birou cu NICULESCU
POMPIIU. Acesta m'a văzut când mi-a dat banii LEVENTE, dar a
știut de ei pentru că i-am spus că eu am fost imprumutat cu
15.000 lei. Eu m'am mai dus să-l văd la U.P. până aproape de
Crăciun deoarece nu-mi găsisem casă, și nu aveam unde să-l chem
și nici să lucrez acolo deoarece am scotit că e mai bine să
încep munca la altă circumscripție.

LEVENTE lucrând împreună cu tov. SIDOROVICI, cu care știam că fusese
bun prieten înainte de 23 August. Găsindu-mi casă și instalându-mă
în ajunul Crăciunului 1944 m'am dus să-l iau pe LEVENTE la mine.
M'a invitat sus în camera lui spunându-mi că trebuie să ne despartim
deoarece este foarte ocupat și munca politică nu-i mai îngăduie
să se ocupe de mine. I-am răspuns că nu-l iau în serios și că peste
câtiva ani se va întoarce din nou la mine. După Crăciunul anului
1945 LEVENTE s'a căsătorit.

In vara anului 1945 invitat de tovarășa și de tovarășul DASCALU,
el lucra la Prefectura Poliției Capitalei iar eu la U.P. circ.17,
a venit la două festivaluri ale U.P. circ.17 de ambele părți am
discutat puțin împreună fiind înconjurat de tov. DASCALU și de alți
tov. al căror nume nu mi-l aduc aminte. M'a întrebat atunci cum
merge munca la U.P. dacă-mi place și ce sarcini am. Eu l-am rugat
să mai participe la festivalurile noastre și pentru că știam că
locuiește în același cartier cu mine l-am rugat când mai vine să mă
conducă și pe mine cu mașina.

In toamna anului 1945 pe când era secretar general la "refectura
Poliției Capitalei" m'am dus de două ori să-l văd. Prima dată l-am
rugat să-mi ajute să-mi vizez fișa mea de singurătate. M'a refuzat.
Am mai discutat atunci și de faptul că nu aveam unde să ne ținem
ședințele de Partid deși doream foarte mult s'o facem în cadrul
I.C.S. LEVENTE mi-a spus că așa ceva este imposibil, deoarece
și celelalte partide politice și-ar dădica această pretenție
textual mi-a spus " fii închipui ce s'ar întâmpla la mine în
Poliție". În a doua vizită pe care i-am făcut-o în acea toamnă
l-am întrebat ce am făcut cu IVANOVICI. LEVENTE și-a scos agenda
din buzunar s'a uitat în ea să vadă dacă am promovat numele așa
cum îl spusesea odă la HORTENZIU ARIAN IVANOVICI. A scutit
constatând că nu i-am schimbat numele, a spus bine, vârându-și

50-88
76
70

agenda în buzunar și nedându-mi nici-un răspuns. Am mai discutat atunci dacă poate reînviționa pentru circa 17 U.P. un apartament din clădirea unde era instalată circumscripția dar care era ocupat de un cetățean străin de activității circumscripției LEVENTE mi-a spus că nu poate face nimic deoarece există o comisie specială care se ocupă de această problemă și aparține primăriei. Nu am mai vorbit cu LEVENTE până nu a fost numit secretar general la C.E. În intervalul Iunie 1947 până la începutul lui August 1947 am fost să-l ved de cinci ori la C.E. Prima dată m'am dus să-i comunic de ce l-a angajat pe CRICU MIRCEA și pe MARINESCU ION, doi foști funcționari ai Institutului. Despre CRICU MIRCEA i-am comunicat din partea tov. CRICA că a avut atitudini reacționare sau despre MARINESCU ION că se apune în Institut că făcea politică țărănistă.

LEVENTE mi-a răspuns că la el oamenii se schimbă și vin chiar ei să ceară să se înscrie în Partid. Tot în prima vizită mi-a propus să trec și eu la C.E. dar să fac în așa fel ca să mă trimească Partidul să nu creadă lumea că mă aduce el pentru a începe din nou prietenia cu mine. Toate vizitele pe cari le-am făcut lui LEVENTE la C.E. au fost urmate de discuții la cari nu am fost decât noi doi.

LEVENTE mă lăsa să aștept și câte o oră până se făcea liber pentru a nu fi deranjat în convorbirile cu mine. Iei era ugor să mă anunț lui LEVENTE deoarece geful lui de cabinet era tov. S. COMENBEANU care mă cunoștea din munca de Partid. Cu ocazia celei de a doua vizite l-am întrebat de ce l-a ajutat pe POPOV și s'a lăsat influențat de Dr. MAVREA a celui poziție șovină și reacționară o cunoștea, pentru a stăruia la M.E.N. să fie reangajat POPOV, fără să mă consulte și pe mine fiind secretara celui mi-a spus că a fost luat cu asalt de ei și a cedat. Am discutat atunci despre salarii, mă interesa direct această problemă șeful meu fiind funcționar la C.E. LEVENTE mi-a spus că băștii vor fi mulțumiți deoarece salariul va fi foarte mare. L'am întrebat că devreme ce știe că RAPIU este bun prieten cu BETEA de ce i-a despărțit și nu l-a luat și pe BETEA la C.E. LEVENTE mi-a răspuns, că este vorba că BETEA e prinsă de o altă sarcină. Știind că BETEA este membru de Partid am crezut că BETEA, probabil va fi trimis de Partid să conducă vre-o instituție. Când s'a pus problema comprimărilor în I.G.S., m'am dus din nou la LEVENTE să-i împărtășesc teama că după comprimarea lui MANUIA, Partidul neînțelegându-l din celula noastră, să creadă că vreunul din ei poate conduce Institutul și să-i încredințeze conducerea Institutului. LEVENTE mi-a răspuns că numai după înșelărețurile lui

MANUIIA se va constata că nu el este vinovatul gâtii mai mișcătoare. Eu i-am cerut lui LEVENTE să-mi explice ce înțelege prin răspunsul dat ei l-am întrebat dacă știe că în ultima vreme atmosfera din Institut se schimbase. Eu mai era nevoie să țină corespondență oficială cu anglo-americanii căci veneau ei și că probabil lina datele direct dela MANUIIA. LEVENTE mi-a răspuns că a aflat de acest lucru stând de vorbă cu BETEA. Eu am continuat să-l laud pe BETEA care a ajuns să lucreze cu un Ministru, era vorba de PATRASCANU, spunându-i că probabil se bucură de încredere, m'am referit la capacitatea de a face lucrări și că în același timp face legături între M. de Justiție și Institut lucrând chiar direct cu MANUIIA. LEVENTE mi-a răspuns că știe că BETEA se bucură de încredere și că face lucrări pentru PATRASCANU și că deasemenea tot dela BETEA știe că dacă natura lucrărilor care se consultă și cu MANUIIA. Tot în aceeași vorbă în penultima vizită pe care i-am făcut-o, LEVENTE m'a rugat să dădă cumva de materialul echipei dela Bug și găsească o pagină cu lucrări de a le lui să i-o dau numai fiind problema actuală și utilă Institutului. I-am promis atunci că dacă îmi va cădea în mână materialul am să i-l dau. LEVENTE îmi m'a rugat să nu-l mai caut prea des și dacă am să-i comunic că i-am găsit nape să nu o fac direct la telefon căci ar putea înțelege și alții despre ce este vorba. I-am propus atunci că dacă voi reuși să-mi țin promisiunea să-i comunic printr'un coleg care se va duce să-l vadă întâmplător, printr'un cod stabilit de comun acord. Eu i-am propus că dacă voi reuși să-i îndeplinesc dorința să-i comunic că situația este schimbată în I.C.S., munca merge bine sau că sunt perfect sănătoasă și-mi duc sarcinile la bun sfârșit. Dacă n'am să reușesc să fac nici-o treabă sau că situația este neschimbată. Deși i-am promis lui LEVENTE că am să-i fac acest serviciu am constatat că vizitele pe care i le făceam îl stinghereau deoarece chiar el m'a rugat să nu-l mai caut atât de des. I-am mai făcut o singură vizită rugându-l să-i acorde un al doilea concediu soțului meu deoarece primul mi fusese aprobat de tov. DAN EMERIC. În a doua vizită făcută l-am rugat să-i acorde soțului meu un concediu deoarece era deprinsat după moartea tatălui său. Eu am obținut acest concediu deși LEVENTE îl aprobase din cauză că tov. DAN EMERIC mi a fost de acord. A doua oară când i-am vorbit din nou lui LEVENTE de concediul soțului meu mi-a promis că în toamnă când se vor da concedii are să-l adauge și pe cel de căsătorie obținând un concediu mai mare. Trebuie să menționez că printre primele vizite făcute MARGARETEI TREDICI m'a rugat să măduc la LEVENTE să vadă care este situația soțului ei și a lui MALINAS cari fuseseră văzuți de băieți cu un ziar reacționar. I-am întrebat pe LEVENTE ce știe despre ei. LEVENTE mi-a răspuns că i s'a comunicat

acest lucru dar că pentru atâtea nu le dă drumul dela C.E.

Din luna August 1947 nu m'am mai dus să-l văd pe LEVENTE la C.E. Afară de faptul că m'a rugat să nu-l mai vizitez, se pu-
sesse anumite zile de audiență și nu se mai putea intra la C.E.
fără bilet de intrare.

În iarnă anului 1947 l-am văzut pe LEVENTE la un bal al
C.E. în sala "Modern" dar n'am vorbit cu el. Deabia în toamna
anului 1948 în luna Noembrie eu fiind în clădirea C.S.R. l-am
văzut pe treacăstră plecând dela S.M.T. m'am lăsat după el și l-am
ajuns pe calea Victoriei în dreptul clădirii telefoanelor, dar nu
pe partea clădirii telefoanelor și pe partea dreaptă. L-am ajuns
și l-am oprit. LEVENTE contrar așteptării mele s'a arătat bucuros
când m'a văzut. Mi-a spus că tovărăgia unui prieten vechi este bine
făcătoare deoarece se simte ca bolnav, un reumatism îl supără
la ambii genuchi. M'a întrebat atunci dacă nu mai am presimțiri
cum aveam altă dată când era să i se întâmple ceva. Eu i-am răspuns
că nu presint nimic rău pentru el deoarece îl văd mergu în
ascensiune politică și că pentru vârsta lui a urcat destul de
sus. El mi-a făcut un compliment spunând că sunt neșchimbătă
la care m'am simțit și eu datorită să-i spun că de asemenea anii
și mine nu au lăsat urme. Totuși LEVENTE mi-a spus că simte că
s'a îngreșat prea mult și că din când în când, când îi permite
timpul face drumul pe jos până acasă. Am continuat discuția
spunându-i că a mai fost văzut pe jos de o colegă de a mea și
de aceea pe mine nu m'a mirat faptul că l-am întâlnit pe Calea
Victoriei. Eu i-am spus că l-am văzut când a plecat dela S.M.T. și
că m'am lăsat după el. L-am lăsat să creadă că întâmplător l-am
întâlnit. Întrebându-l dacă-i place mai mult munca la S.M.T. decât
la C.E. LEVENTE mi-a spus că oriunde poate depune un efort
personal îi place. Atunci l-am întrebat dacă la C.E. când a fost
arestat RATIU a fost arestat și COMONICU și dacă el crede că au
fost arestați pentru același motiv. LEVENTE mi-a răspuns că băieții
erau băieți buni nu cunoaște motivul pentru care au fost arestați
dar el crede că n'au vină. Rămânându-l pe LEVENTE că știe mai multe
decât mine l-am întrebat ce știe despre PATRASCANU. Este închis
sau are domiciliu forțat. LEVENTE mi-a spus că nu știe despre asta
nimic dar că PATRASCANU fiind socotit reprezentantul intelectualității
și bucurându-se de simpatia masei, masa putea fi mai ușor
atrăasă de Partid. Eu i-am povestit cum în anul 1946 am făcut
propagandă, fiind trimisă de Partid în cartierul Sectorului I
Călbăn, pentru un meeting la care vorbea PATRASCANU și cum toată
luna m'a primit cu plăcere, răspunzându-mi că pentru PATRASCANU
vine. Tot eu i-am mai povestit că aflasem dela tov. APOLOZAN

doi bilete pentru Londra, bilete cari au fost contra-
mandate a doua zi. Vroind să subliniez faptul că PATRASCANU
era simpatizat de mase înainte de a se cunosce *la mine* lui
am făcut o comparație cu tov. TEODOR GEORGESCU despre care mi
povestise TOBY RATIU că nu este simpatizat de oamenii deosebiți
nu stă niciodată de vorbă cu cei mici și nevoiași și munși cu cei
cari au grade mari și sarcini importante. I-am spus lui LEVENTE
că acest lucru îl știu dela RATIU care mi l-a povestit spunându-mi
că nu s'a simțit bine în această adversitate și de aceea nu a mai
stat la Ministerul de Interne. I-am spus apoi lui LEVENTE că eu
nu am bănit că putea exista o legătură între PAVEL și BETEA la
care LEVENTE mi-a spus că îl consideră pe PAVEL un băg și se miră
cum a putut inspira cuiva încredere. De BETEA, LEVENTE mi-a spus
fără pare rău de el, se pierde astfel, BETEA era un bărbat cu care
puteai porni la orice acțiune, fiind un om de încredere, mai
bine pleca în toamnă în Franța unde spera să fie trimis. Mi-a
spus apoi că m'a văzut și el în vară la Eforie când am venit și
că el se ducea să-și facă băi de nămol pentru reumatism. Am mers
împreună până în Piața Victoriei, am trecut prin fața Ministerului
de Externe și la capătul poștei Jiamu ne-am despărțit. Ultimul
cuvânt al lui LEVENTE a fost că nu uit de promisiunea făcută.
I-am răspuns bine, bine, un cuvânt dat rămâne dat, nu mi-l iau
înapoi, spunându-mi că ~~deci~~ voi reuși să dau de materialul
căutat am să-i comunic eu cumva.

ss. STEFANESCU NATILIA

14 Ianuarie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA domiciliată în strada Br.
Demosthane No.29 la întrebarea :

- 1.- Prin ce persoane am transmis lui LEVENTE anumite comunicări personale.
- 2.- Ce anume i-am comunicat.
- 3.- Ce răspuns mi-a dat LEVENTE.
- 4.- Cum se face că aflăm ce persoane ne deplasau în interes de serviciu sau particular la LEVENTE.

declară următoarele: în toamna anului 1948 colegul meu cu care lucrez în Secția Oficiului de Studii mi-a spus că se duce la LEVENTE ca să-i spună din partea mea. Prin LAZAROIU i-am comunicat lui LEVENTE că am fost în concediu de vacanță la mare fiindcă fusese bolnavă. La mare însă l-am văzut și pe el cu toată familia. Când l-am întrebat pe LAZAROIU ce a spus LEVENTE, mi-a răspuns că LEVENTE i-a comunicat că n'a văzut și el pe mine la mare, că păroan e fi sălătuță dar că asta și-a explicat având că sunt o bună activistă.

Doi oameni permanenți prin care am fi putut comunica erau: ADAM VISOIU care se ducea des la LEVENTE făcându-i traduceri, la S.M.T. și LAZAROIU TEODOR care făcea legătura între Institut și celelalte Minister. Chiar oricare din colegii mei cari a'ar fi dus să-l vadă pe LEVENTE știind că am avut o mare dragoste pentru el și bănuind că-i mai păstrez oarecare sentimente pentru a-mi face plăcere îmi spuneau când se duc la LEVENTE cu dorința de a-mi aduce vești despre el sau de a-i spune ceva din partea mea.

ss. STEFANESCU MATILDA

14 Ianuarie 1950

93
~~18/5~~
~~8/1~~

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILIA, domiciliată în strada Dr. Demosthane No.29 la următoarele întrebări :

- 1.- De câte ori am fost chemată la telefon de LEVENTE și când
- 2.- Pentru care motiv și ce discuții am avut
- 3.- Unde lucra el în acel timp
- 4.- De câte ori i-am telefonat eu și când
- 5.- Motivul pentru care i-am telefonat și ce discuții am avut.
- 6.- De unde îi știam numărul de telefon.

declor următoarele : în perioada dela 23 August până astăzi am primit dela LEVENTE următoarele telefoane: primul telefon l-am primit, dat de LEVENTE la locuința mea întrebându-mă dacă pot să mă duc să-l văd la U.P. în Iovernei. Aceasta a fost la câteva zile după vizita ce i-am făcut-o eu la U.P. după 23 August. Al doilea telefon l-am primit tot dela U.P. din Iovernei dat de LEVENTE după două săptămâni dela 23 August spunându-mi că poate va fi liber în acea seară să mă duc să-l iau la mine. Numărul telefonului meu de acasă îl cunoștea dinainte de 23 August.

După aceasta LEVENTE mi-a mai dat două telefoane în primăvara anului 1948 pe când lucra la Controlul Economic. Ambele telefoane le-am primit la I.C.S. după amiază. În ambele telefoane m'a întrebat de ce nu mă hotărâsc să trec la C.P. căci după câte am constatat dela soțul meu salariul este mare și mai sunt și avantajii.

LEVENTE mi-a spus că are nevoie de statistici. I-am răspuns de ambele părți că nu mă mut din I.C.S. fiindcă-mi greu să mă duc să mă autopropon Partidului pentru a mă numi la C.P. I-am spus că dacă avea nevoie de mine trebuia să mă numească singur. În luna Iulie 1948 înainte de plecarea mea în concediu am mai primit un telefon dela LEVENTE la Institut tot într-o după amiază în care mă întreba ce mai e nou. I-am răspuns conform convenției noastre că situația este neschimbată, că munca merge destul de greu. LEVENTE mi-a răspuns bineși să am răbdare că lucrurile se vor îndrepta. Ultimul telefon pe care l-am primit dela LEVENTE a fost în toamna anului 1949 la începutul lunii Septembrie tot la I.C.S. Eu știu dacă mi-a telefonat de acasă dela el sau dela C.C. căci nu l-am întrebat. Mi-a spus că a zis că soțul meu pleacă în U.R.S.S. și că mă felicită că este

un băiat atât de bun. Am profitat de acest telefon pentru să-i comunică că i-am găsit lucrarea și că i-am distrus-o spunându-i, că am avut foarte mult de lucru în ultima vreme ocupându-mă de materialul adus din Transnistria pentru al preda Partidului. Cu am pus la punct lucrările făcând oarecare curățenie și în arhivă unde am găsit hârtășe vechi fără valoare. LEVENTE mi-a răspuns bine, bine că și acum și mi-am făcut datoria față de el. Întrebându-l ce mai face mi-a spus că este extras de ocupat. Aceasta a fost ultima convorbire a lui LEVENTE cu mine.

Eu i-am telefonat lui LEVENTE imediat după 25 August de acasă dela mine în luna Septembrie și Octombrie de două ori pe săptămână la U.P. în Povernei. Numărul de telefon îl aveam dela el. În fiecare convorbire îl întrebam dacă pot să-l văd sau dacă pot să mă duc la U.P. să stau de vorbă cu el. În vara anului 1945 pe când eu lucram la U.P. circa 17 i-am dat două telefoane, în primul l-am întrebat ce mai face, la care LEVENTE mi-a răspuns că este foarte ocupat fiind ținut de tov. TICHARI GEORGESCU, și iar în al doilea să repet o invitație la un festival al U.P. după ce îl invitase tov. BASCAIU. Telefonul l-am avut dela tov. BASCAIU al cărui soț lucrea împreună cu LEVENTE.

În toamna anului 1945 înainte de a mă duce să-l văd la Prefectura Poliției Capitalei de unde deja i-am telefonat întrebându-l dacă pot să-l văd și când mă poate primi. De data aceasta numărul de telefon l-am primit dela ADAM VISOIU pentru că eu nu-mi notasem numărul de telefon al lui LEVENTE.

Ultimul telefon pe care l-am dat lui LEVENTE a fost în vara anului 1947 întrebându-l dacă este liber și pot să stau de vorbă cu el. Numărul de telefon îl aveam dela el, îl cerusem chiar eu în prima vizită făcută la C.E. pentru a nu-l deranja când este ocupat.

ss. STEFANESCU MATILDA

14 Ianuarie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU NATILIA, domiciliată în Str. Br.
Demosthene No.29 ca o completare la declarația dată în ziua de
14 Ianuarie 1950 declar următoarele : după 23 August, în perioada
când LEVENTE mă vizita acasă, locuiau pe Strada Căminii No.47,
casă care fusese deteriorată de bombardament. În această adresă
el a venit la mine de două ori.

ss. STEFANESCU NATILIA

15 Ianuarie 1950

96
782
97

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA, domiciliată în Str. Dr. Demos-
thene No. 29 declar că doresc foarte mult să fiu folosită de comisia
anchetatoare, ca un sprijin pe care trebuie să-l dau și pentru răsun-
părarea gregelii mele.

Tiu să precizes în această declarație, ce este cu plicul cu correspon-
dență al Oficiului de Studii găsit la mine acasă, ce m'a determinat
să-l iau din arhivă și ce urmăresc să fac cu el. După ce am găsit
lucrarea lui LEVENTE printre materialul echipei monografice dela Bug
și după ce am distrus mape cu lucrarea lui MIHAIL LEVENTE, n'am tenut
ca prin corespondența Oficiului de Studii să nu fie vre-un referat
sau o altă corespondență care poate arăta existența lucrării lui
LEVENTE. De aceea după ce am aruncat în lașă rupând bucățele o
correspondență veche din 29 și 30, am propus LEONTINE BOSCH să arunce
și din corespondența Oficiului de Studii pentru că I.C.S. începând o
viață nouă nu mai avea nevoie de vechea corespondență din 1941 de
când s'a înființat Oficiul de Studii și până în 1946, la numirea lui
PAVEL ca subdirector al Oficiului de Studii. Din 1948 dela numirea
lui PAVEL ca subdirector al Oficiului de Studii corespondența nu se
mai ținea de către Secție, ci de PAVEL personal, după rezolvarea ei
imediată, de aceea în depozit n'am găsit decât hârtii până în anul
1947. Toată corespondența Oficiului de Studii nu era pusă în dosare
și nici pusă pe ani, ci vărâtă în niște plicuri împreună cu correspon-
dența serviciului exterior. Toate hârtiile pe cari le-am aruncat
pentru a le trimite la Oficiul de Hârtie le-am rupt bucățele pentru
a nu se putea înțelege conținutul. Mai rămăsese plicul găsit la
mine și câteva corespondențe a serviciului exterior. Materialul însă
nu era în plic ci liber. Deasupra, corespondența serviciului
exterior, iar dedesubt restul. Pentru că nu mai aveam timp să rup
și pe acestea foaie cu foaie cum am făcut cu restul, am propus
LEONTINEI BOSCH să facă din ele, fiind scrise pe foiță, hârtii
pentru ștergerea farfurilor. Cu acest motiv știam că pot pune într'un
plic ce a mai rămas și le pot distruge fără teamă, acasă nu mai
fiind nici-un pericol de a se găsi printre ele vre-un referat care
să vorbească de lucrarea lui LEVENTE. Ca să pot lua plicul i-am dat
și LEONTINEI BOSCH o parte din corespondența serviciului exterior
ce reprezenta copii după telegrame după formatul identic. Nu cunosc

782/97
88
conținutul hârtiilor din plicul găsit la mine, deoarece m-am
le-am cerștat ei le-am vârat în plic așa cum se găseau. Știu
înșă, că face parte din corespondența Oficiului de Studii dintre
anii 1941 și 1946 referindu-se la lucrările făcute în cadrul
secției Oficiului de Studii. Cunoșcând o parte din lucrările cari
s-au făcut în secție, în această perioadă, lucrări despre cari se
vorbește în acea corespondență, voi putea da explicații asupra lor
dacă este util.

dr. STEFANESCU MATILDA

15 Ianuarie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata **ȘTEFĂNESCU NATILDA**, domiciliată în Strada
Dr. Demosthene No. 29, declar următoarele :

Introducere :

1.- Când am primit ultimul
telefon dela **LEVENTE** ?

În anul 1949 în luna Septembrie,
la începutul lunii am primit ultimul
telefon dela **LEVENTE**.

2.- Unde l-am primit ?

La Institutul Central de Statis-
tică.

3.- La telefon am răspuns
eu sau am fost chemată
de altă persoană ?

La telefon am fost chemată de
colega **ANIBONACHE CECILIA** dar care
mi spusese că cine este telefonul.

4.- Textual ce mi-a spus la
telefon ?

Eu am întrebat cine mă caută
la care am primit răspunsul că "eu
sunt" recunoscându-mi glasul eu am mai
întrebat cine, iar **LEVENTE** a continuat
să-mi spună "că vreau să mă felicit
pentru plecarea soțului meu în URSS
spunându-mi că am avut noroc de un
băiat bun. După aceasta eu i-am
comunicat că am avut foarte mult de
lucru în cadrul I.C.S. ocupându-mă de
inventarierea materialului dela Bug
pe care găsimându-l vreau să-l predau
Partidului. I-am mai spus pentru a-l
liniști, că cu această ocazie am făcut
curățenie aruncând materialul vechi la
lădă de hârti. Fără ca să-mi spun
de lucrarea lui pe care am găsit-o
și rupt-o, presupunând că prin
curățirea care i-am spus că am făcut-o
va înțelege că i-am distrus mapa.

5.- Eu era mai normal să-i
fac comunicarea în limbajul
pe care l-am stabilit ?

De vreme ce am vorbit eu direct
cu el la telefon și pentru că toată
secția știa că am lucrat la materialul
din Transnistria această discuție nu
dădea nimic de bănuț.

6.- Cât timp a durat convorbi-
rea telefonică ?

Convorbirea nu a durat mult
cred că 4 sau 5 minute.

7.- Căci a fost ultimele
cuvinte cu care s'a terminat
discuția dintre noi ?

LEVENTE mi-a spus bine, foarte
bine și noroc fătă. Acestea au fost
ultimele cuvinte cu care s'a încheiat
discuția telefonică.

8.- De unde mi-a telefonat el ?

Eu l-am întrebat. Răspund că de
acasă, deoarece dela C.C. nu putea da
telefoane particulare.

498 99
110

D E C L A R A T I E

Subsemnata STEFANESCU MATILDA, domiciliată în Str. Dr.
Demosthene No.29 declar următoarele :

1.- Când a avut loc vizita cu
ocazia căreia LEVENTE m'a
rugat să caut mape cu
lucrările făcute în
campania monografică
dela Bug?

2.- Unde ?

3.- De cine am fost anunțată
lui LEVENTE ?

4.- Unde au avut loc discuți-
ile despre materialul dela
Bug?

5.- Cum era el îmbrăcat și cum
eram eu îmbrăcată?

6.- În timpul discuției care a fost
poziția locurilor pe cari
le-am ocupat?

7.- Care a fost atmosfera cu care
m'a primit?

8.- Cum mă prezentam șefului
de cabinet pentru a mă anunța
lui LEVENTE ?

9.- Ce mi-a spus LEVENTE referitor
la mape cu materialul lui
dela Bug?

Această vizită i-am făcut-o prin
luna Iulie 1947.

La C.Economic în timp ce LEVENTE
era secretar general.

Am fost anunțată de sosirea mea
de către șeful lui de cabinet
COMANEAU

În cabinetul lui LEVENTE dela
C.Economic.

LEVENTE avea o haină de culoare
închisă, un gilet întunecat care bătea
în albastru, iar eu purtam o bluză
albă cu fustă gris, cu capul desco-
perit.

El ședea pe fotoliu în fața
biroului iar eu m'am așezat pe foto-
liul de piele din dreapta biroului.
În timpul discuției, LEVENTE nu s'a
sculat depe scaun. A fumt tot timpul
cu pipă.

Când m'a văzut LEVENTE m'a primit
zâmbind și făcându-mi și un compliment
că arăt mai bine ca oricând, după ce
discuția despre materialul dela Bug
s'a terminat și promisiunea mea a fost
făcută, mi-a spus că să nu-l mai
caut așa de des deoarece am de loc
la bărfeli.

Toy S.COMANEAU cunoșcându-mă din
munca de Partid, de câte ori mă vedea
crezând că viu cu Probleme de Partid
mă întreba ce doresc. Îl anunța
pe LEVENTE fără să-l rog eu. Nu aș
putea preciza dacă el cunoștea rela-
țiile mele cu LEVENTE.

LEVENTE mi-a spus că dacă cumva
am să dau prin materialul ce aparține
Oficiului de Studii de materialul
echipei dela Bug și-am să pusec
acolo o mapă cu lucrările lui,

s'o iau și să i-o dau lui, deoarece lucrările nu mai sunt actuale și nu pot folosi nici Institutului.

10.- Ce i-am răspuns la rugămintea făcută?

Eu i-am spus că dacă voi găsi materialul echipei dela Bug și-mi va cădea în mână mapa lui, am să i-o dau.

11.- Alte discuții n'am mai avut loc între noi referitoare la această problemă?

Am stabilit de comun acord felul cum urmează să-i comunic dacă i-am găsit mapa.

12.- Ce am stabilit în această privință?

INVENTA mi-a spus să nu-l mai caut des și dacă mi-am ținut promisiunea să nu-i comunic nici direct la telefon. Ca metodă de comunicare am stabilit de comun acord, dacă se întâmplă ca atunci când îi voi găsi lucrarea să știu că unul din colegii mei se duce la el să-i spună că lucrările s'au schimbat în I.C.S. totul merge bine și eu sunt perfect sănătos. În cazul când nu i-am găsit lucrarea să-i comunic că punca merge greu, că nu s'a schimbat nimic, sau că eu sunt bolnavă și nu pot să-mi duc munca.

13.- Cât timp a durat convorbirea dintre noi?

Convorbirea noastră nu a durat mai mult de una jumătate oră despărțându-ne prieteneste.

ss.STEFANESCU MATILDA

15 Ianuarie 1950

Declarație

Subsemnatul Ștefanescu Matei de domiciliat

la strada Dr. Săntăreanu 29 declar următoarele: la începutul lunii Iulie 1947 într-o după amiază după ora 5 am fost la Controlul Economiei la Tor. Ștefanescu Mihail. Acesta era a patra vizită pe care i-am făcut-o la C. Economiei. Bărbat lui Ștefanescu era la etajul cinci în aceeași clădire și se intra în biroul lui prin căminul Tor. Săntăreanu Comăneanu. Tăată a intrat la Ștefanescu și a stat pe o canapea în biroul sefului de cabinet deoarece erau mai multe persoane chemate la Ștefanescu în cabinet. Tor. Săntăreanu Comăneanu mi-a arătat lui Ștefanescu și imediat cum a fost liber am intrat în biroul lui. În acea zi eram îmbrăcată într-o bluză albă și o pereche de șosete albe când m-a văzut mi-a spus că arată mai bine cu o cămașă și mi-a arătat bucurii de vizită mea. Mi-am dus vederea la Ștefanescu și am spus că pot să fac o vizită. Ștefanescu a fost de acord cu această permisiune dar trebuie să fie justificată. În det. sau. I-am spus atunci că mă căsătorisem de curând. Ștefanescu mi-a spus că are în minte unele Ștefanescu dar că nu-l amână și pot să merg după căsătoria. Am discutat atunci și după Todor Marian pentru că Ștefanescu intervenise la Tor. Livada ca să fie repus în discuție după ce fusese concediat în urma unei absențe de o lună de zile nejustificată. Todor Marian fusese la Ștefanescu în toată viața de S. Marian în calitate de președinte al biroului de la C. S. și de Tor. Oricum Todor Marian intervenise la Ștefanescu de a interveni la Tor de unde fusese Todor Marian de a mă invita și pe mine fiind președintele celui și urmând interveni la Todor. Ștefanescu mi-a răspuns că a fost beat de ce și a cedat decidența pe înțeles cu el la Tor. Livada unde l-a întâlnit pe Todor. M-a întâlnit deci n-am venit de birou, scotându-l din biroului dale peștii portofelului și urmându-l mi-a d

~~1145~~

Sedareale

Sussemnata Ștefănescu Matilda domiciliată în strada
Dr. Scurtham 29 de la ora următoare: la sfârșitul lună Noiembrie 1948

L-am întâlnit pe Lorente Mihail pe Calea Victoriei, puțin degetul de din
telefonului pe partea dreaptă în fața parajului. Eu l-am văzut pe Lorente
dela fereastra C.S.P. lui Dobrogeanu Gherea, plecând din clădirea S.M.T.
în cabinet, atunci m-am luat după el ajungându-l în fața parajului
Victoriei și începându-i înaintea. Eu scutit ora 5 h 5 x 30 o zi nere și caldă.
Lorente fiind m-a văzut și a optit daie din mi mână. Eu l-am întâlnit
de o minge în pus căci am venit după tânguile și putem face deal în paraj.
Lorente mi-a spus că totuși mi-a pus în mișcare cu miș și este în mișcare deoarece
se mișcă rân, fiind recomandat în dar pentru mi și alia de a este aie
permițându-i rale. M-a întâlnit dar eu mai puțin ca în trecut când
trebuie să aie în vreo neptă care. Eu r-am spus că starea lui se datorează
poftului că mi se poate bir, iar eu mi ved numai rân pe se poate
în timp de deoarece este marea în anumite plăci, ajungând destul
de repede la paraj de răspundere. Lorente mi-a spus că face deal
ne jos deorece co se face mîncare. I-am răs pus că este aie deorece
deoarece aie deorece și aie deorece C.E. fiind l-a marcat aie deorece
chegă Ana Andrei au face aie deorece o plimbare pe Calea Victoriei.

L-am întâlnit pe Lorente se stie deorece Patrascanu l-am vădit că este
un informat de aie deorece cer miș / dar este pe domiciliul fostat unde, în lăgri
sau este în lăgri. Lorente mi-a spus că un stie nimic de parajul aie deorece
că el regala, că Patrascanu fiind considerat ca oportunități intelectuale.
Lorente mi-a spus deorece de parajul mîncare, fante deal au fi putut aie deorece
parajul și lăgri deorece de parajul mîncare. Eu r-am povestit atunci cum în anul 1946
parajul și lăgri deorece. Eu r-am povestit atunci cum în anul 1946
mă mișcă mi în mișcare la care trebură și vorbească Patrascanu în
mîncare lăgri parajul deorece, făcând mișcare în parajul I gubare
un paraj aie deorece în mișcare aie deorece și aie deorece Patrascanu.

~~nu s-a putut să se uite de porci/pier/pieruți, la care s-au~~
~~răspuns că nu conștient dat rău din dat și un altă dată~~
~~trăind.~~ Și pe ne-am urât voro ne-am degeat. Nu am
 discutat nimic dege material pe care mi-l peruse și îl dau
 de că-l găsim într materialul echipă de la Buz. de căt doar
 mi-a dăruit de porci/pier/pieruți. Cu am luat în amănunț
 și am avut oțt către mătă la Lydo, la mătă, de unde
 am plecat în edeāt lăuat mătă h7 pe cară.

Stepan Ch. Kostelka
 25. mai 1950

Sumar

105
77/104
106

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA, domiciliată în strada Dr. Demosthene No.29 declar următoarele : În primele zile ale lunii Septembrie 1949 într-o după amiază după ora 5 am fost chemată la telefon de către LEVENTE MIRAIL, la Institutul Central de statistică. Am fost anunțată că sunt chemată la telefon de tov.ANDERONACHE fără să mi se spună cine mă caută. Punând receptorul la urechie am spus " aici este tov.STEFANESCU cine o caută" la care mi s'a răspuns " eu măi fetă" recunoscând glasul lui LEVENTE. I-am întrebat ce s'a întâmplat și mi-a spus că vrea să mă felicite pentru că a auzit că soțul meu pleacă în U.R.S.S. declarând că " ei avut noroc de un băiat bun". I-am spus atunci că sunt, și am fost foarte ocupată, găsind materialul din Transnistria și acela adus de echipa monografică, i-am inventariat ce să-l predau Partidului. Cu această ocazie am adăugat eu am făcut și curățenie aruncând hârtițe vechi și de prisos la gunoi. Prin aceasta speram că LEVENTE va înțelege că și lucrarea lui care era de prisos fusese aruncată. Mi-a răspuns bine, foarte bine, sec, fără dreptul continuării conversației. Pentru că nu mai aveam ce-i comunica i-am spus noroc închidând telefonul. Convorbirea noastră nu a durat mai mult de 4-5 minute.

ss.STEFANESCU MATILDA

25 Ianuarie 1950

7705/106
112

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA domiciliată în Str. nr.

Demosthene 29 declar următoarele : mapa cu lucrarea lui LEVENTE pe care am găsit-o în anul 1949 în luna August între materialul echipei monografice dela Bug și pe care am rupt-o se prezintă astfel: mapa era de culoare brună deschisă cu patru păreți care se legau doi câte doi cu bențite negre. Pe peretele din față al mapei era o vigneta pe care sta scris cu creionul cu litere obijnuite pe o distanță de 5 cm. în diagonala vignetei "lucrări LEVENTE" cu scrisul lui LEVENTE. În mapă se găsea o lucrare bătută la mașină, cu literă negră, pe hârtie valină, puțin galbue cuprinsând cam 20 de foi. Titlul lucrării scris în capul primei pagini, tot cu literile din cuprinsul paginii suna astfel: "Despre colhozuri și sovhozuri". Nu am citit întreaga lucrare ci pe scurte primele pagini. Lucrarea se referea la analiza situației colhozurilor și sovhozurilor în anul 1943 în localitățile locuite de Români depe malurile Bugului. LEVENTE arăta cum în aceste regiuni colectivizarea nu s'a făcut prin participare de bună voie ci printr'o constrângere a situației economice și că acei cari rămăseseră în afara colectivității au putut produce mai mult ocupându-se individual de agricultură. Cam la a șasea sau a șaptea pagină se afla un mic grafic prin care se arăta în câteva exemple cum producția fusese mai mare la gospodăriile individuale decât la cele colective. În mapă se mai găseau pe două coli de hârtie tablouri cu totalul populației din regiunile locuite de Români. Se mai găseau două hărți ale Transnistriei puțin mai mari decât o coală obișnuită de hârtie, trei sau patru schițe cu localitățile românești cu colhozuri, lucrate în tug, de mărimea unor cărți poștale, tot din hârtie valină.

es. STEFANESCU MATILDA

26 Ianuarie 1950

107
108
770

DECLARAȚIE

Subsemnatul STEFANESCU MATILIA domiciliat în strada Dr. Democrației No. 29 declar următoarele: la începutul lunii Iulie 1947 pe când LEVENTE era secretar general la C.E. în penultima vizită pe care i-am făcut-o la C.E., într-o după amiază la ora 5 și jumătate după ce am fost introdus de tov. S. COMANIANU în biroul lui LEVENTE am fost întâmpinat cu un șambet și poftit să iau loc pe scaunul din fața biroului la care sta LEVENTE. Discuția a început prin el întrebându-mă să intervin pentru POPOV la tov. LIVADA ca să fie reprimat din nou ca funcționar în I.C.S., când acesta fusese întovăruit de MAYRA, despre care LEVENTE știa foarte bine că avusese înainte de 23 August atitudine antisovietică, sovini și antisemită. I-am spus lui LEVENTE că trebuia să mă întreb și pe mine ca secretar al celui care dașd era cazul că să intervin pentru POPOV sau nu. LEVENTE mi-a spus că e o dat față de intervențiile lor venind și OMICA și astfel s'a urcat cu el în mână și s'a dus la LIVADA. I-am mai rugat apoi să acorde un concediu soțului meu care era foarte amărât de moartea tatălui său. De fapt l-am rugat ca concediul să-l primească în toamnă să-i fie acordat atunci având nevoie de el. LEVENTE mi-a spus că este de acord și soțul meu să facă o cerere pe care s'o prezinte tov. SĂL EMERIK spunându-i că a stat de vorbă cu LEVENTE, care a dat aprobarea verbală. M'a întrebat atunci cum o duc cu banii, scoțând portofelul din buzunarul de dinaintea și hainei m'a întrebat cu cât am nevoie să mă împrumut deoarece el s'a obligat să-mi ajute vechii păceni. I'am spus că n'am nevoie, mulțumindu-mi.

LEVENTE mi-a spus atunci că dașd eu să dau întâmplător de o mână cu lucrări de a le lui în materialul echipei care a lucrat la Bug să i-o dau lui deoarece problemele tratate acolo nu mai sunt actuale și nici utile Institutului. I-am răspuns că dașd-mi va cădea materialul în mână și voi da de mână cu lucrările lui eu să i-o dau. LEVENTE mi-a spus atunci ca să nu-i comunic direct acest lucru și nici să nu-l mai caut pentru că lumea ar începe să bârfească. Eu i-am spus că trebuie găsită o modalitate de a-i comunica și am dat ideea ca comunicându-i printr'un coleg ce voi afla întâmplător că se va duce la LEVENTE să-i spun că dașd am găsit materialul, lucrurile merg bine în I.C.S. și munca s'a îmbunătățit iar dașd nu voi reuși

să dau de materialul echipei dela Bug și nici de mapa lui să-i comunic că lucrurile sunt neschimbate în I.C.S. că munca merge greu și dacă n'am avut timp să mă ocup de așa ceva să-i comunic că am fost bolnavă. După aceste LEVENTE mi-a repetat că e bine să nu-l mai caut atât de des și întinzându-i mâna peste biroul lui mi-am luat rămas bân și am plecat.

În anul 1948 totuși, la sfârșitul lunii Februarie l-am întâlnit pe LEVENTE pe Cal. Victoriei în dreptul casei lui Victoria peste drum de clădirea Telefoanelor. Era într-o după amiază între orele 5 și 5,30, cu ceață și frig. L-am optit întrebându-l dacă merge în susul scării Victoriei deoarece și eu merg tot în sus fiindcă ieșisem după cumpărături și puteam face drumul împreună. LEVENTE mi-a spus că tovărășia unui bun și vechi prieten este bine venită deoarece se simte prost. M'a întrebat atunci dacă nu mai presintă ca în trecut când îi spuneam că sunt neliniștită și presint că va avea o neplăcere. Mi-a mai spus că este bolnav, are reumatism la genuchi. Eu i-am răspuns că datorită reumatismului este necesară stare și că nu am nici-o presimțire deoarece îl văd mereu în asvensiune politică. L-am spus că s-a ajuns mult mai repede la posturi de conducere decât mă așteptam. L-am întrebat apoi presupunând că este bine informat dacă știe unde este PATRASCANU; în legătură cu domiciliu forțat sau închis. LEVENTE mi-a răspuns că nu știe, dar că PATRASCANU era considerat la început ca exponentul intelectualității și se bucura de simpatie. LEVENTE a accentuat că dacă nu se întâmpla deviza lui PATRASCANU Partidul prin el ar fi apropiat masele cari îl simpatiseau. Eu i-am spus că aflasem dela o tov. LUCIA POLOZAN că PATRASCANU reținuse două bilete la avion pentru LONDRA, bilete cari au fost retrase a două zi. L-am mai povestit cum în anul 1946 înaintea unui meeting la care trebuia să vorbească PATRASCANU în numele blocului partidelor democratice, făcând propagandă în Sectorul I Calben, am fost întâmpinată prin curți cu simpatie când am făcut invitație pe tru participarea la meetingul unde va vorbi PATRASCANU. L-am întrebat pe LEVENTE dacă bănuiește vre-o legătură între arestarea lui COMANICU și a lui RATIU. LEVENTE mi-a spus că el nu știe pentru ce sunt arestați dar el îi consideră băieți buni și crede că n'au nici-o vină. Eu i-am povestit că RATIU mi-a spus despre tov. TECHARI GEORGESCU că nu este simpatizant deoarece nu caută să se apropie de oamenii nevoiași și nici să se intereseze de nevoile lor și ata de vorbă murmură cu aceia cari au sarcini de răspundere. LEVENTE mi-a spus că a auzit acest lucru și am bănuit că-l știe dela RATIU. Am discutat apoi de arestarea lui BETEA și a lui PAVEL. Eu i-am spus că nu am bănuit că între PAVEL și BETEA să fi existat vre-o legătură iar LEVENTE mi-a spus că și el se mira cum a putut avea cineva încredere în PAVEL deoarece PAVEL era un laș.

Mi-a povestit cum în anul 1943 pe când erau la Odessa a vrut să-l provoace pe PAVEL la o întrecere de înălț. PAVEL care se laudase că înălț pe o distanță mare, a băgat numai puțin piciorul în apă și a refuzat să primească provocarea la întrecere. Dă, BETEA a continuat LEVENTE să-i spună că-i pare rău deoarece pe BETEA îi ție ca pe un băiat bun, în care puteai avea încredere și porni cu el la o acțiune serioasă, că BETEA s'a pierdut în felul acesta și ar fi fost mai bine pentru el dacă pleca în toamna anului 1947 în Franța așa cum spusese BETEA.

LEVENTE mi-a mai spus că vrea fusese pe la Eforie să-și îngrijese sănătatea dar că n'a avut timp destul pentru aceasta. L'am întrebat dacă este mulțumit cu munca la S.M.T. și dacă-i place, la care mi-a răspuns că este mulțumit deoarece are posibilitatea să organizeze și el începându-se la aceasta lucrările merg bine.

Eu i-am spus să nu mai fie supărat din cauza reumatismului deoarece are în deschișet ca în 1943 și nu se vede că ar avea vre-o durere fizică. Am traversat împreună Calea Victoriei până la începutul gării Jiam. Ne-am despărțit pe primul troturar. LEVENTE mi-a spus atunci să nu uit de promisiunea făcută în 1947 la care eu i-am răspuns să nu aibă nici-o grijă deoarece un cuvânt dat rămâne dat. Ne-am strâns mâna și ne-am despărțit eu luând tramvaiul 19 și ducându-mă spre Institut iar el mergând înainte pe Șoseaua Jiam.

În toamna anului 1949 la începutul lui Septembrie am fost chemată la telefon, într-o după amiază după orele 5 aproape de ora 6 de L. VENTE. Eu mi-a spus numele la telefon dar i-am recunoscut glasul. După ce am luat receptorul în mână și am spus " aici este tov. STEFANESCU cine o caută" mi s'a răspuns "eu sunt mai fată". Am recunoscut glasul lui LEVENTE și am întrebat ce s'a întâmplat. LEVENTE mi-a răspuns că vrea să mă felicite pentru că soțul meu pleacă în U.R.S.S. spunându-mi că am avut noroc de un băiat bun. I-am mulțumit continuând să spună că am fost foarte ocupată deoarece am dat peste materialul său dela Dag, pe care l-am inventariat ca să-l predau Partidului și că cu această ocazie am eruput hârtogăria veche și inutilă la lada de hârti. LEVENTE mi-a răspuns bine foarte bine. Ne având de să-i mai comunic i-am spus noroc și am închis telefonul.

ss. STEFANESCU MATILDA

2 Februarie 1950

Declarație

Subsemnatul Ștefăncuș Matilda domiciliat în strada
Dr. Ștefănescu 29 declar următoarele: În decembrie anul 1945
am fost delegată de către I.C.S. să lucrez la Institutul Meteorologic
mai mult de un an pentru extragerea unor date necesare Institutului.
Când am revenit în sat, la Oficiul de studii agricole m-am
reunificat cu un prieten din țară, așezat la Rădăuți, în
de la Rădăuți, deoarece am văzut că sunt oameni ai Institutului.
Am aces date, și completez actele de căsătorie ale lui Ștefăncuș. Colega
Mona, Alexandrina, dactilograf. Oficiul de studii la Rădăuți
manea, apoi din sat, o cerere de căsătorie și o poartă de stat, în
care se specifică că în terenul fost de pământ 50 hectare
pământ măguit de toturile celorlalți frați tot atât de mari,
un număr mare de cocose pentru, obiect de valoare materială.

Ștefăncuș Matilda

7. Februar 1950

Secarații

Subsemnată Stăpănescu Matilde Somnicalea
 intrade Nr. 299/1942 de la Universitatea: începând din
 anul 1942 la Institutul Central de Statistică s-a făcut neces
 obligatoriu de către viclelelealei cărei s-a un prin brines
 de necesă manuală. În anul 1943 s-a reorganizat un grup de stud
 de mare de ține. Am pădit în echipă și lucrare în cadrul
 grupului de studii, pentru completarea lucrărilor teoretice.
 Pentru că prima prezentare în zi, laurea mea batjocore,
 tot odata rezultându: tip și spunând că poverce
"Holocaustul meu de jidani".

Stăpănescu Matilde
 7 febr. 1950

- Declarație -

Subsemnatul Mihail Serente, de profesie
funcționar, cu ultimul domiciliu în București,
Str. Alexandru, Nr. 44, mi s-a angajamentul
de nu a comunica nimănui conținutul prezentei,
sau oricărei alte amfost, ce am fost întărit
ce am declarat, ce persoane am văzut și
despre ce persoane am trebuit să dau rețetă.

Fui s-a angajamentul de a nu a trădător
nimănui, dintr-o persoană pe care le-am văzut
mesajul sau orice rețetă de existență lor.

În caz când eu voi respecta acest an-
gajament voi suporta consecințele legale
respective -

Aceasta mi s-a angajamentul pe care
mi-l am, astăzi și semnez propriu -

Mihail Serente

23 Iulie - 1958

5 Ianuarie 1953, 113
Data în fața noștră
Lt. de Securitate 111
T. Drăghici

DECLARAȚIE
=====

Subsemnatul TAFLARU V. ION, născut la 8 Oct. 1910 în com. Rogiori jud. Braila, fiul lui VASILE și ANA, de profesie funcționar public (fost șef de Poliție) cu ultimul domiciliu în București str. Dr. Ejuvara 18, declar următoarele:

În luna Decembrie 1948, cu prilejul descoperirii grupului U.P. a fost identificat, după declarația nuntului BILI MIRCEA că face parte din Comitetul Central de conducere al acestei organizații și nuntul LEVENTE MIHAI, funcționar la Institutul de Statistică.

În urma acestei precizări am delegat o echipă condusă de dl. comisar DUNESCU ION sau TANASIESCU GHEORGHE să-i efectueze o percheziție domiciliară la locuința sa, să-l aresteze și să-l aducă la Siguranță, împreună cu materialul găsit la percheziție.

Când a sosit echipa la locuința susnumitului, el plecase deja dela domiciliu, după declarația gazdei sale, la serviciu. În acest sens am primit telefon la birou dela șeful echipei respective și am dat dispoziții să se deplaseze la birou în scopul de a-l aresta și aduce la siguranță.

Potrivit dispozițiilor de am dat echipa respectivă după ce a efectuat percheziția domiciliară, s'a dus la Institutul de Statistică unde dl. LEVENTE MIHAI era funcționar.

Acolo echipa s'a informat în prealabil la portar dacă dl. LEVENTE a sosit la birou și pentru a nu se face vâlvă, s'a îndreptat la serviciul unde funcționa dl. LEVENTE, s'a prezentat șefului serviciului respectiv și l-a rugat să-l cheme pe dl. LEVENTE în biroul său.

Șeful serviciului trimițând să-l cheme pe susnumitul la dânsul i s'a raportat că a plecat dela birou.

Echipa siguranței căutând să se informeze asupra situației, a ajuns la concluzia că dl. LEVENTE care se
./.
sa/ION TAFLARU

accepta să fie probabil arestat, întrucât ELI MIHOC și alți funcționari dela Statistică fusese deja arestați, și-a luat măsuri de precauțiune și îndată ce i s'a comunicat că este căutat de organele Siguranței a dispărut.

În seara celor de mai sus am fost informat de șeful echipei trimisă de mine, când s'a înapoiat la birou.

Am ordonat să se facă post fix la domiciliul dlui LEVENTE, unde au fost delegați doi detectivi în acest scop și am dat dispozițiuni dlui comisar-ajutor TANASESCU GHEORGHE să facă investigațiuni printre funcționarii dela Statistică spre a vedea dacă dl. LEVENTE MIHAI își face apariția la birou sau dacă menține legătură cu vreunul dintre funcționari.

Notiunea de informare a continuat mai multă vreme, însă n'a putut stabili nimic precis și de natură să ducă la arestarea susnumitului.

Această notiune de informare la birou a fost făcută de dl. comisar-ajutor TANASESCU GHEORGHE, care primise ordin dela mine în acest scop.

Postul fix la domiciliu a fost menținut circa două săptămâni după care a fost ridicat întrucât nu mai erau șanse să apară cel căutat.

N'ag putea preciza, dar cred că și după suspendarea postului s'au mai făcut verificări la locuința susnumitului, întrebând garda sau pe locatari dacă pot da vreo relație despre susnumitul, însă rezultatul a fost negativ.

Aceste verificări periodice la domiciliu cred că tot dl. TANASESCU GHEORGHE primise însărcinarea dela mine să le facă concomitent cu cele făcute la birou.

Examinând materialul ce mi-a fost adus la birou ca rezultat al percheziției făcute, am constatat că conține o serie de date și cifre sistematizate pe numeroase cartoane-fisier de natură agricolă, însă nimic în legătură cu mișcarea comunistă.

./.

ss/ION TAFLARU

Acest material a fost pus în sacfe-ul metalic din biroul meu și acolo a rămas pînd la 23 August, cînd din cauza bombardamentului german care a lovit și unul din stîlpii ministerului - spre aer și marină (minister) unde se afla biroul meu, sacfe-urile au fost dislocate de cuful bombei și o mare parte din materialul aflat în aceste sacfe-uri a fost degradat și rîdușit.

Prin luna Oct. 1944, cînd eu am revenit în Buc., am fost informat de dl. audinapector PAUL ABRAMOVICI că s'a prezentat la Direcție dl. LEVENTE solicitîndu-și materialul ridicat la percheziție pe motiv că îi este necesar pentru teza de doctorat.

I-am răspuns în trecut dlui AVRAMOVICI, că oîl îl întîlnisem întîmplător pe sală, că cine mai știe ceva de situația materialului în urma bombardamentului care fusese. În tot cazul rețin că mi-a adăugat dl. AVRAMOVICI că-i s'a dat ceva din el dar nu în întregime.

Cînd m'am văzut cu colaboratorii mei, dnii comisar șef STERIAN C. și PRUNESCU ION comisar, mi-au confirmat, cred că dl. PRUNESCU că într'adevăr dl. LEVENTE și-a solicitat materialul ridicat la percheziție pretextînd că îi este necesar și că i s'a dat numai ce s'a mai putut găsi în urma cazului petrecut cu bombardamentul.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu.

es/ION TAFLARU

5 Ianuarie 1953.

5 Ianuarie 1952
Data în fata noastră 15
S. S. Secretar
116
F. I. I.

Urmare:

Declarație

Subsemnatul Taflaru V. Ion, născut la 8 oct. 1910 în com. Rășeni jud. Braila fiul lui Vasile și Anca de profesie funcționar public (fost șef de poliție) cu ultimul domiciliu în București str. de Opuzari 18, declar următoarele:

În luna decembrie 1943, cu prilejul descoperirii grupului U. P. a fost identificat după declarația mamei lui Biji Iurea și face parte din comitetul central de conducere al acestei organizații și membru al Secției Lichai, funcționar la Institutul de Statistică.

În urma acestei precizări am delegat o echipă condusă de of. Comisar Ionescu Ion sau Tănăsescu Gheorghe să-i efectueze o percheziție domiciliară la Comunitate, să-l aresteze și să-l aducă la Siguranță, împreună cu materialul găsit la percheziție.

Când a sosit echipa la Comunitate susmamei, el plecase deja dela domiciliu, după declarația gazdei sale, la seară. În acest sens am primit telefon la Birou dela șeful echipei respective și am dat dispoziții să se deplaseze la Birou în scopul de a-l aresta și aduce la Siguranță.

Semnătura,

Intele

2.
118
117
Urmare: Potrivit dispozițiilor lor ce au dat
echipa respectivă după ce a efectuat
cerșetăria domiciliară, s'a dus la
Institutul de statistică unde d. Levente
lăsa să funcționeze.

Peșo echipa s'a informat în
prealabil la poartă dacă d. Levente
e acasă la birou și pentru a nu se face
vădă, s'a îndreptat la serviciul unde
funcționa d. Levente, s'a prezentat
sefului serviciului respectiv și l-a
rugat să-l cheme pe d. Levente în
biroul său.

Șeful serviciului trimițându-l să-l
chame pe subordonatul la d. Levente i s'a
raportat că a plecat de la birou.

Echipa siguranței căutând să se
informeze asupra situației, a ajuns
la concluzia că d. Levente care se
aștepta să fie probabil arestat, intrând
binișurea și alți funcționari de la
Statistică fuseseră deja arestați și-a
luat măsuri de precauție și îndată
ce i s'a comunicat că este căutat de
organele siguranței a dispărut.

În seara celor de mai sus
am fost informat de șeful echipei
timide de mine, când s'a înapoiat
la birou.

Am ordonat să se facă pot
fix la domiciliul d. Levente, unde

Semnătura,

Fontana

Urmare: au fost delegati doi detectivi
in acest scop si au dat dispozitiuni
d-lui Comisar-ajutor Tănăsescu Gheor-
ghe să facă investigațiuni printre
Funcționarii dela Statistică spre a
vedea dacă d-l Terente nu mai făc
aparitie la birou sau dacă menține
legătura cu vreunul dintre funcționari.

Acțiunea de informare a continuat
mai multă vreme, însă n'a putut
stabili nimic precis și de natură
să ducă la arestarea susnumitului.

Acastă acțiune de informare la
birou a fost făcută de d-l Comisar-ajutor
Tănăsescu Gheorghe, care primise ordin
dela mine in acest scop.

Postul fix la domiciliu a fost
menținut cînea două săptămîni după
care a fost ridicat întrucît nu mai
erau șanse să apară cel căutat.

N'as putea preciza, dar cred că
și după suspendarea postului s'au mai
făcut verificări la Comunita susnu-
mitului, întrebînd gazda sau pe beateri

Semnătura,

Forța

Urmare: Acăi pot da vreo relație despre
susținutul însoțit rezultatul a fost negativ.
Aceste verificări periodice la domi-
niile cred că tot o? Tănăsescu Gheorghe
primise îndrăgirea dela mine și a face
concomitent cu cele făcute la birou.

Examinând materialul comi. a
La adus la birou ca rezultat al proce-
ditiei făcute, am constatat că conține
o serie de date și cifre sistematizate
pe numeșase carboane-fioșe de natură
agricolă, însă nimic în legătură cu
mişcarea comunistă.

Acest material a fost pus în sacfe. ul
metalic din biroul meu și acolo a rămas
până la 23 August, când din cauza
bombardamentului german care a lovit
și unul din stâlpii Ministerului - spre aer
și marina (minister) unde se afla biroul
meu, sacfe. urile au fost dislocate
de suflul bombei și o mare parte din
materialul aflat în aceste sacfe. uri a
fost degradat și răvășit.

Prin luna Oct. 1944, când eu am
revenit în Buc. am fost informat de
o? Subinspector Paul Horamovici că
s'a proiectat la Direcție o? Lăcuta
sollicitându. și materialul ridicat la proce-
ditie pe motiv că îi este necesar pentru
teja de doctwat.

Semnătura,

Stutif

Urmare:

1. am răspuns în trecut o'nei
Avramovici, căci îl întâlneam întâmplător
pe tali, că cine mai știe ceva de
situația materialului în urma bombarda-
mentului care fusese. În tot cazul rețin
că mi-a adăugat o' Hramovici că
s'a dat ceva din el dar nu în întregime.

Când m'am văzut cu colaboratorii
mei, d'ni Comisar - țef Hărian B. și Trunescu
Comisar, mi-au confirmat, cred că o' Trunescu
că într'adevăr o' Leonte s'a
solicitat materialul ridicat la președinția
pretextând că-i este necesar și că i s'a
dat numai ce s'a mai putut găsi în
urma cazului petrecut cu bombarda-
mentul.

Pe baza imi este declarată pe care
o dau, aștău și aluziei propriu.

Fontaș

5 Ianuarie 1955.

Semnătura,

Urmare:

Secrétarie

Subsemnatul POPESCU V. Stefan, nascut
in 20 Iulie 1912, in Bucuresti, fiul lui Vasile
si Zoe, de profesie scriitor, cu domiciliu
in Bucuresti, Strada Parfumariei nr. 25 sector arhi-
tecturele...

Intrebare: In ce imprejurari ai ajuns la
la Institutul Central de Statistica?

Reșurșe: Am funcționat la Institutul Social Român din București Social, unde am fost Serviciu Social a fost la început un ritm de lucru. În cadrul Institutului Social am fost secretar de redacție al revistei Sociologie Românească unde Anton Golepentița era șef. Am lucrat și la Serviciu Social și la Institutul de Statistică, Director al serviciului de studii. Am lucrat și în funcționat în toamna lui 1939 - la Golepentița.

Interdiction. Ce fonctionnaire a voté En cas d'une l.c.
de l'Etat ?

Latifaus: Am funcționat la Enciclopedia (1959)
pînă la data arstării (stătuare 1958) în cadrul
specului de studii. Ulterior am fost în funcție
bugetar de reprezent. Am fost înaintat în
1945 inspector general statistic, iar în 1948 g
retrogradat ca subinspector general - subrep în Direc.
de studii ș. documentare, responsabil al sector
publicațiilor.

Întrebare: Care erau prietenii și cunoștințele mai importante la I. C. P.?

Carte: Le cadre institutionnel. En fait de statut
rien ou avec peu d'attributions, souvent mal appropriées.

Semnatura

emnatuara.

Urmare: și prieteni: Butu Golopentia, Mircea
Tring, C. G. Parel (cu care s-au cunoscut încă
la Institutul Social Român), apoi în cadrul Oficiu-
lui de Studii la I.C.S.: Mihail Lereute, Mircea
Biji, Bacur Schiopu, Dancea, Constantin Mă-
răscu, Anton Rădu, Nicolae Băba, T. St. An-
drescu, Camil Lucia și Dan Dătescu și J. Retegaru.

Întrebare: Ce politici făcea în acel timp cunoscuți
și persistenți? De unde? —

Răspuns: De Butu Golopentia și J. Retegaru
știu că au creat unele apartenențe politice. Se
considerau apolitici și în toate activitatea lor
profesională purtau o linie de conduită. Dan
Dătescu nu făcea asemenea activități politice și nu știu că
aparține vreunui partid. De Mihail Lereute
și C. G. Parel știu că au fost membri ai Partidului
Comunist din România, încă înainte de 23 August
1944. C. G. Parel a fost exclus din P.C.R. în
april 1949. Cei alți doi erau singuratici de stînga
cînd cei marxiste-leniniste erau dinaintea de
23 August. Erau știuți ca oameni de stînga de
toți cei din Oficiul de Studii.

Întrebare: Cum au ajuns aceste persoane în cadrul
I.C. de Studii?

Răspuns: Butu Golopentia a fost recomandat
de Directorul Sintezei: Sabie Comuta, Director General
al I.C.S. în 1939-40 cînd Golopentia a fost
numit la Sinteza. Butu Golopentia a adus
de la Institutul Social Român și pe C. G. Parel
și Mircea Tring. Cei alți doi au intrat în
Institut pe recomandată de Butu Golopentia.

Observație: Fiecare pagină a procesului-verbal se iscălește de către arestat sau
martor, iar ultima pagină și de către anchetator.

Urmasor: aprobat de Sabiu Iusmanila - cum e
cazul acelușor (ca: Iusman Biji, Iusman Schiopu,
I. Iusman, Corneliu Iusman, Iusman Iusman) iar
ca: Iusman Iusman de Iusman Iusman (ca:
Iusman Iusman, Iusman Iusman, Iusman Iusman
x Iusman Iusman).

Intrebare: De cine era condus in acel timp
Institutul Central de Statistica?

Răspuns: In acel timp, I.C.S. era condus
de S. Sabiu Iusmanila ca Director General, S.
I. C. Gengera ca Secretar General și Directorii
finanț, între alții, S. Racovite, Roua Cressa
și Iusman Iusman.

Intrebare: De cine a fost înființat Institutul
Central de Statistica?

Răspuns: Iusman Iusmanila de Statistica a devenit
Institutul Central de Statistica, ca grad de director
general sub S. Sabiu Iusmanila, în anul 1940-1941.

Intrebare: In timpul războiului ce fel de politica
fusesa de?

Răspuns: Incepând din anul 1941 au făcut
politica comunistă, fiind membri de partid din
1938. In anul 1941 și 1942 au avut legătura
superioară pe Alexandra Iusmanila. In 1943,
fiind legătura cu Alexandra Iusmanila, au luat
legătura și au lucrat mult timp, până la ascensiunea
lui, ca Iusman Iusman. După deșertirea lui
Iusman Iusman, existând fără legătura, au spus
acest lucru lui Bella Hilber ca care au avut
legătura, cetera lui înainte de 22 August 1944
lucra din ordinar lui, pe care el, Iusman Iusman
de partid.

Semnatura

Iusman Iusman

Intrebare: Cine dela I. C. S. in afara de Dta mai
Urmasare: Jica politica de struga in timpul razboiului
si ce a constatat in mod concret aceasta politica?

Raspuns: La I. C. S. mai Jica politica de struga
in timpul razboiului Linca Tring, C. S. Pavel
si Mihail Lorente.

Stiu ca in mod concret Linca Tring a fost
trimis de C. S. Pavel pentru muncă la sat - au
stiu precum ce anume lucru in cerut Pavel a muci
daca Pavel era impotriva de o legatura de partid
superioara si-l pune la munca munci politice
pe Linca Tring.

Stiu de Mihail Lorente ca era membru de partid
si ca am lucrat cu el in 1943, fiindcui sunt
grup lectura superioara. Stiu ca e membru
de partid inca din echipe in care am fost impinsi
peste Bug.

Despre tot a lab. stiu ca erau oameni cu idei
de struga si cu confortari de struga, dar mistic in ce
a constatat in mod concret politica lor.

Intrebare: Acest grup dela I. C. S. a luat
parte pe la razboiul anti-sovietic?

Raspuns: Niciunul din acesti grup a luat
parte la razboiul anti-sovietic fiindcui sunt si
florit in cadrul Institutului de Statistica.

Apar oameni de Linca Tring care mure pe
front la Jica Tring dela declararea razboiului.

Intrebare: Cumii fost se datorate ocrotirea acestor
persoane de a nu lua parte pe frontul anti-sovietic?

Raspuns: Sentinta lor a fost ceruta de Institut
fiind necesari in lucrurile de examinarea si Jica Tring

Observatie: Fiecare pagina a procesului-verbal se iscaleste de catre arestat sau
martor, iar ultima pagina si de catre anchetator.

Regina 256

Urmare: In Bucovina de Nord, Sarametia si Transilvania. Scutirea de mobilizare (mobilizarea platii locuie) era cunoscuta pe etapele de catre conducerea institutiilor la marile Pat lugor.

Intrebare: Oganizati de anclote sunt informati in toteti, acest grup a participat pe frontul anti-sovietic. Ameti de impregurati in care a ajuns acest grup pe front?

Raspuns: Grupul celor citati din dechetrata aceasta au fost folositi nu pe front, ci in spatele frontului la inventarierea bunurilor si recensamintul locuitorilor din Bucovina de Nord, Sarametia si Transilvania, Sarametia si in Ucraina, parte Bug, unde se gasesc populatiile soldatovenecilor.

Intrebare: Cine a organizat aceste echipe?

Raspuns: Organizarea acestor echipe in Bucovina de Nord, Sarametia si Transilvania nu stia cum s'a facut. Intru cit nu au participat la aceste Recensaminte. In aceste provincii inventarierea s'a facut dupa ce frontul s'a deplasat spre Est, in anul 1941 si inceputul lui 1942.

Inventarierea Romanilor de peste Bug a fost initiat de D. Sabu Masurila si aprobat de Ion I. Ionescu. Organizarea echipelor si urmarirea misiilor lor pe teren a fost incredutata lui Anton Gologentia, Directorul Spitalului de studii.

Unele prieste echipele de inventariere a Romanilor de peste Bug, ele au fost formate in satul Cautucen pe malul drept al Bugului, inainte de a trece in Ucraina de sud ocupate germani. Ele au fost organizate de Anton Gologentia in echipe de 2-3 functionari. Astfel, la inceput

Semnatura

[Signature]

Urmare: S-au format următoarele echipe care s-au deplasat pe teren: În comuna Cleșnadova pe Bug a mers echipa formată din Mihail Lereute, Anton Răduț și ca mînd. În Constăntinavla echipa formată din G. Răduț, Traian Georgescu și Euzăb. Sîrbel, la Vosnessensk Dumitru Corbea cu Betea, la Novia Plesse N. Econom cu Apostol și Bucur, cu. Mai tîrziu sînt pe teren Mirela Biji și T. Al. Stănuț au format o echipă, iar Dumitru Corbea a format o echipă cu Corneliu Măneasa. C. G. Pavel a lucrat mai mult singur, avînd la dispoziție un autoturism condus de un sofer. Mai tîrziu a venit și Vidican pe care l-am întîlnit la Jolte pe Bug.

În echipa formată de Mihail Lereute, Anton Răduț și ca mînd, subsemnatul ca fiind mai în vîrstă și mai letnicios la scris, am fost ales de Lereute și Răduț șeful echipei.

Întrebare: Cu ce se ocupa în mod concret aceste echipe?

Răspuns: De felul cum au lucrat pe teren celelalte echipe mi am cunoscut.

Echipa condusă de mine și compusă de Lereute și Răduț ne-am ocupat în mod concret ca și completăm formularele cu datele asupra familiilor moldovenești, a situației în materia de - mînd, și după colectivizare - starea pîcii, inventarul agricol. În afara de datele din formulare am primit înștiințări ulterioare pentru a arăta:

- în ce mînd se învîrte la pîcie,
- ce fel de pîcie și cu este clase erau în localitățile pe care le inventarizăm.

Observație: Fiecare pagină a procesului-verbal se iscălește de către arestat sau martor, iar ultima pagină și de către anchetator.

Urmare: - Date economice asupra colhozurilor.

- numarul membrilor de partid.

In instructiunile ce le-am primit ulterior si care ne-au fost date cind s'a pus in discutie posibilitatea, altcarii Romanioli de parte Sup. En. tari, ni s'a cerut sa luam numarul membrilor de partid, ca sa aratam si starea de spirit a populatiei din comunele prin care ne opeoram cu inventarierea.

Ni s'aun adus pe teren ca se fie impartite, in afara de tutai, clubrite, sare, sapa si zahar, cãst, goale ilustrate cu portretul regelui, al lui Ion Antonescu si o jile cu rosete din Roumania si din Bucaresti. Ni s'aun distribuit si afise de chemare a moldovenilor la numiratoane, tipãrite in scris latini si slaron, in care erau chemati la un anumit loc unde li se distribuiau darurile, ca: care stau moldovenesti si se considerau moldoveni.

Intrebare: Ce lucruri importante s'au intrecut de echiza comuna de ita?

Rãspuns: In comunele in care am lucrat noi cei trei echipieri (Lorenz, Rãtan si eu mine) am intrecut rapoarte cuprinzind de tãle nu numai cele care erau in formulare cit si cele cerute prin instructiunile ulterioare.

In comunele Alexandrova, Balsara Solona, Vossiascoe, Vodna horina si catunale lor unde am fost cu Rãtan si Lorenz, cit si in comunele Lisa Jona, Perovnaisk Siminichin, Brod, Moldovance si Lagorãh unde am fost numai eu cu Rãtan, am completat formulare si am intrecut si rapoarte scrute cuprinzind si date de interes general ca: starea de spirit a moldovenilor, deã ar vor fi fie adusi in Roumania; unuãrul

Semnatura,

Prof. Dr. S. E.

Urmare: membrilor de partid și starea economică a colhozurilor. Aceste date erau cunoscute în vederea afacerii celor care ar fi vrut în urmă să se stabilească în România, deoarece acesta s'a stabilit nu dela începutul investiției care trebuia să aducă numai o serie de date care să arate existența unor populații muncitoare și de loc de muncă, ci - aducerea colhozurilor în România s'a hotărât mai târziu, în toamna lui 1942.

Rapoartele erau de curie erau cu caracterul lui Lavonte și Rădu, cunoscuți fiind că prin felul cum lucram pe teren, cât mai înalt posibil, un se va ajunge la afaceri în țară și că - în cel mai rău caz - cei care ar fi vrut în țară erau elemente bune pentru a înțelegi ca ele putu, înțeleg de la noi.

Întrebare: Care era rolul și cu ce se ocupa în acest sens Pavel Constantin?

Răspuns: Pavel Constantin făcea aceiași muncă ca și noi, dar nu am lăsat și nu am discutat nimic. Date cu el felul cum a lucrat pe teren, ce rapoarte a dat și cu ce continuat erau rapoartele lui.

Întrebare: Cum a ajuns Lavonte Mihail în echipa condusă de mine?

Răspuns: Dela începutul lucrării, în vara lui 1942, la Gălbeneț pe Bug, odată cu formarea echipelor se urmasu să plece pe teren, echipa mea a fost compusă cu strea, Șepul, Anton Golopintin, din satul Rădu, Mihail Lavonte și eu. Am preferat să fim în echipă cu cineva ca Lavonte stăruind la cadul operelor de studiu, am lucrat și bine orientat politiceste.

Semnatura

S. Șepul

Întrebare: Ce lucrări a întocmit Lorente Mihail?

Urmasor

În timpul cât a stat peste Bug?

Răspuns: Lorente Mihail a lucrat împreună cu Rădu
Antoni și cu mine în arhivele comune: Alexandrova,
balneică Albina, Vossiascoe, Vodna Lomna și în cartarele
acestor comune. Întocmeam formularele cadrelor
din rubricile lor, și Lorente completează date.

De asemenea împreună făcăm împărțirea sursei, sursumul și
celelalte famililor românești. În unele cartare se
deplasa unul singur date noi întocmeam singur
formularele, totalizându-le pe borderouri și scriind
raportul cu privire la situația economică a statului
dând numărul de membri de familie și chestiunea
măștișăntului. Pentru cartarele în care a fost Lorente
singur, întocmea el și formularele și borderourile totaliza-
toare cu și raportul cu datele politice și economice. El
a fost mai multe ori în țară, cu ref. al echipei. Raportul
era conceput și scris de mine, cu ajutorul celorlalți
Lorente și Rădu, ei lucrând în acel timp la formu-
lare și borderouri.

Întrebarea: Ce s'a făcut cu lucrările întocmite de
Lorente?

Răspuns: Cu lucrările întocmite de Lorente cu și cele
ale lui Rădu și ale mele, adică formularele comple-
te, borderourile totalizatoare pe comune și rapoartele
erau înaintate lui Ștefan Golopenția care la rândul lui
le înainta la București, la I.C. de Statistică, directiei
Jurnal și Statistică. Aceste rapoarte au fost
obiectul unei expoziții la care a fost invitat la București.
Expoziția s'a ținut în biblioteca Institutului de Statistică,
pe atunci în st. Brezoviană. Făcând date din
rezultatele lucrărilor de peste Bug.

Semnătura,

Ștefan Golopenția

Urmare: pentru a tipărit un studiu în Revista Fundației
Regale.

La Gola, în toamna anului 1942, Gologentiu
se-a arătat cu un raport asupra lucrărilor de inventieri,
care fusese înmănat de D. Selim Karama la București,
și care raport purta o rezoluție a lui Ion Antonescu care
își exprima mulțumirea asupra marelui lucru și înva-
ja continuarea lui.

Întrebare: Ce știu de activitatea lui Lovente?

Răspuns: Dăla mea jehelău, bibliotecara Institutului,
am aflat că Lovente Mihail fiind asumat în Institut,
cu stirea ei a sursat de urmărirea, fiind pe pârșta
bibliotecii (în localul Brezorianu). După 23 August am
aflat deosebeni de la cineva din cadrul Institutului că
dar p'aruncu la colige lui în Institut la t'la
dănețescă c'at'at'ă Ștefanescu.

Întrebare: Ce discuții ai avut de cu Lovente Mihail
după 23 August 1944 p'arint' la lucrările întinse
peste Bug?

Răspuns: Nu mi-amintesc să mai fi discutat
cu Mihail Lovente cum p'arint' la lucrările de peste Bug.

Întrebare: Ce relații erau între Lovente Mihail
și Matilda Ștefanescu?

Răspuns: Știu că între Lovente Mihail și Matilda
Ștefanescu s'au existat relații sentimentale.

Întrebare: Ce alte lucruri mai cunoști de la legătura
cu Lovente Mihail?

Răspuns: În afară de cele arătate mai sus am mai
cunoscut altele la legătura cu Lovente Mihail.

Aceasta mai este declarația pe care o dau
ca adevărat și solemn propriu.

București, Căminarii 1955.

Semnătura.

Ștefan Ștefan

DECLARAȚIE
=====

Subsemnatul POPESCU V. ȘTEFAN, născut în 20
Iulie 1912 în București, fiul lui VASILE și SOF, de pro-
fesiune scriitor, cu ultimul domiciliu în București, str.
Parfumei Nr. 25, declar următoarele:

Întrebare:

În ce împrejurări ai ajuns d-ta la Institutul
Central de Statistică?

Răspuns:

Fiind funcționar la Institutul Social Român
din Serviciul Social, când acest Serviciu Social a fost
desființat am rămas șomer. În cadrul Institutului Social
am fost secretar de redacție al revistei Sociologie Ro-
mânească unde ANTON GOLOPENTIA era șef. Rămânând șomer și
ANTON GOLOPENTIA a fost numit în Institutul de Statistică
director al oficiului de studii. Aici am intrat și eu func-
ționar în toamna lui 1939, adus de GOLOPENTIA.

Întrebare:

De funcțiuni ai avut în cadrul I.C. de Statisti-
că?

Răspuns:

Am funcționat dela început (1939) până la data
arestării (25 Ianuarie 1950) în cadrul Oficiului de stu-
dii. Întâi numit într'un post bugetar de referent-șef. Am
fost înaintat în 1945 inspector general statistic, iar în
1948-9 retrogradat ca subinspector general - subșef în
Direcția de studii și documentare, responsabil-șef al
secției publicațiilor.

Întrebare:

Care erau prietenii și cunoștințele mai importante
la I.C.S.?

Răspuns:

În cadrul Institutului Central de Statistică am
avut pe următorii cunoștinți mai apropiați și prieteni:

./.
ss/ȘTEFAN POPESCU

ANTON GOLOPENTIA, MIRCEA TIRIUNG, C.G. PAVEL (cu care m'am cunoscut încă de la Institutul Social Român), apoi în cadrul oficiului de Studii la I.C.S.: MIHAIL LEVENTE, MIRCEA BIJI, BUCUR SCHIOPU, I. OANCEA, CORNELIU MANESCU, ANTON RATIU, NICOLAE BETER, T. AL. STOIANOVICI, CAMIL SUCIU și DAN DUTESCU și G. RETEGAN.

Întrebare:

Se politica făcea în acel timp cunoscuți și prieteni?

Răspuns:

De ANTON GOLOPENTIA și G. RETEGAN știu că nu aveau nicio apartenență politică. Se considerau apolitici și în toată activitatea lor profesională păstrau o linie de centru. DAN DUTESCU nu făcea deosebit nicio politică și nu știu că aparținea vreunui partid. De MIHAIL LEVENTE și C.G. PAVEL știu că au fost membrii ai Partidului Comunist din România, încă înainte de 23 August 1944. C.G. PAVEL a fost exclus din P.C.R. în 1962. Cei alți toți erau simpatizanți de stânga cetind cărți marxiste-leniniste încă dinainte de 23 August. Erau știuți ca oameni de stânga de toți cei din oficiul de studii.

Întrebare:

Cum au ajuns aceste persoane în cadrul I.C. de Statistică?

Răspuns:

ANTON GOLOPENTIA a fost recomandat de DINI-TRIE GUSTI lui SABIN MANUILA, director general al I.C.S. în 1939-40 când GOLOPENTIA a fost numit la Statistică. ANTON GOLOPENTIA a adus de la Institutul Social Român și pe C.G. PAVEL și MIRCEA TIRIUNG. Cei alți toți au intrat în Institut pe recomandări de ANTON GOLOPENTIA și aprobați de SABIN MANUILA - cum e cazul ardelenilor (ca: MIRCEA BIJI, BUCUR SCHIOPU, I. OANCEA, ANTON RATIU, NICOLAE BETER), iar ceilalți numiți de ANTON GOLOPENTIA (ca: MIHAIL LEVENTE, CORNELIU MANESCU, TUDOR AL. STOIANOVICI și DAN DUTESCU).

Întrebare:

De cine era condus în acel timp Institutul central de Statistică?

Răspuns:

În acel timp I.C.S. era condus de Dr. SABIN MANUILA ca director general, Dr. D. C. GEORGESCU ca secretar general și directori filiale, între alții, Dr. RACOVITA, ROMAN GHESSIN și SERBAN GHEORGHIU.

Intrebare:

De cine a fost înființat Institutul Central de Statistică?

Răspuns:

Știu că Institutul de Statistică a devenit Institutul Central de Statistică, ca grad de direcție generală sub Dr. SABIN MANUILA, în anii 1940-1941.

Intrebare:

În timpul războiului ce fel de politică făcea-i dta?

Răspuns:

Începând din anul 1941 am făcut politică comunistă, fiind membru de partid din 1938. În anii 1941 și 1942 am avut legătură superioară pe ALEXANDRA SIDOROVICI. În 1943, pierzând legătura cu ALEXANDRA SIDOROVICI, am luat legătura și am lucrat scurt timp, până la oscurdarea lui, cu MIHAIL LEVENTE. După dispariția lui MIHAIL LEVENTE, rămânând fără legătură, am spus acest lucru lui BELLU ZILBER cu care am avut legătură, câteva luni înainte de 28 August 1944, lucrând din ordinul lui, pe care îl știam membru de partid.

Intrebare:

Cine dela I.C.S. în afară de dta mai făcea politică de stânga în timpul războiului și în ce a constatat în mod concret această politică.

Răspuns:

La I.C.S. mai făcea politică de stânga în timpul războiului MIRCEA TIRIUNG, C.G. PAVEL și MIHAIL LEVENTE.

Știu că în mod concret, MIRCEA TIRIUNG a fost trimis de C.G. PAVEL pentru muncă la sate - nu știu, precizez că anume lucru i-a cerut PAVEL și nici dacă PAVEL era împuternicit de o legătură de partid superioară să-l pună la anumită muncă politică pe MIRCEA TIRIUNG.

Știu de MIHAIL LEVENTE că era membru de partid și că am lucrat cu el în 1943, fiindu-mi scurt timp legătură superioară. Știam că e membru de partid încă din echipa în care am fost împreună peste Bug.

Despre toți ceilalți știu că erau oameni cu idei de stânga și cu comportări de stânga, dar nu știu în ce a constatat în mod concret politica lor.

Intrebare:

Acest grup dela Statistică a luat parte
./.
ss/STEFAN POPESCU

la războiul antisovietic?

1307
129

Răspuns:

Miciunul din aceștia nu a luat parte la războiul antisovietic, fiind scutiți și folosiți în cadrul Institutului de Statistică. Afară numai de MIRCEA TIRIUNG care moare pe front la puțin timp dela declanșarea războiului.

Întrebare:

Cărui fapt se datorează scutirea acestor persoane de a nu lua parte pe frontul antisovietic?

Răspuns:

Scutirea lor a fost cerută de Institut fiind necesari în lucrările de recensământ și inventariere în Bucovina de Nord, Basarabia și Transnistria. Scutirea de mobilizare (mobilizarea pentru lucru) era cerută pe tabele de către conducerea Institutului la Marele Stat Major.

Întrebare:

Organele de anchetă sunt informate că totuși acest grup a participat pe frontul antisovietic. Arată detașările în care a ajuns acest grup pe front?

Răspuns:

Grupul celor cittați din declarația aceasta au fost folosiți nu pe front, ci în spatele frontului la inventarierea bunurilor și recensământul locuitorilor din Bucovina de Nord, Basarabia și Transnistria, deosemeni și în Ucraina, peste Bug, unde se găsea populația moldovenească.

Întrebare:

Cine a organizat aceste echipe?

Răspuns:

Organizarea acestor echipe în Bucovina de Nord, Basarabia și Transnistria nu știu cum s'a făcut, întruapt nu am participat la aceste recensăminte. În aceste provincii inventarierea s'a făcut după ce frontul s'a deplasat spre Est, în anul 1941 și începutul lui 1942.

Inventarierea Românilor de peste Bug a fost inițiată de Dr. SABIN MANUILA și aprobată de ION ANTONESCU. Organizarea echipelor și urmărirea muncii lor pe teren a fost încredințată lui ANTON GOLOFENTIA, directorul oficiului de studii.

În ce privește echipele de inventariere a Românilor de peste Bug, ele au fost formate în satul Cantacuzenca pe malul drept al Bugului, înainte de a trece în Ucraina de sub ocupație germană.

././ ss/STEFAN POPESCU

157/130

Ele au fost organizate de ANTON GOLOPENTIA în echipe de 2-3 funcționari. Astfel, la început s'au format următoarele echipe care s'au deplasat pe teren: În comuna Alexandrovca pe Bug a mers echipa formată din MIHAIL LEVENTE, ANTON RATIU și cu mine. La Constantinovca echipa formată din G. RETEGAN, TRAIAN GEORGESCU și EUGEN SEIDEL, la Vasnesensak DUMITRU CORBEA cu BETEA, la Novata Odessa N. ECONOMU cu APOSTOL și BUCURESCU. Mai târziu sosiți pe teren MIRCEA DINI și T. AL. STOIANOVICI, au format o echipă, iar DUMITRU CORBEA a format o echipă cu CORNELIU MANESCU, C. G. PAVEL a lucrat mai mult singur, având la dispoziție un automobil condus de un șofer. Mai târziu a venit și VIDICAN pe care l-am întâlnit la Golta pe Bug.

În echipa formată de MIHAIL LEVENTE, ANTON RATIU și cu mine, subsemnatul ca fiind mai în vârstă și mai leonicios la scris, am fost ales de LEVENTE și RATIU șeful echipei.

Întrebare:

Cu ce se ocupa în mod concret aceste echipe?

Răspuns:

De felul cum au lucrat pe teren celelalte echipe nu am cunosțință.

Echipa condusă de mine și compusă de LEVENTE și RATIU ne-am ocupat în mod concret ca să completăm formularele cu datele asupra familiilor moldovenesti, a situației lor materiale - înainte și după colectivizare - starea școlii, inventarul agricol. În afară de datele din formulare am primit instrucțiuni ulterioare pentru a arăta:

- în ce limbă se învăța la școală.
- ce fel de școală și cu câte clase erau în localitățile pe care le inventariam.
- date economice asupra colhozurilor.
- numărul membrilor de partid.

În instrucțiunile ce le-am primit ulterior și care ne-au fost date când s'a pus în discuție posibilitatea aducerii românilor de peste Bug în țară, ni s'a cerut pe lângă numărul membrilor de partid, ca să arătăm și starea de spirit a populației din comunele prin care ne opream cu inventarierea.

Ni s'au adus pe teren ca să fie împărțite, în afară de tutun, chibrite, sare, săpun și zahăr, cărți postale

ilustrate cu portretul regelui, al lui ION ANTONESCU și o filă cu vederi din România și din București. Mi s'au distribuit și afișe de chemare a moldovenilor la muncă-rătoare, tipărite în scris latin și slavon, în care erau chemați la un anmuit loc unde li se distribuiau darurile, cei care știau moldoveneste și se considerau moldoveni.

Întrebare:

Ce lucrări importante s'au întocmit de echipa condusă de Dta?

Răspuns:

În comună în care am lucrat noi cei trei echipieri (LEVENTE, RĂTIU și eu mine) am întocmit rapoarte cuprinzând datele nu numai cele care erau în formulare, cât și cele cerute prin instrucțiunile ulterioare.

În comunele Alexandrovca, Balgaia Solona, Vossiascoe, Vodina trouina și saturile lor unde am fost cu RĂTIU și LEVENTE, cât și în comunele Lisa Gora, Pervomaish, Siniukhin Brod, Moldoveanca și Lozovata unde am fost numai eu cu RĂTIU, am completat formularele și am întocmit și rapoarte scurte cuprinzând și date de interes general ca: starea de spirit a moldovenilor; dacă ar voi să fie aduși în România, numărul membrilor de partid și starea economică a colhozurilor. Aceste date erau cerute în vederea aducerii celor care ar fi voiti să vină să se stabilească în România, lucrul acesta s'a stabilit nu dela începutul inventarierii care trebuia să aducă numai o serie de date care să arate existența unei populații moldovenesti dincolo de Bug, și aducerea moldovenilor în România s'a hotărât mai târziu, în toamna lui 1942.

Rapoartele scrise de mine erau cu asentimentul lui LEVENTE și RĂTIU, convinsi fiind că prin felul cum lucram pe teren, cât mai încet posibil, nu se va ajunge la aducerea lor în țară și că - în cel mai rău caz - cei care ar fi venit în țară erau elemente bune pentru a în-sămânța cu ele pătura "îărănească" dela noi.

Întrebare:

Care era rolul și cu ce se ocupa în acest sens PAVEL CONSTANTIN?

Răspuns:

PAVEL CONSTANTIN făcea aceiași muncă ca și noi, dar nu am văzut și nu am discutat niciodată cu el felul cum a lucrat pe teren, ce rapoarte a dat și cu ce conținut erau rapoartele lui.

Intrebare:

Cum a ajuns LEVENTE MIHAI în echipa condusă de mine?

Răspuns:

De la începutul lucrării, în vara lui 1942, la Cantacuzearca pe Bug, odată cu formarea echipelor de urmas ai plece pe teren, echipa mea a fost compusă cu ştirea şefului, ANTON GOLOPENTIA, din ANTON RATIU, MIHAIL LEVENTE şi eu. Am preferat să fiu în echipă cu cineva ca LEVENTE ştiindu-l din cadrul oficiului de studii, om muncitor şi bine orientat politiceste.

Intrebare:

Ce lucrări a întocmit LEVENTE MIHAI în timpul cât a stat pe la Bug?

Răspuns:

LEVENTE MIHAI a lucrat împreună cu RATIU ANTON şi cu mine în următoarele comune: Alexandrovca, Balgata Solona, Vossiascoe, Vodina Lovina şi în cătunele acestor comune. Întocmeam formularele cu datele din rubricile lor. Şi LEVENTE completea aceste date.

Deosebina împreună împărţeam sarcina, şăpunul şi celelalte familiilor româneşti. În unele cătune se deplasa unul singur dintre noi întocmind singur formularele, totalizându-le pe borderouri şi scriind raportul cu privire la situaţia economică a satului, dând numărul de membrii de partid şi chestiunea însoţământului. Pentru cătunele în care a fost LEVENTE singur, întocmea el şi formularele şi borderourile totalizatoare ca şi raportul cu datele politice şi economice. De cele mai multe ori însă, ca şef al echipei, raportul era conceput şi scris de mine, cu ştiinţa celorlalţi LEVENTE şi RATIU, ei lucrând în acel timp la formulare şi borderouri.

Intrebare:

Ce s'a făcut cu lucrările întocmite de LEVENTE?

Răspuns:

Cu lucrările întocmite de LEVENTE ca şi cele ale lui RATIU şi ale mele, adică formularele completate, borderourile totalizatoare pe comune şi rapoartele erau înainte lui ANTON GOLOPENTIA care la rândul lui le înainta la Bucureşti, la I.C. de Statistică, directorului general Dr. SABIN IANULIA. Aceste rezultate au format obiectul unei expoziii la care a fost invitat ION ANTONESCU
./.

ss/STEFAN POPESCU

Expoziția s'a deschis în biblioteca Institutului de Statistică, pe atunci în str. Brezoianu. Folosind date din rezultatele inventarierii de peste Bug, ANTON GOLOPENTIA a tipărit în studiu în Revista Fundațiilor Regale.

La Gaita, în toamna anului 1943, GOLOPENTIA ne-a arătat un raport asupra lucrărilor de inventariere, care fusese înaintat de Dr. SABIN MANILA la București și care raport purta o rezoluție a lui ION ANTONESCU care își exprima mulțumirea asupra mersului lucrărilor și încuraja continuarea lor.

Întrebare:

Se știe data de arestarea lui LEVENTE?

Răspuns:

Dela dna JESSELEA WU, bibliotecara Institutului am aflat că LEVENTE MINAI fiind urmărit în Institut, cu știrea ei a început de urmărire, fugind pe fereastra bibliotecii (din localul Brezoianu). După 23 August am aflat deasemenea dela cineva din cadrul Institutului că s'ar fi ascuns la colega lui din Institut MATILDA DUMETRESCU căsătorită ȘTEFANESCU.

Întrebare:

Se discută și avut data cu LEVENTE MINAI după 23 August 1944, privitor la lucrările întocmite peste Bug?

Răspuns:

Nu îmi amintesc să mai fi discutat cu MINAI LEVENTE ceva privitor la lucrările de peste Bug.

Întrebare:

Se relații erau între LEVENTE MINAI și MATILDA ȘTEFANESCU?

Răspuns:

Știu că între LEVENTE MINAI și MATILDA ȘTEFANESCU existau relații sentimentale.

Întrebare:

Se alte lucruri mai cunoscute data în legătură cu LEVENTE MINAI?

Răspuns:

În afară de cele arătate mai sus nu mai cunosc altele în legătură cu LEVENTE MINAI.

Acasta îmi este declarația pe care o dau, o știu și conștient propriu.

București, 6 Ianuarie 1953.

ss/ȘTEFAN POIESCU

133
135
134

DECLARAȚIE

Subsemnata STEFANESCU MATILDA, domiciliată în strada Dr. Demosthene 29, născută în orașul Craiova în anul 1911, luna Iulie 10, din părinții STEFAN locotenent colonel decedat și din MARIA de profesie casnică, decedată, licențiată în științe, înainte de 23 August n'am făcut parte din nici un partid politic, în anul 1945 am fost primită în P.C.R. iar în anul 1950 am fost exclusă din PCR, prin prezenta declar:

L-am cunoscut pe LEVENTE MIRAIL în anul 1941 luna Decembrie amândoi fiind funcționari ai Institutului Central de Statistică. Legătura noastră a început din luna Ianuarie 1942 și a ținut până la începutul lunii Martie 1942. În tot acest timp ne vedeam foarte des și înafara vieții de birou, LEVENTE venind la mine acasă. Nu locuim împreună. Printre discuțiile noastre zilnice LEVENTE căuta să-mi arate că pentru a ajutama pe cei nevoiași trebuie să se schimbe complet orânduirea socială printr-o formă nouă. Nu mi-a spus însă niciodată că activa în într-o organizație ilegală. Eu am bănuț însă acest lucru deoarece la începutul prieteniei noastre în multe seri apunea că are de lucru și nu ne puteam vedea, fără să-mi dea alte explicații.

[REDACTED] La mine a găsit
"Scrisorile lui LEVIN către familia sa" de autorul BARBUSE
pe care le-a citit explicându-mi și mie o parte din conținutul lor. În acest timp de prietenie i-am povestit lui LEVENTE și mi-am lăsat un prieten la Cluj și că vroiam amândoi să luăm în organizațiile democratice din țările unde locuim. LEVENTE nu m'a încurajat prin nici un răs-

pune nădejdea în el. Nu l-am cerut nici o explicație. Am cerut însă Institutului ca printre funcționarii care vor fi trimiși pe teren să fie numită și eu. Am plecat din București la 10 Mai 1942 și m'am întors la 1 Decembrie 1942 - tot acest interval am lucrat în județul Constanța. La începutul lunii Decembrie 1942 la întoarcerea mea la Institut am fost mutată în Secția unde lucre LEVENTE, sub conducerea lui GOLOPENTIA. Am aflat de la colegii mei de birou că LEVENTE se împrietenise cu ADA VISOIU și că a plecat cu o zi înainte în Transnistria făcând parte din echipa de cercetători de la Bug. Trebuie să menționez că înainte de plecarea mea în Dobrogea l-am auzit pe LEVENTE propunându-i lui GOLOPENTIA ca să-l ia și pe el în Transnistria. Nu l-am văzut pe LEVENTE până în primăvara anului 1942 luna Aprilie fiind întâi încunoscîtoare de ADA VISOIU de sosirea lui LEVENTE la Oficiul de Studii. Eu în acel moment lucram împreună cu ADA VISOIU în clădirea din Splatul Unirii. A doua zi m'am prezentat în secția mea din Brezoianu cu dorința de a-l vedea pe LEVENTE. A venit la mine și mi-a spus că după noua împărțire a secției el va fi șeful meu și mi-a dat să extrag niște date pentru noua lucrare. Până la sfârșitul lunii August 1942 nu am stat mai mult de vorbă cu LEVENTE decât strictul necesar referitor la lucrări. În acest timp direcția generală a înființat o nouă secție "Inventariere" sub conducerea lui LEVENTE. Secția lucra pe lângă direcția generală în Splatul Unirii sub conducerea lui MANUIA. Am fost detagată și eu să lucrez 3 zile în Splatul Unirii împreună cu LEVENTE și alți colegi la extragerea unor date ce le cerea Institutul referitoare la populația Basarabiei și Bucovina de nord. După terminarea acestei lucrări LEVENTE a venit la mine la birou în localul Brezoianu propunându-mi să merg și eu împreună cu el și cu colegul APOSTOL, făcând parte din aceeași delegație, să cercetăm o regiune din punct monografic din munții Sebeșului. Mi-a spus că va vorbi el personal cu șeful meu GOLOPENTIA ca în calitate de geograf să particip și eu la această delegație. Am primit aprobarea și împreună cu LEVENTE și colegul APOSTOL am plecat la începutul lunii Septembrie 1942 în munții Sebeșului făcând un popas la Orăștie.

du-mă pentru libertatea lui i-am atras atenția că sunt mulți agenți informatori în jurul nostru povestindu-i cum am descoperit chiar într'un prieten vechi din copilărie, un agent antonescian. I-am vorbit despre IVANOVICI, pe care-l întâlnisem în aceeași prădăură în București.

lui. În una din întâlnirile noastre i-am vorbit din nou de IVANOVICI spunându-i că acesta m'a întrebat de un oarecare LEVENTE, că mi-a propus să lucrez cu el și odătorându-ne să plecăm în Spania unde va fi trimis el într'o misiune că am fost împreună de două ori la Brașov și că în tot acest timp mi-a povestit cum trebuie să lucreze un agent dându-mi diferite exemple, dovedindu-mi prin aceasta încredere și apreciere. LEVENTE m'a întrebat atunci dacă IVANOVICI mi-a arătat ceva scris, o fișă pe care să fie trecut numele lui sau dacă m'a mai întrebat de cineva afară de el. La aceasta i-am răspuns că nu mi s'a arătat nimic scris și nu m'a întrebat de nimeni altcineva. Tot în toamna anului 1943 i-am atras atenția

într'una din întâlnirile noastre asupra celor spuse de GHILIONESCU. LEVENTE a continuat cu aceeași atitudine; venea târziu la birou, lipsea chiar zile întregi, îl vedeau colegii luând masa cu diferite femei prin lăptărit, întrebându-se cum își petrece restul timpului. I-am spus acest lucru și mi-a demonstrat că se culcă târziu, că nu se poate scula de dimineață și că având treburi prin oraș nu mai ajunge la birou.

Dimineața când am plecat la birou pe la ora 10 ne-am despărțit la podul Ieșor - eu am plecat spre Institut iar LEVENTE mi-a spus că are de dat un telefon și să mă duc singură înaintea. Când am ajuns la birou mi-a ieșit CORNEL MANESCU înaintea spunându-mi că LEVENTE este odătorat de agenți și să fac tot posibilul să-i comunic acest lucru. Nu l-am mai văzut pe LEVENTE de atunci până după 23 August 1944 la U. P.. După încetarea războiului m'am dus la U. P., chiar după terminarea ultimelor bombardamente ale aviației germane în blocul Băicoianu. LEVENTE fiind într'un grup de

atunci l-a lăsat pe toți venind la mine cu multă simpatie și foarte bucurase de revedere am ieșit pe balcon afară stând amândoi de vorbă. Mi-a spus atunci că în timpul cât a fost asurs a trecut de două ori prin fața casei mele, l-a întrebată mea că de ce nu mi-a ajutat ea să intru și eu într-o organizație democratică mi-a spus că el singur nu putea angaja Partidul, dar că de acum pot veni să lucrez la U.P., la organizarea muncii la femei

Căldirea unde locuim atunci fusese avariată de bombardament. Printre discuțiile avute atunci i-am reamintit de IVANOVICI. Până în Decembrie 1944 am mai fost de patru ori la U.P. în strada Povernei pentru a-l vedea pe LEVENTE și în speranța că voi începe munca acolo în cadrul U.P. LEVENTE mi-a spus că nu se organizase încă în cadrul sediului U.P. munca la femei și că mai așteaptă. Tot în una din vizitele pe care i le-am făcut în strada Povernei i-am reamintit de IVANOVICI și și-a însemnat într-o agentă de buzunar numele lui complet. De la ADA VISOIU am aflat că lucrează acolo cu SARA SIDOROVICI una din vechile lui simpatizante și că probabil din cauza aceasta va fi mai bine să-mi încep activitatea mea în această organizație de masă la alt centru.

Înainte de aceasta cu o lună de zile a venit la I.C.S. să-și încaseze drepturile financiare restante - atunci mi-a dat 15.000 de lei spunând că 10.000 sunt dați ca împrumut iar 5.000 contribuția lui la chirie viitoare mele locuințe. Din Ianuarie 1945 până în Februarie același an am fost detasată la Institutul Meteorologic. Când m'am întors la I.C.S. colegile mele mi-au spus că LEVENTE s'a căsătorit. RĂTU a venit din partea lui LEVENTE și i-a completat actele de căsătorie. În acel timp LEVENTE mai făcea parte din cadrul I.C.S. Până la jumătatea lunii Aprilie 1945 LEVENTE a mai venit la Oficiul de Studii unde lucram dar n'am vorbit cu el deoarece îndreptându-se spre masa mea mi-am plecat capul în jos făcându-mă că nu-l văd. El

ss/STEFANESCU MATILDA

s'a întors atunci adresându-se altor colegi. Mi-a părut rău de gestul pe care-l făcusem trebuia să mă arăt indiferentă față de căsătoria lui. Am aflat mai târziu că fusese numit secretar general al poliției capitalei. În vara anului 1945 l-am întâlnit pe LEVENTE la sediul Uniunii Patrioților din Sectorul II Negru la o chermesă invitat de prietenă și prietenul DASCALU. Eu lucram la acest sediu, LEVENTE când m'a văzut a venit la mine mi-a spus că este foarte ocupat și nu poate sta decât puțin deoarece este așteptat la o gădina. Mi-a spus că se ducură să sunt activista. A mai fost invitat odată la o chermesă i-am transmis chiar eu invitația telefonic. Toată lumea l-a așteptat până dimineața dar n'a venit. Pentruod supărarea pe el îmi mai trecuse mi-am făcut curaj și m'am dus la Prefectura poliției să-l văd și să-i reamintesc cu această ocazie de IVANOVICI. M'am înscris printre cei cari solicitau audiențe. În toamna anului 1945 l-am vizitat de două ori la Prefectura. Odată i-am spus că are posibilitatea să cerceteze cazul IVANOVICI când LEVENTE m'a întrebat din nou cum îi cheamă pe IVANOVICI și-a scos agenda din buzunar controlând dacă i-am spus numele exact și mi-a spus bine. Tot atunci m'a întrebat de facelepră de GHIDIONESCU. La aceasta i-am răspuns că numai el are posibilitatea să cerceteze aceste cazuri - eu n'am putut să-i comunic ce am aflat. La a doua vizită l-am rugat să-mi vizare fișa mea de sinistru că eu pot beneficia mai departe de dreptul de rechiziție. M'a refuzat spunându-mi că numai depinde de el această formalitate. De atunci chiar în acea toamnă l-am mai văzut odată trecând pe bulevard într-o mașină deschisă și nu l-am mai văzut până în vara anului 1947 ca secretar general al C. Economic. În anul 1947 din 4 aprilie până în Septembrie am fost secretara celulei I.C.S. Ambele organizații atât cea a Controlului Economic cât și a Statisticii făceau parte din Organizația Economiei Naționale. Am profitat de această ocazie ca să mă duc la LEVENTE. L-am vizitat de 5 ori la C.E. La cabinetul lui LEVENTE lucra SCRUTASU COMANREANU care mă cunoștea din munca de Partid și mă introducea imediat la LEVENTE. Primul motiv pentru care m'am dus la LEVENTE a fost cazul POPOV. LEVENTE la insistențele lui ONICA, Dr. MAVREA și POPOV a intervenit la LIVADA la Economia N. pentru reintegrarea lui POPOV la I.C.S.

././ se ȘTEFANESCU MATILDA

I-am spus lui LEVENTE că nu trebuia să ia o hotărâre în acest caz până nu s'a de vorbă și cu mine în calitate de secretar al celulei. Răspunsul lui a fost că n'a putut re-
 viza presiunilor făcute de aceștia. Mi-a propus tot
 atunci să viu să lucrez și eu sub conducerea lui la C.E.
 dar să fac în așa fel ca să mă trimeată Partidul la C.E.
 nu vrea să mă ceară el ca să nu se creadă că dorește să
 reia relațiile cu mine. Întrebându-mă cum o duc cu situa-
 ția materială s'a oferit să mă împrumute cu bani. De câte
 ori am fost la LEVENTE am stat în biroul lui de vorbă
 numai noi doi. În altă vizită pe care i-am făcut-o i-am
 vorbit de HALIMAS IULIU și DE TREBICI VLADIMIR care ju-
 seseră aduși la C.E. de către LEVENTE și cari în timpul
 unui curs de pregătire a controlorilor economici citeau
 ziarul «Dreptatea». LEVENTE mi-a răspuns că dracul ia pus
 să citească acest ziar. I-am comunicat că mă căsătoresc cu
 un funcționar de al lui pe care mi-a răspuns că nu-l cunoa-
 ste. În discuțiile noastre de atunci a fost vorba de BETEA
 care lucra cu PATRASCANU, despre care LEVENTE mi-a spus
 că știe iar atunci când l-am arătat că avem posibilitatea
 să-l îndepărtăm pe MANUILA mi-a răspuns că după plecarea
 lui MANUILA, se vor găsi adicărații vinovați. Când i-am
 comunicat că la I.C.S. MANUILA primește vizite de ale
 englezilor și americanilor, mi-a spus că a auzit și de
 asta. L-am rugat odată să aprobe o permisie pentru soțul
 meu căruia îi murise tatăl imediat după căsătoria noastră
 și m'a refuzat. De atunci nu m'am mai dus la LEVENTE. Tre-
 buie să menționez că m'a rugat dacă găsesc prin fostul
 lui birou niște carnețele de ale lui rămase din 1943 să
 i le dau - aceasta tot în una din vizitele pe care i le-am
 făcut la C.E. Din vara anului 1947 l-am mai văzut pe
 LEVENTE de 3 ori. Odată în primăvara anului 1948 la o
 chermăză, altă dată la vila Eforia în luna August, iar ul-
 timă dată în iarna anului 1948-49 când pleca cu mașina
 dela S.M.T.

La data de 5 Decembrie 1949 am fost arestată și
 dusă la închisoarea Malmeson. Cu o seară înainte am fost
 luată de acasă și dusă într-o locuință nu știu unde, fiind
 interogată asupra legăturilor mele cu PASLEA, IVANOVICI
 și LEVENTE. Atunci am fost întrebată dacă știu că LEVENTE
 a fost în Transnistria fără știrea Partidului. La răspun-
 sul meu că știu dela MARIA BICI că STOIANOVICI, LEVENTE

././ se/STEFANESCU NATILDA

și BLI au fost cu gîrea Partidului în URSS mi s'a spus că ureau să-l apăr pe banditul de LEVENTE. După ce am răspuns verbal la toate întrebările puse am fost trimisă acasă cu angajamentul ca să aștern tot ce am discutat pe hîrtie, și dacă LEVENTE va încerca să ia legătura cu mine să comunic organelor securității toate discuțiile mele cu el. Am fost trimisă acasă tot cu mîna și întoarcîndu-mă de doi funcționari ai securității care mi-au percheșționat locuința. S'au găsit la mine printre diferite notițe cu numere de telefon, note personale despre tîrășiile din organizația unde fusesem responsabil organizatoric, după scrisori adresate de PASLEA și un plic adresat Legăției Franței. În ziua de 5 Decembrie întorcîndu-mă de la serviciu am fost arestată. Am fost interogată asupra activității mele dinainte de 23 și după 23 August, asupra legăturilor mele cu PASLEA, IVANOVICI și PASLEA fiind confruntată de două ori cu IVANOVICI care n'a vrut să recunoască afirmațiile mele.

Despre LEVENTE am dat mai multe declarații prin care arătam că nu cunosc nici o acțiune dușmănoasă dusă de el. Am arătat că în arhiva Oficiului de Studii am găsit după mutarea Institutului în localul Lydo, aruncate într-o baie mai multe plicuri mari și dosare printre cari am găsit un carnet cu foi de drum semnat de STOLANOVICI pentru echipa de la Bug și cîrora unei lucrări a lui LEVENTE referitoare la un cod al profesunilor, lucrare făcută în cadrul Institutului. Am declarat că împreună cu carnetul acela cu foi de drum am rupt și lucrarea lui LEVENTE și le-am aruncat la bătă cu hîrtii pentru revalorificare.

Am fost interogată din nou asupra conținutului lucrării făcute de LEVENTE pe care am declarat că am rupt-o. Mi s'a spus că ureau să-l apăr pe LEVENTE și că nu spun adevărul asupra conținutului lucrării rupte de mine și că nu se poate ca LEVENTE care a fost în Transnistria să nu fi avut nici o sarcină și cum de nu am găsit un referat asupra activității lui din Transnistria așa cum am găsit grupate într-o mapă lucrările echipierilor de la Bug. Am susținut din nou verbal că lucrarea pe care am rupt-o nu se referea la problemele din Transnistria. Mi s'a dat timp de gîndit. După 24 de ore am fost interogată din nou și întrebată dacă m'am hotărît să declar conținutul lucrării făcute de LEVENTE pe care am rupt-o. La răspunsul meu că nu am rupt nici o lucrare de a lui LEVENTE care s'ar fi referat

rit la urea problemă cercetată de echipa dela Bug am fost sancționată cu mersul în timpul zilei într-o celulă goală, dela ora deșteptării până la ora culcării în prima săptămână, chemată de fiecare dată să spun dacă m'am hotărât să declar. După o pauză de două zile am fost din nou interogată de același anchetator, SANDU, care mi-a spus că dacă nu ureau să mărturisesc ore metode cu care să scoată dela mine tot. Am fost din nou pedepsită cu mersul de noapte cu o scurtă pauză de 30 minute în decursul nopții mai multe nopți în gir. După ultima noapte de sancțiune am fost întrebată din nou dacă m'am hotărât să declar care era conținutul lucrării lui LEVENTE rupte de mine. Am declarat din nou verbal că am spus tot ce am știut despre LEVENTE, că nu am rupt nici o altă lucrare de a lui LEVENTE decât cea menționată în toate declarațiile. Tânărul anchetator care era și dânsul de față mi-a spus că singura soluție este pedeapsa cu bătaia că omul de frică spune tot. Am fost trimisă la doi legăți la ochi, gura, mâinile legate de genunchi și suspendată, după ce am primit primele lovituri am fost adusă din nou în birou și întrebată dacă m'am hotărât să declar conținutul lucrării. La răspunsul meu că n'am ce declara am fost trimisă din nou la beci pentru a primi în continuare bătaia. După ce am fost bătută la terminarea acestei pedepse am fost adusă din nou în birou, spunându-mi-se de către domnul anchetator SANDU că în fiecare noapte la ora 12 voi fi bătută până am să mă hotărâsc să declar care era conținutul lucrării lui LEVENTE pe care am rupt-o. La răspunsul meu că am declarat tot ce am avut de spus referitor la lucrarea ruptă am fost pedepsită în continuare cu mersul prin celulă. Forțele fizice începuseră să mă părădească, conștiința să se tulbure și noaptea târziu când am fost adusă din nou în fața d. anchetatori am dat o declarație mincinoasă făcând afirmația că lucrarea lui LEVENTE pe care am rupt-o făcea parte din lucrările echipei dela Bug și se referea la problema colhozurilor și sovhozurilor din URSS. Imediat am dat această declarație și scris împreună cu alți în care arătam unde se găsește depositez întreg materialul adus din Transnistria de către echipa dela Bug. Am scris toate acestea până la ora 12 la amiază, când am fost interogată din nou dacă am predat lucrarea lui LEVENTE personal unde și când. Aveam temperatură și după răspunsurile mele făcând nici o legătură am fost trimisă în celulă unde mi s'a adus doctorul de către

./ . ss/STEFANESCU MATILDA

domnul anchetator. Mi s'au făcut atunci injecții cu hemosta
și calciu o săptămână întreagă în decursul căreia nu
m'am putut ridica din pat. Nu știam ce mă mai așteaptă
plind de groază și lipsită de putere fizică n'am avut
curajul să-mi retrag declarația mincinoasă pe care o
făcusem. Am fost întrebată de adresa lui LEVENTE imediat
după ce n'am putut scula din pat iar după câteva zile mi
s'a spus că n'am declarat încă tot referitor la LEVENTE
și că mi se va dovedi acest lucru la confruntarea care
va avea loc între mine și LEVENTE. Am înțeles atunci că
LEVENTE a fost arestat în urma declarației mele. Trebuie
să menționez că în prima zi după ce am dat declarația
mincinoasă fiind chemată la interogatoriu d. anchetator
SANDU mi-a spus că să bag de seară dacă am dat această
declarație numai așa! N'am avut curajul să revin asupra
declarației mele mincinoase nici atunci când am fost
confruntată cu LEVENTE care a negat afirmațiile făcute
de mine referitoare la faptul că mi-a cerut o mapă cu
lucrări, că ar fi făcut o lucrare referitoare la colhozuri
și sovhozuri și că am făcut împreună o plimbare pe calea
Victoriei la sfârșitul căreia mi-ar fi amintit de cere-
rea făcută. Am fost tot timpul urmărită de durerile fizice
produse de bătăile de groaza pedepseilor, și cu toate că am
avut mustări de conștiință nu am avut curajul să revin
asupra declarației mincinoase date. După prima confruntare
cu LEVENTE mi s'a spus că va mai avea loc o confruntare,
asta prin luna februarie 1950, am scos atunci că voi
avea curajul necesar să revin asupra declarației minci-
noase dar confruntarea n'a mai avut loc. În urma frământă-
rilor și mustărilor de conștiință am luat hotărârea
să-mi retrag declarația și-am cerut să fiu dusă în fața
d. anchetatori dar în fața dumnealor amintirea durerilor
fizice în urma pedepseilor primite și teama că se vor
repetă mi-au risipit curajul și am discutat cu totul
despre altceva. Până începutul lunii Martie 1950 am fost
chemată de către d. anchetator SANDU pentru că la începutul
anchetei n'am vrut să declar adevărul despre LEVENTE mi
se da acum posibilitatea de a mă reabilita prin felul
cum îmi voi duce sarcinile pe care le voi primi dela
alți anchetatori. Imediat după aceasta am fost mutată
într-o celulă cu o nouă arestată SALOMEIA BENEDECT, cu
care am stat mai mult de 2 luni de zile. În primele zile

am dat informațiile culese unui d. anchetator a cărui fi-
gură m'am văzut-o deoarece eram pusă cu fața în spre două
lămpi electrice - care mi-a spus că nu-i nevoie să ne
cunoaștem deoarece vom sta de prea puține ori împreună de
vorba, că dânsul nu cunoaște cazul meu și că nici nu este
nevoie să-l cunoașcă. Căle mi multe sarcini le-am primit
din partea unui alt d. anchetator căruiu aproape de pun-
rea mea în libertate m'am plâns că sunt bolnavă și ar-
tându-mi gâtul meu inflammat mi-a spus că știe dânsul
ce-mi trebuie și că a propus în colectiv punerea mea în
libertate. Tot de la dânsul am primit sarcina de a supra-
veghia o condamnată de a nu se sinucide și de a arăta
diferența dintre închiisorile democratice și cele din trecut.
Până la punerea mea în libertate am mai fost chemată de
către anchetatorul SANDU care mă primea totdeauna cu
invecție ca: curcă bouată, proastă pentru a fi întrebată
dacă îmi duc sarcinile primite și ce discut au deținutele
din celulă. Odată mi-a spus că regimul de posibilitatea
condamnărilor de a se reabilita având posibilitatea să
muncească la Canal. L-am rugat atunci să fiu trimisă și
eu la canal dar mi-a pus atunci că lasă că nu mai am
mult și mă voi duce acasă - căta însă mi se spunea la
începutul fiecărei luni. În interval de 4 luni am stat
cu 7 deținute dar nu m'am putut achita de sarcina primi-
tă pe lângă toate 7. Primeam însă foarte puțin timp pentru
lucru, deoarece cu unele din ele n'am stat mai mult de
3 zile. După șocurile noastre de la despărțire știam că
soțul meu trebuie să se întoarcă din URSS la începutul
lunii Iulie, fiind căsătorit de d. cel tânăr pentru a arăta
ce am discutat cu ultima din deținute cu care locuim
atunci i-am spus că soțul meu trebuie să se întoarcă din
URSS și că eu nu am să-l pot vedea și cine știe când se
va întâmpla aceasta. M'a întrebat dacă anchetatorul meu
știe aceasta. Răspunsurile de conștiință au continuat și
faptul că am avut frământări ultima deținută SISI CAZANESCU
CU MOSCU căreia i-am spus că în urma unor presiuni fizice
am mințit și că nu știu cum să fac ca să-mi retrag acea
declarație fără să nu fiu din nou bătută. La 4 Iulie
1950 am fost chemată de către anchetatorul SANDU spunân-
du-mi-se că voi fi trimisă acasă. Nu am crezut însă, deoa-
rece îmi mai spusese din primăvară că mă voi duce acasă.
Când mi s'a comunicat că trebuie să-mi adun lucrurile,

./.

ss/STEFANESCU MATILDA

l-am spus deținutului CAZANESCU MOSCU că mi s'a comunicat că voi fi mutată în altă închisoare, înainte de punerea mea în libertate l-am întrebat pe d. anchetator cel tânăr cât și pe d. anchetator SANDU dacă cunosc care este situația mea pe linie de Partid în urma verificării, la care mi s'a răspuns că nu-mi cunosc situația dar când voi ieși din închisoare a-mi să mi-o aranjez eu și că dacă li se vor cere referințe în urma anchetei mi se vor da referințe favorabile. Imediat după punerea mea în libertate am cercetat care-mi este situația în Partid. Tovarșii din biroul organizației n'o cunosteau și m'au trimis la o comisie care m'ai funcționa atunci din partea Comitetului Central. Aflând despre excluderea mea din P.M.R., am comunicat acest lucru domnului anchetator SANDU care mi-a spus că trebuie să mă adresez Comisiei de Control a C.C. pentru că aceasta va putea lua legătura cu organele securității și aceasta în urma celor spuse de mine că motivele excluderii mele din Partid: legăturile mele cu fasciștii în timpul studenției la Cluj, legături cu conducătorii antonescieni, acțiuni de spionaj, introducerea în Partid pentru camuflarea acțiunilor mele dușmănoase duse înainte de 20, legături cu conducătorii I.C.S.-ului până în 1947.

În ziua punerii mele în libertate am fost condusă cu mașina până acasă de domnul anchetator SANDU care mi-a spus că a primit sarcina să țină legătura cu mine și să mă repună în drepturi ca funcționară la ICS și pentru ai aduce la cunoștință informațiile pe care le voi culege din afară așa cum îmi luasem angajamentul. A doua zi a venit din nou la mine acasă unde a găsit-o pe mama mea care m'a crescut și mi-a spus că pot sta încă două săptămâni acasă să mă întrec iar pe urmă să mă prezint la serviciu și pentru a-mi comunica ceva să mă duc la ora 8 noaptea în grădina botanică, aceasta mi-a spus-o numai mie când l-am condus până la poartă. I-am răspuns că nu pot justifica față de mama plecarea mea de acasă noaptea rugându-l ca să-mi traseze sarcina pe care ora să mi-o dea ziua. Mi-a răspuns că totuși mă va aștepta. Ne-am întâlnit de mai multe ori chemându-mă telefonic, în fața grădinii botanice și chiar în grădina botanică.

I-am

114/45

apua atunci că sunt o fostă deținută și că se dorește dela mine la care mi-a răspuns că sunt un om liber și că mă vede ca pe un alt om. I-am mai spus că-l urăsc pentru că m'a bătut dar că-mi este frică de dânsul deoarece are posibilitatea să mă aresteze când dorești - dar dacă va ajunge vreodată să fiu cu mine ce dorește aceasta se va întâmpla fără voia mea și numai de frică. După ce mi-am început munca la I.C.S. și chiar înainte l-am chemat și eu la telefon pentru a-i transmite mici informații culese și ai vorbi despre excluderea mea și a soțului meu din Partid. Mi-a făcut observațiile atunci că nu trebuie să spun la telefon că este chemat de MATILDA ci să dau orice alt nume. Când i-am comunicat că organizația studențească i-a făcut propunerea soțului meu să divorțeze de mine deoarece am fost agentă fascistă domnul anchetator SANDU mi-a spus să divorțăm până se va aranja situația mea pe linie de Partid. Mi-a cerut într-o zi o cutie cu medicamente așa cum văzuse la mine acasă, niste injecții contra insuficienței ovariene, pentru o verisoară de a dânsului care suferă de emoragii interminabile. Nu ne mai având aceste medicamente am cumpărat o cutie și i-am dat-o.

Intr-una din întâlniri mi-a comunicat că chestiunea LEVENTE a trecut la alți anchetatori. Atunci m'am bucurat că se va observa minciuna spusă de mine prin cele două date care nu corespund. Se va vedea că la începutul declarațiilor mele am arătat că am rupt în luna Mai o lucrare a lui LEVENTE și că tot în acest timp am vorbit și colegul APOLEZAN LUCIA despre aceasta, iar în declarația ulterioară am spus că lucrarea lui LEVENTE am rupt-o atunci când am lucrat în arhivă în luna August și astfel fiind chemată voi arăta că am dat o declarație mincinoasă. În Aprilie 1951 am fost chemată de către d. anchetator SANDU pentru a-mi comunica ceva urgent

In vara anului 1951 am fost invitată la MAI pentru a da informații. M'am gândit că acum este timpul să-mi retrag declarația mincinoasă dar n'am făcut-o după primele întrebări nefiind sigură dacă nu voi fi sancționată din nou. Primele întrebări s'au referit la IVANOVICI și PASLEA iar când am fost pusă să descriu legăturile mele cu LEVENTE și chiar dela începutul relațiilor mele punându-mi-se întrebarea dacă n'am nutrit dela îndepărtată speranță într-o ocazie cu LEVENTE și dacă n'am prezentat sentimental problema LEVENTE la anchetele anterioare mi-am cerut voie să reiau povestirea dela început ca să pot epuiza ocaziul. Am arătat că la primele interogatorii dela "Palmeron" am susținut atât verbal cât și în scris că am rupt o lucrare a lui LEVENTE cu un subiect lucrat în cadrul Institutului, lucru despre care am vorbit LUCIEN APOLZAN, iar după constrângerile fizice pe care le-am suportat am dat o declarație mincinoasă spunând că am rupt o lucrare a lui LEVENTE ce se referea la problema colhozurilor și sovhozurilor.

Mi s'a comunicat atunci că situația mea este foarte grea deoarece odată am declarat într'un fel iar altă dată altfel. Cu acea ocazie am fost reținută 3 zile după care am fost pusă în libertate.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

ss/STEFANESCU MATILDA

Urmare:

Declarație

148
~~148~~ 147

Subsemnata Ștefina Mihaila Lomicileală în strada Dr. Demosthene 29, născută în oraș Craiova în anul 1911 luna Iulie 10, din părinții Ștefan locotenent colonel decedat și din Maria de profesie casnică decedată, licențiată în științe, înainte de 23 August 1944 am făcut parte din mișcarea de rezistență politică, în anul 1945 am fost primită în P.C.R. iar în anul 1950 am fost exclusă din P.M.R. prin prezenta declar:

Eu am cunoscut pe Levante Mihail în anul 1941 luna Decembrie amândoi fiind funcționari ai Institutului Central de Statistică. Legătura noastră a început din luna Iunie 1942, și a fost până la începutul lunii Martie 1942

Printre discuțiile noastre zilnice Levante călăuzea și-mi era ca pentru a ajutama pe cei nevoiași trebuie să se scrie complet crănduirea poezilor printre o formă nouă. Nu mi-a spus însă nici odată că activează într-o organizație ilegală. Eu am lăsat însă acest lucru deoarece la începutul prieteniei noastre în multe perioade că am de lucru și nu ne puteam vedea, fără să-mi dea alte explica-

găsit. Socrisore lui Levante călăuză familia sa de autorul Barbușe pe care le-a călăuzit explicându-mi și mișcările din conținutelor. În acest timp de prietenie eu am prestat lui Levante ca mi-am lăsat un prieten la Chișinău și că voram amândoi să lucrăm în organizațiile democratice din țările unde locuim. Levante mi-a încredințat prin

Semnătura,

Urmare: nici un născut.

Na i-au cerut

nici o publicație. Am cerut însă Institutului ca prin
funcționarii care vorfi trimis pe teren să fie înmanta în
eu. Am plecat din București la 10 Mai 1942 și mi am
rător la 1 Decembrie 1942 - tot acest interval am lucrat în
pădurea Constanța. La începutul lunii Decembrie 1942
la autoarcearea mea la Sibiu am fost mutat în secția
unde lucra Lăscu, pe conducerea lui Golopentiu. Am
afectat dela colegile mele de birou că Lăscu se împrietărește
cu Ada Vișoiu și că a plecat cu o pînă în Transilvania
făcând parte din echipa de cercetări dela Bug. Trebuie
să menționez că înaintea de plecarea mea în Dobrogea
s-au auzit pe Lăscu propunându-i lui Golopentiu ca să-și
ia și pe el în Transilvania. Nu l-am văzut pe Lăscu
pînă în primăvara anului 1943 luna aprilie fiind de altă
incertitudine de Ada Vișoiu de sosirea lui Lăscu la
Oficiul de Studii. Cu în acel moment lucram împreună
cu Ada Vișoiu în clădirea din Spăniul Mării. A doua
zi mi am prezentat în poartă mea din Brezoiu cu
dovada de al vedea pe Lăscu. A venit la mine și mi-a
spus că după noua împărțire a poartei el va fi seful
meu în noua dat și să trag vîșto date pentru noua lucrare.
Pînă la sfîrșitul lunii August 1943 mi am stat mai
mult de vorbă cu Lăscu decît strictul necesar referi-
tor la lucrări. În acest timp direcția generală a
înființat o nouă poartă "Insulară" sub conducerea
lui Lăscu. Secția lucra pe lângă direcția generală
în Spăniul Mării pe conducerea lui Mănușă. Am

Semnătura,

Urmare: fost detașată și eu să lucrez 3 zile în Splanul
 Mării Mureșului în Serente și alți colegi la extragerea
 unor date ce le cerea Institutul referitor la populația
 Barabănești și Bănești de nord. După terminarea acestei lu-
 crări Serente a venit la mine la birou în localul Bregoran
 propunându-mi să merg și eu împreună cu el și cu
 colegul Gyostol, făcând parte din această delegație, să
 cercetăm o regiune din punct monografic din munții
 Lekeleului. Mi-a spus că va vorbi el personal cu șeful unitii
 Gologentiu ca în calitate de geograf să particip și eu
 la această delegație. Am primit aprobarea și împreună
 cu Serente și colegul Gyostol am plecat la începutul
 lunii Iulie 1943 în munții Lekeleului făcând un popas
 la Brăncuș

Serente și temându-mă pentru
 libertatea lui s-am atras atenția că sunt veniți agenți
 informatori în jurul nostru porându-mi cum am descoperit
 chiar într-o prietenie pe lângă colegărie, un agent auto-
 nescuș. I-am vorbit despre Ivanovici pe care l întâlnisem
 în acea primăvară în București. La întoarcerea noastră

am năstos teama pentru libertatea lui. În una din
 întâlnirile noastre s-am vorbit din nou de Ivanovici
 spunându-mi că acesta mi-a înțeles de un oarecare
 Serente, că mi-a propus să lucrez cu el și că satorându-ne
 să plecăm în Iași unde va fi trimis el într-o misiune,

Semnătura,

Urmare: că am fost împreună de două ori la Brașov și că
 în tot acest timp mi-a jurecat cum trebuie să lucrez un
 agent dându-mi diferite exemple, doreându-mi prin
 aceasta încredere și apreciere. Pentru mine înțeles că atunci
 dacă Ivanovici mi-a arătat ceva scris, o fișă pe care să
 fie trecut numele lui sau dacă mi-a mai înțeles că de
 cineva așez de el. La aceasta i-am răspuns că nu mi s-a
 arătat nimic scris și nu mi-a înțeles că de nimeni altcineva.
 Tot în toamna anului 1943 i-am atras atenția într-una
 din întâlnirile noastre asupra celor scrise de Ștefanovici.
 Pentru a continuat cu aceeași atitudine, venea târziu
 la birou, lăsa chiar zile întregi, îl vedeau colegii
 luând masă cu diferite persoane prin lăptărie, în trăbandu-se
 cum îi placea restul timpului. I-am spus acest lucru
 și mi-a demonstrat că se culcă târziu, că nu se poate
 încă de dimineață și că având treburile prin oraș nu mai
 ajunge la birou.

Dimineața când am plecat la
 birou pe la ora 10 ne-am despărțit la podul Izvoț - eu
 am plecat spre Institut iar pentru mine a rămas acasă
 dat un telefon și să mă duc singur înaintea. Când am
 ajuns la birou mi-a cerut Cornel Măneasa înaintea my-
 nându-mi că pentru el cămărat de tegetieri și pe tot
 posibil să-i comunic acest lucru. Nu l-am mai văzut
 pe pentru de atunci până după 23 August 1944 la U.P.
 După încetarea războiului mi-am dus la U.P. chiar
 după terminarea ultimelor bombardamente ale aviației
 germane, în blocul Băicoian. Pentru fiind într-un
 grup de activiști, i-a lăsat pe toți venind la mine cu
 multe probleme și foarte mulți de rezolvare am reușit pe

Semnătura,

Urmare: balcon afară stăund ascundor de vorbă. Mi-a spus atunci că ~~în~~ timpul cât a fost aruncat a trecut de două ori prin fața casei mele, la intrarea mea că dăde un mi-a arătat că să intru în în într-o organizație democratică mi-a spus că el singur nu putea organiza Partidul, dar că de acum pot veni să lucrez la U.P. la organizarea unității la București.

Clădirea

unde veniam atunci fusese marcată de bombardament. După disuturile între atunci s'am reamintit de Traian. Când în Decembrie 1944 am mai fost de puțin ori la U.P. în strada Porumbacu pentru a vedea părinții și în speranța că vor începe unca acolo în cadrul U.P. Pentru mi-a spus că nu se organizase încă în cadrul partidului U.P. unca la București și să mai aștept. Tot în una din vizitele sale: le-am făcut în strada Porumbacu am reamintit de Traian și în însemnat într-o agenție de boronă unmele lui complet. De la Adela Victoria am aflat că lucrează acolo cu sase îndonarii una din vehiculele de mizație și că probabil din cauza aceasta va fi mai bine să-mi încep activitatea mea în această organizație de masă la cel centru.

Trăind

de acesta un o linie de file a venit la T.C.S. să se încarce drepturile financiare restante - atunci mi-a dat 15.000 de lei spunând că 10.000 sunt dați ca împrumut iar 5000 com-

Semnătura,

Urmare: Treburile lui la chirie vitoarei mele locuie.

În Iunie 1945 până în Februarie a celui an am fost detașată la Institutul Meteorologic. Când m-am întors la I.C.S. de legele mele mi-am spus că Lăscuț se căsătorit. Rău a venit din zilele lui Lăscuț și ca completat actele de căsătorie. În acel timp Lăscuț mai face parte din cadrul I.C.S. Pe 11 iunie 1945 Lăscuț a mai venit la Oficiul de Studii unde lucram dar m-am vorbit cu el deoarece îndrăgindu-se pe mine mea mi-am plecat capul în jos făcându-mă să mi-l văd. El m-a întors stăruind să se alătură ei. Mi-a părut rău de faptul pe care-l făcusem trebuie să mă arăt indiferent față de căsătorie lui. Am aflat mai târziu că fusese numit Secretar general al poliției Capitalei. În vara anului 1945 l-am întâlnit pe Lăscuț la sediul Uniunii Patrioților din sectorul II Negru la o chirie într-o locuință de prețuri și prețuri Dascăle. Eu lucram la acest pediu. Lăscuț când m-a văzut a venit la mine și mi-a spus că este foarte ocupat și nu poate să dea timp pentru deoarece este așteptat la o recepție. M-a spus că pe lucrări că sunt așteptat. A mai fost invitat odată la o chirie - l-am transmis chiar eu invitatii telefonice. Toată lumea l-a așteptat până dimineata dar n-a venit. Pentru că supărarea pe el mi mai lăsa mi-am făcut curaj și m-am dus la Prefectura poliției să-l văd și să-i reamintesc cu această ocazie de încredere. M-am învins printre cei cari solicitau audiență. În toamna anului 1945 l-am vizitat de două ori la Prefectură. Odată l-am spus că am posibilitatea să cercetez capul încredere când Lăscuț m-a întrebat din nou cum îl cheamă pe încredere și a scris agenda din bugetul controlând dacă l-am spus numele și a și mi-a spus lui. Tot atunci m-a întrebat ce face legea de

Semnătura,

Urmare: de Ghidionescu. La aceasta r-am răspuns că
 nu mai e are posibilitatea să cercetez aceste cazuri - eu
 nu am putut să-i comunic ce am aflat. La a doua vizită
 l-am rugat să-mi aranjeze fişa mea de sinistru ca să pot
 beneficia mai departe de dreptul de reabilitare. Mi-a refuzat
 spunându-mi că nu mai depinde de această formalitate.
 De atunci chiar în acest toamnă l-am mai văzut odată
 trecând pe lângă Tuto's masină deschisă şi m-am mai
 văzut până în vară anului 1947 ca secretar general al
 C. Economic. În anul 1947 din Aprilie până în Septembrie am
 fost secretar al celui I.C.S. Ambele organizaţii erau
 a Controlului Economic şi al a Statisticii făceau parte
 din Organizaţia Economică Naţională. Am profitat de această
 ocazie ca să mă duc la Lăzuleşti. L-am vizitat de 3 ori la C.E.
 La cabinetul lui Lăzuleşti lucră Secretarul Comandamentului
 mă cunoştea din vremea de Partid şi mă introducea imediat
 la Lăzuleşti. Primul motiv pentru care m-am dus la Lăzuleşti a
 fost cazul Tojor. Lăzuleşti la învestiturile lui Bricea, Dr. Hăneş
 şi Tojor a intervenit la Livada la Economii N. pentru
 reintegrarea lui Tojor la I.C.S. Î-am spus lui Lăzuleşti că nu
 trebuie să fie o întârziere în acest caz până una sta de vorbă
 şi eu mine în calitate de secretar al celui. Răspunsul
 lui a fost că nu a putut rezista presiunilor făcute de acestia.
 Mi-a propus tot atunci să vin să lucrez în pu sub conducere
 a lui la C.E. dar să fac în acelaşi timp să mă trimeată
 Partidul la C.E. - eu vreau să mă cercă şi ca să nu se crească
 să dorească să revină relaţiile cu mine. Tuto's bănuindu-mă cum
 o duc în situaţie materială mi-a oferit să-mi trimeată
 unelte cu bani. De câte ori am fost la Lăzuleşti am stat în
 biroului lui de vorbă numai noi doi. În alte vizite pe
 care r-am făcut r-am vorbit de hârtii şi hârtii de Trebisca

Semnătura,

Subsemnatul Ștefanescu Ionel

Mădălin care fusese adus la C.E. de către Ștefan și care în timpul unui curs de pregătire a controlorilor economici citeau Jurnalul Populare. Ștefan mi-a răspuns că deși îl ia gura să citească acest ziar. I-am comunicat că mă căsătoresc cu un funcționar de al lui pe care mi-a răspuns că nu-l cunoaște. De discuțiile noastre de atunci a fost vorba de Butea care lăsa cu Gălbănău depe care Ștefan mi-a spus că pleacă iar atunci când l-am amintit că avem posibilitatea să-l vedem partener pe Mădălin mi-a răspuns că după plecarea lui Mădălin se vor găsi adeverințe noi. Când i-am comunicat că la I.C.S. Mădălin primește vizite de ale Englezilor și Americanilor, mi-a spus că îl auzim de astăzi. L-am rugat odată să scrie o scrisoare pentru soțul meu cămășă și mi-a scris totuși imediat după căsătoria noastră și mi-a refuzat. De atunci nu mai am mai dus la Ștefan. Trebuie să menționez că mă rugat dacă găsesc prin posturi lui birouri niste carnetele de ale lui rămase din 1943 și i le dau - aceasta tot în urma din vizitele pe care i le-am făcut la C.E. Din vara anului 1947 l-am mai văzut pe Ștefan de 3 ori. Odată în primăvara anului 1948 la o duminică, astăzi la ora Eforia în luna August, iar ultima dată în iarna anului 1948-49 când pleca cu mașina dela S.M.T.

La data de 5 Decembrie 1949 am fost arestată și dusă la închisoarea Mălucioara. Cu o săptămână înainte am fost arestată la ală de acasă și dusă într-o locuință un puțin unde, fiind interogată asupra legăturilor mele cu Pătrășcanu și Ștefan. Atunci am fost lăsată

-4- 151 150

Urmare: Bală dacă plus ca Perente a fost în Transnistria fără
stirea Partidului. La răspunsul meu că știu de la Maria Biji
că Storaovici, Perente și Biji au fost cu stirea Partidului
în U.R.S.S. nu mi-a spus că m-am întâlnit pe bandieră de
Perente. După ce am răspuns verbal la toate întrebările juse
am fost trimisă acasă cu angajamentul că să aștept tot
ce am discutat pe hârtie, și dacă Perente va încerca să ca
legătura cu mine să comunic organului Securității toate
discuțiile mele cu el. Am fost trimisă acasă tot cu mesaje
și întoarcerea de doi funcționari de Securitate care mi-au
prezentat documente locale. Si au găsit la mine printre diferite
scrisori cu note o scrisoare de telegraf note personale despre tovârșii
din organizația unde fusese responsabil organizatoric
două scrisori adresate de Tăles și un plus adresat legăției
Franței. În ziua de 5 Decembrie întorcându-mă de la serviciu
am fost arestată. Am fost interogată asupra activității mele
din ziua de 23 și după 23 August asupra legăturilor mele
cu Tăles, Ivanovici și Perente. Am arătat legăturile mele
cu Ivanovici și Tăles fiind confruntată de două ori cu
Ivanovici care nu vrea să recunoască afirmațiile mele.

Depe Perente am dat mai multe declarații prin
care arătăm că nu am nicio altă cunoștință dintr
de el. Am arătat că în arhiva Oficiului de Studii am
găsit după mutarea Institutului în localul Lydo, aruncate
într-o bris mai multe plăci mari și dosare printre care
am găsit un carnet cu foi de drum pentru Storaovici
pentru echipa de la Bug și cîrmă mei lucrări a lui Perente
referitoare la un cod al profesivilor, lucrare făcută în
cadru Institutului. Am declarat că împreună cu carnetul
acesta cu foi de drum am reușit să lucrăm lui Perente
și le-am aruncat la bătă cu hârtii pentru neutralizare.

Semnătura,

Au fost interogată din nou asupra conținutului lucrării scurte de Lăente pe care am declarat că am rupt-o. Mi s-a spus că veau să-l oprească pe Lăente și că nu s-au aplecat asupra conținutului lucrării rupte de mine și că nu se poate ca Lăente care a fost în Transnistria ^{și nu} ~~nu~~ să aibă nici o narațiune și cum de nu am găsit un referat asupra activității lui din Transnistria așa cum am găsit grupate într-o mănă lucrările echipei lor de la Bug. Am insistat din nou verbal că lucrarea pe care am rupt-o nu se referea la problemele din Transnistria. Mi s-a dat timp de gândire. După 24 de ore am fost interogată din nou și întrebată dacă mi-am hotărât să de la conținutul lucrării scurte de Lăente pe care am rupt-o. La răspunsul meu că nu am rupt nici o lucrare de a lui Lăente care să se refere la vre-o problemă cercetată de echipa de la Bug am fost sancționată cu mersul în timpul zilei până într-o calculă goală de la ora deșteptării până la ora culcării în prima săptămână, chemată de fiecare dată să spună dacă mi-am hotărât să de la. După o perioadă de două zile am fost din nou interogată de același anchetator, sancționat, care mi-a spus că dacă nu veau să mărturisesc acele metode cu care să scoată de la mine tot. Am fost din nou pedepsită cu mersul de noapte cu o pauză paștig de 30' în decursul nopții mai multe nopți în rând. După ultimele nopți de sancționare am fost întrebată din nou dacă mi-am hotărât să de la care era conținutul lucrării lui Lăente rupte de mine. Am declarat din nou verbal că am spus tot ce am știut despre Lăente și că nu am rupt nici o altă lucrare de a lui Lăente decât cea menționată în toate declarațiile. Tăcând anchetator care era în timpul de fală mi s-a

Semnătura,

Urmare: nșu că singura soluție este pedepșă în bătaie
 cu omul de brică nșu tot. Am fost trimisă la bei
 legată la ochi, gură, mâinile legate de genunchi și puzendo-
 tă. După ce am primit primele lovituri am fost adusă din nou
 în birou și întrebată dacă ni-am hotărât să delar conținutul
 lucrării. La răspunsul meu că nu am ce declara am fost trimisă
 să din nou la bei pentru a primi în continuare bătaie.
 După ce am fost bătută la terminarea acestei pedepse am
 fost adusă din nou în birou spunându-mi-se de către doml
 anchetator laudă că în fiecare noapte la ora 12 voi fi bătută până
 am să mă hotărâsc să delar case ero conținutul lucrării nșu
 domnie lui Șerute și care am nșu-o. La răspunsul meu că
 am declarat tot ce am avut de nșu referitor la lucrarea
 nșu am fost pedepșită o în continuare cu mersul prin
 celulă. Torturile fizice începușă să mă parăsească constantă
 să se îmbure și noaptea târziu când am fost adusă din nou
 în fața d. anchetatori am declarat dat o declarație nșu-
 noastră făcând afirmația că lucrarea lui Șerute și care am
 nșu-o facem parte din lucrările echipei delo Bug și se
 referă la problema colhoznicilor și sohoznicilor din U.R.S.S.
 Imediat am dat această declarație și scriș înțepens în
 altă în care arătam unde se găsește ^{depozită} întreg materialul adus
 din Transnistria de către echipa delo Bug. Am scris toate
 acestea până la ora 12 la amiază când am fost interogată
 din nou dacă am predat lucrarea lui Șerute personal ~~pe~~
 am unde și când. Aveam temperatură și după răspunsurile
 mele fără nici o legătură am fost trimisă în celulă unde
 mi s-a adus doctorul de către domnul anchetator. Mi s-au
 făcut atenu injecții în hemostat și calciu o săptămână
 întreagă în decursul căreia mi s-au putut ridica din pat.
 Nu știu ce mă mai așteaptă plus de groază și lipsită de

Semnătura,

Urmare: ~~putere~~ fizică n-am avut curajul să-mi retrag de la-
 rați^ă minciună p care o făcusem. Am fost ~~teles~~ băt^{ut} de adesea
 în Seante imediat după ce m-am putut scula din pat iar
 după câteva zile mi s'a spus că n-am declarat încă tot referi-
 tor la Seante și că mi se va dovedi acest lucru la confruntare
 care va avea loc între mine și Seante. Am înțeles atunci că Seante
 a fost arestat în urma declarației mele. Trebuie să menționez
 că imediat în primele zile după ce am dat declarația minciună
 fiind chemată la interogatoriu d. anchetator Sandu mi s'a spus
 că război de seamă doi^ă am dat dat această declarație minci-
 noasă! N-am avut curajul să revin asupra declarației mele minci-
 noase nici atunci când am fost confruntat în Seante care a negat
 afirmațiile făcute de mine referitoare la faptul că m'as cerut o
 mază cu bunări, că ar fi făcut o lucrare referitoare la colhozuri
 și pothozuri și că am făcut împreună o plimbare pe calea Victoriei
 la sfârșitul căreia mi-ar fi amintit de cererea făcută. Am
 fost tot timpul urmări^ă de durerile fizice produse de labor de
 groază pedepzilor ~~și~~ și cu toate că am avut untră și de conștiință
 nu am avut curajul să revin asupra declarației mincinoase date.
 După primele confruntări cu Seante mi s'a spus că se mai avea
 loc o confruntare astă primă lună Februarie 1950, am pocolit
 atunci că voi avea curajul necesar să revin asupra declarației
 mincinoase dar confruntarea nu mai avut loc. De unele primă-
 riilor și untrărilor de conștiință am luat hotărârea să-mi
 retrag declarația și am cerut să fies duse în pat d. anchetatori
 dar în fata dimisiei amintirea durerilor fizice în urma
 pedepzilor primite și teama că se vor rețea mi-au răsit
 curajul și am discurat cu totul din cauza Gela însepușul
 lui Martie 1950 am fost chemată de către d. anchetator Sandu
 pentru că la începutul anchetei n-am vrut să declar adevărul despre
 Seante mere ^{am} datorită ^{am} tălăzilor de a mă realiza prin fapte cum

Semnătura,

Îmi voi duce sarcinile pe care le voi primi de la alți anchetatori.
 Îndreptat după aceasta am fost mutat într-o celulă cu o nouă ămăritare
 Salomeia Benedect, pe care am stat mai mult de 2 luni de zile. În
 primele zile am dat informațiile culese unui d. anchetator a cărei
 figură n-am văzut-o deoarece eram purtă cu fața în pereți din
 câmpii electrice - care mi-a spus că mi-i vorbă să ne cunoaștem deose-
 ce vom sta de pres pentru un timp de vorbă, că dăruim un cunoscut
 capul meu și că aici nu este nevoie să-l cunoașc. Cele mai multe
 sarcini le-am primit din partea unui alt d. anchetator cărui a aproape
 de jumerea mea în libertate m-am plăcut că sunt bolnavă "arătându-
 gătul meu inflamat mi-a spus că stă dăruim ce mi trebuie și că a
 pus propus în celelalte jumerea mea în libertate. Tot de la dăruim
 am primit sarcina de a supraveghea o condamnată de a nu se
 sinucide și de a arăta diferența dintre închiisoarele democratice
 și cele din trecut. Când la jumerea mea în libertate am mai
 fost chemată de către anchetatorul Sandu care mă primea
 totdeauna cu încredere că, încă plonată, proastă pentru a fi
 înțebată dacă îmi duc sarcinile primite și ce discut cu detinutele
 din celulă. Odată mi-a spus că regimul de libertate a condamnatilor
 de a se revărsa ^{arand} dăruim libertate și renunșă la Canal.
 S-au negat atunci să fie trebură și pe la Canal dar mi-a spus
 atunci că lasă că nu mai are vult și mă voi duce acasă - asta înț
 mi se spune la încheierea fetei mele. În interval de 4 luni
 am stat cu 7 detinute dar nu ~~mai~~ ^{nu am} putut asista de sarcini
 primite pe lângă toate 7. Grimeam însă foarte puțin timp pentru
 deoarece cu unele din ele n-am stat mai mult de 3 zile. După
 noaptele noastre de despărțire stiam că potul meu trebuie să se întorcă
 din U.R.S.S. la încheierea lui Iulie, fiind chemată de d. cel tână
 pentru a arăta ce am discutat cu unele din detinutele cu care locuam
 atunci n-am spus că potul meu trebuie să se întorcă din U.R.S.S. și că
 eu mi-am dat tot ceea ce am știut când se va întoarce aceasta.

Mă întrebă dacă anchetatorul meu este acesta. Mustrându-mă
de conștiință au continuat să spun că am avut frământări și
ultimul detaliu S. n. Căpănescu Moscu căreia i-am spus că în
urma unor presiuni făcute am vrut să și mă duc cum să fac
ca să-mi retrag avera declarativ fără să mă fie din nou bântuit.
La 4 Iulie 1950 am fost chemată de către anchetatorul Sandu
spunându-mi-se că voi fi trimisă acasă. Nu am crezut însă
deocareci în mai puțin de două săptămâni să mă voi duc acasă.
Când mi s-a comunicat că trebuie să-mi adun lucrurile, i-am
spus detaliului Căpănescu Moscu că mi s-a comunicat că voi fi
trimisă în altă închisoare. Înainte de părăsirea mea în libertate
l-am întrebat pe d. anchetator cel tânăr cât pe d. anchetator Sandu
dacă camori care este situația mea pe linie de Partid în urma verifică-
rii ~~la~~ la care mi s-a răspuns că mi-am avut situația dar
când voi ieși din închisoare a-mi să-mi-o a-mi jef eu ^{în} că dor
li se vor cere referințe în urma anchetei, mi se vor da referințe
favorabile. Imediat după părăsirea mea în libertate am cercetat
care-mi este situația în Partid. Tovarășii din biroul organizației
nu am amintit și mi-au trimis la o comisie care mai funcționa
atunci din partea Comitetului Central. Afară de ne exclude
meu din P.M.R., am comunicat acest lucru domnului anchetator
Sandu care mi-a spus că trebuie să mă adresez Comisiei de control
a C.C. pentru aceasta se putea lua legătura cu organele securității și
aceasta în urma ~~prezentării~~ celor spuse de mine că motivele excluderii
mele din Partid ~~au~~ fost legăturile mele cu fasciștii în
timpul studenției la Cluj, legătură cu conducătorii autoresici,
activități de spionaj, introducerea în Partid pentru camuflarea
activităților mele dăunătoare luate înaintea de 23 legături cu
conducătorii I.C.S. lui până în 1947

În ziua părăsirii mele în libertate am fost condusă în mână
până la casa de domiciliu anchetator Sandu care mi-a spus că a
primit sarcina să-mi lăsa legătura cu mine și să mă rețină în dispoziția

ca funcționară la I.C.S. și pentru ai aduce la cunoștință informațiile pe care le voi vedea din afară așa cum îmi luasem angajamentul. A doua zi a sosit din nou la mine acasă unde a găsit-o pe mama mea care m-a crescut și mi-a spus că pot sta două săptămâni acasă să mă întrec iar pe urmă să mă prezint la pensie și pentru a-mi comunica că să mă duc la ora 2 noaptea în grădina botanică - asta mi-a spus-o numai mie când l-am conștientizat până la poartă.

Î-am răspuns că nu pot justifica fapta de mama plecare mea de acasă noaptea negându-l că să-mi trage de-a-ia parca pe care are să mi-o dea peis. Mi-a răspuns că totuși mă va accepta. Ne-am întâlnit de mai multe ori chemându-mă la telefon, în fata grădinii botanice și dintr-un grădina botanică.

Î-am

spus atunci că sunt o postă de lucru și că ce doresc de la mine la care mi-a răspuns că sunt un alt ou liber și că mă vede că pe un alt ou. Î-am mai spus că-l urăsc pentru că m-a bătut dar că-mi este frică de dăunul deoarece are posibilitatea să mă aștepte când doresc - dar dacă va ajunge mediată să facă cumine ce doresc aceasta pe va întâmpla fără voia mea și numai de frică. După ce mi-am înscris numele la I.C.S. și chiar înainte l-am chemat în fața telefonului pentru a-i transmite unele informații care să ai vrea dege pînă la sfârșitul meu în fața lui. Mi-a făcut observații atunci că nu trebuie să spun la telefon că pot chemat de la telefon și să dau orice alt nume. Când s-am comunicat că organizația studențască l-a făcut propunerea soluției mele să divorțez de mine deoarece am postat gata pentru domnul anchetator Săndu mi-a spus să divorțăm până se va aranja situația mea pe linie de fațed. Mi-a cerut într-o zi o cutie cu medicamente așa cum văzuse la mine acasă, vîrte injectii contra insuficienței ovariene pentru o vîrtoare de a dăunului care suferă de emoragii interminabile. Eu nu voi arăda aceste medicamente am cumpărat o cutie și s-am dat-o. Mi-a cerut de două ori la strand unde m-am dus. În toate întîlnirile noastre din grădina botanică eram

[redacted] Într-una din întâmplări unei comunicări
cu chestii nesfârșite a trecut la alții anchetatori. Atunci m-am bucurat
că se va observa minciuna spusă de mine prin cele două date care mi
compun. Se va vedea că la începutul declarațiilor mele am arătat că
am suferit în luna Mai o lucrare a lui Sente și că tot în acest timp
am vorbit în colegii Gyolgar Lúcia despre aceasta, iar în declarații
ulterioare am spus că lucrarea lui Sente am suferit-o altă dată.
am lucrat la arhivă în luna August în astfel fiind chemată voi arăta
că am dat o declarație minciunoasă. În Aprilie 1951 am fost chemată
de către d. anchetator Sandu pentru a-mi comunica ceva urgent [redacted]

După răspunsul meu negativ la această invitație nu
mi-a mai dat voie un telefon. I-am comunicat soției mele că
miu arătată cu poezii de dragoste de un funcționar al Securității
și de care nu știu cum să rezolvăm mi frică de dăunul. În
vara anului 1951 am fost invitată la M. A. I. pentru a da informații.
Mi-am gândit că acum este timpul să-mi retrag declarația mi-
noasă dar m-am făcut-o după primele întrebări și nu fiind sigură
dacă mi voi fi sancționată din nou. Primele întrebări erau
referit la Sente și Tăleș iar când am fost pusă să descriu
legăturile mele cu Sente și chiar delo începutul relațiilor
mele punându-mi-se întrebarea dacă m-am unit delo început
spunând într-o căsătorie cu Sente și dacă m-am prezentat
suntințial problema Sente la anchetatori anteriori care mi-au

~~156~~ ~~154~~ 155

[illegible]

Într-o comunicare alături de
schițurile mele celelalte gres decare o dată am declarat
între mine pe lângă altă dată altfel. Cu acest ocazie am fost
reținut 3 zile după care am fost pusă în libertate.

Acceste un pte declaratie
pe care o puteti si scumef.

She is a healthy

DECLARAȚIE
=====

Subsemnata STEFANESCU MATILDA, domiciliată în strada Doctor Demonescu 29, născută în comuna Craiova în anul 1911 la 10 Iulie, fiica lui ȘTEFAN DEMETRESCU locotenent colonel, pensionar, decedat în anul 1948 și a Măriei de profesie casnică decedată în anul 1911, în prezent de profesie casnică, sub absolventă a Facultății de Științe (geografie-istorie) din Cluj, înainte de 28 August 1944 n'am făcut parte din nici un partid politic, în anul 1945 m'am înscris în P.C.R., iar în 1950 mi s'a ridicat calitatea de membră de partid fiind exclusă din P.M.R. - la cele întrebate declar :

Întrebare:

Când și unde l-ai cunoscut pe PASLEA EUGEN?

Răspuns:

L-am cunoscut la Cluj în anul 1936 prin intermediul prietenului și colegului său SUTEU EUGEN, cu care eu am dat bacalaureatul în anul 1938.

Întrebare:

Arată ce relații ai avut dumneata cu PASLEA.

Răspuns:

"Relațiile mele cu PASLEA EUGEN au fost numai de prietenie. Fiind logodită cu SUTEU EUGEN și acesta plecând să-și facă stagiul militar în orașul Craiova, m'a lăsat în grija lui PASLEA. Astfel relațiile noastre de prietenie s'au accentuat, PASLEA fiindu-mi de un real folos material. L'am apreciat atunci pentru că avea o atitudine de combatere a manifestărilor legionare din Universitate din acel timp.

Întrebare:

Ce cunoști despre activitatea lui PASLEA?

Răspuns:

La cedarea Ardealului m'am dus să-mi iau bagajul ce-mi rămăsese la Cluj și cu această ocazie i-am propus să vină la București unde ne refugiaseam toți prietenii lui. Răspunsul lui PASLEA a fost negativ, motivând că
./.
ss/STEFANESCU MATILDA

trebuie să mai rămână români intelectuali și în Ardeal făcându-mi propunerea că dacă vreau să ajutăm organizațiile democratice atât din România, cât și cea din Ardealul cedat încredințându-ne fiecare într-o organizație din teritoriul unde locuim, prin noi doi să facem legătura între aceste forțe. Din vara anului 1940 de când am plecat în mod definitiv din Cluj, am primit mai multe cărți ilustrate și poștale din Cluj și Ungaria. În câteva din ele mă întreba dacă vine în România poate să-și găsească un serviciu, dar în nici una din ele nu mi-a pomenit de propunerea făcută la despărțirea noastră din Cluj. Nu cunosc activitatea lui PASLEA din 1940 până în 1942 când a venit în România, decât din cele relatate de el. Mi-a spus că a fost prizonier de elementele hortiste din Ungaria, condamnat și că a reușit să fugă de sub escortă și să treacă pe la Turda în țară, unde a fost din nou arestat de grănicerii români, acotit ca suspect. Arestarea lui în Ungaria s'a produs în urma deselor vizite pe care le făcea legației Române din Cluj și legăturilor pe care le avea cu un carecare POP dela legatie, deși înainte de aceasta fusese trimis pe frontul din Polonia reușind să se bucare de carecare încredere, datorită prieteniei lui cu un maior dela statul major, fratele unei prietene de a lui PASLEA.

Întrebare:

Ce informație procura PASLEA legației Române din Ardeal (?) și ce mi-a transmis mie prin legatie.

Răspuns:

Mi-a spus informațiile pe care le transmitea PASLEA legației Române din Ardeal. Miemi-a trimis prin intermediul șoferului dela legatie un colet cu articole de toaletă.

Întrebare:

Arată când ai reluat legăturile cu PASLEA.

Răspuns:

În toamna anului 1942 când PASLEA a venit la București, eu eram trimisă cu serviciul în județul Constanța. În Decembrie 1942 când m'am întors în București l-am văzut odată pe PASLEA RUGEN, nelătinându-l apoi decât în primăvara anului 1943 ca funcționar al C. P. R.-ului. În timpul Decembrie 1942 și Aprilie 1943 PASLEA a fost încorporat și trimis la Brașov, apoi internat într'un sanatoriu din jurul orașului Stalin fiind bolnav de plămâni. În acest timp mi-a trimis câteva cărți poștale în care
./././ so/STEFANESCU M. TIDA

să ruga să-l imprumut cu bani.

159

158

Intrebare:

Ce relații au urmat între dumneata și PASLEA după întoarcerea lui din canatoriu?

Răspuns:

Prin Aprilie 1943 PASLEA a venit la Institutul Central de Statistică să mă vadă spunându-mi că vrea să divorțeze de prima lui soție, o dansatoare care în acel moment trebuia să treacă din Ungaria spre Sofia unde avea angajament și cu care poposind prin București își dăduse întâlnire într'un local. I-am atras atenția atunci că el care a fugit din Ungaria întâlnindu-se cu cineva care vine din Ungaria să nu gâdă neplăceri.

Tot în acest timp vroiam să plec la Craiova să-mi văd mama mea care m'a crescut. Nu se putea călători fără autorizație, un coleg de birou de al lui PASLEA îmi promisese că va obține pentru mine această autorizație și pentru a mi-o înmîna fiind întovărășită de IVANOVICI m'am urcat până în biroul lui PASLEA unde i l-am prezentat. Nu știu dacă ei s'au mai văzut sau nu după aceasta. Încinte de aceasta într'o discuție cu PASLEA i-am povestit că cineva mi-a cerut relații despre el propunându-mi prin aceasta să devin informator al regimului antonescian. După ce l-a cunoscut pe IVANOVICI îmi amintesc că i-am spus că acesta mi-a făcut propunerea. În toamna anului 1943 a venit la mine împreună cu soția lui actuală ca să mi-o prezinte. Mi-au povestit că lucrează împreună la centura poștei unde s'au cunoscut.

^{toată} În toamna anului 1943 și iarna anului 1944 nu l-am întâlnit pe PASLEA decât după primele bombardamente americane asupra capitalei. Mi-a spus că este singur în București, soția lui fiind evacuată la Pucioasa destăinuindu-mi căsătorie lui amoroasă așa cum mă considera și la Cluj, consilierul lui tehnic sentimental. M'a invitat să luăm masa împreună povestindu-mi cum în iarna anului 1943 era să cadă într'o cursă. Invitat la un cetățean funcționar la legatia Ungară din București și pe care PASLEA îl cunoscuse de la Cluj a simțit că vrea să fie răpit și trimis în Ungaria și că datorită unei femei care era prezentă a reușit să se salveze din garsoniera unde era invitat. Eu din Aprilie 1944 până la 28 August 1944 am fost evacuat cu Institutul Central de

./.. se/STEFANESCU M. T. L. L.

Statistică în comuna Tulpu, în acest timp am venit de câteva ori în București în interes de serviciu, deoarece secția de economie și conjunctură împreună cu secția mașini au rămas să lucreze în București sub conducerea lui BUCUR SCHIOPU. Înainte de 23 August având înțelegerea medicală am fost plecată la Craiova - în noaptea lui 22 spre 23 August am primit un telefon de la PASLEA care-mi comunica că s'a încheiat armistițiul - războiul s'a terminat.

În toamna anului 1944 aproape toți funcționarii de la C.M.R. au trebuit cu o parte din funcționarii Institutului de Statistică la Comisariatul Naționalităților. PASLEA lucra de asemenea la Comisariatul Naționalităților. În toamna anului 1944-1945 s'a căsătorit, fiind invitată la căsătoria lui civilă. Tot în această toamnă am fost împreună cu el și soția lui la o serată a căldănilor. Tot în acest timp PASLEA funcționa ca administrator a firmei SERG și al altor țesătorii din orașul Stalin, al cărui nume nu l-am reținut. În primăvara anului 1945 PASLEA mi-a spus că vrea să devină membru de Partid, dar că în acel moment era înscris în Partidul social-democrat, de unde trebuie să-și retragă adesiunea. Discuția noastră a avut loc pe stradă (Bulevardul 6 Martie colț cu Brezoiu) povestindu-mi că acel TIBERIU BRBLEANU pe care gruparea Voștilor în anul 1937 îl numise conducătorul ei ar fi fost agent antonescian.

I-am promis lui PASLEA că mă voi informa de procedura care trebuie urmată pentru a deveni membru al P.C.R., fiind în același timp, înscris în Partidul Social-Democrat. În vara anului 1945 după ce mă așezam să vorbesc cu o fostă colegă a mea ADA VIȘOIU la Comisariatul Naționalităților m'am văzut cu PASLEA care mi-a întins adesiunea ca o primă pentru completarea ca s'a semnat printre cei cari dădeau referințe pentru el. Am semnat-o. Un an de zile din vara anului 1945 până în vara anului 1946 nu l-am văzut pe PASLEA și n'am știut nimic de el. În vara anului 1946 m'am întâlnit cu PASLEA în Piața Sf. Gheorghe. Am stat aproape o oră de vorbă în drum. Atunci mi-a povestit că este din toamna anului 1945 numitor public la Căminul Mari. Această numire o obținuse de la PATRASCANU cărui-i prezentase și un proiect de extinderea notorietății și în celelalte provincii afară de Ardeal. Mi-a mai spus atunci că va fi numit într-o comisie, pentru alinierea unui proiect dar pentru ca să se ducă de mai multă încredere, situația lui pe linie de Partid trebuie aranjată. În organizația de Partid de la Naționalități

precisă când a venit dar ştiu că şi soful meu fiind liber atunci l-am rugat să mă întovărăşească şi cu această ocazie să îl prezint pe vechiul meu prieten PASLEA. La gard îl mai aştepta afară de noi un prieten de al lui din Sălaj, ARON TATARU. PASLEA m'a invitat pe mine şi pe soful meu să petrecem o Duminică la Constanţa putând beneficia de ospitalitatea socrilor lui. Am primit invitaţia şi în prima săptămână după amiază am fost cu soful meu la Constanţa unde am stat până luni dimineaţa dormind în părinţii soţiei lui PASLEA. După o săptămână la întoarcerea lui dela Constanţa a trecut pe la noi pe această rugându-mă să dacă mai vine peste câteva vreme în Bucureşti să-i ajut să facă câteva cumpărături pentru casă. Soful meu din primele discuţii avute cu PASLEA a constatat că nu merge de loc pe o linie marxistă şi că propune în loc de dezvoltarea resurselor locale şi a industriei interne, un împrumut de nu ştiu câtezeci de mii de dolari din America. Mi-a atras atenţia asupra gregelilor făcute de PASLEA cerându-mi în calitate de prieten a lui să-i recomand cărţi de doctrină pe care să le citească. După două săptămâni cu câteva zile înainte de reforma monetară PASLEA s'a întors în Bucureşti apunându-mi că a moştănit o casă a unui unchi pe care-l avea în America, fratele mamei lui şi că primise din partea avocatului de acolo o parte din venit. Bani spunea că-i are o parte în dolari şi eu care vrea să plătească mobilă iar o parte urea s'o schimbe. Am fost împreună în diferite magazine şi la particulari de unde şi-a cumpărat mai multe obiecte. Într'un magazin pe strada Belvedere ştiu că i s'a cerut plata în dolari. Nu am văzut cum a plătit şi cât a plătit deoarece socrile şi-a făcut-o deoparte cu registratorul. A doua zi dimineaţa spunea că vrea să mai schimbe nişte bani şi l-am întovăraşit într'o clădire din opatele bunei Crisoveloni unde l-am aşteptat într'un hall la etajul II. În urma declaraţiilor mele date în faţa anchetei făcute de către organele justiţiei în Decembrie 1949, dolarii au fost ridicaţi dela agentul de schimb, arătându-mi-se şi mie. Deşi în două locuri unde am fost împreună a plătit în dolari, mie nu mi-a arătat nici o piecă. A continuat a face cumpărături pentru câteva cunoscutinţe de ale lui iar pe urmă l-am întovăraşit într'o magazin de piaţă până la Depaţia Americană unde trebuia să depună nişte acte de notariat pentru clienţii lui cărî aveau copii sau părinţi în America. Eu l-am aş-

teptat în hol - nu știu cu cine a vorbit PASLEA acolo, m'a rugat însă să trec peste câteva zile pe acolo să mă interesez la registratură dacă i s'au aprobat actele.

Înt atunci la cerut permisiunea soțului meu să petrec o săptămână din concediu la Carei unde se instalase și soția lui, ca să-i vad fetița a cărui fotografie mi-o adusesse personal - cumpărându-mi chiar el biletul de tren am primit invitația. La Carei PASLEA mi-a spus că este bun prieten cu comandantul grănicerilor cu a cărui motocicletă poate trece granița și în satul vecin la o cârmănd cu vin bun unguresc trăg chafuri. Mi-a mai spus că satele fiind apropiate de graniță, sătenii trec cu cărțile și cu vitele foarte des dintr'o țară în alta. Mi-a vorbit de proiectele lui de viitor - cum că dorește să-și completeze studiile de notariat în Franța și pentru aceasta RUSU DRAGOS prietenul său care lucrea la Președinția Consiliului de Miniștri i-a luat legătura cu vechea lui bandă de la Paris rugându-l să-l adăpostească și pe PASLEA când se va duce la studii în Franța. Mi-a citit chiar o scrisoare primită de la acea bandă care-i răspundea foarte politicos că va fi primit ca și copilul ei. În vederea completărilor studiilor lui la Paris avea nevoie de bani și socotea ca amu-niți clienți de ai lui din țară care au rude în străinătate să nu-i achite taxele de notariat lui personal - ci rudele aflate în străinătate să-i depună suma datorată la o bandă din Franța. Nu știu dacă proiectul lui a luat finință. Trebuie să menționez că în iarna anului 1947 am primit de două ori pachet de la PASLEA - un pachet cu cărnași pe care l-am ridicat de la RUSU DRAGOS, iar altul cu unt pe care l-am ridicat de la un domn STEFANESCU împreună cu o scrisoare pentru RUSU DRAGOS pe care l-am înmănat-o personal la Președinția Consiliului de Miniștri. Soțrea ambelor pachete mi-a fost semnalată de PASLEA prin cărți poștale. Revin la vizita mea pe care l-am făcut-o lui PASLEA la Carei în vara anului 1947. Așteptam bani de la soțul meu pentru a mă putea întoarce, dar pentru că nu veneau am fost obligată să împrumut suma pentru cumpărarea biletului de tren de la PASLEA. La plecare mi-a dat mai multe comisoane pentru București, o scrisoare pentru RUSU DRAGOS, un act din partea unui cetățean din Carei în care solicita Ministerului Sănătății un loc într'un sanatoriu de tuberculoși pentru copilul său bolnav și niște acte de notariat pe-
as/STEFANESCU NATILDA

tru Legatia Franței. PASLEA mi-a spus că este vorba de un schimb de valori - clienții lui cari fuseseră prizonieri în Franța în schimbul bunurilor emise trebuiau să primească prin legatia respectivă suma fixată. La câteva zile după ce am venit la București m'am gândit să mă achit de comisiioanele date de PASLEA. Am deschis plicul cu cererea pentru Ministerul Sărității și am dat cererea la registratură, iar plicul pentru legatia Franței l-am deschis de asemenea să văd ce conține. Într'alt plic am găsit o scrisoare adresată consulului francez, prin care vag PASLEA propunea o redresare economică a țării printr'un împrumut acordat de către Franța. Mărturisesc din nou că n'am citit această scrisoare până la sfârșit - din primele rânduri mi-am dat seama că este una din nebuniile lui PASLEA și că n'are ce căuta în mâna mea. Am ars-o. Intervinând o ceartă între noi din cauza banților pe care mi-i împrumutase pentru întărire mea dela Carei la București, PASLEA nu m'a întrebat niciodată cum mi-am îndeplinit comisiioanele. Deși între noi au existat multe împrumuturi financiare niciodată nu a trimis o altă persoană să-mi ceară banii. De data aceasta PASLEA mi-a scris dela Carei să-i trimit imediat - la răspunsul meu că nu-i posed imediat și să mai aștepte mi-a trimis vorba printr'un prieten de al lui GOILAV ca să-i trimit imediat după câteva zile a venit și soția lui în București și ea de asemenea însoțită de GOILAV a venit la mine acasă să-mi ceară banii. Aceasta, atât conținutul scrisorii arse de mine m'au îndepărtat de PASLEA. Mi-am dat seama că aceasta nu mai poate fi considerată ca o nebunie din perioada anilor până la cedarea Ardealului, când scris membrilor guvernului de atunci sau ministrilor păreri personale asupra anumitor măsuri luate. Prin câteva scrisori pe cari i le-am scris în anul 1948 l-am sfătuit să cetească și să învețe ideologie de partid. În primăvara anului 1949 l-am mai întâlnit la Institutul Central de Statistică căutând-o pe ADA VISCIU o fostă colegă cu care a lucrat la Ministerul Naționalităților. Mi-a spus că urea să fie numit decan la Cluj și pentru asta s'a dus la tov. BUNAGIU care după câte am înțeles atunci l-a refuzat. Tot în acel an după câțeva vreme mi-a scris că a fost exclus din Partid și că este de datoria mea să mă duc la C.C. și să arăt cum îl cunosc din anul 1936. Nu m'am dus în fața Partidului pentru că în ultimul timp PASLEA apucase pe panta oportunismului și nu

puteam arăta Partidului pentru că nu cunoșteam nimeni din activitatea lui PASLEA în timpul cât a stat în Ungaria, iar activitatea lui după venirea în România o cunoșteam după spusurile lui așa cum am relatat mai sus. Văzând că nu i-au hotărârea de a da referințe favorabile despre el mi-a scris două scrisori provocatoare prin poștă. Scrisorile le-am păstrat ca să-l întreb atunci când mă voi mai întâlni cu el ce a vrut să spună. Conținutul scrisorilor se cunoaște - scrisorile fiind la dosarul meu. După verificarea mea de către P.M.R. în toamna anului 1949 înainte cu 2-3 zile de arestarea mea, într-o după-amiază ducându-mă spre I.C.S. m'am întâlnit cu PASLEA la colțul străzii Aristide Briand cu Academiei. Am vrut să trec pe lângă el fără să-i mai dau bună ziua, dar m'am oprit l-am întrebat ce a vrut să spună prin scrisorile cu puncte puncte și fraze neînțelegite cari pot da naștere la orice bănuială răspunzându-mi că chestiunea numai trebuie discutată cu el a fost la TEODHARI GEORGESCU și că printr-o cunoștință de a lui care lucra la M.A.I. și-a găsit fișa lui făcută de siguranța antonesciard, că a mai discutat și cu LEVENTE pe care-l credea activist la secția de cadre a C.C. De atunci nu l-am mai văzut pe PASLEA. În toamna anului 1950 l-am întâlnit pe stradă pe ARON TATARU un prieten de al lui PASLEA care mi-a spus că PASLEA a fost condamnat la 3 ani și trimis la canal, pentru nereguli în actele lui de notariat. Toate acestea le știa de la soția lui PASLEA deoarece el mai fusese între timp acasă în Sălaj și trecuse și pe la Cărei.

Întrebare:

Arată dumneata în ce scop l-ai însoțit pe PASLEA de a merge la Legația Americană.

Răspuns:

PASLEA s'a dus acolo cu o mașină de piață și m'a tentat această plimbare cu mașina.

Întrebare:

Cu ce a motivat PASLEA să-l însoțesc până la Legația Americană.

Răspuns:

Vroia să mă stăm câteva minute mai mult împreună deoarece după aceasta avea de făcut o vizită unei domnișoare MANU.

Întrebare:

De către cine a fost primit la legația Americană PASLEA și dumneata?

Răspuns:

Su am stat pe un scaun în holul dela intrare. În acest hol era o boxă cu serviciul registraturii unde lucra o funcționară. L-am văzut pe PASLEA vorbind cu această funcționară iar pe urmă a plecat cu ea pe coridorul care se deschidea din hol.

Întrebare:

După ce ai ieșit dela Legația Americână ce ție arătat PASLEA în legătură cu Legația Americână.

Răspuns:

Mi-a spus doar că a depus niște acte de notariat și dacă voi avea timp peste o săptămână să mă interesez la registratură dacă i s'au aprobat.

Întrebare:

Arată după cât timp te-ai dus la Legația Americână după cele cerute de PASLEA?

Răspuns:

Nu-mi amintesc precis ziua, dar după o săptămână m'am dus și m'am interesat dacă i-au fost aprobate actele adresându-mă domnișoarei dela registratură.

Întrebare:

Arată cu cine ai mai stat de vorbă la legație și ce ai discutat.

Răspuns:

Erau mai multe persoane în hol - dar eu n'am discutat decât cu funcționara dela registratură care mi-a spus că pot ridica actele fiind aprobate.

Întrebare:

Ce ai prezentat dumneata legației pentru a putea prelua diferite acte pentru PASLEA?

Răspuns:

N'am prezentat nimic legației - am spus doar domnișoarei dela registratură că am venit să mă informez de aprobarea unor acte de notariat depuse de notarul PASLEA EUGEN din Careți "ari cu câteva zile mai înainte. La aceasta am primit răspuns că sunt aprobate și că le pot ridica chiar eu.

Întrebare:

Ce ai făcut cu actele și ce ai comunicat lui PASLEA?

Răspuns:

Actele de notariat ridicate dela legație i le-am trimis lui PASLEA prin poștă spunându-i că n'au fost gata până atunci, deși eu nu m'am dus la legație să mă interesez imediat după depunerea lor. ./.

es/STEFANESCU MATILDA

Intrebare:

Ancheta ști cere să arăți activitatea de spiona, a lui PASLEA.

Răspuns:

Nu cunosc activitatea de spionaj a lui PASLEA dar știu din relatările lui făcute după venirea lui în România că la cedarea Ardealului s'a prezentat la biroul 2 de informații oferindu-și serviciile. Tot din relatările lui știu că ia scris ministrului Franței și unui reprezentant al unei case americane de filme cu numele PASTARNAK arătându-i posibilitățile noastre economice și comerciale pentru a înființa o agenție a acestora în România al cărui reprezentant să fie PASLEA. În scrisoare ia dat date asupra stării noastre financiare și a slabei posibilități de dezvoltare a cinematografului pe atunci. Ministrului Franței i-a propus o apropiere între Franța și România printr'un schimb economic arătând în parte situația noastră economică.

Intrebare:

Ce a transmis PASLEA prin dumeata Legației Franceze?

Răspuns:

Un plic care trebuia după cele spuse de PASLEA să conțină acte pentru niște clienți ai lui dela Carei referitoare la un schimb de valori, dar care în realitate conținea o scrisoare către consulul francez.

Intrebare:

Arată când ai predat plicul și cine l-a preluat și ce ți s'a spus cu acea ocazie.

Răspuns:

Plicul l-am deschis la mine acasă și aflând că nu conține acte de notariat ci este o scrisoare adresată consulului Franței am ars-o. Nu am fost la legația Franței.

Intrebare:

Ce a conținut scrisoarea adresată consulului Franței?

Răspuns:

Scrisoarea propunea un împrumut acordat de Franța României pentru redresarea ei economică. Nu am citit toată scrisoarea - dar îmi amintesc că arăta o parte din situația noastră economică.

Intrebare:

De ce ai ars scrisoarea trimisă de PASLEA pe care dumneata ți-ai luat angajamentul s'o predai Legației Franței.

Răspuns:

Mi-am luat angajamentul să predau legației Franței acte de notariat și nu o scrisoare adresată consulului Franței.

Conținutul scrisorii era o acțiune de trădare față de interesele țării și a liniei marxiste pentru dezvoltarea socialistă a țării noastre.

Intrebare:

Dumneata în acea vreme ai fost membră de Partid, de ce nu ai predat scrisoarea autorităților de Stat? (Securității).

Răspuns:

Primul gest a fost să scap de această scrisoare fiindu-mi frică să nu voi putea justifica că nu am nici o vină, în fața autorităților.

Intrebare:

Imi amintesc de trei scrisori dar nu cunosc conținutul nici una din ele.

Intrebare:

Când ai predat și unde și ce ți-a spus DRAGOS la preluarea scrisorilor iar dumneata ce ai comunicat lui PASLEA.

Răspuns:

O scrisoare mi-a fost trimisă printr'un pachet cu unt în iarna anului 1946-47 iar celelalte două date de PASLEA personal, una când am fost la Caraii Mari în vara anului 1947 iar alta lăsată de PASLEA când a trecut prin București. Una am dus-o acasă la RUSU DRAGOS predând-o soției lui iar celelalte două le-am dat lui RUSU DRAGOS la Președinție spunându-i că sunt trimise de PASLEA. Prin scrisori i-am comunicat lui PASLEA despre primele două că au fost predate iar despre ultima nu i-am comunicat nimic.

Intrebare:

Arată ce ajutor material ai primit dela PASLEA?

Răspuns:

Chiar din anul 1936 de când m'am dus la Cluj, PASLEA împreună cu SUTEU EUGEN își împărțeau porția de mâncare adusă dela cantină cu mine. După plecarea lui SUTEU la Craiova, PASLEA adeseori trecea pela mine lășându-mi câte

20 sau 40 de lei. Din primăvara anului 1940 - trei luni de zile am luat împreună în același birou la notarul public AÇIU unde primeam un salariu ce varia între 1.000 și 2000 lei după încasările biroului, în tot acest timp PASLEA mi-a plătit din banii lui masa de prânz, iar în vara anului 1940 când am plecat din Cluj mi-a dăruit 4.000 lei cu care să viu la București și să pot trăi până îmi voi găsi un angajament. După 23 August și chiar înainte, după arajarea lui ca funcționar la C. M. R. ajutorul pe care mi l-a dat a constat pentru mine prin invitații la masă. În Decembrie 1944 când m'am mutat în actuala locuință mi-a dat 10.000 împrumut iar în 1947 mi-a făcut cadou o pereche de ciorapi mi-a plătit drumul până la Careii Mari și mi-a împrumutat bani pentru întoarcere. Menționez că din Ardealul cedat mi-a trimis un colet cu lenjerie, iar de la Careii Mari în iarna lui 1946 și 47 mi-a trimis colete cu alimente. De asemenea în vara anului 1947 când am plecat de la Careii soția lui mi-a dăruit 3 kg. de unt și 5 kg. de undelemn.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

ss/STEFANESCU MATILDA

Urmare:

Dedarație

100 169

Subsemnata Ștefănescu Malibda domiciliată în strada Doctor Demosthene 29 născută în comuna Craiova în anul 1911 la 10 zile fiica lui Ștefan Demosthescu locotenent colonel general decedat în anul 1945 și a Mariei de profesie, casnică decedată în anul 1911, în preșent de profesie casnică, sunt absolventă a facultății de Științe (geografie-istorie) din Cluj, înaintea de 23 August 1944 m-am făcut parte din viața mișcării politice, în anul 1945 m-am înscris în P.C.R. iar în anul 1950 mi s-a ridicat calitatea de membru de partid fiind achuzat din P.M.R. — la cele întrebate declar:

Întrebare: Când și unde l-ai cunoscut pe Tășles Eugen?

Răspuns: L-am cunoscut la Cluj în anul 1936 prin intermediul prietenului și colegului său Suteu Eugen în care am avut dat bacalaureatul în anul 1933.

Întrebare: Arată ce relații ai avut duminică în Tășles.

Răspuns: Relațiile mele în Tășles Eugen au fost numai de prietenie. Fiind logodită cu Suteu Eugen, și acesta plecând să-și facă studiul militar în oraș Craiova, m-am lăsat în grija lui Tășles. Astfel relațiile noastre de prietenie s-au accentuat Tășles fiindu-mi de un real folos material. L-am apreciat atunci pentru că avea o atitudine de combatere a manifestărilor legionare din universitate din acel timp.

Întrebare: Ce amști deprez activitatea lui Tășles

Răspuns: La cederea Ardealului m-am dus să-mi iau bagajii și mi s-a rămas la Cluj și în această ocazie l-am propus să vină la București unde ne refugiamem toți prietenii lui. Răspunsul lui Tășles a fost negativ motivând că trebuie să mai rămână România intelectuală și în Ardeal.

Semnătura,

Ștefănescu Malibda

Urmare: făcându-mi propunerea că dacă vom începe să agităm
organizațiile democratice atât din România cât și în
din Ardealul cedat înscrindându-le la o listă de organizații
din teritoriul unde românii prin noi doi să putem lega
într-o acțiune. Din vara anului 1940 de când am plecat
în mod definitiv din Belgia am primit mai multe scrisori
și postale din Belgia în Ungaria. În câteva din ele mă întreba
dacă nu în România poate să se găsească un serviciu dar
în nici una din ele nu mă propunea de propunerea pe care
deputații noștri din Belgia. Nu cunosc activitatea lui Tărlă
din 1940 până în 1942 când a venit în România decât din
cele relatate de el. Mă ruga să a fost prizonier de război
hoșie din Ungaria, condamnat să se nu se poată fugi de
sub mână și să treacă pe la Turda în țară unde a fost din
nou arestat de gărnicii Români și călărit. Acesta
se a în Ungaria și a produs un număr deșeură și
care le face legătura Români din Belgia și legăturilor pe
care le avea cu un serviciu. De la legătura des înaintea
de această fază trimis pe frontul din Golovici reușind
să se bucură de oarecare încredere datorită prezenței lui
cu un mare de la statul major, fratele meu prieten de
lui Tărlă.

Intrebare: Ce informații procura Tărlă legăturii
Români din Ardeal? și ce mi-a transmis
meu prin legătura.

Răspuns: Nu cunosc informațiile pe care le transmitea
Tărlă legăturii Români din Ardeal. Mea mi-a
trimis prin intermediul soarelui de la legătura
un colț cu articole de toaletă.

Intrebare: Câtă vreme ai reușit legăturile cu Tărlă

Răspuns: În toamna anului 1942 când Tărlă a venit

Semnătura,

Ștefan Mădăraș

Urmare: la Bucuresti cu prima trimisă cu pământ
în județul Constanța. În Decembrie 1942 când eram întors în
București l-am văzut odată pe Gălsă Eugen, neîntâlnindu-l
ajor deia în primă vară anul 1943 ca funcționar al C.N.R-ului.
În timpul Decembrie 1942 și Aprilie 1943 Gălsă a fost încorporat în
trimes la Brașov ajor internat într-un sanatoriu din jur
vrandei Stalin fiind lăsat de plămâni. În acest timp lui-a
trimes cățea cânte postale în care mă ruga să-l înfrunt cu
bani.

Intrebare: Ce relații au urmat între dumneavoastră și Gălsă
după autoarțierea lui din sanatoriu?

Răspuns: Într-un Aprilie 1943 Gălsă a venit la Institutul
Central de Statistică și mă vede spundându-mi că vrea
să divorțeze de prima lui soție, o dansatoare care
în acel moment trebuia să treacă din țară spre
Sofia unde avea angajament și cu care posedea prin
București în două se întăluiră într-un local. I-am
atras atenția atunci că el care a fugit din țară întălu-
du-se cu oia care născ din țară să nu aibă neplăceri.
Tot în acest timp mai am să plec la Craiova să-mi vad
mama mea care mă creștea. Nu rețineam călătorie fără auto-
rizație un coleg de birou de al lui Gălsă mi-a promis că
se va întălu pentru mine această autorizație și pentru a mi-o înmăna
fiind întălu de Traian m-am urcat până în biroul
lui Gălsă unde i-l-am prezentat. Nu știu dacă ei s-au mai
văzut sau nu după această. Într-un de această într-o dis-
cutie cu Gălsă s-am povestit că cineva mă creștea relații
despre el propunându-mi prin această să devin informator
al regimului autoritar. După ce l-am văzut pe Traian
mi-a amintit că am spus că acesta mi-a făcut propo-
nere. În toamna anului 1943 a venit la mine în prezența

Semnătura,
Stefanescu Nicolae

Urmare: Soția lui actuală ca să mi-o prezinte. Mi-au povestit că lucrarea împreună la cucerirea țării unde s'au căsătorit.

În toată toamna anului 1943 și iarnă anului 1944 eu l-am întâlnit pe Găsles de-alături primele bombardamente americane asupra capitalei. Mi-a spus că este singur în București, vităzilor lui soție fiind evacuată la Târgoviste din cauza aventurilor lui amoroase așa cum mă consideră și la Chișinău, consilierul lui tehnic sentimental. Mi-a invitat să luăm masa împreună peștiștii din anii 1943 era să cadă într-o ușa. Invitat la un cățelău funcționar la legătură lângă din București și pe care Găsles îl cunoștea de la Chișinău a simțit că vrea să fie răgăsit și trimis în Ungaria și că datorită unei femei care era propusă a reuși să se pălăreze din garsoniera unde era înținat. În din Aprilie 1944 până la 23 August 1944 am fost evacuată în Institutul Central de Statistică în comuna Nașpa.

În acest timp am venit de câțori ori în București în interes de servicii deoarece peștii de economie și conjunctura împreună cu peștii marini au rămas să lucreze în București peștii conducere la București. Mai mult de 23 August având un concediu medical am fost plecată la Craiova. În noaptea lui 22 pe 23 August am primit un telefon de la Găsles care mi-a comunicat că s'a încheiat armisticiul - războiul s'a terminat.

În toamna anului 1944 aproape toți funcționarii de la C.N.R. au trecut în o parte din funcționarii Institut. Central de Statistică la Comparații Naționalităților. Găsles lucrea de asemenea la Comparații Naționalităților. În iarna anului 1944-45 s'a căsătorit fiind înținat la căsătoria lui civilă. Tot în această vreme am fost împreună cu el și soția lui la o petrecere a șelăjenilor. Tot în acest timp Găsles funcționa ca administrator al firmei Sarg și al altei țesătorii din oraș. Mă bucuram că mi

Semnătura,
Stefanescu Marius

Urmare: Iu me nu l-am retinut, de primăvară anului 1945
 Găbles mea spus că vor să devină membru de Partid dar că
 în acel moment era înscris în Partidul Social-Democrat de unde
 trebuia să-i retragă adeziunea. Discuția noastră a avut loc
 pe stradă (Bulevardul 6 mai, alt în Bregorani) ștăruindu-mi
 că acel Tiberiu Rebreanu pe care gruparea Noastră îl are în 1937
 îl numise conducătorul ei și a fi fost agent autohtonian.
 I-am promis lui Găbles că mă voi informa de procedura care
 trebuia urmată pentru a deveni membru al P.C.R. fiind în
 același timp, înscris în Partidul Social-Democrat. În vară
 anului 1945 ducându-mă să votez cu o fostă colegă a
 mea Adela Visoiu la Comparații Naționalități la care
 văpăd în Găbles care mi-a întins adeziunea ce o primise
 pentru completare ca s-o puneră printre cei care dădau
 referințe pentru el. Am semnat-o. Eu am de gile din
 vară anului 1945 până în vară anului 1946 nu l-am
 văpăd în Găbles și n-am știut nimic despre el. În vară
 anului 1946 m-am întâlnit în Găbles în viața Sf. Gheorghe.
 Am stat aproape o oră de vorbă în domul. Atunci mi-a povestit
 că este din toamnă anul 1943 murit notar public la Carci
 Mari. Aceasta umiso o obținuse de la Pătrășcanu căruia-i
 prezentase în un proiect de pînă a a notariului și în celelalte
 provincii afară de ardeal. Mi-a mai spus atunci că va fi murit
 într-o comisie pentru alcătuirea un proiect dar pentru că s-a
 lucrat de mai multă încredere și înaintea lui pe linia de Partid
 trebuia aranjată. În organizația de Partid de la Naționalitate
 intervenise un conflict între o parte din biroul celui care
 secretar general Sucei Camil. Ancheta ne fiind terminată
 la murirea lui Găbles ca notar la Carci Mari și cum Găbles
 și comisia intervenit între unii din membrii biroului și
 Camil Sucei se află turare greșelilor lui Sucei, atele lui

Semnătura,
 Ștefan Mălădo

Urmare: ca membru de Partid au r-au pot trimite la Carai. Găbles mi-a spus că au toate acestea el lucrează fiind în inscripție în Frontul Țigărilor și pot face acest lucru. Eu r-am spus că în această perioadă am început să lucrez la Județul de Târgu și din toamnă tovarășii mi-au propus să res din producție să lucrez la Sectorul Minister de Construcții. Găbles mi-a spus dacă veau să părăsesc câțiva zile din concediul meu de vacanță la Carai Mari unde am s-o întâlnesc și pe soția și pe tatăl lui și care mi-a răspuns dinaintea anului 1940 din Cluj. De atunci lui Găbles era foarte interesat. Eu trebură și constată activitatea lui la Carai și la tovarășii săi de la Secția de către lui miteră a celor lui pe lui organizatorică. Am fost la Carai Mari unde am stat 3 zile pe când du-le lucrez cu soția lui Găbles, Catia Băscan. Găbles mi-a dus la Județul de Târgu arătându-mi cum este schiat și în munca de tovarăși de așteptare, mi-a dat o hărtie cu mulțumiri din partea judecătorei de la Carai pentru faptul că dăruie judecătorei local tot penitenciarul biroului său pe ziua de 1 mai. Mi-a dăruit 100 de flori și câteva rufe de lei donată pentru sector. Am mai primit și un pachet mare de haine pentru tovarășii care lucrează la sector de cadre. Am dăruit lui responsabilului finacier, iar floriile și hainele tovarășilor care lucrează alături la cadre. M-am adresat tovarășului Ioan Marcel formulând rugămintea lui Găbles de a se trimite dosarul cu acte la Carai. Tovarășul Ioan mi-a răspuns spunându-mi că această parte o va interveni și că problema se soluționează astfel. După câteva săptămâni, mi-a scris lui Găbles răspunsul dat de to. Ioan.

Întoarsa anului 1946 l-am mai întâlnit pe Găbles în București, a venit chiar la noi și mi-a vorbit spunându-mi

Semnătura,

Stoianescu Beatrice

Urmare: nu că a fost chemat telefonic la M. de Justiție în vederea prelucrării întinderii proiectului de notarial și că în această problemă vroia să-l anticipeze și pe tot. La ceea ce era în U.R.S.S. și prin care primește mai multe răspunsuri referitoare la problema notariatului în U.R.S.S. Nu l-am mai văzut pe Gălses multă vreme. În vara anului 1947 mi-a scris că se duce la mare pentru o săptămână și dacă veau să-l văd să mă duc la gară. Nu mi-am amintit prea precis când a venit dar știu că și soțul meu fiind liber atunci l-am găsit să mă întovărășesc și în această ocazie să îl prezint pe soțul meu prieten Gălses. La gară îl mai așteptă apoi de noi un prieten de al lui din Salaj, arortatari. Gălses m-a invitat pe mine și pe soțul meu să petrecem o Duminică la Constanta putând beneficia de ospitalitatea prietenilor lui. Am primit invitație și în proxima săptămână după amiaza am fost cu soțul meu la Constanta unde am stat până luni dimineața dormind la parintii prietenilor lui Gălses. După o săptămână la întoarcerea lui de la Constanta a trecut pe la și pe aici rugându-ne că dacă ni ai vreo parte câțiva vreme în București să-i ajut să facă câteva lucruri necesare pentru casă. Soțul meu din primele discuții avute cu Gălses a constatat că nu merge de loc pe obiectiv marxist și că propune în loc de dezvoltarea resurselor locale și a industriei interne, un umplut de muniții către țara de unde de dolari din America. Mi-a atras atenția asupra greșelilor făcute de Gălses cerându-mi în calitate de prieten a lui să-i recomand cărți de doctrină pe care să le citească. După două săptămâni cu câteva zile înainte de reforma monetară Gălses și toți în București spunându-mi că a mormonit o casă a unei mame pe care-l avea în America, fiata mamei lui și că prietenii

Semnătura,
Stefanescu Iuliana

Urmare: din partea asociatului de acolo o parte din venit. Banii spunea că-i are o parte în dolari cu care mea și-o plătescă mobile iar o parte breu și-o schimb. Avea post împreună în diferite magazine și particulari de unde și-a cumpărat mai multe obiecte. Dintre magazine pe strada Bel vedeu că i s-a cerut plăte în dolari. Nu am văzut cum a plătit și cât a plătit de oarec societate și-a făcut-o de o parte cu negustorul la dom și dimineala gura că mea și mai schimb unele banii și l-am înțeles că într-o clădire din spațiile banii Crisveloni unde l-am așteptat într-un hotel la etajul II. În urma declarațiilor mele date în fața anchetei făcute de către organele justiției în Decembrie 1949 dolarii au fost ridicați de la augent și de schimb, arătându-mi-se și mie. Deși în domă locuri unde am fost împreună a plătit în dolari mie nu mi s-a arătat nici o gresit. A continuat a face cumpărături pentru câțiva cunoscuți de a le lui ca pe urmă l-am întâlnit într-o mașină de plată până la Legatia Americană unde trebuia să depună unele acte de notariat pentru elenții lui care aveau copii sau părinți în America. Eu l-am așteptat în hotel - un stăruie cu mine a vorbit Gălska acolo, mi-a rugat însă să trec pe lângă câteva zile pe acolo și mă interesez la registratura dacă l-au aprobat actele.

Tot atunci i-a cerut permisiunea soției lui mele să ieră o măști-măști din concediu la Cerei unde se instalase și soția lui, ca să-i vadă felul a carui fotografie mi-o adărușe personal - cumpărându-mi chiar al biletul de tren am primit în viață. La Cerei Gălska mi-a spus că este bun prieten cu comandantul grănicerilor cu a carui motoare detașat pot trece granița și în patul pe care l-a o căminușă cu un bun ungureș țigăreșuri. Mi-a mai spus că soțului

Semnătura,
Sofianușu Malibala

Urmare: fiind apropiate de graniță, sâtemi trec cu
cărțile și cu vitele foarte des dintr-o țară în altă. M-a
vorbit de proiectele lui de viitor — cum că dorește să-și com-
pleteze studiile de notariat în Franța și pentru această
Puru Dragoș pretindea sănu care lucra la Gien dentră Com-
isul de Miniștri a luat legătură cu redia lui gazdă
dela Gârla rugând-o să-l adăpostească și pe Gârles când
se va duce la studii în Franța. M-a celt chiar o
scrioare prietă dela aceea doamnă care-i răspunde
foarte politicos că va fi primită ca și copilul ei. În vederea
completărilor studiilor lui la Gârla avea nevoie de
bani și poartă ca amăniti clienți de ai lui din țară
care au rde în străinătate să nu-i achite taxele de
notariat lui personal — ci rdele aflate în străinătate
să-i dăună rdele datorată la o bancă din Franța. Nu
stie dacă proiectul lui a luat ființă. Trebuie să menționez
că în ianuarie 1947 am primit de două ori poștă
dela Gârles — un poștă cu cărți pe care l-am ridicat
dela Puru Dragoș iar altul cu mit pe care l-am ridicat
dela un domn Stăpănescu împreună cu o scrioare pentru
Puru Dragoș pe care r-am lămurat-o personal la Președinte
Comisul de Miniștri. Sotirez ambelor poștăuri veni-a fost
remisată de Gârles prin către poștale. Prin la
urita mea pe care r-am lămurat-o lui Gârles la Carei în vara
anului 1947. Astăzi au delă potul meu pentru a nu
putea întoarce dar pentru că în birou am fost obligată
să lucrez puțin pentru amănarea biletului de tren
dela Gârles. La plecare mi-a dat mai multe comisișoare
pentru București: o scrioare pentru Puru Dragoș, un act
din partea unui cetățean din Carei în care poartă Minis-
terului Sănătății un loc într-un sanatoriu de tuberculoză

Semnătura,
Stăpănescu Nicolae de

Urmare: pentru coșulul său de lucru și vîste acte de notariat pentru legatia Francez. Tăseles mi-a spus că este vorba de un schimbul de valori - eluții lui care fuseseră prizonieri în Franța în schimbul bombarilor pe care trebuiau să primească prin legatia respectivă suma fixată. La cător zile după ce am venit la București, mi-am gândit să mă adreț de comenzi date de Tăseles. Am desfrut pînă cu cererea pentru Ministerul Sănătății și am dat cererea la registratură iar pînă pentru legatia Francez l-am desfrut de asemenea să vadă ce conține. În altă pînă am găsit o scrisoare adresată consulului Francez prin care văg Tăseles propunea o redare economică a țării printr-un împrumut acordat de către Franța. Mărturisesc pînă că n-am cîșt această scrisoare pînă la sfârșit - din primele rînduri mi-am dat seama că este una din nefericiile lui Tăseles și că n-are ce căuta în mîna mea. După ars-o. Intervinind o certă întrebare din cauza banilor pe care mi-i împrumutase pentru întocmirea mea dela Carie la București Tăseles mi-a întrebat aici odată cum mi-am îndesli-
 uet ^{conștient} Desi întrebare au putut multe împrumuturi financiare mi-o dată mi-a trimis o altă persoană să-mi ceară banii - de data această Tăseles mi-a pînă dela Carie și-i trimet imediat - la răspunsul meu că mi-i poted imediat și și mai astăzi mi-a trimis vorba printr-un prieten de al lui Gîlar ca să-i trimet imediat - după cător zile a venit și solia lui la București și ea de asemenea îmboțită de Gîlar a venit la mine deapă să-mi ceară banii. Această, stat conștientul scrierii are de timp mi-am în de putat de Tăseles mi-am dat seama că această mi-am mai poted pe considerată că o nefericie din privada auior pînă la codarea ardealului când scria nefericiilor guvernului de atunci sau trimis trilor

Semnătura,
 Ștefan Mădăraș

Urmare: părerii personale asupra anumitor măsuri luate.
 Prin căsătorie și în care i le-am scris în anul 1948 l-am
 sfătuit să călătorească și să înțeleagă ideologia de partid. În urmă-
 rează anului 1949 l-am mai întâlnit la Institutul Central de
 Statistică ca fiind o fată Vesnică o fostă colegă cu care a
 lucrat la Ministerul Naționalităților. Mi-a spus că vrea să plece
 înarmat de la țară și pentru asta pleacă la țară. Bineîn-
 țeles după câte am înțeles atunci la refuzat. Tot în acel an
 după câțiva zile mi-a scris că a plecat din țară și
 că poate de data asta ne va vedea la C.C. și să arătăm un
 omor din anul 1936. Nu mi-am spus în fața Partidului pentru că
 în ultimul timp Gălsăș apăsase pe partea oportunistului și
 nu puteam arăta Partidului pentru că nu cunoșteam
 nimic din activitatea lui Gălsăș. În timpul cât a stat
 în țară, iar activitatea lui după plecarea în România
 o cunoșteam după scrisorile lui așa cum am relatat mai
 sus. Văzând că nu s-au hotărât de a da referințe
 favorabile de pe el mi-a scris două scrisori pe care
 mi le-a trimis. Scrisorile le-am păstrat ca să le înțeleg atunci
 când mă voi mai întâlni cu el ce a vrut să spună. Conținutul
 scrisorilor se compune - scrisorile fiind la dosarul meu. După
 verificarea mea de către P.M.R. în toamna anului 1949
 înainte de a se încheia procesul meu, într-o după amiaza din
 când nu știu I.C.S. m-am întâlnit cu Gălsăș la clubul
 stăpîni Aristide Briand cu Academiile. Am vrut să trec
 pe lângă el fără să-i mai dau bună ziua, dar m-am
 oprit l-am înțeles că a vrut să spună prin scrisorile cu
 unele puncte pe care neînțeleg că pot da naștere la
 orice înțelegere rășunându-mi că chestiunea nu mai
 trebuie discutată că el a fost la Teohari Georgescu și că
 pentru o cunoștință de la care luase la 4. a. I. și a

Semnătura,

Ștefanescu Ionel

Urmare: Intrebare: Anală după cât timp te ai dus la legatia americană după cele cerute de Tăslă?

Răspuns: Nu mi-a interesat prea puțin dar după o săptămână m-am dus și m-am interesat dacă s-au fost aprobat actele adresându-mă domnisoarei dela registratură.

Intrebare: Anală cu cine ai mai stat de vorbă la legatie și ce ai discutat.

Răspuns: Erau mai multe persoane în hol - dar eu n-am discutat decât cu funcționara dela registratură. Ce mi-a spus că pot ridica actele fiind aprobate.

Intrebare: Te ai prezentat domnului legatului pentru a putea primi deposite actele pentru Tăslă?

Răspuns: N-am prezentat nimui legatului - am spus doar domnisoarei dela registratură că am venit și mă informez de aprobarea unor acte de notariet de care notaarul Tăslă cerea din Carșii Mari cu câțora zile mai înainte. La aceasta am primit răspuns că sunt aprobate și că le pot ridica chiar eu.

Intrebare: Ce ai făcut cu actele și ce ai comunicat lui Tăslă?

Răspuns: Actele tot de notariet ridicate dela legatie i le-am trimis lui Tăslă prin poștă spunându-i că n-au fost gata până atunci, dar eu m-am dus la legatie să mă interesez imediat după deținerarea lor.

Intrebare: Anchea îți cere să arăți ~~și arăți~~ activitatea de spionaj a lui Tăslă.

Răspuns: Nu cunosc activitatea de spionaj a lui Tăslă, dar știu din relatările lui făcute după venirea lui în România că la cedarea Ardelenului s-a prezentat la biroul 2 de informații oferindu-i servicii. Tot din relatările lui știu că la scris ministrului Franței și

Semnătura,

Eliașcu Vasile

Urmare: unui regizor reprezentant al unei case Americane de film ce numele Gasternak instandisibilitabile noastre economice si comerciale pentru a incalca o agentie a actorilor in Romania al carui reprezentant si lile Talses. In scrisoare ia dat date asupra starii noastre financiare si a starii posibilitati de dezvoltare a cinematografului pe atunci. Ministrului Francei i-a propus o expozitie into France si Romania pentru schimbul economic aratand in parte situatia noastra economica.

Intrebare: Ce a transmis ^{Talses} prin dumeata Legatiei Franceze?

Raspuns: Un plan care trebuia dupa cele scrise de Talses sa contina acte pentru vister clientii ai lui dale Carai referitoare la un schimbul de valoare dar, care in realitate contina o scrisoare catre Consulul francez.

Intrebare: Anata cand ai predat planul si cum l-a primit?

Raspuns: Planul l-am deschis la mine acasa si afland ca un contop acte de notariat ci este o scrisoare adresata Consulului Francei am scris-o. Nu am putut la legatie Francei.

Intrebare: Ce a continut scrisoarea adresata Consulului Francei?

Raspuns: Scrisoarea propunea un impament acordat de France Romaniai pentru redresarea ei economica. Nu am cele toate scrisoarea - dar mi amintesc ca avea o parte din situatia noastra economica.

Intrebare: De ce ai ars scrisoarea trimisa de Talses pe care dumeata ti ai luat angajamentul s-o predai Legatiei Francei?

Raspuns: Mi-am luat angajamentul sa predau Legatiei Francei acte de notariat si un o scrisoare adresata Consulului Francei.

Semnatura,

Ilsefescu Iuliu de

Urmare: Continutul scrisorii era o acțiune de dăruire
față de interesele țării și a luptei marxiste pentru dezvoltarea
socialistă a țării noastre.

Întrebare: Dimpneală în acea vreme ai fost membru de
Partid, de ce nu ai predat scrisoarea autorităților de
stat? (se arată că)

Răspuns:

Generalul gesticiona să scape de această scrisoare fiindu-mi
frică că nu voi putea justifica că nu am nici o vină în fața
autorităților.

Întrebare: Câte scrisori ai trimis lui Dragoș din
partea lui Tăbălaș?

Răspuns: Îmi amintesc de trei scrisori dar nu amose.
continutul nici uneia din ele.

Întrebare: Când ai predat în mână și ce te-a spus Dragoș
la primirea scrisorilor iar dimineața ce ai comunicat lui Tăbălaș?

Răspuns: O scrisoare mi-a fost trimisă printr-un pachet cu
un înveliș alb din anul 1946-47 iar pe lângă două date de
Tăbălaș personal, una când am fost la Caric Han în vara
anului 1947 iar alta la Tăbălaș când a trecut prin București.
una am dus-o acasă la Ruse Dragoș predând-o poliției lui
iar pe lângă două le-am dat lui Ruse Dragoș la Presiden-
ția spunându-i că sunt trimise de Tăbălaș. I-am scrisori
i-am comunicat lui Tăbălaș despre primele două că au fost
predate iar despre ultima nu i-am comunicat nimic.

Întrebare: având ce ajutor material ai primit
de la Tăbălaș?

Răspuns: Chiar din anul 1936 de când m-am dus la
lui Tăbălaș împreună cu Suteu Eugen își împărțeau
porții de mâncare aduși de la cantină cu mine. După
plecarea lui Suteu la Craiova Tăbălaș adeseori trecea pe la

Semnătura,

Ilie Ionescu Neatida

Urmare: mine la rânduri mi câte 20 sau 40 de lei. Din
primăvara anului 1940- trei luni de zile am lucrat
împreună în același birou la notarul public A. cu
unde primeam un salariu ce varia între 1000 și 2000 lei după
necesitățile biroului, în tot acest timp Fălcuș mi-a plătit
din banii lui masa de prânz. În iulie anul 1940 când
am plecat din Cluj mi-a dăruit 4000 de lei cu care să
vin la București și să pot trăii până îmi voi găsi un anga-
jament. După 23 August și chiar înainte, după anga-
jarea lui ca funcționar la C.N.R. ajutorul pe care mi l-a
dat a constat pentru mine prin înțelegerea la masă. În Decembrie
1944 când m-am mutat în actuala locuință mi-a dat 10.000
împrumut iar în 1947 mi-a făcut cadou o pereche de cizme
misi plătit dinul până la Carci Mari și mi-a împrumutat
banii pentru întoarcere. Menționez că din Arde alul
cadat mi-a trimis un coșet cu lenjerii, iar de la
Carci Mari în ianuarie lui 1946 și 47 mi-a trimis coșete
cu alimente. De asemenea în vara anului 1947 când am
plecat de la Carci totuși lui mi-a dăruit 3 Kg. de unt și
5 Kg. de măsline.

Aceasta lui este declarație pe
care o susțin și penitez

Ștefanescu Nicolae

Semnătura,

177
176
179

Proces-Verbal de interogator

Arestat el Petrea Nicolae, născut la 1 Iunie 1914, în
Com. Sagna, Raiul Lomon, Reg. Botoș, fiul lui Ște. și Ștefa,
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
de profesie funcționar, domiciliat în Buc. Colea Cătărăsi nr. 51-

7 Iunie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora _____ și _____ min.

" s'a terminat la " _____ și _____ "

Intrebare: Aveti 3^{le} care era activitatea Partidului
la Statistică și cine răspundea de acest sector?

Răspuns: La Statistică activitatea se ducea
tot pe linie de partid cât și pe linie de tineret.

Iar tinerii se desfașura activitate și pe linia
"Unirii Petriștii". Aceasta începând de la
sfârșitul anului 1942 sau începutul anului 1943.

Activitatea consta în munca de agitatie împo-
triva războiului antisovietic și otrăgarea de noi
elemente în această luptă.

Pentru munca de partid și a "Unirii Petriștii",
răspundea de tineri Mihail iar pentru munca de
tineret răspundea Biji Lincea.

Intrebare: Cine erau comunistii dela Statistică?

Răspuns: Eu personal știu numai de tineri iar
dela el am auzit despre Biji Lincea, Bucur Schiopu
și Doncea. Tot dela tineri și dela tineri tineri
am auzit că la Statistică erau mai mulți comunisti

Semnătura,

N. Petrea

Urmare: însă nu stiam numele lui. -

Intrebare: Cu ce se ocupa concret fiecare comunist dela Statistica?

Răspuns: În oferă de răspunsuri ce le onam devenit Lihaile și Biji Lincea, nu otre despre ceilalți cu ce se ocupau în mod concret. -

Intrebare: În ce împrejurări l-ai cunoscut pe devenit Lihaile?

Răspuns: În cursul anului 1942 după ce publicoem legăturile Comitetului Județean HJr, mi s-a fost legătură de muncă și cu devenit Ioan, - Nu îmi mai amintesc dacă această legătură mi-a fost o Corp Ctin sau Hinte Ioan. În orice caz unul din ocazia doi. -

Intrebare: Anota precis împrejurarea când și-a devenit legătură superioară a lui devenit?

Răspuns: În ocazia când mi s-a fost legătură cu devenit, i-am devenit legătură superioară în fiind în acel timp secretarul Comitetului Județean HJr. -

Intrebare: Cu cât timp înainte de a pleca grupul dela Statistica în teritoriul Uniunii Sovietice ocupat de trupele hitleriste, t-ai raportat despre această devenit și ce t-a spus cu acel prilej?

Răspuns: devenit mi-a raportat despre plecarea acestui grup cu un'o elan sau trei săptămâni înainte. - El mi-a spus cu oca ocazie că s-a format un grup la Statistica din care face parte și el cu alți câțiva comunisti, grup care a primit ordin din partea conducerei Institutului de Statistica

Semnătura,

Lihaile

Urmare: de a pleca în tritriul ocupat de Uniunea Sovietică, pentru a face propagandă politică în zona regiunii comerciale în mijlocul populației sovietice și se afla sub ocupatie și tot adică de a face o statistică a românii ce locuiau în acele regiuni.

În legătură cu aceasta, de rentă mia întrebare că ce nume să fac el și ceilalți comunisti în urma acestei situații. - Eu l-am întrebare atunci dacă nu poate face ceva pentru ca el și ceilalți comunisti să nu plece în Uniunea Sovietică, adică dacă nu este posibil de a se exclude de la această misiune.

El mi-a răspuns că nu este posibil acest lucru deoarece sunt muniți deocamdată pentru a pleca.

Eu neținând ce altă îndrumare să-i dau, i-am spus că va trebui să discut această chestiune mai târziu și a rămas să se întâlnească din nou pentru a-i comunica rezultatul.

Înainte de a mă duce la Fris Ștefan să discut această chestiune, m-am întâlnit cu Ștefan Ion core era legătura superioară a grupului de tineret de la Statistică. - În acea ocazie mi-a spus că la fel ca și mine primire această comunicare pe linie de tineret de la Statistică, că nici dănsul nu știe ce să le răspundă, așa că va comunica legăturii superioare ce o avea pentru a primi o direcție în acest sens pe care apoi să o transmită grupului de tineret de la Statistică.

Intrebare: Ce soluție i-ai oferit Ștef. lui de rentă în legătură cu plecarea celui grup în Uniunea Sovietică?

Semnătura,

Năstase

Urmare: difuza populației sovietice ce se afla sub ocupație, manifeste care constituiau propaganda regimului antonescian. - Deasupra în pachetele cu dovuri trimise de guvernul antonescian, se așezau și în special la familiile care aveau membri în Armata Română și că a discurtat mara cu unele poze împotriva regimului antonescian. -

Alteora, de multe ori mai mi-a spus despre activitatea sa din Uniunea Sovietică iar despre ceilalți comunisti care au fost cu el mi-a spus nimic decât despre București, feluipă că au fi luat un porc de ocol. -

Intrebare: Ce confirmare ai avut despre cele spuse de decrete?

Răspuns: Nu am avut deloc nimeni o confirmare a celor spuse de decrete și nici o înfirmare. -

Cu în vedere de decrete, nu am mai discutat cu nimeni despre activitatea la din Uniunea Sovietică. -

Intrebare: Solutia pe care Frig și Ste. i-ați dat-o lui decrete înainte de a pleca, era oare singura solutie ce trebuia aleasă și aceasta servea oare cu ceva interesele Partidului Comunist Român?

Răspuns: Solutia pe care i-am transmis-o lui decrete era trăsătură din partea lui Frig și a mea, dușmănoasă, antipartinică și antisovietică. - Era o solutie care intra măsura mai mare sau mai mică, sprijinul politică contrapondere a regimului antonescian. -

O solutie care să fie conformă cu interesele Partidului, era de a se transmite lui decrete și ceilalți comunisti directiva de a trece de partea Uniunii Sovietice sau a partizaniilor dacă solutia de ilegalizare era imposibilă. -

Urmare: Intrebare: Ce muncă a avut deosebite după ce s'a intrat din Uniunea Sovietică?

Răspuns: S'a reînscris activitatea pe linia „Uniunii Patriotice”. -

Intrebare: Cu ce se ocupa atunci și ce activitate a avut aici deosebite?

Răspuns: Deosebite s'a ocupat de organizarea și dezvoltarea muncii pe linia „Uniunii Patriotice” fiind unul dintre principalii activități pe care te lăsa să faci legături cu Vladimir Rădulescu, cu o serie de profesori universitari și alți legături din rândul intelectualilor antifasciști. -

Intrebare: Ce căderi s'au produs la Statistică?

Răspuns: S'au dela deosebite în 1943 a fost arestat de la Statistică Biți Lăncă. - După câtă amintire, Biți Lăncă a fost arestat împreună cu ceilalți de la „Uniunea Patriotice”, anume Vladimir Rădulescu, Măgheruș, Dr. Petru Ștefan și alții. - Au intrat arestare cum s'a produs arestare. -

Intrebare: Cum a reușit deosebite să scape de arestare?

Răspuns: Deosebite mi-a spus că ducându-se la Statistică, a reușit doi indivizi la care pe care i-a simțit că sunt agenți de siguranță. - A intrat în contact trecând pe lângă agenți și nu a intrat în linia ei pe care era prin care a fugit, intrând în ilegalitate. - Aceasta mi-a spus. - Deosebite după căderea zile de la acel eveniment, când eu m'am întâlnit cu el. -

Intrebare: Unde stătea atunci ilegal deosebite?

Răspuns: Nu știu deosebite el mi-a spus. -

Semnătura,

N. Lăncă

Urmare: Intrebare: Ce lucruri a întocmit decrete după ce s'a intrat din Uniunea Sovietică pentru a fi publicate?

Răspuns: Nu știu. - Eu nu am avut dreptul să lucrez la lui decrete. -

Intrebare: Ce legături avea decrete cu Friz?

Răspuns: Nu știu ca decrete să fi avut legături cu Friz. -

Intrebare: Ce discuții ai avut cu Friz despre decrete?

Răspuns: Friz îmi apunea după decrete că înainte fusese notoriu-terorist și că de acolo fusese atras în U.T.C. și apoi în Partid. - Friz mai apunea că decrete avea o serie de cunoștințe pentru notoriu-terorista și că este foarte posibil ca el să fi avut decrete să poată strage elemente din rândul acestora pe linie anti-intelectuală. -

Friz îl apunea pe decrete ca un element bun și activ. -

Cu Friz mai discutam după activitatea noastră a „Unirii Petriștelor” intrând în aceste discuții și numele lui decrete ca activ pe această linie, însă nu îmi amintesc dacă am mai discutat altceva în mod special despre decrete. -

Intrebare: Ce legături avea decrete cu Kofler?

Răspuns: În cursul anului 1943 am primit o dispoziție din partea lui Friz de a preda legătura cu decrete lui Kofler care primea sarcina din partea Comitetului Central asupra cursii Frontului Național anti-intelectual. -

În urma acestei dispoziții eu am predat legătura cu

Urmare: Decretul lui Kofler. - Stiu ca Rumos Kofler a
fost legatura cu Decretul până la trudă pînă la
însoțirea din conducerea Partidului. La 4 Aprilie 1944.

Intrebare: Ce discutati ai concert cu Kofler colegii
de vinta?

Răspuns: Nu am avut cu Kofler nici o discuție
în mod special despre Levente. —

Intrebare: Ce legaturi avea Ieremia cu Ierusalimul?

Răspuns: Nu știu ca devente să fi omul cu o
sigaretă cu fărâșă de hârtie. —

Intrebare: Ce mai ai de declarat referitor la demerite?

Răspuns: Altesra în oferi de cele ce am
cautot me mai om minic de declarst pruita
la Lcunte. -

Supra ce am estit euvoit eu cuvoit preputul
prover verbal de interogatorie si am constatat
ca este intremai cu cele declarate de mine, si
sustine si demnez propriu vorbit de mine.

Retinnet,
in luteo

180
181
182

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul TAFIARU ION, născut la 8 Oct. 1910
în com. Rogion-Brzila, fiul lui VASILE și ANCA, de prof.
funcționar public (fost șef de poliție) cu ultimul dom.
în Buc. str. Djuvara Nr. 12.

7 Ianuarie 1953, București
Interog. a început la ora 10, 30
" s'a terminat " 12, 20

Întrebare:

Cum era organizată munca Siguranței împotriva
comuniștilor dela Statistică?

Răspuns:

Pe lînk Statisticiei nu am avut niciun informa-
tor, întrucît nu mi se prezentase prilejul pentru a face
tatonări în vederea recrutării de informatori.

Această situație se datorește și faptului că
nu am avut niciodată vreo semnalară precisă de elemente
activiste în mișcarea clandestină comunistă. Din infor-
mațiuni generale și atmosfera care exista la Statistică,
unde fuseseră plasați o serie de tineri intelectuali ar-
deleni refugiați din "Ardealul de Nord" ca și curei mo-
bilizați, pentru muncă de folos obștesc, se cunoștea că
există acolo un mediu de stînga sub influența P. M. T.,
întrucît, însăși Dir. Gral Dr. MANUIA S. și Dir. COLOPENTIA,
erau bine cunoscuți ca fiind sub influența politică a
P.M.T. Pentru prima oară cînd am aflat că există mișcare
clandestină comunistă organizată la Statistică, a fost
în Decembrie 1943, cu prilejul cercetării grupului U. P.
BIJI MIRARA și ceilalți. Materialul în legătură cu grupul
U. P. a fost găsit la un garaj din Capitală, într'un plic
părsit într'o mașină taxi, care venise la spălat în ga-
rajul respectiv și predat unui opt., care se afla acolo
în momentul cînd a fost găsit și care vădînd conținutul
plicului l-a predat Curții Marțiale a Capitalei.

Curtea Marțială l-a înaintat Siguranței pentru
studii și cercetări în vederea autorilor și calpoitori-
lor. ./.

se/ION TAFIARU

După cca. două săptămâni de examinare a materialului și în special a unor autobiografii din manuscris, s'a ajuns la identificarea a doi-trei membrii din biroul celulei din Universitate, dintre care rețin pe MARIUS, MANEA, STOIANOVICI TEODOR și VICTOR EVZIGOV.

Cei identificați fiind arestați și cercetați a mai fost identificat după declarația lui STOIANOVICI TEODOR și secretarul biroului celulei de universitate în persoana lui BIJI MIKCEA, care avea în acel material un raport manuscris, referitor la activitatea celulei de universitate semnat conspirativ "Aurel".

Fiind arestat și cercetat BIJI MIKCEA, acesta a dat întregul grup U.P. și casa unde se țineau ședințele C.C. al U.P., în prezența instructorului C.C. al P.C.R., cu numele conspirativ "Sergiu", participând uneori și MARIUS, secretarul C.C. al P.C.R. și unde efectuându-se de îndată percheziție domiciliară s'a găsit și confiscat arhiva C.C. al P.C.R.

Intrucât cercetarea aceasta pornise dela materialul înaintat Siguranței de Curtea Marțială, aceasta, a delegat să asiste la cercetările efectuate de organele Siguranței, un reprezentant al Parchetului Militar în persoana dlui lt. instructor militar PAULIAN și apoi dl. opt. magistrat JAN NICOLAU.

Intrebare:

Pe cine dela Statistica ai mai cunoscut dta, ca activanți comunisti?

Răspuns:

Din cercetările arătate mai sus au mai reștit ca activanți în cadrul Statisticii, BUGUR SCHIDPU și OAN-GEA ION.

Intrebare:

Ce alți polițiști se ocupau de comunistii dela Statistica?

Răspuns:

Din cadrul serviciului unde am funcționat eu, nu am avut niciun ofițer de poliție sau agent cu sferă de activitate la serviciul de Statistica, cu excepția lui TANASESCU GH., care din Decembrie 1943 în urma dispoziției lui LEVENTE MIHAI, primise ordin de a se informa permanent la Statistica pentru aflarea de date relative la cel dispărut.

./.

ss/ION TAFLARU

Intrebare:

Ce şti dta şi organele de Siguranţă, despre formarea grupelor dela Statistica, care au plecat în Transnistria?

Răspuns:

Nu am nici-o cunoştinţă despre aceste echipe şi nici n'a existat vreo legătură de colaborare şi serviciu pe care l-am ocupat eu.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogator cuvânt cu cuvânt şi am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susţin şi-l semnez propriu.

Anchetator:

Lt. de Securitate

T. Drăghici

Anchetat:

ss/ION TAFLARU

184
185

Proces-Verbal de interogator

Arestatul Taplanu Ion, născut la 8 oct. 1910, în
Com. Roșion Braidă, fiul lui Vasile și Ana, de prof. hunc.
public (fost ref. de politic) cu ult. loc. în Buc. str. al. Juca nr. 12.
(Date de stare civilă ultimul domiciliu)

I. Tămărie 195 3.

Orașul București.

Interogatoriul a început la ora 10 și 30 min.

„ s'a terminat la „ 12 și 30 „

Intrebare: Cum era organizată muncă Siguranței
într-o Comunitate de Statistici?

Răspuns: Pe linia Statisticii nu am avut
nicu-m informator, întrucât nu m-am prezentat
judecilor pentru a face totuși în vederea
recrutării de informatori.

Recarta situației se datorase și faptului că
nu am avut încă odată viața sexuală pură
de elemente activiste în mișcarea clandestină
comunistă, alii informatori generali și
atmosfera care exista la statistică, unde
fuseseră plasate o serie de tineri intelectuali
ordelui refugiați din "Ardealul de Nord" ca
și erau mobilizați pentru muncă de folos
obstese, se cunoștea că exista acolo un
măcinător de stănga sub influența P.M.T.,
întrucât, însăși alii Gol. Al. Mănuila și
alii Golopentia, erau bine cunoscuți ca

Semnătura,

Ion Taplan

Urmare: fiind sub influenta solitiei a P.M.T.
Pe la prima oara când am aflat că
există masele clandestine comuniste organizate
la Statistica, a fost în decembrie 1943,
cu prilejul cercetării grupului "U.P. Biji
Mireea și ceilalți". Materialul în legătură
cu grupul U.P. a fost găsit la un garaj
din Capitală, într-un plic găsit într-o
mașină Taxi, care venise la spălat în garajul
respectiv și predat unui Opt. care s-a aflat
acolo în momentul când a fost găsit și
care văzând conținutul lui l-a predat. Pentru
Matiolo a Capitală.

Cuștea Matiolo l-a înaintat următor,
pentru studii și cercetări în vederea activelor
și colaboratorilor.

Așuza oca două săptămâni de examinare a
materialului și în special a unor autobiografii
din marea noastră, sa ajuns la identificarea
a doi-trei membri din biroul celui din
universitate, dintre care rețin se Maurescu
Maurescu, Stoianovici Teodor și Victor Buzăroiu.

Cei identificați fiind arestați și cercetați,
a mai fost identificat după declarația
lui Stoianovici Teodor și secretarul biroului
celui din universitate în persoana lui Biji Mireea,
care avea în acel material un raport marea;
referitor la activitatea celui din universitate
denumit cunoscut "Pavel 4".

Fiind arestat și cercetat Biji Mireea, acesta
a dat întregul grup U.P. și care unde se

Semnătura,

Ion Tăbă

Urmare: tineau sedintele C. C. al. U.P., in ^{prezenta} instructoarelor C. C. al. P.C.R., cu unele cauzate "Sergiu", forticinand unora n. Mavris, Secretarul C. C. al. P.C.R. si unele efectuand un de indota jechiditate domiciliara sa gandi si confiscat arhive C. C. al. P.C.R.

Intr-o cercetare ocazuala pentru olela materialul inaintat Sigurantei. de C. C. al. Mavris, aceasta, a delegat si aribile la cercetare efectuate de organele Sigurantei, un reprezentant al. Proiectului Mavris, in persoana ablu. si instructor uneltor Paulian si apoi al. Cpt. Magistral Jan. Nicolau.

Intrebare: Pe cine olela Statistica ai mai amuzant sta, ca activanti Comunisti?

Raspuns: alii conatitide otote mai sur. au mai recsit ca activanti in cadrul Statisticii, Bucur Schiopu si Oancea Ion.

Intrebare: Ce alti jolitisti se ocupau ole Comunisti olela Statistica?

Raspuns: alii cadrul serviciului unele am functionat cu, nu am avut meum. ofiter ole jolitie sau agent cu sfero ole activitate ole serviciul ole Statistica, cu exceptie lui Danasescu Gh., care olela aleciantur 1943 in kenna disjotice lui Levente Mavris, pentru otolui ole a se informa germaneant la Statistica pentru aplea ole otote otolui ole cel disjotice.

Semnatura,

Ion Mavris

Urmare: Intrebare. Ce sti. Alta n. organelor de Si-
guranță, despre formarea grupelor dela statistica,
care au plecat in Transnistria?

Răspuns: Nu am nicio cunoștință
 despre aceste echipe și nici una existat nicio
 legătură de colaborare și servicii pe care l-am
 ocupat eu...

Sufi am citit prezentul
 proces verbal de interogator având cu eu
 și am constatat că corespunde în totul
 cu cele declarate de mine, îl sustin și-l
 semnez propriu.

Anchetator
 Lt de Securitate

Trăian

Anchetat.
Trăian

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arrestatul PETREA NICOLAE, născut la 11 Iunie
1914, în com. Sagna, Raionul Roman, Reg. Bacău, fiul lui GH.
și SAPTA, de profesie funcționar, domiciliat în Buc.
Calea Calărași Nr. 51.

7 Ianuarie 1963, București.

Interog. a început la ora

" s'a terminat "

Întrebare:

Arată d-ta care era activitatea Partidului la
Statistica și cine răspundea de acest sector?

Răspuns:

La Statistică activitatea se ducea atât pe
linia de partid cât și pe linia de tineret.

Mai târziu se desfășura activitate și pe linia
"Uniunii Patriotice". Aceasta începând dela sfârșitul anului
1942 sau începutul anului 1943.

Activitatea consta în munca de agitație împo-
triva războiului antisovietic și atragerea de noi elemente
în această luptă.

Pentru munca de partid și a "Uniunii Patrio-
tice", răspundea LEVENTE MINAIL, iar pentru munca de tineret
răspundea BILJI MIRCEA.

Întrebare:

Cine erau comuniștii dela Statistică?

Răspuns:

Eu personal știam numai de LEVENTE iar dela
el am auzit despre BILJI MIRCEA, BUGUR SCHIOPU și OANCEA.
Tot dela LEVENTE și dela VIOTR IOAN am auzit că la Statis-
tica erau mai mulți comuniști însă nu știam numele lor.

Întrebare:

Cu ce se ocupa concret fiecare comunist dela
Statistică?

Răspuns:

În afară de răspunderile ce le aveau LEVENTE
și BILJI MIRCEA

MIHAIL și BIJI MIEREA, nu știu despre ceilalți cu ce se ocupau în mod concret. 196

Intrebare: 199/187

În ce împrejurări l-ai cunoscut pe LEVENTE

MIHAIL?

Răspuns:

În cursul anului 1942 după ce preluasem legăturile Comitetului Județean Ilfov, mi s'a făcut legătură de muncă și cu LEVENTE IOAN. Nu îmi mai amintesc dacă această legătură mi-a făcut-o GARP ȘTIN sau VINTE IOAN. În orice caz unul din aceștia doi.

Intrebare:

Arată precis împrejurarea când dta ai devenit legătură superioară a lui LEVENTE?

Răspuns:

Cu ocazia când mi s'a făcut legătura cu LEVENTE, i-am devenit legătură superioară eu fiind în acel timp secretarul Comitetului Județean Ilfov.

Intrebare:

Cu cât timp înainte de a pleca grupul dela Statistică în teritoriul Uniunii Sovietice ocupat de trupele Hitleriste, ți-a raportat despre aceasta LEVENTE și ce ți-a spus cu acel prilej?

Răspuns:

LEVENTE mi-a raportat despre plecarea acestui grup cu vreo două sau trei săptămâni înainte. El mi-a spus cu acea ocazie că s'a format un grup la Statistică din care face parte și el cu alți câțiva comunisti, grup care a primit ordin din partea conducerii Institutului de Statistică de a pleca în teritoriul ocupat al Uniunii Sovietice, pentru a face propagandă politică în favoarea regimului antonescian în mijlocul populației sovietice ce se afla sub ocupație și totodată de a face o statistică a românilor ce locuiau în acele regiuni.

În legătură cu aceasta, LEVENTE m'a întrebat că ce anume să facă el și ceilalți comunisti în urma acestei situații. Eu l-am întrebat atunci dacă nu poate face ceva pentru ca el și ceilalți comunisti să nu plece în Uniunea Sovietică, adică dacă nu este posibil de a se eschiva dela această misiune.

El mi-a răspuns că nu este posibil acest lucru deoarece sunt numiți deocum pentru a pleca.

./.

es/N. PETREA

Au neglind ce altă înarimare m-i dau, i-am spus că va trebui să discut această chestiune mai sus și a rămas să ne întâlnim din nou pentru a-i comunica rezultatul.

Înainte de a mă duce la FORIS ȘTEFAN să discut această chestiune, m'am întâlnit cu VINTE IOAN care era legătura superioară a grupului de tineret dela Statistică. Cu ocazia ocazie m-a spus că la fel ca și mine primise această comunicare pe linie de tineret dela Statistică și că nici dânsul nu știe ce să le răspundă, așa că va comunica legăturii superioare ce o avea pentru a primi o direcție în acest sens pe care apoi să o transmită grupului de tineret dela Statistică.

Întrebare:

Ce soluție i-ai oferit D-tale lui LEVENTE în legătură cu plecarea acelui grup în Uniunea Sovietică?

Răspuns:

Au m'am dus la FORIS unde era de față după cât îmi amintesc și SĂRBU VICTORIA, cu care ocazie i-am spus despre comunicarea ce m-a făcut-o LEVENTE.

La aceasta FORIS m-a răspuns că posibilitățile de a ilegaliza pe acei comunisti în frunte cu LEVENTE nu le avem și deci să-i comunic lui LEVENTE că dacă ei nu au posibilități proprii de a se ilegaliza, atunci să plece în misiunea ce li s'a ordonat, dar acolo pe cât posibil să o saboteze.

La întâlnirea ce am avut-o cu LEVENTE i-am comunicat această direcție, cu care ocazie spunând că nu au posibilități proprii de ilegalizare, a rămas cea de a doua soluție adică de a sabota pe teren misiunea ce o primiseră.

Întrebare:

D-ta, minti. Așa cum nu ai curajul să spui adevărul în celelalte probleme în care ești cercetat, tot așa și aici nu ai curajul să arăți în mod real ceea ce i-ai spus lui LEVENTE înaintea plecării lui în Teritoriul Uniunii Sovietice ocupat de hitleristi. Organele de anchetă încă odată te avertizează asupra răspunderii ce ți-o asumi, năvărând adevărul?

Răspuns:

Susțin răspunsul meu anterior și susțin totdeauna că acesta este adevărul.

1.9.1989/189

Intrebare:

Care a fost activitatea lui LEVENTE pe teritoriul ocupat de hitleristi în Uniunea Sovietică?

Răspuns:

Intrebându-l pe LEVENTE la înapoierea sa ce a făcut în Uniunea Sovietică, mi-a răspuns că a căutat să împiedice îndeplinirea misiunii ce o primiseră. Astfel mi-a spus că el a aruncat în Bug manifeste pe care le primiseră pentru a le difuza, populației sovietice ce se afla sub ocupație, manifeste care constituiau propaganda regimului antonescian. De asemenea că pachetele cu daruri trimise de guvernul antonescian, le-a împărțit în special la familiile care aveau membrii în Armata Roșie și că a discutat seara cu unele gaze împotriva regimului antonescian.

Altfel, LEVENTE nu mai mi-a spus despre activitatea sa din Uniunea Sovietică, iar despre ceilalți comuniști care au fost cu el nu mi-a spus nimic decât despre BUCUR SCHIOPU că ar fi luat un porc de acolo.

Intrebare:

Se confirmare că avut despre cele spuse de LEVENTE?

Răspuns:

Nu am avut de la nimeni o confirmare a celor spuse de LEVENTE și nici o informare.

Eu în afară de LEVENTE, nu am mai discutat cu nimeni despre activitatea lor din Uniunea Sovietică.

Intrebare:

Soluția pe care FORIS și Uta i-ați dat-o lui LEVENTE înainte de a pleca, era care singura soluție ce trebuia aleasă și aceasta servea care cu ceva interesele Partidului Comunist Român?

Răspuns:

Soluția pe care i-am transmis-o lui LEVENTE era trădătoare din partea lui FORIS și a mea, dușmănoasă, antipartinică și antisovietică. Era o soluție care într-o măsură mai mare sau mai mică, sprijinea politica coteropitoare a regimului antonescian.

O soluție care să fie conformă cu interesele Partidului, era de a se transmite lui LEVENTE și celorlalți comuniști directivea de a trece de partea Uniunii Sovietice sau a partizanilor dacă soluția de ilegalizare era imposibilă.

195/90

Intrebare:

ce muncă a avut LEVENTE după ce s'a întors din Uniunea Sovietică?

Răspuns:

191

Si-a reînceput activitatea pe linia "Uniunii Patrioților".

Intrebare:

cu ce se ocupa concret și ce activitate a avut aici LEVENTE?

Răspuns:

LEVENTE s'a ocupat de organizarea și dezvoltarea muncii pe linia "Uniunii Patrioților" fiind unul dintre principalii activiști pe această linie, având legături cu VLADISLAV RACOLSA, cu o serie de profesori universitari și alte legături din rândul intelectualilor antifasciști.

Intrebare:

ce cărți s'au produs la Statistică?

Răspuns:

Știu că LAVENTE că în 1948 a fost arestat de la Statistică BILJI MIRCEA. După cât îmi amintesc, BILJI MIRCEA a fost arestat împreună cu ceilalți de la "Uniunea Patrioților", anume VLADISLAV RACOLSA, MAGHERU, Dr. PETRU GROZA, și alții. Nu îmi amintesc cum s'a produs această cădere.

Intrebare:

Cum a reușit LEVENTE să scape de arestare?

Răspuns:

LEVENTE mi-a spus că duându-se la Statistică, a văzut doi indivizi la ușă pe care i-a simțit că sunt agenți de Siguranță. A intrat înduntru trecând pe lângă agenți și nu a intrat în birou, ci pe undeva prin dos a fugit, intrând în ilegalitate. Aceasta mi-a spus-o LEVENTE după câteva zile de la acel eveniment, când eu m'am întâlnit cu el.

Intrebare:

Unde stătea acasă ilegal LEVENTE?

Răspuns:

Nu știu deoarece el nu mi-a spus.

Intrebare:

ce lucrări a întocmit LEVENTE după ce s'a întors din Uniunea Sovietică pentru a fi publicate?

Răspuns:

Nu știu. Eu nu am auzit despre vre'o lucrare a lui LEVENTE.

./ . ss/N. PETREA

Intrebare:

Ce legături avea LEVENTE cu FORIS?

190/191
109

Răspuns:

Nu știu ca LEVENTE să fi avut legături cu FORIS.

Intrebare:

Ce discuții ai avut cu FORIS despre LEVENTE?

Răspuns:

FORIS îmi spunea despre LEVENTE că înainte fusese național-îdrănist și că de acolo fusese atras în U.R.G. și apoi în Partid. FORIS mai spunea că LEVENTE avea o serie de cunoștințe printre național-îdrăniști și că este favorabil acest lucru, deoarece LEVENTE va putea atrage elemente din rândul acestora pe linie antihitleristă. FORIS îl aprecia pe LEVENTE ca un element bun și activ.

Cu FORIS mai discutam despre activitatea curentă a "Uniunii Patrioților" intrând în aceste discuții și numele lui LEVENTE care activa pe această linie, însă nu îmi amintesc dacă am mai discutat altceva în mod special despre LEVENTE.

Intrebare:

Ce legături avea LEVENTE cu KOFLER?

Răspuns:

În cursul anului 1943 am primit o dispoziție din partea lui FORIS de a preda legătura cu LEVENTE lui KOFLER care primise sarcina din partea Comitetului Central asupra creerii Frontului Național antihitlerist.

În urma acestei dispoziții, eu am predat legătura cu LEVENTE lui KOFLER. Știu că REMUS KOFLER a ținut legătura cu LEVENTE până la îndepărtarea noastră din conducerea Partidului la 4 Aprilie 1944.

Intrebare:

Ce discuții ai avut cu KOFLER despre LEVENTE?

Răspuns:

Nu am avut cu KOFLER nici o discuție în mod special despre LEVENTE.

Intrebare:

Ce legături avea LEVENTE cu SARBU VICTORIA?

Răspuns:

Nu știu ca LEVENTE să fi avut vre'o legătură cu SARBU VICTORIA.

./.

ee/N. PETREA

Intrebare:

Ce mai ai de declarat referitor la LEVENTE?

Răspuns:

Altceva, în afară de cele ce am arătat, nu mai am nimic de declarat privitor la LEVENTE.

După ce am citit cuwânt cu cuwânt prezentul proces verbal de interogatoriu și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez propriu, neșilit de nimeni.

Beținut,

ss/M. PETREA

Anchetator:

Lt. maj. de Securitate

V. Văndtoru

193
~~192~~
~~191~~

DECLARAȚIE

Subsemnatul **CONSTANTIN GH. PAVEL**, de profesie funcționar public la Institutul Central de Statistică, având gradul de director al oficiului de studii, cu domiciliul în București Sca. Bonaparte 26, asupra celor întrebate declar următoarele:

1.-Întrebare:

Arată ota împrejurările în care ai fost angajat la Institutul Central de Statistică.

1.-Răspuns:

În anul 1939 am funcționat în Serviciul Social având gradul de comandant șef, echivalent în funcțiile administrative cu gradul de șef de serviciu.

În luna Septembrie 1939 Serviciul Social a fost desființat printr'un Decret lege. Funcționarii care făceau parte din Serviciul Social au fost repartizați la alte instituții ale cari doreau acest lucru, iar cei cari nu doreau să fie repartizați au primit salariul pe trei luni, aparatul de Stat nemai având față de cei din urmă nici un fel de obligație. Eu am fost repartizat de fostă Direcție a personalului din Serviciul Social la Ministerul Economiei Naționale.

N'am putut să-mi reiau serviciul imediat la Ministerul Economiei Naționale, întrucât am fost concentrat din Sept. 1939 până în luna Mai 1940. La reîntoarcere din concentrare m'am prezentat la Ministerul Economiei Naționale, unde din lipsă de posturi bugetare, am fost numit la început cu titlu de diurnist, salariul fiind echivalent cu gradul de șef de serviciu. Am funcționat la Ministerul Economiei Naționale în această situație până în toamna anului 1940 când am fost încadrat bugetar cu gradul de șef de secție, fiind retrogradat din lipsă de posturi bugetare.

În gradul acesta am funcționat la Ministerul Economiei Naționale la început la Direcția Import și apoi la Serviciul Statistic până în Sept. 1941, când am plecat pe front, unde am stat până în luna Noembrie 1941.

./.

ss/**C. G. PAVEL**

193-194

În perioada Sept. 1941 - Noiembrie 1941 a funcționat la Ministerul Economiei Naționale o Direcție specială denumită Statul Major Economic și eu în lipsă, fiind mobilizat, am fost repartizat la această Direcție unde n'am funcționat nici o zi. O parte din funcționarii repartizați la această Direcție, printr-o lege specială au fost repartizați la Institutul Central de Statistică, care primise înădăncindri speciale de lucru dela Președenție. Înainte de a funcționa la Serviciul Social, am oșnosout din lucrările Institutului Social Român pe COLOPENTIA ANTON. În cadrul Serviciului Social am lucrat deasemenia cu COLOPENTIA ANTON la direcția de cercetări Sociale și anume la monografia de acte, publicând în Sociologia Românească monografia a două sate din Banat, Măruș și Jdioara.

Cei care s'a ocupat direct și activ de trecerea mea dela Ministerul Economiei Naționale, respectiv dela Direcția Statul Major Economic, la Institutul Central de Statistică, a fost COLOPENTIA ANTON, care fusese încadrat la Institutul Central de Statistică în gradul de director al Oficiului de Studii.

Odată cînd a fost numit la Institutul Central de Statistică, prin stăruințe lui COLOPENTIA ANTON următorii: ȘOCHUR SCHIOPU, BILJI MIRCEA, CAMIL SUCIU, LEVENTE MIHAI, CORBEA DUMITRU, MANESCU CORNEL și BETEA NICOLAE.

Subsemnatul am fost încadrat în gradul de referent statistic, echivalent în funcțiile administrative cu gradul de șef de serviciu. În acelaș grad au fost încadrați și cei de mai sus, afară de MANESCU CORNEL și CORBEA DUMITRU cari din lipsă de studii, au fost încadrați în grade inferioare.

3.-Întrebare:

Pe funcții ai ocupat Dta la Institutul Central de Statistică?

3.-Răspuns:

Odată numit la Institutul Central de Statistică în gradul de referent statistic, echivalent în funcțiile administrative cu gradul de șef de serviciu, au funcționat tot timpul la Direcția Oficiului de studii.

În acest grad am funcționat până în anul 1945, cînd am fost avansat la gradul de subdirector, adică subinspector general statistic. În noul grad am funcționat până în anul 1947, cînd COLOPENTIA ANTON a fost numit Director

././ C. G. PAVEL

194
195

General, iar eu am preluat conducerea Direcției ofițului de studii, printr-o decizie a Dlui GOLOPENȚIA ANTON. În perioada 1943-1944, când Dl. GOLOPENȚIA ANTON era ocupat cu lucrările de recensământ a familiilor de moldoveni și cu repatrierea lor, am condus de asemenea lucrările ofițului de studii, ținând locul dlui GOLOPENȚIA ANTON.

3.-Întrebare:

Cine erau conducătorii Institutului Central al de Statistică în perioada când ai funcționat Dta la Institut?

3.-Răspuns:

Conducătorii Institutului Central de Statistică în perioada 1941-1948 erau: Dr. SABIN MANUIA, în gradul de director general; Dr. D.D. GEORGESCU, în gradul de subdirector general, respectiv secretar general; Dr. ȘERBAN GHEORGHIU, subdirector general; Dr. VLAD în gradul de subdirector general; COSTINESCU în gradul de director; H.H. STAHL în gradul de director, GOLOPENȚIA ANTON în gradul de director; ION NEGRU, în gradul de director; PACACARU IORDACHE, în gradul de director.

4.-Întrebare:

Arată Dta orientarea politică a acestora și relațiile politice pe care le aveau?

Răspuns:

Postul Oficiu Statistic dela Ministerul de Interne a fost transformat în Direcție demografică în anul 1930. În timpul guvernării național-țărăniști și Dr. SABIN MANUIA, care avea legături strânse cu partidul național țărănesc, a fost însărcinat cu conducerea acestei direcții, așa că o parte din cadrele de conducere a noii Direcții a fost numită în timpul național-țărăniștilor, cu elemente recomandate de membrii ai partidului național-țărănesc.

Cei cari au păstrat legături mai strânse cu partidul național-țărănesc și după anul 1930 au fost:

Dr. SABIN MANUIA și Dr. VLAD.

Dr. SABIN MANUIA era socotit un democrat de esență burgheză, cu înclinații reformiste după calapodul american; era un entuziast al realizărilor americane în domeniul social și susținea necesitatea pentru România a introducerii acestor realizări.

./.

ss/C.G. PAVEL

Dr. VLAD nu era un activist politic, dar avea legături strânse cu cercurile național-țărăniști; sa orientare politica nu trecea dincolo de mentalitatea unui mic burghez.

Dr. D. D. GEORGESCU a venit mai târziu la Institut și la început s'a manifestat ca un om apolitic; mai târziu prin anii 1937-41, aș auzit că avea înclinații mai mult legionare, dar manifesta această atitudine în cercuri foarte restrânse și destul de discret;

Dr. SERBAN GHEORGHIU a venit la Institut dela Ministerul de Finanțe; se socotea membru al partidului național țărănesc și cu legături strânse cu aceste cercuri;

Dr. H. H. STANL era socotit un socialist, din grupul TITEL PETRSCU;

Dr. COLOPENTIA ANTON era socotit ca un om apolitic cu preocupări serioase pentru studii sociale și totoriice ca orientare politica nu trece dincolo de un reformist, nuanță laburistă.

Dr. ION NEGRU era legionar și a fost numit la Institut pe vremea legionarilor.

Dr. PACACARU IORDACHE era legionar și a fost numit la Institut pe vremea legionarilor.

5.-Intrebare:

De cine a fost înființat și susținut Institutul Central de Statistică?

Răspuns:

Când fostul oficiu statistic a trecut dela Ministerul de Interne la Ministerul Sănătății și transformat în Direcția demografiei, am auzit că fosta Direcție demografică a fost înființată la sugestiile cercurilor americane, respectiv întreprinderea Rockefeller, care înființase în Sud-Estul Europei și alte Institute de igienă cu direcții demografice. Am auzit că Institutul de igienă din Cotroceni a fost eldăit cu sprijinul acestei întreprinderi americane.

6.-Intrebare:

Arată dta amănunțit cine fusese politica de stângă din cadrul Institutului Central de Statistică?

Răspuns:

Cei cari erau socotiți oameni de stângă la Institut erau cea mai mare parte din foștii funcționari cari fuseseră numiți prin sprijinul activ al Dr. COLOPENTIA ANTON și anume: DINI MIREA, CANCER ION, BUCUR SCHIOPU, CAMIL BUCIU, LEVENTE MIHAIL, PAVEL CONSTANTIN, BETEA NICOLAE, se/C. G. PAVEL

MANESCU CORNEL, POPESCU STEFAN, CORBEA DUMITRU, NICLE GHEORGHE, STOIANOVICI TUDOR.

7.-Intrebare:

188

Arată Dta activitatea concretă desfășurată de acest grup în cadrul Institutului?

Răspuns:

Oamenii de stânga de mai sus erau fără o coeziune strânsă între ei și formau nici grupulețe și se păstra oarecum o stare de răceală și neîncredere între ei.

Deoparte era grupul ardelenilor și anume: BICI MIRCEA, CAMIL SUCIU, OANCEA ION și BUCUR SCHIOPU, care priveau pe ceilalți cu destulă neîncredere, iar ca manifestare politică la început, când au venit la Institut, nu lăsa să transpire nimic din preocupările lor. Tâlcu și cu multe subînțeleauri lăsa să se înțeleagă că ei au legăturile lor și că în Institut nu trebuie să se manifeste în nici un fel ca oameni de stânga. În perioada 1941-1944 cel care se mai agita politiceste era BUCUR SCHIOPU, dar nu ca un om de stânga, ci ca național-țărănesc, întrucât frecventa cercurile național țărăniști și deseori aducea la Institut declarații ale lui IULIU MANIU, pe care acesta le făcea și le răspundea în cercurile restrânse ale partidului național-țărănesc.

În cadrul Institutului nu s'a dus nici un fel de activitate politică de stânga cu grupul ardelenilor, ei refuzând să participe la orice fel de activitate.

Un alt grup de stânga era format din LEVENTE MIHAIL, STOIANOVICI TUDOR, MANESCU CORNEL, CORBEA DUMITRU, NICLE GHEORGHE, PAVEL GH. CONSTANTIN, POPESCU STEFAN. Mai acest grup nu avea o coeziune prea strânsă și singura activitate politică de stânga cu succes în cadrul Institutului a fost dusă în legătură cu cooperativa dela Institut.

Această cooperativă se transformase într'un fel de întreprindere particulară a Direcției Generale.

Grupul de stânga de mai sus a provocat o adunare generală a membrilor Cooperativei și în câteva gedințe furtunoase fosta conducere a fost răsturnată și s'a ales alt comitet în adunarea generală în care au intrat și oameni de stânga, respectiv BUCUR SCHIOPU și CAMIL SUCIU. Cei de mai sus au fost numiți membrii în comitetul de conducere al Cooperativei și în urma conaștămîntului Direcției Generale, care refuză să sprijine cooperativa cu bani dacă participă la conducere oameni prea "deochiați" de stânga, adică oameni din grupul al doilea.

././ se/C.G. PAVEL

1977/98

Nu cunosc în amănunt dacă oamenii de stânga de mai sus au mai avut și altă activitate organizată de stânga. De altfel, activitatea avea mai mult caracterul unor discuții interminabile asupra evenimentelor politice și știrilor de pe front. Această activitate era evidentă și se manifesta aproape zilnic.

8.-Întrebare:

În ce împrejurări l-ai cunoscut d-ă pe LEVENTE MIHAIL.

Răspuns:

L-am cunoscut pe LEVENTE MIHAIL prin anul 1937 pe vremea activității tineretului democrat pentru pace și pentru închegarea forțelor democratice. LEVENTE MIHAIL conducea într'un cartier o circumscripție de tineret național-țărănesc. Nu țin minte dacă mi-a fost recomandat de BRATUCU MIRCEA sau de TASE, fosta nevastă a lui ȘTEFAN FORIS. Legături de muncă cu LEVENTE n'am avut decât în 1937, după aceea eu am trecut la altă muncă, iar LEVENTE MIHAIL a continuat să păstreze legăturile cu tineretul național-țărănesc.

9.-Întrebare:

Cum a ajuns MIHAIL LEVENTE la Institut?

Răspuns:

MIHAIL LEVENTE era în 1939-41 funcționar la Ministerul de Finanțe, respectiv la Oficiul de licitație. Nu cunosc filtera prin care a ajuns LEVENTE MIHAIL funcționar la Institut. Eu când am venit de pe front în Noembrie 1941, l-am găsit pe LEVENTE MIHAIL la Institut. Înainte de a pleca pe front eu vorbisem cu COLOPENTIA de LEVENTE MIHAIL și îl rugasem să-l sprijine în caz că se fac numiri la Institut și i-am dat și adresa unde LEVENTE MIHAIL lucrează.

10.-Întrebare:

Ce știi d-ă despre activitatea politică concretă a lui MIHAIL LEVENTE și cum ai aflat de aceasta?

Răspuns:

În perioada 1937 LEVENTE MIHAIL lucra în cadrul tineretului național-țărănesc împreună cu BRATUCU MIRCEA, MODORAN VASILE, DUSA VICTOR. În această perioadă colaboram în muncă cu LEVENTE MIHAIL, el din partea tineretului național țărănesc, iar eu din partea tineretului țărănist radical. După 1937 nu știu ce activitate concretă de partid a dus LEVENTE MIHAIL. Știu că avea legătură cu TASE, fosta soție a lui ȘTEFAN FORIS. Pentru mine, LEVENTE MIHAIL a dispărut politiceste la sfârșitul anului 1937. M'am mai întâlnit cu LEVENTE MIHAIL pe linie de muncă de partid prin anul 1940, prin SASA SIDOROVICI.

./.

es/c. G. PAVEL

În 1940 eu am avut legătură un timp cu TASE, apoi cu MIRON CONSTANTINESCU și în urmă cu SASA SIDOROVICI care m'a informat că și LEVENTE MIHAIL și-a reluat activitatea politică. Pela sfârșitul anului 1940 m'am întâlnit cu LEVENTE MIHAIL și mi-a spus că vine din partea partidului și mi-a dat o întâlnire cu un membru de partid care se ocupa cu problemele funcționarilor publici. Eu i-am spus că am legătura mea și înainte de a primi altă încredințare trebuia să am desăvârșire de la partid. LEVENTE MIHAIL mi-a spus că se va ocupa el de acest lucru și îmi va comunica. Lucrurile au rămas încurcate, LEVENTE nu mi-a mai reamintit niciodată de acest lucru, iar eu întrebând partidul, respectiv pe STERE NICHIFOR, dacă a trimis pe LEVENTE MIHAIL la mine cu urea încredințare, mi-a spus că s'a produs o încurcătură în munca și că el va lămurii aceasta.

Cu LEVENTE MIHAIL n'am avut niciodată legătură organizată de partid. În perioada 1940-1941 LEVENTE MIHAIL venea deseori la mine la Ministerul Economiei Naționale, nu cu încredințări de partid, ci ca să-i împrumut bicicleta cu care adeseori făcea excursii cu SASA SIDOROVICI. Deocâteva ori a venit acasă la mine și a luat bicicleta.

Eu cunoșc activitatea politică desfășurată de LEVENTE MIHAIL în perioada 1941-1943. Unele informații de murea lui LEVENTE MIHAIL le cumpăram de la POPESCU STEFAN și de la RĂTIU ANTON. În luna mai 1942 când eu am fost suspendat din partid pentru acte de indisciplină, biletul de înștiințare mi-a fost înmănat de POPESCU STEFAN și mi-a spus că să-l citesc și să-l distrug imediat, lucru pe care l-am și făcut. Peste câțiva timp, POPESCU STEFAN mi-a spus că biletul i-a fost dat de LEVENTE MIHAIL și răspund mi-a spus că LEVENTE "mi-a vopt-o". Deacumenea RĂTIU ANTON mi-a spus că LEVENTE MIHAIL cu BICI MIRCEA au ținut o sedință cu un grup de studenți în anul 1942 în casa lui și că le-a vorbit acestora despre istoria poporului român în luptă pentru eliberare. În anul 1943 prin luna Sept. Oct. în casă la MĂNESCU CORNEL, de față fiind și aceasta, RĂTIU ANTON mi-a spus că LEVENTE MIHAIL i-a comunicat că partidul și el are informații precise că subsemnatul sunt agent la siguranță și că n'are voie să stea de vorbă cu mine și că trebuie să spună aceasta și alți membri de partid.

La întrebarea mea când i-a comunicat aceasta, RĂTIU ANTON mi-a spus că acest fapt s'a întâmplat înainte de a pleca peste Bug, adică prin August 1943.

Cușă mică în stânga

În timpul recensământului familiilor de moldoveni aște Bug, RĂTIU ANTON, POPESCU ȘTEFAN, CORBEA DUMITRU, MANESCU CORNEL și moldoveanul CERFICA ALEXANDRU mi-au spus de comportamentul lui LEVENTE MIHAIL față de populația civilă; de conflictul lui LEVENTE MIHAIL cu unii civili din regiune; de sarcinile pe care partidul i le-a dat lui înainte de a pleca peste Bug; de faptul că soferul ROSU ION a cheltuit banii pe care i-a luat vânzând un sac cu tutun (500 pachete), bani care urmau să fie vărsați partidului.

11.-Întrebare:

Arată-mi din cadrul fapt ce datorește scutirea de mobilizare obținută de grupul de stânga din Institut în timpul războiului.

Răspuns:

Grupul de stânga din Institut format din: BUCUR SCHIOPU, CARMEN ION, CAMIL SUCIU, BICI MIHAIL, LEVENTE MIHAIL, MANESCU CORNEL, CORBEA DUMITRU, POPESCU ȘTEFAN, PAVEL GH. CONSTANTIN, NICOL GHEORGHE, etc. În ce privește situația militară s'a împărțit în două grupe: cei cari au căpătat mobilizare pentru lucru pe timp de un an ca fiind absolut necesari Institutului, în urma intervențiilor făcute de Institut la Președinție și la Marele Stat Major;

Al doilea grup a căpătat mobilizare pentru lucru pe timp de trei luni și această mobilizare s'a căpătat în urma intervenției Institutului la Marele Stat Major, avându-se în vedere lucrările de peste Bug; la sfârșitul celor trei luni de mobilizare pentru lucru pentru grupul al doilea se făceau noul intervenții la Marele Stat Major pentru prelungirea mobilizării pentru lucru.

Din primul grup, adică din cei mobilizați pentru lucru pe timp de un an făceau parte: BUCUR SCHIOPU, BICI MIHAIL și CARMEN ION și CAMIL SUCIU, din grupul al doilea făceau parte ceilalți. La scutirea de mobilizare a jucat un mare rol, relațiile strânse pe care le avea Dr. SABIN MANUIA cu unii militari din Statul Major; relațiile pe care le avea Dr. SABIN MANUIA la Președinție și relațiile pe care le avea Dr. SABIN MANUIA cu unii membrii ai partidului național țărănesc, cari erau rugați să sprijine intervențiile pe care le făcea Institutul la Președinție sau la Statul Major.

12.-Întrebare:

Când au fost înființate echipele cari au plecat în Transnistria?

Răspuns:

././ ss/C. G. PAVEL

În luna Dec. 1941 și Ianuarie 1942 s'a făcut recensământul populației din Transnistria sub conducerea lui H. H. STAHL. Recensământul a fost făcut cu o parte din funcționarii Institutului cari făceau parte din Serviciul exterior și echipele au fost formate prin luna Noembrie 1941. La acest recensământ au fost folosiți și moldovenii din Transnistria și echipele acestora au fost formate la Odesa.

Echipa de cercetări sociale de sub conducerea lui GOLOPENIA ANTON care a plecat în regiunea Nicolaev - maiul Bugului, a fost formată în luna Ianuarie 1942 și din această echipă făceau parte: BUCUR SCHIOPU, CANDEA ION, MANESCU CORNEL, CORBEA DUMITRU, POPESCU GHEORGHE, MINAILESCU, BITEA NICOLAE, APOSTOL ION, ECONOMU NICOLAE, BUGURESU GHEORGHE și RETEDANUL GHEORGHE.

Echipa pentru recensământul populației moldovenești de pe Bug a fost formată prin luna Iulie 1942 și din această echipă făceau parte cei cari fuseseră în echipa de cercetări sociale, la care s'a mai adăugat: PAVEL CORBIA MIHAIL, LEVENTE MIHAIL, POPESCU ȘTEFAN, DUTESCU DAN, CHELCEA ION, NICOLAE MARIN DUNARE, RATIU ANTON.

13.-Întrebare:

Ce scopuri urmărea Institutul prin formarea acestor echipe?

Răspuns:

La recensământul din Transnistria, făcut în luna Dec. 1941-Ianuarie 1942, Institutul dorea să știe volumul populației din Transnistria, numărul familiilor de moldoveni regiunile în care se găseau familiile de moldoveni și procentul familiilor de moldoveni în raport cu celelalte naționalități cari locuiau în Transnistria. La început s'a avut în vedere numai operații pur statistice; mai târziu când operațiile de recensământ a familiilor de moldoveni de peste Bug, au început și când s'a căpătat informații precise că Germanii evacuează o parte din populația civilă în Germania, s'a născut ideea ca familiile de moldoveni recensate peste Bug să fie mutate de peste Bug în Transnistria și Basarabia.

14.-Întrebare:

Din a cui inițiativă s'au format aceste echipe

Răspuns:

Echipele de recensământ în Transnistria, cele

././ ss/C. G. PAVEL

de cercetări sociale și cele care s'au ocupat cu recensarea familiilor de modhovești de peste Bug erau format din inițiativa Direcției generale a Institutului, respectiv Dr. SABIN MANUIA, împreună cu ceilalți conducători ai Institutului cari se angajaseră la conducere în perioada 1941-1944.

15. - Intrebari:

Prinul grup de stanga, adica echipa de cerce-
tari sociale si de depistare a regiunilor unde se gasesc
familiiile de moldoveni, de sub conducerea dlui GOLOPENTIA,
a plecat in Transnistria, respectiv orasul Nicolae si malul
Bugului, in luna Ianuarie 1942 si a stat in regiune până în
prima jumătate a lunii Martie acelas an. Echipa era formată
din: GOLOPENTIA ANTON, BUCUR SCHIOPU, CANCER ION, BETEA
NICOLAE, MANESCU CORNEL, CORBIA CUMITRU, POPESCU GHEORGHE, APO-
STOL ION, NEONOMU NICOLAE, BUCURESCU GHEORGHE si RETEGANUL
GHEORGHE.

16. - *Int're bars:*

Arată data locurile pe unde s'a deplasat această echipă?

Răspuns:

Echipa de cercetări sociale și de depistarea
a regiunilor unde se găsesc familii de moldoveni a stat
aproape tot timpul în orașul Nicolaeu. Aici, fiecare membru care făcea parte din echipă i s'a dat o anumită prob-
lemă de cercetat. După ce n'a strâns materialul informa-
tiv necesar subiectului respectiv, echipa s'a deplasat
câteva zile prin satel cu moldoveni după malul Bugului,
culegând fiecare unul informații în legătură cu subiectul
pe care avea să-l trateze. Odată materialul adunat echipa
s'a reîntors în București unde fiecare și-a pus materia-
lul în ordine și a făcut lucrarea respectivă. Nu cumva
în amănunt subiectul pe care l-a tratat fiecare. Așa: BUCUR
SCHICPU s'a ocupat de anumite probleme economice; OANCEA
ION de problema administrativă; BETEN NICOLAE de probleme
de psihologie socială; IANESCU CORNEL a caracterizat anumi-
te tipuri de oameni de vârste și profesii diferite; GORBEA DUMITRU a tratat problema artelului; APOSTOL ION a
tratată o problemă de folclor; ECONOMU NICOLAE a tratat o

./.

ss/C. G. PAVLE

problemă de geografie, adică de delimitare a regiunilor unde se găsesc familiile de moldoveni; BUCURESCU GHEORGHE a tratat o problemă juridică; RETEGANUL GHEORGHE s'a ocupat de problema de urbanizare a elementelor rurale. Odată lucrările terminate au fost înaintate la Președinția Consiliului de Miniștri?

17.-Întrebare:

Când a plecat a doua echipă, din ctre a fost formată și ce activitate a desfășurat?

Răspuns:

Echipa a doua, adică echipa de înregistrare a familiilor de moldoveni din regiunile de peste Bug a fost formată în luna Iulie 1942 și a plecat peste Bug în luna Aug. 1942.

Echipa era formată din: GOLOPENTIA ANTON, PAVEL GH. CONSTANTIN, LEVENTE MIHAIL, MANESCU CORNEL, BETEA NICOLAE CORBEA DUMITRU, POPESCU GHEORGHE, RATIU ANTON, NICULAE MARIN DUNARE, DUTESCU DAN, CHELCEA ION, APOSTOL ION, ECONOMU NICULA E BUCURESCU GHEORGHE, RETEGANUL GHEORGHE, SEIDEL EUGEN; mai târziu, prin luna Oct.-Noembrie 1942, au mai venit: BIJI MIRCEA POPESCU STEFAN, STOIANOVICI TUDOR.

Această echipă s'a împărțit în două: cea mai mare parte a fost repartizată pentru a înregistra familiile de moldoveni din regiunea rurală și cealaltă, pentru a înregistra familiile de moldoveni din regiunea urbană. Echipa rurală a fost formată astfel: LEVENTE MIHAIL cu RATIU ANTON; MANESCU CORNEL cu CORBEA DUMITRU, BETEA NICOLAE cu DUTESCU DAN și NICOLAE MARIN DUNARE; APOSTOL ION cu ECONOMU NICOLAE și BUCURESCU GHEORGHE; RETEGANUL GHEORGHE a lucrat la început singur; SEIDEL EUGEN a fost folosit pentru a rezolva anumite probleme de aprovizionare și de ușurare a muncii de înregistrare pe lângă autoritățile germane. Echipa urbană a fost formată din: PAVEL GH. CONSTANTIN și POPESCU GHEORGHE; GOLOPENTIA ANTON avea conducerea și supravegherea întregii operații de înregistrare a familiilor de moldoveni.

Familiile de moldoveni erau înregistrate pe anumite formulare tip și odată cu înregistrarea fiecare familie primea un pachet din partea Statului Român; pachetul conținea: 1 kgr. săpun, 2 kgr. sare; 10 cutii de chibrite, 5 pachete de tutun; iar familiile care aveau copii mici primeau și 1/2 kgr. zahăr.

Echipa a înregistrat familiile de moldoveni

./.

ss/C.G. PAVEL

din regiunea Bugului, regiunea Kirovograd, Dniepropetrovsk, Nicolaev, Cherson, Melitopol, Donbass și Crimeea.

18.-Întrebare:

Cu ce s'a ocupat concret fiecare membru al echipei?

Răspuns:

Familiiile de moldoveni au fost anunțate prin afișe, prin ziarele care se tipăreau în regiune și prin radio că se va face înregistrarea lor și erau invitați să se prezinte la înregistrare la o anumită adresă, care era fel casei unui moldovean, fie o școală, fie la sediul primăriei. Când venea o familie la înregistrare, se cerceta actele pe care le avea și era pusă să răspundă la anumite întrebări care se găseau înscrise pe formularul tip: un membru al echipei făcea înregistrarea, alt celălalt dădea pachetul din partea Statului Român, după ce familia fusese înregistrată.

Nu pot ști ce a făcut fiecare membru al echipei în mod concret, cum și-a îndeplinit marea, cum făcea înregistrarea familiilor de moldoveni, dacă s'a mai ocupat și de alte probleme în timpul înregistrării familiilor de moldoveni, întrucât subsemnatul am lucrat aproape tot timpul izolat de grosul echipei, înregistrând familiile de moldoveni din regiunea urbană.

POPESCU GHEORGHE, cu care am fost cuplat inițial, la începutul lunii Oct. 1942 a plecat în București și nu s'a mai reîntors. După plecarea lui POPESCU GHEORGHE, am lucrat un timp cu un moldovean, CERETEA ALEXANDRU, din regiunea Bugului, pe care îl foloseam ca tâlmăci pentru limba rusă și ucraineană.

19.-Întrebare:

La ce erau folosite materialele colectate de către echipele care înregistrau familiile de moldoveni.

Răspuns:

Materialul statistic adunat de echipele Institutului, după ce operațiile de înregistrare au fost terminate, a fost adus în București și a început prelucrarea lui, pentru ca rezultatul înregistrării să fie publicat în lucrările Institutului.

Pe fișele de prelucrare interesa câte familii sunt, câte vorbesc limba română, câte sunt căsătorite cu moldoveni, câte cu ruși, ucraineni sau altă naționalitate, câți știu carte, câți sunt neștiutori de carte și vâreții lor.

././ ss/C.G. PAVEL

20.-Intrebare:

Ce lucrări a întocmit MIHAIL LEVENTE pentru a fi publicate?

Răspuns:

Nu știu ce lucrări a întocmit MIHAIL LEVENTE pentru a fi publicate și nu știu nici ce material a adunat în timpul cât a lucrat peste Bug, la înregistrarea familiilor de moldoveni.

21.-Intrebare:

Arată data împrejurările în care a fost arestat și apoi dispărut MIHAIL LEVENTE?

Răspuns:

Prin luna Dec. 1948 a venit la mine la birou dna BIJI MARLA, soția dlui BIJI MIRCEA și cu lucrăm în ochi mi-a spus: știți că MIRCEA a fost căutat de poliție în Cotroceni și apoi a fost luat; în același zi a venit la mine NICOLAE GHEORGHE și mi-a spus că și el este căutat de poliție; ea doua și sau a treia și după aceasta, am aflat dela portarul Institutului și anume DOA ION, că poliția îl caută pe LEVENTE MIHAIL. În acel timp LEVENTE MIHAIL nu mai făcea parte din Oficiul de Studii, lucra la același etaj ca Oficiul de Studii, dar avea secția lui cu 2-3 funcționare. Pela ora 12, în ziua când DOA ION mi-a spus că LEVENTE MIHAIL este căutat de poliție, ducându-mă jos la parter în biblioteca Institutului, D-na JEBELEANU mi-a spus: "știți ce s'a întâmplat cu LEVENTE? a fost căutat de poliție și în timp ce poliția îl căuta pe sus, el se găsea aici la mine și portarul i-a spus că este căutat de poliție". Atunci LEVENTE, cu ajutorul dnei JEBELEANU, a deschis un geam din fundul bibliotecii, a sărit în curte și a fugit. La vreo două zile după această întâmplare a venit la mine la birou mama lui STOIANOVICI TUDOR și mi-a spus că și fiul ei a fost arestat; cam în același timp a venit și soția dlui NICOLAE GHEORGHE și mi-a spus că și NICOLAE a fost arestat. În acel timp GOLOPENTIA ANTON nu era în București, fiind plecat peste Bug, iar eu îi țineam locul.

22.-Intrebare:

De ce nu ai luat data măsurii de a-l preveni pe MIHAIL LEVENTE că este urmărit de poliție?

Răspuns:

Când mi-a spus portarul DOA ION că LEVENTE MIHAIL este căutat de poliție, eu m'am dus la etajul doi unde LEVENTE MIHAIL lucra și l-am căutat pentru a-l preveni

././ ss/C.G. PAVEL

ca este odată de poliție. L-am odată pe LEVENTE MIHAIL și la Direcția Generală, unde o funcționar din secția lui mi spusese că s'a dus și nu l-am găsit. În timp ce eu îl odată pe LEVENTE la secția lui și la Direcția Generală, el se găsea jos la bibliotecă, în fundul bibliotecii și în momentul când LEVENTE a ieșit din bibliotecă să se reîntoar-
că la secția lui portarul DOJA i-a spus că este odată de poliție și atunci LEVENTE MIHAIL în loc să se mai ducă la secția lui la etajul doi, s'a reîntors în bibliotecă și-a sărit pe geam.

23.-Întrebare:

Arată data la ce oră din zi a fost odată LEVENTE MIHAIL de poliție și cum s'a interesat prima dată organele de poliție?

Răspuns:

Portarul DOJA ION m'a înștiințat pe mine că LEVENTE MIHAIL este odată de poliție în jurul orei 11 când se terminase pauza. (La Institut între ora 10,30 și 11 funcționarii aveau o jumătate de oră pauză, pe care o foloseau pentru masă)

Nu știu cum s'a interesat prima dată poliția de LEVENTE MIHAIL; Eu ducându-mă jos, la parter, DOJA ION mi-a spus în șoaptă că poliția îl caută pe LEVENTE MIHAIL.

24.-Întrebare:

La ce oră din zi a venit MIHAIL LEVENTE la serviciu în ziua când a fost odată de poliție?

Răspuns:

Nu știu la ce oră a venit LEVENTE MIHAIL la serviciu în ziua când a fost odată de poliție, întrucât LEVENTE MIHAIL nu mai făcea parte din Oficiul de Studii, el își avea secția lui, separat de oficiul de studii.

25.-Întrebare:

Data l-ai văzut pe LEVENTE înainte de a fi odată de poliție în ziua aceea?

Răspuns:

Nu-mi reamintesc dacă l-am văzut sau nu pe LEVENTE în ziua când a fost odată de poliție, dar este sigur că de vorbit cu el n'am vorbit, întrucât relațiile între noi erau destul de reci.

26.-Întrebare:

Arată data împrejurările în care ai cunoscut pe MATILDA STEFANESCU?

Răspuns:

././ ss/C.G.PAVEL

207
1942

În anul 1941 și 1942 Oficiul de Studii își avea sediul în Splatul Unirii la etajul III. În cursul lunii Decembrie 1941 și Ianuarie 1942 eu am lucrat împreună cu LEVENTE MIHAIL la o lucrare de arondare administrativă, respectiv de plăcuțe. În timpul lucrului am avut discuții cu LEVENTE asupra metodelor de lucru, și neajungând la nicio înțelegere, ne-am împărțit materialul pe care îl aveam de prelucrat în două: el jumătate și eu jumătate. După această întâmplare, LEVENTE MIHAIL a început să lipsească de la Oficiul de studii, el luându-și materialul pe care îl avea de prelucrat și se ducea să lucreze în timpul orelor de serviciu la Secția Unități administrative, care își avea sediul în aceeași clădire. După un timp cam prin lunile Martie-Aprilie 1942, am văzut că la LEVENTE MIHAIL vine o funcționară și că îi ajută la lucru.

Așa că pe MATILDA STEFANESCU am cunoscut-o în primăvara anului 1942, în cadrul lucrărilor de la Oficiul de Studii.

27. - Întrebare:

De alte lucruri mai cunosti Dta în legătură cu raporturile intime și de serviciu dintre LEVENTE MIHAIL și MATILDA STEFANESCU?

Răspuns:

Am aflat de la LEVENTE MIHAIL că MATILDA STEFANESCU, care se numea înainte MATILDA DUMITRESCU, a fost căsătorită cu un militar, având gradul de căpitan; tot LEVENTE MIHAIL mi-a spus că un individ oarecare umbla după MATILDA STEFANESCU și că acesta îi urmărește, când el și cu MATILDA STEFANESCU pleacă de la Institut; că acest individ o iubește pe MATILDA STEFANESCU și că într-una din seri, în timp ce LEVENTE se plimba cu MATILDA STEFANESCU, i-a cerut socoteală lui LEVENTE și l-a întrebat să-i spună ce relații sunt între el și MATILDA STEFANESCU. LEVENTE mi-a spus că s'a enervat și i-a dat aceluia individ câțiva

pușani. Prin toamna anului 1943 era opinia printre funcționarii de stângă din Institut că MATILDA ȘTEFĂNESCU ar fi agentă la Siguranță.

Cum s'a născut această opinie, oine a lansat-o, nu știu. Eu când am venit de peste Bug în Sept. 1943 această opinie am găsit-o în Oficiul de Studii. Cum în acel timp eu aveam conducerea Oficiului de Studii, am făcut un referat la Direcția Generală ca MATILDA ȘTEFĂNESCU să fie reînțoarsă la secția unității administrative de unde venise, bazat pe această opinie care circula în Institut despre MATILDA ȘTEFĂNESCU.

MATILDA ȘTEFĂNESCU s'a plâns lui LEVENTE că eu îi fac mizerie, că ureau s'o mă dea Oficiul de Studii. LEVENTE MIHAIL a venit la mine și mi-a spus a'o las pe MATILDA ȘTEFĂNESCU în pace la Oficiul de studii, că dacă eu stărui să fie mutată dela Oficiul de Studii înseamnă că îi fac lui un rău, că ureau să mă rădăbun pe el din cauza relațiilor noastre nu prea amicale.

MATILDA ȘTEFĂNESCU a rămas la Oficiul de Studii, iar în perioada când LEVENTE MIHAIL era acuns și odatat de poliție, MATILDA ȘTEFĂNESCU a venit la mine să mă întrebe dacă nu știu unde este LEVENTE, că dânsa urea să-i dea niște bani și alimente; același întrebare a făcut-o și dnei BILI.

Aceasta îmi este declarația pe care o fac și o semnez.

Ani 8 Ianuarie 1953.

ss/C. G. PAVEL

Declarație.

Subsemnatul Constantin Gh. Pavel, de profesie funcționar public la Institutul Central de Statistică, având gradul de director al oficiului de studii, cu domiciliul în București, Sos. Buzayre 26, asupra celor înțeluite declar următoarele:

1) Intrebare: Arată de împrejurările în care ai fost angajat la Institutul Central de Statistică.

1) Răspuns. În anul 1939 am funcționat în Serviciul Social având gradul de comandant șef, echivalent în funcțiile administrative cu gradul de șef de serviciu. În luna Septembrie 1939 Serviciul Social a fost desființat printr-un decret lege. Funcționarii care făceau parte din Serviciul Social au fost repartizați la alte institute și cari dădun acest lucru, iar cei cari nu dădun să fie repartizați au primit salariul pe trei luni, ageratul de stat nu mi-a acordat față de cei doi luni nici un fel de obligație. Eu am fost repartizat de forța directă a personalului din Serviciul Social la Ministerul Economiei Naționale. Nu am putut să mi se ia serviciul imediat la Ministerul Economiei Naționale, deoarece am fost încadrat din Sept. 1939 până în luna Iulie 1940. La reintorcere din concentrare mi-a prezentat la Ministerul Economiei Naționale, unde din lipsă de posturi bugetare, am fost înscris la ocupat cu titlu de dirijist, salariul fiind echivalent cu gradul de șef de serviciu. Am funcționat la Ministerul Economiei Naționale în această situație până în toamna anului 1940 când am fost încadrat bugetar cu gradul de șef de secție, fiind retrogradat din lipsă de posturi bugetare.

În cadrul aceste au funcționat la Ministerul Economiei
 Naționale la început la Direcția Import și apoi la
 Serviciul Statistic până în sept 1941. Când au fost
 pe front, unde au stat până în luna Noiembrie 1941.
 În perioada sept 1941 - Noiembrie 1941 a funcționat
 la Ministerul Economiei Naționale o Direcție specială
 denumită Statul Major Economic și cu în lipsă, fiind
 mobilizat, au fost reorganizat la această direcție
 unde s-au funcționat vice zi. O parte din funcțio-
 narii reorganizați la această Direcție, printre o lege
 speciali au fost reorganizați la Institutul Central de
 Statistică, care primise înscăunări speciale de lucru
 de la Președinție. Înainte de a funcționa la Serviciul
 Social, au cursant din lucrările Institutului Social
 Român pe Colegială Putin. În cadrul Serviciului
 Social au lucrat de asemenea cu Colegială Putin
 la Direcția de cercetări Sociale și amuse la monografi
 de stat, publicând în Sociologia Românească monografi
 a domnate din Bani, harnu și Jdiora.

El care s-a ocupat direct și activ de treaca
 mea de la Ministerul Economiei Naționale, respectiv
 de la Direcția Statul Major Economic, la Institutul
 Central de Statistică, a fost Colegială Putin, care
 fusese recăutat la Institutul Central de Statistică
 în gradul de Director al Oficiului de Studii.

Alături de mine au fost numiți la Institutul
 Central de Statistică, prin intermediul lui Colegială
 Putin următorii: Păcur deliorgi, Bozi Iurcia,
 Camil Iaciu, Răzvan Iichail, Corbu Dumitru,
 Ionescu Cornel și Peter Nicules.

Subalternii au fost recăutat în gradul de
 reprezentativ, echivalent în funcțiile administrative
 în gradul de șef de serviciu. În același grad au
 fost recăutați și cei de mai jos, afara de

(C.G. Putin)

3.
Mareșal Gheorghe Călinescu, care s-a luptat de studii,
a fost în cadru în grade inferioare. 211

2) Intrebare: Ce funcție ai ocupat de la Institutul
Central de Statistică?

2) Răspuns: Odăina munit la Institutul Central de
Statistică în gradul de referent statistic, echivalent
în funcțiile administrative cu gradul de șef de serviciu,
am funcționat tot timpul la Direcția Oficiului de studii.

Am așezat grad am funcționat până în anul 1945,
când am fost avansat la gradul de subdirector, adică
subdirector general statistic. În anul 1947, când Gheorghe Antu
a fost numit Director General, iar eu am primit
conducerea Direcției Oficiului de studii, pentru
decizie a lui Gheorghe Antu. În perioada 1943-
1944, când El Gheorghe Antu era ocupat cu lăsa-
rile de recuperare a familiilor de moldoveni și cu
repatrierea lor, am condus personal biroul oficial
de studii, fiind numit lui Gheorghe Antu.

3) Intrebare: Cine erau conducătorii Institutului Central
de Statistică în perioada când ai funcționat
de la Institut?

3) Răspuns: Conducătorii Institutului Central de Statistică,
în perioada 1941-1948, erau: M. Sabin Ionescu,
în gradul de Director general; M. D.D. Georgescu, în
gradul de subdirector general, respectiv secretar general;
M. Sabin Ghenghin, subdirector general; M. Rad,
în gradul de subdirector general; Costinescu, în gradul de
director; H. H. Stahl, în gradul de Director, Gheorghe
Antu în gradul de Director; Ion Negru, în gradul de
director; Făcărușu Ionelache, în gradul de Director.
C.S. 3 anul

1/ Intrebare: kate de orientare politica a nostra
 si relatute politica de care le aveam?

2/ Rispos. Partul Oficiu Politic dela biruistene de
 interae o fost transformat in directiu demografica
 in anul 1930. In timpul guvernarii national taro-
 niste si a labru laurila, care avea legaturu straine
 cu partidul national taronesc, o fost insarcinat
 cu conducerea aastei directii, asa ca o parte din
 comitate de conducere a noii directii a fost
 inarbita in timpul national taronistiilor, cu elemente
 recomandate de membrii ai partidului national. Incurc
 tar cari au putut legaturu mai straine cu partidul
 national taronesc si dupa anul 1930 au fost:

1. Labru laurila si B. Had.

2. Labru laurila au socotit un democrat de esenta
 engleza, cu inclinatii referuiste dupa colapodul
 american; era un entuziast al realizilor americane
 in domeniul social si motiunea necesitate pentru Romi-
 nia a introducerei acestor realiziri.

3. Had in era un activist politic, dar avea legi-
 turu straine cu anaristii national taronisti; cu
 orientare politica in trecea olivolo de mentalitate
 humanic engleza.

4. D. Gorgescu a venit mai tarziu la Institutul si
 la inceput s'a manifestat ca un om apolitic;
 mai tarziu, prin anii 1937-41, au arzit ai avea
 inclinatii mai mult legionare, dar manifesta oarece
 atitudine incercari fonte straine si oarece de
 discret;

5. Labru Ghenghin o venit la Institut dela biruistene
 de Finante; e socotit membru al partidului national
 taronesc si a legaturu straine cu oarece cercari;

I

H. H. Toll era socialist în socialis²¹³t, din
grupul Titel Cătescu;

De Biologie Antu era socialist ca în om apolitic
cu preocupări serioase pentru studiul social și politic,
ca orientare politică nu trece dincolo de un reformist,
marea laboristă.

Și Ion Negru era legionar și a fost numit la
Institut pe vremea legionarilor.

De Făcioara Lovacheu era legionar și a fost numit
la Institut pe vremea legionarilor.

5) Intrebare: De cine a fost înființat și Institutul
Institutul Central de Statistică?

5) Răspuns: Când fostul Oficiu statistic a trecut dela
Ministerul Statistică de Interne la Ministerul Sănătății și
Transformat în Direcția Demografică, au avut la fostul
Direcție Demografică a fost înființată la organele cercetării
americane, respectiv întru gîndirea Rockefeller, care
înfăptuie în sud-estul Europei și alte institute de
higienă cu Direcția Demografică. Au avut ca institut
de igienă din Căteșeni a fost clădit cu aprijinul
acelor întreprinderi americane.

6) Intrebare: Arată stă osumnatul cine făcea politică
de stînga din cadrul Institutului Central de Statistică?

6) Răspuns: Cei cari erau creați osumni de stînga la
Institut erau cei mai mari gînditori din fostii funcționari
cari fuseseră numiți prin aprijinul activ al lui
Biologie Antu și osumni: Bogdan Lăicea, Dancaș Lăicea,
Bucur Lăicea, Comilă Lăicea, Lăicea Lăicea, Pavel
Constantin, Peter Lăicea, Lăicea Lăicea, Lăicea Lăicea,
Căteș Lăicea, Lăicea Lăicea, Lăicea Lăicea.
C. C. Bănuș

6.

4/ Intrebari: Intre sta activitatea concretă desfășurată de acest grup în cadrul Institutului.

7/ Rispari: Oamenii obștinași de aici erau fărâ
o coeziune strânsă între ei și formau mici grupulețe și se
putea oricum o stare de răceală și nemcredere între ei.
Într-o zi grupul ardeleanilor și Oamenii: Bogi Iurcan,
Camil Iurcan, Oamenii lui și Oamenii Schioga, care proveneau
din localități cu odată nemcredere, iar ca manifestare politică
într-o zi isprăvit, când au venit la Institut, în lisa să
transpire în viața din preocupările lor. Tâlcu și cu multe
subînțelepciuni lisa să se întărească că ei au legăturile
lor și că în Institut în trebură să se manifeste în
trăiri în fel ca oamenii obștinași. În perioada 1941-1944
atunci când se amenința agita politică era Oamenii Schioga, dar
cu ei nu se obștina, ci ei înțeleg țărânesc, într-o
dată formate cererile 'național țărânesc' și deciziile
la Institut declarată de 'lui Iuliu Iurcan', pe care
acum să fie și de răspundea în cererile țărânc
ale partideului național țărânesc.

În cadrul Institutului nu s'a des niciun fel de
activitate politică și de oțăruga cu grupul ardeleanilor,
ei răspund să participe la orice fel de activitate.
Un alt grup de oțăruga era format din Reșente
Istait, Iordanovici Tudor, Iordanovici Cornel, Corbea
Iordanovici, Iuliu Iurcan, Oamenii Schioga, Oamenii
Oamenii Ștefan. Nici acest grup nu avea o coeziune
precisă și singura activitate politică de
oțăruga cu succes în cadrul Institutului a fost
desfășurată în legătură cu cooperativă dala Institut.
Această cooperativă se transformă într-un fel
de întreprindere particulară a direcției generale.

Grupul de oțăruga de aici des a provocat o adunare
generală a membrilor Cooperativă și în interior sedinte
furnicose foarte conștiente a fost 'înțeles' și s'a
ales alt comitet în adunare generală în care
C. G. Iurcan

au intrat si oameni de friga, respectiv Buncu Idrigu
si Camil Liciu. Ei de mai sus au fost numiti membri
in comitatu de conducere al cooperativei si in urma
consimtamintului Directiei Generale, cari efraga sa
opreze cooperatiu cu bani daca participa la
Conducere oameni prea "deochiati" de friga, adica
oameni din jurul al doilea.

Am cunoscut în ultimii doi ani oameni de friga de
mari sau au mai avut și alte activități organizate
de friga. De altfel, activitatea avea un anumit
caracterul unor discuții interminabile asupra
evenimentelor politice și stărilor de pe front. Această
activitate era violentă și se manifesta aproape
zilnic.

Introducere: În ce împrejurări s-a compus St pe
Lăsaute Litail.

o/ Reșterea. L-am cunoscut pe D.ente la hăil prin anul
1937 pe vremea activității Ființelor Democratice pentru
pace și pentru independența țărilor democratice. Levente
hăil conducea într-un cartier o circumscripție de
Ființelor Democratice. Nu țin minte dacă mi-a
fost recomandat de Brătianu la vremea sau de Tase, fost
membru al lui Ștefan Forș. Legătură de muncă cu
Levente n-am avut decât în 1937, după aceea eu am
trăit la alte muncă, iar Levente hăil a continuat
să fie în legătură cu Ființele Democratice.

9) Intubare: Cum a apus hitail L'ente le Institut.

Requis: Lihail Liente era în 1939-41 funcționar
la Ministerul de Finanțe, Inspector oficial de Circulație.
Pe cursa ~~la~~ ~~la~~ ~~la~~ prin care a ajuns Liente Lihail
funcționar la Institut. În când am venit după front în
Noiembrie 1941, l-am găsit pe Liente Lihail la
Institut. Înainte de a pleca pe front la Volodim
cu Colopentia de Liente Lihail și îl rugam să-l
c. s. G. G. G.

7

Prigine în caz că s-a fac numiri la Institut și în
dat și adresa unde Levente li hail lucrează. 216

10) Intrebare : Ce știți de după activitatea politică încetată
a lui Li hail Levente și cum a oflat de aceasta?

10) Răspuns : În perioada 1937 Levente li hail lucrea
în cadrul Trorerului Național Tărănesc împreună cu Brătescu
Mircea, Iodorean Vasile, Oliva Victor. În această perioadă
colaboram în muncă cu Levente li hail, el din partea
Trorerului Național Tărănesc, iar eu din partea Trorerului
Tărănii Rădăuș. După 1937 nu s-au mai activitate încetată
de partid a dus Levente li hail. Știu că oare legătură
cu Tase, fostă soție a lui Stefan Foris. Pentru mine,
Levente li hail a dispartat politiceste la ofiristul
anului 1937. M'am mai intălnit cu Levente li hail
pe linie de muncă de partid prin anul 1940, prin
Tasa Sidorovici. În 1940 eu am avut legătură în timp
cu Tase, apoi cu Iurion Constrătușescu și în urmă cu
Tasa Sidorovici care m'a informat că și Levente
li hail și-a reluat activitatea politică. Pe la sfirșitul
anului 1940 m'am intălnit cu Levente li hail și mi-a
spus că vrea din partea partidului și mi-a dat o intălnire
cu un membru de partid care s-a ocupat cu problemele
funcționarilor publici. Eu l-am spus că am legătură
mea și înainte de a primi altă însărcinare trebuie
să am descărcare de la partid. Levente li hail m'a
spus că se va ocupa el de acest lucru și m'a încredințat.
Lucrările au păsămas încercate, Levente m'a mai
reînviat încă odată de acest lucru, iar eu întrebând
partidul, respectiv pe Stărușchi For, deci a terminat
pe Levente li hail la mine cu vreo însărcinare, m'a
spus că s'a produs o încercătură de muncă și că
el va lăsa muncă aceasta.

Cu Levente li hail n'am avut încă odată legătură
C. S. Daniel

270
organizată de partid. În perioada 1940-1941
Levente lihaiil venea desene la mine la Ministerul
Economici Naționale, nu cu înscăsuiri de partid
ci ca să i împrumut bicicleta cu care adeseori
facea excursii cu Sasa di Iovonici. De câte
ori a venit ocașă la mine și a luat bicicleta.

Nu cunoșc activitatea politică desfășurată de
Levente lihaiil în perioada 1941-1943. Unele
informații de muncă lui Levente lihaiil le
căpătăm de la Gogescu Ștefan și de la Ratin
Anton. În luna Iulie 1942 când eu am fost aresta-
t de cei de partid pentru acte de indisciplină, lihaiil
de sustinere mi-a fost înmănat de Gogescu Ștefan,
și mi-a spus că să-l citească și să-l distingă imediat,
dacă pe care l-am și făcut. Destei ceter timp, Gogescu
Ștefan mi-a spus că lihaiil i-a fost dat de
Levente lihaiil și că și el mi-a spus că Levente
"mi-a copt-o". De asemenea Ratin Anton mi-a
spus că Levente lihaiil cu Băișirceanu au
fost a căduți cu un grup de studenți în
anul 1942 în casa lui și că le-a volit ocașă
despre istoria poporului român în lupte pentru
eliberare. În anul 1943 prin luna Iulie-at.

în casa la Leonesca Cornel, de fete fund și acasă,
Ratin Anton mi-a spus că Levente lihaiil i-a
comunicat că partidul și el are informații precise
că subsecreșul sunt agent la siguranță și că
n'are de să stea de oală cu mine și că trebuie
să spună aceste și alți membrii de partid.

Pe întrebarea mea când i-o comunicat aceasta,
Ratin Anton mi-a spus că acest fapt s'a întâmplat
mai târziu de o săptămână pînă la Bog, adică prin Aug. 1942.
În timpul recensămîntului familiei lor de
C. M. Oradea

moldoveni peste Bug, Ratin Ratin, Popescu Stefan,
 Colba Dumitru, lelescu Cornel si moldovenul Carpica
 Hecusolra mi au spus de comportamentul lui
 Rentele leilail fata de populatia civila; de
 conflictul lui Rentele leilail cu unii civili din Regine;
 de sarcinile pe care partidul i le-a dat lui inainte
 de a pleca peste Bug; de faptul ca soferul Ratu
 nu a mai avut cheltuieli buni pe care i-a luat tringara
 in sac cu tutun, (soopodute), bani care urmau sa fie
 varsati partidului.

11/ Intrebare: Data de cinau fost se datorita
 scutirea de mobilizare obtinuta de grupul de tringari
 din Institut in timpul rasboiului.

11/ Raspuns: Grupul de tringari din Institut format
 din: Bucur Schiop, Rancea Ion, Camil Lucian, Rentele
 leilail, lelescu Cornel, Colba Dumitru, Popescu Stefan,
 Daniel Gh. Constantin, liche Gheorghe etc. in a priveste
 si fusese militarii s'a impartit in doua grupe: cei cari
 au capatat mobilizare pentru lucru pe timp de lu
 au ca fiind absolut necesari Institutului, in urme
 interventiilor facute de Institut la Presedintie si la
 marile stat major;

cei doilea grup a capatat mobilizare pentru lucru pe
 timp de trei luni si acceti mobilizare s'a capatat
 in urma interventiei Institutului la marile stat major, avind
 se in vedere "leorile de peste Bug; la sfirsitul celor
 trei luni de mobilizare pentru lucru pentru grupul al
 doilea se facera noi interventii la marile stat major
 pentru prelungirea mobilizarii pentru lucru.

Ora primul grup, adica din cei mobilizati pentru
 lucru pe timp de un an facera parte: Bucur Schiop,
 Rentele leilail si Rancea Ion. ^{si Camil Lucian} Grupul al doilea facera
 parte cialte. La scutirea de mobilizare a putut in
 mare rol, relatia sfansa pe care le avea D. Sabiu la
 cu unii militari din Statul Major; relatia pe care le
 avea D. Sabiu la Presedintie si relatia

c. 5. 5 mil

10.
pe care l-au avut pe Sabin Leonida ca prim membru ~~de~~ ²¹⁹
partidului național țărănesc, cari erau rugați să aplice
intervențiile pe care le făcea Institutul la Presedinție
sau la Statul legior.

12/ Intelaborare: Cînd au fost înființate echipele cari au
făcut în Transnistria?

12/ Răspuns: În luna dec. 1941 și Ianuarie 1942 s-a făcut
recensămîntul populației din Transnistria sub conducerea lui
M.H. Stahl. Recensămîntul a fost făcut cu o parte din
funcționarii Institutului cari făceau parte din serviciul
exterior și echipele au fost formate prin luna Martie
1941. La acest recensămînt au fost folosiți și moldovenii
din Transnistria și echipele acestor au fost formate la
Odessa.

Echipe de cercetări sociale de sub conducerea lui Gheorghe
Tia Petru cari au făcut în regiunea Niclaev - mîntul
Brugulin, a fost formate în luna Ianuarie 1942 și din
aceste echipe făceau parte: Bricea Selișcu, Danca Ion,
Ivancea Gheorghe, Cîrba Dumitru, Pogor Gheorghe, Ilișăescu
Petru Nicolae, Apostol Ion, Economu Nicolae și Bricea
Gheorghe și Rotaru Gheorghe.

Echipe pentru recensămîntul populației moldovenesti de pe
Prug a fost formate prin luna Iulie 1942 și din
aceste echipe făceau parte cei cari fuseseră în echipe
de cercetări sociale, la care s'a mai adăugat:
Paul Constantin, Devente Iulian, Pogor Stefan, Dătescu
Ion, Chelcea Ion, Nicolae Ieronim Dumăre, Petru Petru.

13/ Intelaborare: Ce scopuri urmarea Institutul prin
formarea acestor echipe?

13/ Răspuns: La recensămîntul din Transnistria, făcut
în luna dec. 1941 - Ianuarie 1942, Institutul dorea să ste
volumul populației din Transnistria, numărul familiilor
de moldoveni, regiunile în care se găseau familiile
de moldoveni și procentul familiilor de moldoveni
în raport cu celelalte naționalități cari locuiau în
Transnistria. Pe înapoi s'a avert în vedere noii
operați pur statistice; mai făcîndu cînd operațiile
C.G. Stahl

1120

de locușii născuți a familiei de moldoveni de peste Bug
au început și când s'a căpătât informații precise că
germanii evreușii și parte din populația civilă în
Germania, s'a născut ideea ca familiile de moldoveni
locușite peste Bug să fie mutate de peste Bug
în Transnistria și Basarabia.

14) Intrebare: Din ce inițiative s'au format aceste echipe?

14) Răspuns: Echipele de locușii născuți în Transnistria, cele de
ceretări sociale și cele care s'au ocupat cu creșterea familiilor de
moldoveni de peste Bug s'au format din inițiativa Direcției
generale a Institutului. Respectiv dr. Sabir Șeremet, împreună cu
ceilalți conducători ai Institutului care se puseseră la conducere
în perioada 1941-1944.

15) Intrebare: Când a fost primul grup ^{de fână} în Transnistria?

15) Răspuns: Primul grup de fână, adică echipa de
ceretări sociale și de depistarea a regiunilor unde se găseau
familii de moldoveni, de sub conducerea dr. Goloventia,
a plecat în Transnistria, respectiv orașul Nicolae și malul
Bugului, în luna Iunie 1942 și a stat în regiune până
în prima jumătate a lunii martie a celui următor. Echipa era
formată din: Goloventia, Botn, Brăveș, Selișcu, Dancaș, Tam,
Petreș Nicolae, Lișneșcu Cornel, Corbea Dumitru, Popescu Gheorghe,
Apostol Ion, Economu Nicolae și Brăveș Gheorghe și Botegomel
Gheorghe.

16) Intrebare: Având dte locurile pe unde s'a deplasat
această echipă?

16) Răspuns: Echipa de ceretări sociale și de depistarea a
regiunilor unde se găseau familii de moldoveni a stat aproape
tot timpul în orașul Nicolae. Aici, făcându-i membru care
facea parte din echipă și s'a dat o anumită problemă de
ceretare. După ce s'a strâns materialul informațional necesar
subiectului respectiv, echipa s'a deplasat către zile prin
satele cu moldoveni de peste malul Bugului, căutând fiecare
noi informații în legătură cu subiectul pe care avea să-l
trătească. Odată materialul adunat echipa s'a întors în Bucarestă
unde fiecare și-a pus materialul în ordine și a făcut lucrarea
respectivă. Au scris în anumite subiecte pe care le-a tratat
fiece. Așa: Bucur Selișcu s'a ocupat de anumite probleme
economice; Dancaș Ion de probleme administrative; Petreș Nico-
lae de probleme de psihologie socială; Lișneșcu Cornel a cercetat

anumite tipuri de oameni de vârstă; profesorii diffeziți; Colbea Dumitru a tratat problema actului; Apostol în calitate o problemă de familie; Economu Nicolae a tratat o problemă de geografie, adică de delimitare a regiunilor unde se găsesc familiile de moldoveni; Bucurescu Gheorghe a tratat o problemă juridică; Retegorul Gheorghe s'a ocupat de problema de urbanizare a elementelor rurale. Odată lucrările terminate au fost înaintate la Președinția Consiliului de Miniștri.

17) Încheiere: Când a plecat a doua echipă, din cine a fost formată și ce activitate a desfășurat?

17) Răspuns: Echipa a doua, adică echipa de înregistrare a familiilor de moldoveni din regiunile de peste Bug a fost formată în luna Iulie 1942 și a plecat peste Bug în luna Aug. 1942. Echipa era formată din: Colyentia Anton, Pavel Ghi. Constantin, Rovențe Iulian, Leznescu Cornel, Betea Nicolae, Colbea Dumitru, Popescu Gheorghe, ^{Răducanu} Nicolae, marii Dumăre, Dăbănuț Dan, Chelcea Ion, Apostol Ion, Economu Nicolae, Bucurescu Gheorghe, Retegorul Gheorghe, Seidel Eugen; mai târziu, prin luna Oct. - Noembrie 1942, au mai venit: Bojiș Iurcea, Popescu Ștefan, Strimovici Tudor.

În această echipă s'a împărțit în două: cea mai mare parte a fost repartizată pentru a înregistra familiile de moldoveni din regiunea rurală și ceaaltă, pentru a înregistra familiile de moldoveni din regiunea urbană. Echipa rurală a fost formată astfel: Rovențe Iulian cu Anton Anton; Leznescu Cornel cu Colbea Dumitru, Betea Nicolae cu Dăbănuț Dan și Nicolae marii Dumăre; Apostol Ion cu Economu Nicolae și Bucurescu Gheorghe; Retegorul Gheorghe a lucrat la început singur; Seidel Eugen a fost plecat pentru a rezolva anumite probleme de aprovizionare și de uzură a mijnurilor de înregistrare pe lângă autoritățile germane. Echipa urbană a fost formată din: Pavel Ghi. Constantin și Popescu Gheorghe; Colyentia Anton avea îndosariile și reprezentarea întregii operațiunii de înregistrare a familiilor de moldoveni.

Familiile de moldoveni erau înregistrate pe anumite forme materiale tip și odată cu înregistrarea făceau familia primul în pachet din partea Statului Român; pachetul continua: 1 kg. sâmburi, 2 kg. sare; 10 cutii de chibrituri; 1 pacheț de țigări; iar familiile care aveau copii mici primeau și 1/2 kg. zahăr.

Echipa a înregistrat familiile de moldoveni din regiunea Bugului, Regiunea Kirovograd, Dnișt propriu-zis, Nicolaeu, Cherson, Melitopol, Dobrușa și Crimeea.

C. G. G. mul

18) Intrebare: Cu ce s'a ocupat anoret fiecare membru al echipei?

18) Răspuns: Familile de moldoveni au fost arătate prin afişe, prin ziarele care se tipăreau în regiune şi prin radio că se înfiinţează înregistrarea lor şi erau invitate să se prezinte la înregistrare la o anumită adresă, care era fie casa unui moldovean, fie o şcoală, fie la sediul primăriei. Când venea familia la înregistrare, se creata o tabel pe care le avea şi era însoţită printr-o persoană la o anumită întrebare care se găsea însoţită pe formulare tip; un membru al echipei făcea înregistrarea, iar celălalt citea pachetul din partea Institutului Român, după ce familia fusese înregistrată.

Nu pot să ştiu ce a făcut fiecare membru al echipei în mod concret, cum şi-a îndeplinit munca, cum făcea înregistrarea familiilor de moldoveni, el că s'a mai ocupat şi de alte probleme în timpul înregistrării familiilor de moldoveni, întrucât în timpul înregistrării familiilor de moldoveni din regiunea Urbani, înregistrând familiile de moldoveni din regiunea Urbani, pe care au fost cunoscuţi iniţial, la începutul

Dozsa Ghenghe, cu care am fost cunoscuţi iniţial, la începutul lunii oct. 1942 a plecat în Bucureşti şi nu s'a mai revăzut. După plecarea lui Dozsa Ghenghe, am lucrat un timp cu un moldovean, Ceprica Alexandru, din regiunea Buzău, pe care îl folosesc ca filmaşi pentru limba rusă şi ucraineană.

19) Intrebare: Ce erau folosite materialele colectate de către echipele care înregistraseră familiile de moldoveni.

19) Răspuns: Materialul obţinut a fost trimis la Bucureşti, după ce operaţiile de înregistrare au fost terminate, a fost adus în Bucureşti şi a început prelucrarea lui, pentru ca rezultatul înregistrării să fie publicat în lucrările Institutului. Pe baza de prelucrare interesează câte familii sunt, câte vorbesc limba română, câte sunt căsătorite cu moldoveni, câte au rasi, ucraineni sau altă naţionalitate, câte ştiu carte, câte sunt instruiţi de carte şi virsoşi lor.

20) Intrebare: Ce lucrări a întors la buclă pentru a fi publicate?

20) Răspuns: Materialul obţinut a întors la buclă pentru a fi publicat şi la buclă material a întors în timpul a lucrat parte buclă la înregistrarea familiilor de moldoveni.

14
21) Interbare: Arată de împușcările în care a fost arestat ²²³ și apoi
dispărut Lihail Levente? ²²⁴

21) Răspuns: Prin luna dec. 1943 a venit la mine la birou ma
Bogi Iurcu, soția d-ului Bogi Iurcu, și cu lucrări în care mi-a spus: ști
că Lihail a fost căntat de poliție în Cătrănești și apoi a fost lăsat;
în aceeași zi a venit la mine Lihail Gheorghe și mi-a
spus că și el este căntat de poliție; a doua zi sau a treia
zi după aceasta, am aflat dela portarul Institutului
~~politi~~ și am spus Doja Ion, că poliția îl căntă pe Levente
Lihail. În acel timp Levente Lihail nu mai făcea parte din
oficiul de studii, lușea la unele etaj cu oficiul de studii, dar
avea secția lui cu 2-3 funcționari. La ora 12, în ziua
când Doja Ion mi-a spus că Levente Lihail este căntat de
poliție, duându-mă jos la parter în bibliotecă Institutului
lui; d-ului Jebekaru mi-a spus: „ști că s-a întâmplat cu
Levente?” a fost căntat de poliție și în timpul ce poliția îl
căntă pe sus, el se găsea aici la mine și portarul i-a
spus că este căntat de poliție. Atunci Levente, cu
ajutorul d-ului Jebekaru, a deschis un geam din fundul
bibliotecii, a sărit în curte și a fugit. La vreo două
zile după această întâmplare a venit la mine la birou
mama lui Stănoaie Tudor și mi-a spus că și fiul ei a
fost arestat; cum în același timp a venit și soția d-ului Lihail
Gheorghe și mi-a spus că și Lihail a fost arestat. În acel
timp Gheorghe Iurcu era în București, fiind plecat
peste Praga, iar eu în finean local.

22) Interbare: Deci nu ai lăsat să mădăni de a-l provoca
pe Lihail Levente că este urmasit de poliție?

22) Răspuns: Când mi-a spus fratelui Doja Ion că Levente
Lihail este căntat de poliție, eu mi-am dus la etajul doi unde
Levente Lihail lușea și l-am căntat pentru a-l provoca că este
căntat de poliție. L-am căntat pe Levente Lihail și l-am căntat
Generală, unde o funcționară din secția lui mi-a spus că s-a
dus, și eu l-am găsit. În timpul ce eu îl căntam pe
Levente la secția lui și la Direcția Generală, el se găsea
la bibliotecă, în fundul bibliotecii și în momentul când
Levente a venit din bibliotecă să se reintoracă la secția lui
portarul Doja Ion a spus că este căntat de poliție și atunci

Le nunte luiail in la 20 mai duca la sutiua lui ~~Longy~~ ²⁴
doi, s'a venitors in biblioteca s'-a sarit jo gcam. ²²³

23 Septembrie: Intre- sta la ce ora-din zi a fost creat Legea
Lăscăr de poliție și cum o a interesat prima data organeli
de poliție.

23) Răspuns. Portarul dăa lui m'a instăruit pe mine
că De vante Teibail sote ciuitat de polite în jurul orei 11 când
se terminase pauza. (La hotelul între ora 10³⁰ și 11 fusesem
avem o grădiniță de cră. Pauza, pe care o foloseau pentru m'an).

Na, fra' cum s-a interesat prima dată politica de țerente
lihtail. Eu nu căi de-mi gjo, la parter, 's'ia la mi-a
apso în soapte cu politica il cantu ve țerente lihtail.

24/ Intrebare : La ce ora din zi a venit libanul Luveto
La serviciu in ziua cand a fost cautat de politie?

24) Răspuns: Nu știu la ce va a venit Lorente la serviciu în ziua când a fost cîntat de poliție, întorcînd Lorente la serviciu în ziua fîcîs parte din Front de Indii, el își avea la serviciu un birou separat de oficiul de studii.

25/ Septembrie Sta L-ai văzut pe Levente înainte de a fi
Căpitan de poliție în ziua aceea? L-ai văzut sau nu pe

25/Răspuns: Nu mi reamintesc dacă la am văzut sau nu pe
Leonte în ziua când a fost căutat de poliție; dar este
sigur că de vorbit cu el n-am vorbit, întrucât el stătea
între noi erau destul de reci.

26/ intrebare: brati de imprumuturi in care ai causant
pe lucile Stoianescu?
1943 Oficiul de studii isi avea

pe listele Ștefanescu.
26. Răspuns. În anul 1941 și 1942, Oficiul de studii și cercetări
sedea în Sfantul Spiridon la etajul III. În cursul lunii decembrie
1941 și ianuarie 1942 eu am lucrat împreună cu Loredana Ibrăilescu la o
lucrare de arhivare administrativă, respectiv de Rădă. În timpul
lucrării am avut discuții cu Loredana asupra metodelor de lucru,
și neajungând la vicio, înțelegere, ne-am împărțit materialul
pe care îl aveam de prelucrat în două: el jumătate și eu
jumătate. După această întîmplare, Loredana Ibrăilescu a început
să lipsească de la Oficiul de studii, el luându-și materialul
c. c. 5. 1. 1

pe care îl avea de ²⁶prelucrat și se ducea să lucreze la Birou
 celor de servicii la secția unități administrative, care își avea
 sediul în aceeași clădire. După un timp, cum prin Curtea de
 Apelar 1942, am văzut că la Revoluția lui vine o funcționară și
 că îi ajută la lucru.

[Redacted block]

26/ Într-o zi pe Matilda Ștefănescu am cunoscut-o în primăvara
 anului 1942 în cadrul lucrărilor dela Oficiul de studii.

[Redacted block]

27/ Întrebare: Ci alte lucruri mai cunoscute de la legătura cu
 raporturile interne și de servicii dintre Revoluția lui și Matilda
 Ștefănescu?

27/ Răspuns: Am aflat dela Revoluția lui că Matilda
 Ștefănescu, care și numea înainte Matilda Dumitrescu, a fost căsă-
 torită cu un militar, având gradul de Capitan; tot Revoluția
 lui mi-a spus că un individ care cere umbra după Matilda
 Ștefănescu și că acesta îi urmărește, când el și cu Matilda
 Ștefănescu pleacă dela Institut; că acest individ o iubește
 pe Matilda Ștefănescu și că într-o zi seri, într-un oraș Revoluția
 lui și cu Matilda Ștefănescu, i-a cerut soarelui lui
 de plimbare cu Matilda Ștefănescu, i-a cerut soarelui lui
 Revoluția și l-a întrebat să i spună ce relații sunt între el
 și Matilda Ștefănescu. Revoluția mi-a spus că o a cunoscut
 și că i-a dat celui individ câțiva fumuri. Prin Februarie
 anul 1943 era opinia printre funcționarii de stînga din
 Institut că Matilda Ștefănescu ar fi agitată la țigari.
 Cum s'a născut această opinie, cum a lauzat-o, în
 sept. 1943 această
 opinie am pus-o în Oficiul de studii. Cum în acel timp
 eu eram conducerea Oficiului de studii, am făcut un referat la
 Direcția Generală ca Matilda Ștefănescu să fie reînscrisă
 la secția unități administrative de unde venise, bazat pe
 aceste opinii care circula în Institut după Matilda Ștefănescu.
 Matilda Ștefănescu s'a plâns lui Revoluția că eu îi fac
 mișcare, că vreau să o mut dela Oficiul de studii.

C. C. Carel

Levente Lihail a venit la mine și mi-a spus să o las pe
 Luitilda Șofărescu în pace la Oficiul de studii și să dă
 eu afară să fie mutată de la Oficiul de studii înscuș
 că îi fac lui un rău, că vreau să nu răsturn pe el
 din cauza relațiilor noastre nu prea amicale.

Luitilda Șofărescu a rămas la Oficiul de studii, iar în
 perioade când Levente Lihail era absent și înțat de politic
 Luitilda Șofărescu a venit la mine și mi-a întrebat dacă un
 tunde este Levente, că dădea vrea să i dea viste lui și alții,
 aceiași întrebare a făcut-o și Puci Biți.

Să vedeți cum este declarativ pe care o fac și domoz

Azi 8 Ianuarie 1953.

C. G. Tănuș

224
~~228~~226

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

10 Ianuarie 1953

Oragul București

Interogatoriul a început la ora 8. Interogatoriul s'a terminat la ora 14 și 30 minute.

Eu, căpitan de securitate WEISS LUDOVIC, am interogat în calitate de ofițer anchetator numele STEFANESCU, Prenumele NATILDA, Anul, luna și ziua nașterii 10 Iulie 1911, Locul nașterii Craiova Regiunea Dolj, Cetățenia Română, Naționalitatea Română, Apartenența politică exclus din P.M.R. din ce an... Studii absolvite a facultății de Științe Cluj, din anul 1940... Profesia funcționar în prezent casnică. Ultimul loc de muncă și funcția Institutul Central de Statistică, Ultimul domiciliu București str. Ir. Demonstene Nr. 29, Situația familială soț: CORNELIU STEFANESCU de 33 ani, inginer instructor la Comitetul de Stat al Planificării, București. Originea socială Tata DEMETRESCU STEFAN fost locot. colonel, decedat, mama MARIA GEORGESCU decedată, - fără avere - imobile. Activitatea politică până în 1947 membru în P.C.R. Decorații, distincții și premii guvernamentale..... În ce armată a făcut serviciu, grad, funcție..... Dacă a fost prizonier..... Dacă a fost în străinătate, unde, când și în legătură cu ce: Nu am fost în străinătate. Dacă a participat în bande, în organizații contra-revoluționare. nu... Dacă a fost judecat, când, din ce cauze, de cine și la ce pedepse a fost condamnat: nu am fost condamnat.

Întrebare:

Când ai fost arestată pentru prima oară?

Răspuns:

La 5 Decembrie 1949.

Întrebare:

De ce ai fost arestată?

./.

ss/STEFANESCU NATILDA

Răspuns:

Pentru legăturile mele pe cari le-am avut cu PASLEA EUGEN, IVANOVICI AVIAN și LEVENTE MIHAIL.

Întrebare:

În ce problemă ai fost anchetată?

Răspuns:

Am fost interogată dacă am avut legături cu fasciștii cât am stat la Cluj, dacă am avut o acțiune de trădare în cazul descoperirii democratice (org. comunistă) din anul 1948, dacă împreună cu PASLEA EUGEN am dus o acțiune de spionaj, dacă am acceptat propunerea lui IVANOVICI de a-l ajuta în calitate de agent informator, - a constituit o acțiune mai accentuată cazul LEVENTE, adică activitatea lui în cadrul I.C.S. Activitatea lui ca delegat în Transilvania, dacă LEVENTE nu mi-a divulgat acțiuni din munca lui atunci când lucra în ilegalitate.

Întrebare:

Arată în rezumat ce ai declarat?

Răspuns:

În cursul anchetei am declarat că nu am dus nici o muncă informativă sau de altă natură pentru regimul Antonescian, iar în cazul IVANOVICI AVIAN am declarat că l-am întâlnit pe IVANOVICI pe care-l cunoșteam din copilărie, ratele unei bune prietene și colege de ale mele în București. După mai multe discuții suute cu el am bănuț că este agent antonescian, iar la întrebarea mea directă mi-a răspuns afirmativ, spunându-mi că a dus și peste graniță această activitate chiar din timpul cât era student și că continuă să lucreze pentru regimul antonescian propunându-mi să-l furnizez informații, propunere pe care eu nu am acceptat-o.

În cazul lui PASLEA am declarat că eram în relații de prietenie de când eram studentă din anul 1936. La cedarea Ardealului PASLEA a rămas în Cluj având legături cu legația Română de acolo. După venirea lui în București am reluat din nou relațiile de prietenie. În acest timp PASLEA afară de munca ce o ducea la C.N.R. a obținut un serviciu la cenzura militară unde a lucrat până la 28 August 1944.

După plecarea lui din București ca notar public la Carei-Sălaj i-am făcut două vizite la Carei una în anul 1946 iar alta în anul 1947. Făcând atunci am

primit dela el colete și scrisori. Am predat 3 scrisori lui RUSU DRAGOS trimise de PASLEA în care după spusele lui PASLEA prin intermediul lui DRAGOS care studiasse la Paris să stabilească legături pentru eventuala lui plecare să studieze în Franța. În vara anului 1948 l-am întâlnit pe PASLEA la legația americană unde a depus acte de notariat. La rugămintea lui de a-i ridica actele, m'am dus singură la legația americană de unde am ridicat niște acte de notariat scrise atât în limba engleză cât și cea română pe care i le-am expediat prin poștă, tot în anul 1947. Am primit dela PASLEA un plic pe care s'au vedea Legației Franței spunându-mi că conține acte de notariat. Acest plic conținea o scrisoare adresată Consului Francez cu note informative asupra situației economice pe care am ars-o.

În cazul LEVENTE am declarat următoarele: L-am cunoscut pe LEVENTE în anul 1941 ca funcționar al I.C.S., relațiile noastre fiind de dragoste cu mari întreruperi. În primăvara anului 1942 relațiile noastre s'au întrerupt. În toamna anului 1942 LEVENTE a plecat în Transnistria în urma echipei care-și începuse munca din vara anului 1942. LEVENTE s'a întors în țară în Aprilie 1943. După o lună a devenit șeful meu direct, care conducând o subsecție a oficiului de studii, iar în vara anului 1943 direcția generală a creat o nouă secție sub conducerea lui LEVENTE și sub directul control al directorului general SABIN MANUIA. Am reluat relațiile de dragoste până la 15 Decembrie 1943 până la căutarea lui LEVENTE de siguranța antonesciană.

Înainte de fuga lui LEVENTE i-am vorbit de întâlnirea mea cu IVANOVICI. După 23 August 1944 am reluat din nou relațiile pentru scurtă durată, legăturile noastre în Decembrie 1944 s'au rupt din nou până în vara anului 1947. Am mai vorbit cu el de câteva ori, iar în acea vară ducându-mă la Controlul Economie unde lucra LEVENTE printre altele discuții amute mi-a cerut că dacă voi găsi printre lucrările echipei dela Bug o mapă cu lucrări de ale lui să i-o dau lui nemai fiind utilă I.C.S.-ului. Am mai declarat atunci că am stabilit un cod pentru a ne înțelege prin telefon sau prin colegii cu care aveam ambii relații de serviciu, asupra faptului dacă l-am găsit dosarul sau nu. În toamna anului 1948 l-am întâlnit pe LEVENTE pe Calea Victoriei și am făcut drumul împreună până în Piața Victoriei. La despărțire mi-a reamintit de promisiunea pe care i-o făcusem de a-i căuta lucrarea ducând până atunci o dis-

cutie despre BETEA, PAVEL, PATRASCANU. In toamna anului 1949 am primit dela LEVENTE un telefon la I.C.S. prin care m'a felicitat de plecarea sotului meu in URSS intrebându-mă ce mai este nou pe la I.C.S. La răspunsul meu că am făcut curățențe generală, LEVENTE a răspuns bine, prin aceasta înțelegând că am găsit mapa și am distrus-o. Am declarat că mapa pe a cărei copertă era scris numele lui LEVENTE conținea o lucrare cu titlul "Despre colhozuri și sovhozuri" o hartă cu satele locuite de Români de pe valea Bugului, două tablouri cu cifre. Lucrarea conținea pe la mijloc un grafic care arăta diferența de producție dintre recoltele colhoznicilor și a celor individuale. Prin câteva fraze pe care le-am citit la începutul lucrării se arăta cum recoltele individuale erau mai mari decât ale colhoznicilor.

Intrebare:

Al ceva de adăugat la declarația dată?

Răspuns:

Cele declarate referitor la PASLEA EUGEN și IVANOVICI AVIAN corespund adevărului pe care-l susțin, iar în ceea ce privește declarațiile mele date în anul 1950 despre MIHAIL LEVENTE sunt false deoarece le-am inventat astfel inducând în eroare ancheta.

Intrebare:

Care au fost cauzele care te-au determinat să induci în eroare ancheta?

Răspuns:

În cazul lui LEVENTE la primele interogatorii am căutat să spun numai adevărul și am arătat că nu cunosc nici o acțiune dăgănoasă dusă de LEVENTE, după care mi s'a spus că mint și supusă pedeapsă de a merge într-o celulă goală în timpul zilei, dela ora deșteptării până la ora stingerii, în decursul unei săptămâni, cu excepția a două zile de pauză continuând apoi cu pedeapsa mersului, de noapte dela ora stingerii până la ora deșteptării cu o pauză de 30 minute pe noapte. După executarea fiecărei zile sau nopți de pedeapsă am fost interogată dacă m'am hotărât să declar o acțiune dăgănoasă de a lui LEVENTE și care era conținutul lucrării rupte de mine. După răspunsurile mele negative am fost sancționată cu bătaia și în continuare cu mersul prin celulă spunându-mi-se că dacă nu voi declara, voi fi scoasă în fiecare noapte la ora 12 și bătută până mă voi hotărî să spun care era conținutul lucrării făcute de LEVENTE și rupte de mine, care trebuia să se refere

re la problemele luate de echipa dela Bug. Ne mai suporta sanatiunile fizice, după întrebările arătate mai su puse de către domnii anchetatori am construit o minciună pe care am redat-o ca activitatea lui LEVENTE ajungând la concluzia că asta este ce se cere dela mine.

Întrebare:

Dacă cele declarate de dta erau minciuni de ce nu ai revenit încă la timp asupra declarației Utale minciunose înainte de terminarea anchetei?

Răspuns:

Cum am arătat mai sus, din tot mersul anchetei și din interogatoriu mi-am dat seama că urea să se scoată din mine o declarație acuzatoare împotriva lui LEVENTE, aceasta mi s'a confirmat la prima confruntare cu LEVENTE când am constatat arestarea lui. LEVENTE a negat acuzațiile aduse de mine, la confruntare trebuia să retrag atunci declarația mincinoasă, dar muștrările de conștiință au fost estompate de teama că voi fi din nou bătută. Mi s'a spus că voi mai fi confruntată odată cu LEVENTE. Am așteptat că în această ocazie să-mi retrag declarația mincinoasă, dar confruntarea n'a avut loc. Frământările fiind destul de puternice și muștrările de conștiință deasemenea, am cerut să fiu dusă la anchetă hotărâtă să-mi retrag declarația mincinoasă, dar când am ajuns în fața anchetatorului oară-jul m'a părăsit, m'a cuprins din nou teama de bătaie, am început să plâng.

Am stat în ultima lună în celulă cu SISI CAZANESCU-MOSCU pe lângă care mi s'a dat sarcina să verific dacă a mărturisit adevărul prin declarațiile date, aceasta a cunoscut frământările și muștrările mele de conștiință spunându-mi că am dat o declarație mincinoasă în urma unor presiuni fizice și că nu știu cum să revin asupra acestei declarații fără ca să nu fiu din nou bătută.

Întrebare:

Arată împrejurările în care ai fost pusă în libertate?

Răspuns:

În timpul anchetării mele după 3-4 luni de zile mi s'a spus că trebuie să mă reabilitez ajutând pe anchetatori în obținerea informațiilor dela mai multe arestate. Prima sarcină am primit-o de a reda tot cease am discutat cu arestata BENEDICT SOLOMBIA. Am primit această sarcină pe lângă mai multe arestate, dar nu am

./s. STEFANESCU M. TILA

reusit să obțin mărturiile de la toate. Domnul anchetator SANDU cărui i-am spus că dacă sunt găsită vinovată să fiu trimisă la Canal, din luna Aprilie mi-a spus lasă că nu mai ai mult și te vei duce acasă. Știam că soțul meu trebuie să se întoarcă în țară pe la începutul lunii Iulie. Fiind chemată de dl. cel tîndr i-am spus acest lucru, la care dînsul mi-a răspuns dacă am comunicat acest fapt anchetatorului meu. Fiind chemată de un alt anchetator pentru a primi sarcini pe lângă arestata cu care eram în celulă arătîndu-i că sunt bolnavă mi-a răspuns că știu eu ce-ți trebuie și am propus în colectiv eliberarea ta. La punerea în libertate mi-am luat angajamentul că voi furniza informații din afară.

Întrebare:

Pe ce bază ai fost folosită ca informatoare în arest?

Răspuns:

Mi s'a spus că trebuie să mă reabilitez deoarece n'am vrut să declar dela început adevarul. La punerea mea în libertate, dl. anchetator SANDU mi-a spus că are să țină dînsul legătura cu mine pentru ai furniza informații.

Întrebare:

Ti-ai respectat angajamentul față de anchetatorul care te-a recrutat?

Răspuns:

La primele întâlniri am furnizat câteva informații referitoare la activitatea funcționarilor din I. G. S. și asupra lucrărilor și echipelor de la Bug. A doua zi după punerea în libertate dl. anchetator SANDU a venit la mine acasă știind că soțul meu nu s'a întors încă din URSS și arătîndu-mi să viu la ora 2 noaptea în grădina botanică pentru a-mi da o sarcină. Am refuzat această invitație rugîndu-l să-mi traseze sarcina pe care are să-mi o dea ziua, deoarece mama fiind la mine, nu pot pleca noaptea de acasă. Mă chema la întâlniri telefonice și-mi lăsa și mie un număr de telefon unde să-l chem în cazul când am să-i comunic ceva urgent. Am folosit de două ori acest număr de telefon chemîndu-l după care mi-a făcut observație că nu trebuie să spun că-l cheamă Matilda. Chemîndu-mă odată în grădina botanică m'a luat în brațe, a început să mă sărute spunîndu-mi că mă place. I-am mai spus atunci că îmi este

./.

ss/STEFANESCU MATILDA

233

friică de dânsul că mă poate aresta oricând, dar că-i urăsc pentru că m'a bătut și dacă vreodată își va atinge scopul, are să fie fărâ voia mea. La o altă întâlnire după venirea sofului meu în București, mi-a cerut pentru o verigoară bolnavul de-a dânsului o cutie cu doctorii contra ineficienței ovariene pe care o văzuse la mine acasă. I-am dat aceeași cutie.

Pentru a sta de vorbă cu mine mă chema în grădina botanică, unde suportam diferite mângâieri, iar în Aprilie 1951 mi-a dat un telefon spunându-mi să vin că are să-mi comunice ceva. La telefon mi-a spus să vin la apartamentul 12 etaj II din primul bloc de lângă Cismigiu. M'am dus acolo, am fost luată în brațe, sărutată, după ce-mi arătase o revistă cu fotografii obscene. M'am rugat să mă lase în pace și să-mi dea drumul să plec, dar mi-a răspuns că nu se poate să plec așa. Întâmplându-i-se un mic accident, m'a lăsat din îmbrățișare, întorcându-se cu spatele la mine, a fugit pe ușa afară. După o lună de zile mi-a dat din nou un telefon întrebându-mă dacă pot să vin în crag - după răspunsul meu negativ nu mi-a mai dat nici un telefon și nici nu l-am mai văzut. În vara anului 1950 m'a chemat deseori să mă duc Dumineasa la strand. Sofului meu i-am spus că nu știu cum să scap de cineva din organele securității care se țin de mine să-i ceder și de care-mi este o groaznică friică.

Întrebare:

La cine ai arătat foto, ce misiuni ai primit din partea securității?

Răspuns:

Am spus numai că în închisoare am primit sarcini, fără să arăt ce fel de sarcini sofului meu, org. de partid din care făceam parte, al cărui birou era compus din SIMIONESCU, CHIRULESCU TUCAN, MARCEL JIANU dela C.C. și Comitetul de Control a C.C.

Întrebare:

Cum l-a chemat pe dl. anchetator?

Răspuns:

Atâta știu că mi-a spus când îl caut la telefon să întreb de SANDU. Iar pe ceilalți nu știu cum îi cheamă.

Întrebare:

Se alte lucruri mai cunosti de la în legătură cu activitatea lui LEVENTE?

Răspuns:

In afară de cele declarate și arătate de mine,
nu mai știu nimic.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, după
ce l-am citit cu voce tare și corespunde întocmai cu
cele declarate de mine îl sustin și semnez.

Semnătura:

sa/STEFANESCU MATILDA

Anchetator:

Capitan de Securitate

WEISS LUDOVICI

2381
228
228

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
DIRECȚIUNEA GENERALĂ A SECURITĂȚII STATULUI

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

10 Ianuarie

1953

Orașul Gueures, Ti

Interogatoriul a început la ora 8 și — minute. Interogatoriul s'a terminat la ora 14 și 30 minute.

Eu, Capitan de securitate Voies Luchovic
am interogat în calitate de ofiter anchetator

1. Numele Stefănescu (pe arestatul, reținutul, martorul)
2. Prenumele Mădăla
3. Anul, luna și ziua nașterii 10 Iulie 1931
4. Locul nașterii Orșova Regiunea Delf
5. Cetățenia Română
6. Nationalitatea Română
7. Apartenența politică exclusiv din P.R.C. din ce an
8. Studii absolvite a facultății de Științe Cluj etc. anul 1950
(când, unde și ce școală a absolvit)
9. Profesia funcționară în prezent casnică
10. Ultimul loc de muncă și funcția Institutul Central de Statistici
11. Ultimul domiciliu Gueures, Str. Dr. Demotescu nr. 29.
12. Situația familială soț Corneliu Stănescu de 33 ani, singur copil
la Comitetul de Stat, al Planificării, Gueures, Ti (soții, copii, numele lor, vârsta lor, domiciliul și ocupația)

13. Origina socială Părinți Demotescu Stănescu și Dr. Demotescu Stănescu, mama
Maria Gheorghe Drăghici, — fără avere — imobile
(averea părinților până la 23 August 1944 și în prezent)

14. Activitatea politică până în 1947 membru în P.R.C.
(în ce partide politice a fost).

Participare în alegeri).

Semnătura,

Stefănescu Mădăla

15. Decorații, distincții și premii guvernamentale

(înainte și după 23 August 1944)

16. În ce armată a făcut serviciu, grad, funcție

17. Dacă a fost prizonier

(unde și când)

18. Dacă a fost în străinătate, unde, când și în legătură cu ce

Nu am fost în străinătate.

19. Dacă a participat în bande, în organizații contra-revoluționare

Nu

20. Dacă a fost judecat, când, din ce cauze, de cine și la ce pedepse a fost condamnat

Nu am fost condamnat.

Intrebare:

Când ai fost arestată pentru prima oară?

Răspuns: La 5 decembrie 1979.

Intrebare: *De ce ai fost arestată?*

Răspuns: Pentru legăturile mele pe care le-am avut cu Pășcu Eugen, Ivanovici Brian și Levente Kórált.

Intrebare: *În ce problemă ai fost implicată?*

Răspuns: Am fost interogată dacă am avut legături cu fasisții din stat la Chy, dacă am avut o acțiune de bădănel în cadrul descoperirii democrației (org. comuniste) din anul 1973, dacă împreună cu Pășcu Eugen am dus o acțiune de spionaj, dacă am acceptat propunerea lui Ivanovici de a-l ajuta în căutarea lui de agent informațional, — pe constabilul o acțiune mai accentuată în cadrul Levente, acțiunea activitatea lui în cadrul U. B. I.

Semnătura,
De Jussu Watida

Urmare: activitatea lui sa delugat in Transnistria, dară pentru ca
mi-a divulgat activitati din munca lui atunci când luera in iugoslavie.

Intrebare: Marea in perimetrul si ai declarat?

Răspuns: In sursele existente am declarat ca nu
am plus nici o munca informativă sau de altă natură pentru regi-
mul Antonescian, iar in cazul tranzitiei Mian am declarat ca lău
intalniri pe tranzitiei pe care lău am ocazie, fratii mei
bune prieteni si colega de ocazie, in Bucuresti. - După mai
multă vreme am avut cu el am lău am declarat ca este agent antonescian, iar
la intrebarea mea el mi-a răspuns afirmativ, spunându-mi
ca o data si peste granița această activitate chiar din timpul răz
era student si că continua să luere pentru regimul Antonescian
propunându-mi să-i furnizez informații, propunere pe care eu nu
am acceptat-o.

In cazul lui Tisha am declarat ca eram in
relati de prietenie de când eram student din anul 1936. La
ecolare. Potentia lui Tisha a rămas in Cluj, răvând legături cu
legatia Română de acolo. - După venirea lui în Bucuresti, am
reluat din nou relațiile de prietenie. - In acest timp Tisha
afară de munca se o ducea la C. V. D. a obținut pe propria
la servirea militară unde a lău până la 23 August 1944.

După eluarea lui din Bucuresti ca notar
public la Corn - Bălaj, a am lău, dintr-o vintă la Carii mea in anul
1946 iar alta in anul 1947. Până atunci am primit de la el poezii
si scrisori. Am putat 3 scrisori lui Tura Dragos trimise de Tisha
in care după spuneri lui Tisha prin intermediul lui Dragos care
studiasa la Paris să stabilească legături pentru eventuală lui ple-
re să studieze in Franța. - In vara anului 1947 lău intovă-
rărit pe Tisha la legatia americană unde a depus acte
de notariat. La rugămintea lui de ai ridica actele, mi-am
plus rugura la legatia americană de unde am ridicat
acte de notariat scrise el în limba engleză călătorec românesc

Semnătura,
Stefanescu Mariela

Urmare: pe care i-le-am expediat prin poșta, tot în anul 1977, prin prietenul dela Pasla, mi s-a plăcut pe care să-l predau Legatia Franței spunându-mi că conține acte de notariat. Restul plăci conținut o scrisoare adresată Comitetului Franței pe note informative asupra situației economice pe care am avut.

În paralel devente am deservit un urmasoarec:
 2. am renunțat pe devente în anul 1961 ca funcționar al T.H.P.

În toamna anului 1972 devente a plecat în Transnistria în urma reținerii care mi începuse munca din vara anului 1972. Devente s-a întors țara în Aprilie 1973. După o lună a devenit șeful meu tehnic, care conducea o subsecție a oficiului de studii, iar în vara anului 1973 direcția generală a creat o nouă secție sub conducerea lui devente și sub direcția tehnică al directorului general Sabiu Traian. [redacted]

La 15 decembrie 1973 prănu la parterul lui devente de siguranță autohtonă.

mai vorbit eu l de celva ori, iar în anul 1978 plecându-mă la Controlul Economic unde luam devente printre altele discuții avute mi-a cerut să dăruie noi găni pentru lucrările echipelor dela Gug o mapă cu lucrări pe care lui să i-o dau lui pe mai fiind reținuț G.S.-ului. Am mai deservit atunci să am stabilit un cod pentru a ne înțelege prin telegraf sau prin religii pe care aveam ambii relații de servicii, asupra faptului dăruie i-am gănit doranul sau nu. În toamna anului 1978 am sursat pe devente pe Leska Victoriei

Observație: Fiecare pagină a procesului-verbal se iscălește de către arestat sau martor, iar ultima pagină și de către anchetator.

Stopinescu Mariela

Urmare: Pe noaptea dela ora stingerii până la ora deslătării cu o pauză de 30 minute pe noapte. După executarea fazei zile sau noaptea de pedepsă am fost interogată dacă m'am lătat să declar o acțiune plămănoasă pe de a lui devent și care era conținutul lucrării puse de mine. După răspunsurile mele negative am fost sancționată pe bătaie și în continuare cu mersul prin celula spunându-mi-se că dacă nu voi declara, voi fi poasă în fiecare noapte la ora 12 și bătaia până mă voi lăta să spun care era conținutul lucrării făcute de Levent și puse de mine, care trebuia să se refere la problema lucrărilor de echipa dela Jug. Ne mai putând suporta sancțiunile fizice, după interbările arătate de mai sus prin de către plămăni anchelator, am construit o minime pe care am putut să activitatea lui Levent epuizând la panchia că asta este pe se seve dela mine. -

Interbări: Dacă cele declarate de Sta erau minimele de pe ne ai provenit încă la timp asupra declarării Stah minime noase înainte de terminarea anchetei?

Răspuns: Cănu am arătat mai sus, căin tot mersul anchetei și căin interbărilor mi-am dat seama că ova să se poată prin mine o declarație avarătoare împotriva lui Levent, aceasta mi s'a confirmat la prima confruntare cu Levent când am constatat arestarea lui. Levent a negat avarătoare aduce pe mine la confruntare trebuia să rețag altmii declarații minime sau dar puștarik de conținut au fost estompate de teama că voi fi din nou bătută. - Voi s'a spus că voi mai fi confruntată odată cu Levent, în asplal că în această ocazie s'a mi rețag declarația minime sau, dar confruntarea n'a avut loc. Înmăntările fiind delal de plămăni și puștarile de conținut de asemenea am putut să fie ducă la ancheta hotărâtoare s'a mi rețag declarația minime sau, dar cand am apus în faza anchelatorului euagui m'a părăsit, m'a cuprins

Semnătura,

504 pînă are uatî edg

Urmare: ² ~~238~~ 238
din nou teama de batăi, am început să plâng.

Am stat în ultima luna în celula cu Sisi Barănușu.
- Woma pe lângă care mi s-a dat parina să verific dacă a mă-
turisat adevarul prin desbrăteli, să-l, mearcă să punesc frământări-
le și mustrările mele de conștiință spunându-i că am dat o desbra-
tă minciunoasă în arma unor presiuni fizice și că nu știu cum
să revin asupra acestei desbrăteli fără să nu fiu din nou băt-
ut.

Interbare: Poate singurătorile în care ai fost pusă
în libertate?

Răspuns: În timpul anchetării mele după 3-4 luni
de zile mi s-a spus că trebuie să mă reabilitez opunându-mă anchet-
tării în obținerea informațiilor dela mai multe arestate. Prima
parina am primit-o de a reda tot ceea ce am discutat pe are-
stata Genedit Solomonca am primit această parina pe lângă
mai multe arestate dar nu am reușit să obțin măturări
dela ea. Doamna anchetator Săndu parina vreau spus
dacă sunt gânda măturată să fie buncasa la Canal, din luna
Aprilie mi-a spus lasă să nu mai ai năll și te vei duce
acasă. - Știam că totul meu trebuie să se întoarcă în țară
pe la începutul lunii Iulie fiind chemată de Siciel tânăr i-am
spus acest lucru la care Săndu mi-a răspuns dacă am comu-
nicat acest fapt anchetatorului meu. Fiind chemată de un alt
anchetator pentru a primi parina pe lângă arestata pe care eram
în celula arătându-i că sunt bolnavă mi-a răspuns că
știu eu pe Siciel trebuie să ai un propus în Colectiv aliberarea
la. - La punerea în libertate mi-am luat angajamentul
că voi facea reformata din opera.

Interbare: Pe ce bară ai fost felocată ca
reformatoare în arest?

Răspuns: Mi s-a spus că trebuie să mă re-
abilitez

Urmas: Col. dr. doamna mami vin sa stealar pe la inceput asteriscul
sa punera mea in libertate Amal ambulatori Sandu mi-a spus ca
are sa tina stansul legatura cu mine pentru ai furniza informatii.

Intrebare: Ti-ai presupus angajamentul Jalei de
ambulatoriul pare sa a pierutat.

Raspuns La primele intalniri am furnizat
 cativa informatii referitoare la activitatea functionarilor din I.C.S.
 si asupra lucrurilor si echipelor de la Jy. A doua zi dupa pr-
 nerea in libertate dl. ambulatori Sandu a venit la mine acasa
 stiind ca sotul meu nu sa indos inca din U.R.S.S. si cerandu-mi
 sa mi la asa 2 noaptea in gradina bolavica pentru a mi da
 o parina pe care mi se furat aceasta invitatie rugandu-l sa-mi
 trase parina pe care are sa mi-o dea tina pleoarea
 mama fiind la mine nu pot pleca noaptea de acasa. Ma
 chema la intalniri telefonice si mi lasa si mie un
 numar de telefon unde sa-l chem in cazul cand
 are sa-i comunice ceva urgent. Am folosit de doua ori
 acest numar de telefon chemandu-l dupa care mi-a facut
 observatie ca nu trebuie sa spun ca-l cheama Valide.

meu. La o alta intalnire "dupa" venirea sotului meu in
 Bucuresti. Mi-a cerut pentru o scrisoare bolavica de a
 da-mi o cutie cu dobori contra simfiziurii ovarice
 pe care o vârase la mine acasa. I-am dat aceasta
 cutie.

Semnatura,

Stefanescu Valide

Țolohi mure i-am spus că mure știu cum să se ap
de pinova din organele munități care se linc de mine să-i
ceder și de care-mi este o groarnică frică

Țolohi: În mine ai arătat că ce mi-
simi și prinit din partea munități

Răspuns: Mure spus murei că mure munități
am prinit parine, fana să arăt se fel de parine Țolohi
mure, d. g. de parine totu care facem parine, al parine biser
ora congres din Simionescu, Blureanu, Trueman, Waver
Jianu del CC. și Comisie de Control o C.C.

Țolohi: Cum la chemat pe dl bucheta

Răspuns: Țolohi știu că mure a spus că mure mure
caut la celon să mure de Santa, Tar pe mure, mure
știe cum să chema.

Țolohi: De altă murei mai curioși Țolohi
mure legătura pe arătată lui devent?

Răspuns: Mure știe de cel devent
și arătat de mine mure mure știu mure.

Urmare:

Procedural nover-verbal de interogatori după ce am
putut o cură în muncă și începuse interviu pe cel de lucru
de mine și muncă și primirea

Inchietator

Interrogator:

Capitan de Securitate:

Stefanuta Matilda

Weiss Ludovic

Semnătura,

111
111
111

Urmare:

Declarație,

Subsemnatul Kotin Anton născut la 14 Martie 1916 în com. Beclau jud. Sorneș, de profesie funcționar, cu ultimul domiciliu în București, Str. Jules Michelet 17, asupra celor introduse declar următoarele:

Întrebare: De cine a fost înființat și susținut Institutul Central de Statistică?

Răspuns: Nu știu cine amune a înființat această institutie și nici cine a susținut-o. Această chestiune nu am discutat-o cu nimeni și nici nu am asistat, în nici-o împrejurare, la vre-o discuțiune privind această problemă. Cece știu, este că Institutul Central de Statistică a aparținut când Ministerului de Interne, când Președintelui Consiliului de Miniștri, sau altor departamente.

Întrebare: În ce împrejurări ai ajuns el-ta funcționar la Statistică?

Răspuns: Odată cu cedarea Ardealului de Nord, m'am refugiat împreună cu mama la Sere-Humedoara, unde sora mea era funcționară la Tribunal.

Având diplomă de capacitate pentru învățături, am solicitat cu post în județ, Inspectoratul neavând posturi vacante,

Semnatura
Kotin Anton

Urmare: mi-a dat o recomandare către
Direcțiunea Căminului de Necnici
de pe lângă Ușinele Hunedoara
pentru a ocupa un post de pedagog
plătit cu o leafă de 500 (cinci sute)
lei, plus casă și masă.

La acest rămin am funcționat
o lună jumătate, când Ministerul
Necnici (Târnoșchi), printr-o adresă,
comunică direcțiunii să subsema-
ntului lui i se poate aproba această
numire fără însă să motiveze a-
cest lucru.

Cum nu înțelegeam să fiu o
povară familiei și era sărăcă,
am plecat la București pentru
a-mi căutăm situația.

La minister mi s'a comunicat
că numirea mi-a fost aprobată
deoarece eu am fost recomandat
de organizația legionară locală.

Așadar neavând ce căuta am ră-
mas la București.

Într-o zi când trimăream pe la
m'am întâlnit cu studentul Binghi-
lescu Constantin (legionar) pe care
il cunoșteam din echipa studentă careă din
com. Vloza de Jos - Turda.

Revelat cum eram i-am înva-
rat organizația și orânduina. El neșind
un legionar "turbat", nu mi mai căm

Semnătura
Ant. Rădu

Urmare: s'a ocupat dar s'a oferit ne vină cu mine la Ministerul Muncii. L'am refuzat. Atunci mi-a propus postul de intendant la Căminul Facultății de Agronomie.

Împreună cu el rîchiar atunci, am mers la Cămin unde am fost angajați.

Aici am funcționat din luna Noiembrie 1940, pînă în primăvara anului 1941, înainte de Part, când, la propunerea lui Mănescu Corneliu [pe care îl cunoșteam din armată] n' am special a lui Mircea Tiriung [pe care îl cunoșteam din serviciul Social], m'am prezentat la Statistică pentru numire la Anton Golopenția, cu care volesc Mircea Tiriung în pualsile, n' care, din lipso de locuri la Oficiul de Studii, mi-a dat un biletel către Lălu Constantin, șeful serviciului de ambalare n' expediere a imprimatelor se se expediau în provincie în vederea recensămîntului general al Românilor e urma să se facă. Aici am fost angajat un fel de om de serviciu fiind plătit cu ora.

Întrebare: Cît timp ai lucrat la Statistică n' ce funcție ai avut acolo?

Răspuns: La Statistică am lucrat din primăvara anului 1941 n' pînă după 23 Aug. 1944, când am plecat la Mîinirea Pătrîștilor, în calitate de comandant al Formatiilor de luptă Patriotice.

Semnătura

Anton Rotiu

Urmare: In aceasta perioada am îndeplinit următoarele funcțiuni: Dela munire și până la plecarea în U.R.S.S., am lucrat la secția de ambalare și expediere, condusă de Lălu Constantin, că diurnist. plătit cu ora. Funcțiunea mea era de a ambala lăzile și de a le încărca în camion (om de serviciu).

Când Institutul a trimis echipe de recensământ în U.R.S.S. (Bessarabia), adică odată cu ocuparea acestei regiuni de către trupele autoheșciene - în toamna anului 1941 -, prin intervenția lui Betea Nicolae, am fost trimis și eu în calitate de recensor, în județele: Bălți, Hotin și Sorocea.

La înapoiere, în aceeași toamnă, am fost repartizat de către Dna Georgescu (soția secretarului general Dumitru Georgescu) și cu soțului lui Biji Mircea, la Oficiul de studii, ca diurnist, fiind plătit cu 5.000 (cinci mii) lei pe lună.

În iarna aceluiaș an (1941) precum și în luna Ianuarie 1942, am fost trimis din nou în U.R.S.S. („Trăsnimistra”) deosemeni în calitate de recensor și anume în județul Moghilev.

După predarea acestor lucrări, s-a pus problema trimiterii unei echipe speciale, din nou în U.R.S.S. și anume pe teritoriul de dincolo de Bug, cu scopul de a identifica și inventaria tot locuitorii de origine etnică Română (Moldoveni), iar cu acest prilej,

Semnătura
Anton Cat.

Urmare: din partea „Comitetului de Patronaj”, să li se înmâneze câte un pachet cu următorul conținut: 2 kg. sare, 10 cutii chibrituri, 5 pachete de tutun și un kg. săpun iar pentru familiile cu copii sub 2 ani, $\frac{1}{2}$ kg. zahăr.

Am fost propus de către Betea Nicolae lui Anton Golopentia, care urma să aibă conducerea acestor operațiuni întrucât se vor mări și studiul acelor comunități moldovenești, din punct de vedere sociologic, lucrare ce era de competența oficiului de studii, al cărui director era Golopentia.

Aici indiferent de gradul de funcționar, fiecare avea exact aceleași atribuțiuni; - să completeze formularele tip, să distribuie cele daruri, să studieze din punct de vedere sociologic comunitatea respectivă în mod sumar și să culegă date cu privire la alte comunități moldovenești despre care aceștia ar avea cunoștință, precum și în ce anume localități au jucat moldovenii, din acea comunitate, prin căsătorii sau pentru muncă. Aceste date erau necesare întrucât urma să se deplaseze chiar și la un singur moldovean în ori ce localitate, atât de îndepărtată ar fi, din optatele Brontului.

De asemenea, din partea „Comitetului de Patronaj”, odată cu danurile respective, urma să distribuim niște manifeste tipărite, cu caracter farsist.

În acest timp, adică în 1943, am fost încadrat

Temperatură
Antimulari

Urmare: ca functionar bugetar, cu un salariu de 720 lei, grad cu care am rămas tot timpul până la plecarea mea dela Institut. -

Intrebare: Cine au fost conducătorii Institutului Central de Statistică în timpul cât d-ta ai lucrat acolo?

Răspuns: Director General a fost; Dr. Sabin Mănăilă, Secretar General a fost; Dr. Oltu Georgescu, Subdirectori Generali au fost; 1. Dr. Racoviță, 2. Dr. Georgescu Roegen și 3. Dr. Gheorghiu, Directori au fost următorii: la Oficiul de studii; Dr. Anton Golpentin, pentru provincie; Dr. Henri H. Sthal, iar apoi Negru Ioan; Catalinătate Dr. Grigoreca iar directorul personalului era Hrovat. De alți directori nu mi amintesc.

Intrebare: Care era orientarea politică a acestora?

Răspuns: Dr. Sabin Mănăilă, național, țărănist. Dr. Oltu Georgescu era socotit că un cetățean care nu face politică, dar că ar inclina înspre dreapta. Dr. Anton Golpentin și H. H. Sthal au avut întodeauna atitudine democratică - Sthal era membru în P. S. D. R. Directorul Negru Ioan otii că a fost numit la Statistică pe vremea Legionarilor în calitate de Comisar al Guvernului pentru reînnoșatul General al României iar după încheierea acestor lucrări, a rămas mai departe în funcția de director. Activitatea ^{lui} politică nu mi este cunoscută. Deosebeni nu cunosc nici aparținut politică a celorlalți.

semnatura
Anton Ratiu

Urmare: Intrebare: Cime, dela Statistica, faccea politica de stanga n' ce functia aveau a-cetia?

Răspuns: Din grupul de stanga facceau parte următorii: Subsecretari Generali;
1. Bişu Mircea, 2. Bucur Schiopu, 3. Suciu Camil şi 4. Oancea Ioan. Referenti Sefi;
1. Levente Mihail, 2. Farel Constantin, 3. Stăsan Popescu, 4. Betea Nicolae, 5. Storianovici Tudor (numai referent) şi 6. Tiriung Mircea (mort). Statisticieni; Mănescu Cornelie,
2. Corbea Dumitru n' 3 subsemnatul.
Alti functionari dela statistica, de stanga, numi sunt cunoscuti. Toti acetia lucrau la Oficiul de Studii.

Intrebare: Cum se explica că in conducerea Institutului Central de Statistica n' printru functionarii cu functii importante, erau n' elemente de stanga n' elemente de dreapta?

Răspuns: Anton Golopentia fiind numit director la statistica, a primit învârcinarea de a-ni organiza, in mod liber, acista directiune care luau fiinta odata cu numirea lui. Salaria relatiilor universitare dintre Cluj n' Bucuresti, Golopentia puntea pe Bişu Mircea, Suciu Camil, Oancea Ioan n' Bucur Schiopu cari erau refugiati, in urma cedării Indocalului de Nord, n' se aflau la Bucuresti fără ocupatie. Acest fapt a determinat numirea acestor amici universitari dela Universitatea din Cluj la Institutul Central de Statistica, la cererea lui Golopentia.

Semnatura

Anton Rădu

Urmare: Cei alți funcționari de stângă au fost angajați datorită relațiilor lor și avea firea cu Golopenția pe care îl cunoșteau din „Serviciul Social” unde acția fusese comandant.

Menționez că „Serviciul Social” a luat ființă în anul 1939, pe vremea fostului rege Carol al II-lea și a fost condus de profesorul academician Dimitrie Guță. Această instituție s-a născut din primele echipe de sociologi monografi, echipe conduse direct de D. Guță. Această primă echipă aparținea, din punct de vedere administrativ de Universitatea din București iar tehnic direct de Guță care era profesor de sociologie. Datorită relațiilor dintre Guță și Carol al II-lea și la propunerea lui Guță, „Fundatiile Regale” au înființat o secție, condusă de Guță, cu scopul de a extinde munca de monografii sociologice. Astfel au luat ființă echipele studentesci și ocolată cu ele, primele Cămine culturale. Dar dintre elementele mai capabile, pe lângă de examen, sau recrutat conducătorii „Serviciului Social” înființat în 1939, cu scopul ridicării satelor, care nu era altceva decât extinderea și legislația muncii echipele menționate mai sus.

Elementele de stângă de la „Serviciul Social”, au fost luate de Golopenția la Oficiul de Studii al Statisticii, așa cum au arătat mai sus.

Semnătura,
Antoni

Urmare: Pe baza acelorasi legaturi, Anton Golopentiu, a lucrat in coteva elemente de dreptate, 1. Bucuresti, 2. Apotol Ioan, 3. Economu Nicolae si 4. Marinescu Marin. Dupa care un area o pozitie de finita, dar era orotit ca fii organizant legiune.

In cerce primate celelalte elemente de dreptate din 'I. C. S. nu stii in ce imprejurari au ajuns la 'Statistica'.

Oalta explicatie, in afara de cele aratate de mine mai sus, in legatura cu prezenta la statistica a unor elemente de tanga si de dreptate in acelas timp, eu nu am avut si nu am discutat in nici o imprejurare, cu nimeni aceasta chestiune.

Intrebare: Prin ce se concretiza activitatea de tanga a celor aratati de data mai sus?

Răspuns: Pavel Constantin, Mănescu Carmelina si Dumitru Corbea fiind comunisti urmasiti de organizatori, un avau o activitate mai concreta. Dumitru Corbea a participat la o organizare sedinta si amorse in locuinta mea din Str. Sfintii Apostoli, sedinta la care au mai luat parte Djamo, Giaristul Arin Sarghe, Emiliau Enigurescu (mort) si subsemnatul.

La aceasta sedinta s-a discutat problema rasboului si s-a hotarat ca fiecare din noi sa scriem pe peretii cladirilor din Bucuresti, urmatoarele lozinci:

Semnatura,

Anton Golopentiu

Urmare: „Jos năstorul fascișt!”, „Vrem pace” etc.
Urma să ne mai întâlnim, dar fiind trimis
pentru probleme de recrutament din U.R.S.S.
cu acest grup nu m-am mai întâlnit nica-
tore, activitatea lui, în continuare, nu
mi este cunoscută. La rădăcirile, prin
Biji Mircea, am primit sarcina de a
găsi o casă conspirativă pentru
sedințe de Partid. În această garsonieră,
plătită de Partid, se adunau, în lipsa
mea, Biji Mircea și Strănuș Tudor
(cu calitate de instructor) împreună cu
grupulețe de studenți pe pari și instruiseră
din punct de vedere politic. Nu am văzut
decît doi studenți al căror nume nu mi
este cunoscut întrucît subsemnatul nu am
participat totmai pentru a se păstra con-
spirativitatea. De aceste sedințe știa și Le-
vente Mihail care lucra în straină le-
gatură cu Biji, întrucît împreună
erau înșărcinați cu nume de partid
în cadrul Institutului.

Activitatea celorlalți din grupul de
stînga lui mi este cunoscută întrucît sub-
semnatul am lipsit din țară. Abia
în preajma lui 23 August 1944, cînd
m-am rător, împreună cu Băta
Nicolae și Oancea Ioan, am primit din
partea Partidului, prin Belu Filber și
Nutu Furman ^{parșina} de a ne deplasa la
Caransebeș pentru a lua legătura cu

Semnătura
Anturatiu

Urmare: Comunistii orientati acolo spre a le transmite ca se apropie ziua eliberării și în afară de bani și alimente se trebuca să le pudăm într-un fel oarecare, mai puțin sarcina de ne informa de ce forță armată dispune garnizoana precum și numărul gardienilor de pază și înclinații ca în eventualitatea când ar fi necesară o evacuare forțată a lor să știm de ce forțe avem nevoie.

Fiind chemați telefonic la București, eu și Ștefan Popescu am primit sarcina de a căuta tipografi de încredere ca să dăm cu broșura de stat să apărăm și primul număr din ziarul „Lămură Liberă” format mare, sarcină deosebit de primitivă prin Belu Ilber și Nitu Fucman.

Știu că și ceilalți au primit diferite sarcini, dar din spirit de complicitate, fiecare își cumpăna doar surâzătorile lui. În mod vag, știu că Ileana Popescu (sotia lui Ștefan Popescu) era elementul prin care Partidul făcea legătura cu partidele italiene, iar Betia Nicolae cu un grup forma o rezervă cu un grup, având la dispoziție motocicletele și mai multe iustitiu lui, grup care la nevoie urma să dea ajutor celor dela palatul regal. Deosebit Betia urma să vorbească la

Semnatura,
Nitu Fucman

Urmare: la otatiunea de radio Iulacuin
cracimul în cazul când acesta ar
refuza. Tot vag, mai puțin că Betca
mai făcea parte și din grupul care
urma să înaprime pe discipolul
fotului rege Mihai T. III.

Menționez că în afară de activitatea,
elementelor de stângă delor stitotimo
din capitală, acest grup, a avut o
activitate pozitivă cu prilejul lucră-
rilor statistice din U. R. S. S. Aceasta ac-
tivate, în linii generale, a fost trasată încă
dela început, de către Mihail Levente.

Ea conota și următoarele parciui:

1.- manifestele „Contribuții de Patruș” să fie
distribuite și nu difuzate. 2.- Să nu sârmui
societyala de origine etnică a cetățenilor
pentru distribuția de daruri, ci acestea
să fie distribuite după alte criterii și
anume să se aibă în vedere, în primul
rând familiile care au membrii în
armata roșie și în general familiile
care nu servesc interesele fașiste
(politici etc) 3. Elementele urmărite
de către Gheorghe, să fie aputate
pe orice cale. 4. Toate eforturile
să fie îndreptate pentru a intra în
legătură cu partizanii, pentru a
se armoniza munca.

Levente și Ștefan Popescu au plecat
la București după câteva luni de zile.

Signature
Antipatu

246

Urmare: - 13 -
Stefan Popescu, în această scurtă pe-
rioadă, a desfășurat o serioasă activitate
de desfășurare a familiei dătorului pre-
cum și a conducerii "Comitului lui de Patronaj".
Printre ceilalți este de remarcat activitatea
pozitivă a lui Pavel Constantin și
Petru Nicolae, cari au salvat înute
elemente tinere de la trimiteră în
Germania pentru munici, au ascuns
de asemenea elemente condamnați la
moarte de nemici (partizani), au dis-
tribuit otrăvuri ^(conținut) împotriva de alimente
familiei lor acelor partizani, alimente
ridicate prin fals de la nemici, pe
bază de ordin de serviciu de la centru
le asazise "Marchferseezug" (centru
de aprovizionare cu alimente a trupelor
fasciste). De asemenea au distribuit medi-
camente familiilor cu membri bolnavi
unii redători din Germania de la
muncă în stare de agonie. De mare
ajutor în aceste operațiuni de ajutorare
se-a fost Dr. Eugen Seidel, funcționar
dintr-un la I.C.S., de profesie profesor
universitar de filologie. Mulți tineri
partizani de ambe sexe au fost trecuți
franchului peste Bug, unde administra-
ția era românească, și sub nume false
sau inexistenți la universitate ca studenți
sau repartizați la familii prietene
pentru a fi puși în siguranță.

Semnătură
Anton...

-14-

Urmare: Acelas fel de activitate au desfășurat în subsemnatul, în urmă într-o durată de timp mai mare, întrucât în ultimii ani nu am venit deloc în țară.

Întrebare: Cărui fapt se datorează scutirea de mobilizare a celor de stănga dela statistică?

Răspuns: Afară de funcționarii neofiteri, a caror mobilizare pentru lucru era ușoară, (Luciu Camil, Corbica Șteu și încă câțiva) funcționarii cu grad de ofiter de rezervă, nu au obținut scutire de mobilizare întrucât toți erau tineri. Noi, adică Pavel, Mănescu și subsemnatul am fost dați ne-mpun la mobilizare întrucât nu ne-am prezentat la unitate. Ștefan Popescu a obținut cu greu o scutire iar apoi a fost și el în situația noastră. Prima ne-mpunere la mobilizare a fost amulată la începutul lucrărilor din M. R. S. S. privind problema moldovenescă, prin sprijinul generalului Aramă - șeful gazetăriei militare. A doua ne-mpunere a fost amulată prin sprijin dat unui ofiter superior din minister, prin Mănescu Corneliu, pentru Pavel, Mănescu și subsemnatul, apoi din motivul că sfârșitul anului 1943. Dar 23 August a anulat a treia și ultima ne-mpunere la mobilizare.

Semnătura,
Subscris,

Urmare: Dteu Nicolae mici nu a făcut aronot
iar intrucât absolvise teologia, a obținut,
prin cunoștințele lui (un episcop) o rumire
de referenț la departamentul Cultelor, rumire
care l-a putut de mobilizare.

Ceilalti, cu grade inferioare, au obținut
scutire foarte ușor prin intervenția oficială
a Institutului mai cu seamă cîi fiecare
dii si avea grad de funcționar superior.

În această categorie intră Luciu Camil
-caporal, Levente Mihail - caporal, Go-
lopuștia Anton - caporal și Dumitru
Corbea deosemeni caporal.

Solicitanța de scutire făcută de in-
stitut, era o chestiune foarte urgentă de
câtu fiecare institutie de stat sau cleric
particulară, intrucât erau necesare
cadre de conducere pentru angurarea
bunei funcționări. Stranovici Tudor
datorită amănunților obținute pentru
studii nu-mi făcuse armata iar în
această perioadă era încă student.

Întrebare: În ce împrejurări l-ai cunoscut
pe Mihail Levente?

Răspuns: În cadrul "Serviciului Social",
în toamna anului 1939, la Făgăraș, a
a avut loc o școală de specializare în
monografie sociologică, școală care a du-
rat aproximativ o lună de zile și la
care au participat Comandantul "Serviciului
Social" printre care Levente și mine.

scrie

Semnatura

Autograful

Urmare: Cu acest prilej ne-am cunoscut locuitorii
toți concomulanți în aceeași clădire (un
fel de tabără). Cunoștința aceasta însă a
fost foarte vagă. Nu-mi amintesc să fi
schimbat vreodată cu el vre-un cu-
vânt acolo.

Fiind numit la statistică și acum
la Oficiul de Studii, ne-am recunoscut aca-
stă cunoștință și ne-am împănat, luc-
rând împreună în același birou.

Apropierea dintre noi s'a desăvârșit
în U. R. S. S. unde am făcut parte din
aceeași echipă.

Întrebare: Cum a apărut Levente la statis-
tică?

Răspuns: Levente a făcut facultatea de
Litere și Filosofie din București, unde între
Golopenția era asistent universitar.

Fiind remarcat ca element foarte
rapabil de către Golopenția, cu care apăs-
a lucrat în "Serviciul Social", în mo-
mentul înființării Oficiului de Studii,
Golopenția în calitate de director, l-a
invitat în calitate de colaborator obținându-
direct gradul de Referent Șef.

Întrebare: Arată ce otrai, în mod ement, dis-
pu activitatea lui Levente și cum ai aflat?

Răspuns: În cadrul Oficiului de Studii dela
statistică se cunoștea în mod cert, apas-
menta politică a ficării. Activitatea lui
politică însă nu-mi era cunoscută.

Semnătura
Antoni

Urmare: În momentul când Biți Mircea mi-a dat sarcina, pe linie de Partid, de a găsi o casă conspirativă pentru instrucții politice, mi-a spus că acest lucru mi este cunoscut și lui Levente.

Acea în U.R.S.S., înainte de formarea eclipeilor, Levente a venit la mine și mi-a spus: „După timp am referințe foarte bune dela Biți Mircea care lucra în propriu ră lucra în aceeași eclipă, împreună cu Ștefan Popescu să formăm o celulă de Partid. După Fănică am deosemeni referințe bune. Pavel, Corbea și Mănescu din sunt membrii de Partid, au refuzat munca ce li-am dat la București, făcând laș. Ei nu știu că eu am sarcina de a conduce, împreună cu Biți Mircea munca de Partid în cadrul Institutului.” Totul am lucrat în aceeași eclipă câteva luni de zile. Cu acest prilej, Levente a trasat sarcinile noastre în U.R.S.S. Altă activitate mi-am cunoscută.

Intrebare: Când au fost refuzate eclipele ce au plecat în Uniunea Sovietică?

Răspuns: În toamna anului 1941, după ocuparea Barabanei de către trupele fascisto-autonenciene, ca o continuare a recucerii marelui general al României, au fost trimise de către Institut, eclipe formate din funcționari dela statistică, în Uniunea Sovietică pentru

Urmare: organizarea și efectuarea recensământului general al Basarabiei. Aceste eclipse au fost conduse de către Henri H. Sthal - director, Dr. Răcovită Subdirector General și Negru Ion director. Recensământul acesta a fost făcut pe aceleași formulare care fuseseră utilizate în România.

După efectuarea acestor lucrări eclipsele sau înapoiat în București pentru centralizarea datelor și predarea lor Institutului.

În iarna aceluiași an (1941) trupele fascisto-autonociene intrând mai adânc pe teritoriul U.R.S.S. și intrucât „Transnistria” a fost dată în administrație Românească, Institutul a trimis din nou eclipse de recensământ cu același scop și pe acest teritoriu. Aici însă, nu au fost utilizate formularele ce se folosiseră până la Nistru, ci un nouă formulă privind populația civilă și întreprinderile. Aceste lucrări au fost conduse de către H. H. Sthal. La terminare, eclipsele sau înapoiat în țară. Paralel cu acest recensământ a fost trimisă o eclipsă de specialiști în monografie sociologică formată din funcționarii aparținând Oficiului de Studii, sub conducerea lui Solopentza, director al acestui oficiu. Aceasta eclipsă a lucrat în comuna Valea-Hateului („Transnistria”), comună moldovenească.

Acesta studiere monografică a fost punctul de plecare care a determinat

Semnătura,
Ant. Răcovită

Urmare: Trimiterea mai multor eclipe în spațiul de dincolo de Bug, cu scopul principal de a identifica și recensa moldovenii din comunele moldovenești, iar ca o muncă pentru ca oamenii să se declare moldoveni, li se înmănușau daruri trimise de „Consiliul de Patronaj” (2 kg. sare, 1 kg. rășină de rașe, 10 cutii de lăptos, 5 pachete de tutun și 1/2 zolhar pentru familiile cu copii sub doi ani).

Acete pachete urmăreau și un scop de propagandă naționalist-român.

Echipele au fost conduse de Anton Folopentia. Ele trebuiau să culegă și date de monografie sociologică sumară.

Lucrările din spațiul de dincolo de Bug au fost încetate la sfârșitul primăverii anului 1942 și au luat sfârșit în primăvara anului 1944, când au fost preluate Institutului odată cu înaghețarea noastră.

Întrebare: Din ce înștiințări au fost înființate aceste echipe?

Răspuns: Recensământul din Banarabia a fost o continuare a recensământului din România. În cadrul înșurării burghezo-monarhice, această provincie fiind restată provincie românească. Aducerea „Traionistă” la România a necesitat și recensământul de acolo tot ca o continuare a celui din România, iar înștiințarea și trimiterea acestor echipe de recensământ a fost determinată de surse.

Semnătura

Anton Koltz

Urmare: atitudinea hrăpărită care caracte-
rizează această arănduire burgluzo-mor-
ruască.

Inițiativa trimiterii acestor echipe nu
putea să aparțină decât conducerii
Institutului Central de Statistică. Cine
însă, anume a avut această inițiativă
nu mi este cunoscut.

În ciuda priverii trimiterii echipelor
în spațiul de dincolo de Bug, această ini-
țiativă, a fost determinată de scopul de
a transforma, prin colonizare, întreaga
"Transnistrie" într-o provincie românească.

Cum însă numărul moldovenilor din
spațiul de dincolo de Bug nu putea pro-
pula încă măcar un jureț, s'a hotărât
colonizarea lor în Basarabia, cu acelaș
scop naționalist soviet.

Nu curse încă această inițiativă
aparține Institutului de statistică sau
lui Antonescu.

Întrebare: Trată în mod precis și exact,
ce scop se urmărea prin înființarea și trimi-
terea în U.R.S.S. a acestor echipe.

Răspuns: Înființarea și trimiterea în U.R.S.S.
a acestor echipe, avea, evident, un scop imperia-
list. Anume, recensământul din Basarabia
și "Transnistria" se făcea în vederea alipi-
rii și exploatării acestor teritorii iar astu-
nile din spațiul de dincolo de Bug, aveau
ca scop colonizarea populației de origine

Semnătură,

Antonescu

Urmare: românească (moldovenească) pentru consolidarea naționalist-română a teritoriilor anexate.

Intrebare: Când au plecat echipele interioare de peste Bug?

Răspuns: Aceste echipe au plecat la sfârșitul primăverii anului 1942.

Intrebare: Cum au fost constituite aceste echipe?

Răspuns: Lucrarea aceasta fiind încredințată Oficiului de Studii, a fost emisă direct de către Autorul Ghidului directorului Oficiului. Formarea echipei a fost lăsată la discreția noastră, compuse din câte trei membrii, după cum urmează:

1. Devenit Mihail, Popescu Ștefan și Răduț Anton -
2. Betea Nicolae, Măneanu Cornel și Dr. Corbea -
3. Reteganu Gheorghe, Dr. Eugen Seider și Dr. Georgescu Traian -
4. Bucurcu Gheorghe, Apotol Ion și Economu Nicolae -
5. Marușescu Maria Dumăre, Dutescu Dan și Popescu Gheorghe -
6. Pavel Constantin, Stănescu Tudor și Biji Mircea.

Această componență nu a rămas stabilă până la sfârșit. Echipele s-au mai reformat. În afară de aceasta, la câteva luni de zile, condițiile de viață fiind extreme de grele, mulți dintre echipieri s-au înscăpat la București. Deasemenea au plecat, devenit Mihail și Biji Mircea fiind chemați de Partid. Între ceilalți, printre primii a părăsit terenul Dr. Traian Georgescu care fiind frate cu Dr. Dumitru Georgescu Secretar

Semnătura,
Autorului

Urmare: General al Institutului obținuse scutire de mobilizare. Apoi, pe rând, Interescu Dan, (care primind ordin de mobilizare s'a prezentat la unitate), Popescu Gheorghe (care fiind student avea scutire de mobilizare) la fel Horiauici Tudor Alexandru, Corbea Itru, Grad inferior, era scutit de mobilizare și deci nu era necesar să rămână. Stefan Popescu, Betea Nicolae și Măneasa Cornelius au părăsit țărâna, apoi au revenit, după câteva săptămâni, Stefan Popescu s'a readaptat la București de unde nu a mai revenit pe teren. Dunăre Maru Marinica apoi, de asemenea a părăsit țărâna. În general aproape toți au plecat la București rămânând pe teren doar Reșganu, Pavel, Dr. Eugen Seidel, un timp mai lung Betea Nicolae, Solopontia și subsemnatul. Tot la un moment dat, rămăseseră doar eu singur pe teren în întreg acest spațiu.

Întrebare: În ce lucruri au umblat și și-au desfășurat activitatea aceste echipe?

Răspuns: Echipa compusă din Levente, Popescu și subsemnatul a lucrat în următoarele lucruri: Prima comună a fost Alexandrova din raionul Vosnesensk de pe malul stâng al Bugului. Aici a activat apotimativ 324 săptămâni, după care a trecut în cătunel (hutorul) din jurul Alexandroviei, timp de câteva zile - apotimativ o săptămână.

Semnatura
Antu Rati

Urmare: din raionul (Alexandrovca) rectific;
 raionul Vovnesenc, echipa a plecat in
 raionul Elanet, tot pe malul stâng al
 Bugului n' auume in comuna Miciani-
 Brod, cătunul Vădina-Larina n' alte
 câteva localități al căror nume nu-mi amint-
 tes. In acest raion nu am rămas mai
 mult de trei săptămâni. Din acest raion
 ne-am deplasat în Nord, pe râul Simuha,
 comuna Simuha-Brod din raionul Perov-
 maisk (tot regiunea Bugului). Am rămas două
 săptămâni, devenite plecând în altă
 parte, echipa a fost formată, în continuare
 numai din Ștefan Popescu n' membru. În această componență am lucrat la
 Perovmaire pe Bug n' auume în parterele
 aramelui Olgopol și Bolgopol de pe
 stânga n' dreapta râului Simuha exact
 la punctul de confluență cu Bugul. Aici
 am rămas aproximativ 10 zile, de unde
 am fost trimisi în comuna Lissa-Gora
 tot raionul Perovmaire unde am activat
 timp de trei săptămâni. Ștefan Popescu
 plecând la București am rămas n' un
 fund repartizat în comunele Logovata n'
 Moldovanka din regiunea Uncon raionul
 Gruzca. Aici am stat aproape două luni de
 zile. Într-un timp Ștefan Popescu a revenit
 n' aproximativ o lună de zile am mai
 lucrat împreună, după care apoi el a
 plecat definitiv iar eu am rămas n' un
 tot timpul până la sfârșit. Semnatura

Urmare: Singur apoi am continuat lucrările în unul din județele din regiunea Unghiu al cărui nume nu mi amintesc, județ însă din care făcea parte raionul Unghiu cu comunele Războieni și Moldovești. În acest județ eram moldovenii în capitala de județ și în alte câteva comune și hutoră. Tot singur am lucrat în câteva comune din județul Kirovograd și am meșter la Snamenka comună al căror nume îmi scapă în afară de Dimitrova. În acest județ am rămas apoi în mod sigur până săptămânii.

Cum în acest timp am fost împreună cu Biji Mircia, foarte puțin, doar câteva zile, într-o comună din apropiere de Roveni, comună al cărui nume nu-l mai știu. Este vorba de orașul Roveni din regiunea Kirovograd.

Apoi, am fost trimis totuși pe cranta Mării de Azov în comuna Buzăiești din județul Melitopol, unde am mers cu Betea Nicolai care nu a rămas decât trei zile. În Buzăiești și județ am rămas cinci-șase săptămânii. Eu am lucrat apoi împreună cu un cetățean din orașul Melitopol, am meșter Gavril Panteleev nu numai în județul Melitopol ci în toate județele de pe cranta mării de Azov până la Taganrog. Adică: Izmail, Melitopol, Berdiansk și Mariupol.

Semnătura
Anton Răduț

Urmare: Am această regiune, de mari dimensiuni, mi-am amintit de cât de comună Cuturcauca (Novo-Ignatievca) din județul Beldicean. Tot odată am lucrat în unele județe limitrofe cu cele de pe coasta Mării de Azor și mai după interiorul Ucrainei. Numai pe care mi le mai știu. Am lucrat sură mi numai în comune și hutoare și în capitalele de județ și raion. Era suficient să fie un singur moldovean la o depărtare de 100-200 kilometri, ca să trebuie să-l duc, darul "pentru a-l recusa". Am această uriașă regiune precum și în regiunea Stalinov din Bazinul Donetului și am în raionul Volnovaca, am lucrat apoi până la însoțirea mea în România.

Izolată, fără nimeni, Ștefan Popescu a mai lucrat vre-o săptămână sau două într-o comună pe care mi o știu, undeva prin apropierea Bugului.

Levente Mihail, împreună cu Cerpica Alexandru Iuvățator moldovean din comuna Alieandrova de pe Bug, au format apoi o echipă, care timp de o lună sau două, a lucrat tot pe undeva prin apropierea Bugului.

Truciu la echipă, inițial formată din: Betea Nicolai, Maurescu Corneliu și Durutiu Corbea. Această a lucrat orașul Vorniceni și hutoarele din jur apropiativ o lună de zile,

Semnătură,
Antuțu

Urmare: de unde o altă lună de zile a lucrat în comuna Serbulovca și hutorole din jur, comuna aparținând județului ^{Hotin} Vaslui pe Bug. De aici au plecat prin alte comune al căror nume nu-l știu, iar apoi au lucrat în aragul Novo-Ucraina, fără Betea Nicolae (plecat la București). Din Novo-Ucraina, au trecut în raionul (și comunele) Bobric și comunele din acest raion. Iși mai amintesc că Mănescu și Corbea au lucrat și în Județul Kirovograd într-o comună rusească - Nu pot prezenta durata acestor lucrări întrucât nu aveam cum afla cât amuns au rămas într'un loc sau altul.

Într-un timp Mănescu și Corbea au revenit în țară, iar în opoziție de direcție de Bug nu s-au mai înălțat.

După un timp încă, Betea Nicolae a revenit pe teren. A făcut împreună cu mine drumul Ialta - Melitopol și amme Duнайevca unde, precum am scris mai sus, când a fost vorba de prima schișă, nu a rămas de cât trei zile.

Și, după aceea au lucrat în regiunea și localitatea Cricov-Rog. De alte regiuni nu-mi amintesc.

Mănescu Cornelia, înaintea de înapoierea lui în țară, a primit înărmuirea, din partea lui Golopentia, de a conduce

Semnătură

Int. R. 1

Urmare: pe profesorul universitar Traian Brăiloiu, printre o serie de localități cu populație major moldovenească, pentru a-i îndeplini munca. Profesorul Brăiloiu, mare colecționar de muzică populară, care are o colecție de peste mii de discuri (plăci) de muzică populară (cântec, colinde, doine, boiete etc.) din sugestia ce-i dăduse Institutul Guri, venim în gătul de director de Bug pentru a-i completa colecția.

Nu cred că fi stat mai mult de 2 luni și zile. Știu că au fost la Lissa - Gora județul Pervomaisk. Alte localități nu știu, dar au fost în masă multe.

Urmează echipa inițial formată din: Reteganu Gheorghe, Dr. Eugen Seidel și Dr. Traian Georgescu.

Prima localitate în care a lucrat această echipă a fost Constantinovca jud. Vaslui pe Bug, aproximativ o săptămână, făcând și hutaile din parajna comunei.

Dr. Traian Georgescu a părăsit terenul odată cu terminarea acestei comune, întorcându-se în țară în mod definitiv.

Reteganu Gheorghe împreună cu Dr. Eugen Seidel au mai fost într-o serie de localități din apropierea Bugului, localități ce nu mi s'au cunoscut. Dessemeni, nu știu nici durata de timp în care au lucrat.

Semnătura
Reteganu

Urmare: Știu că apoi au trecut pe malul drept al Niprului. Intră o altă serie de localități pe care desigur nu le cunosc.

După aceste localități Reteganu Gheorghe a rămas singur fiind repartizat în orașele și județele Dnepropetrovsk și Zaporijie iar apoi în întreg Bazinul al Donului - comuna Carsun și altele pe care nu le știu, până la înapoarea lui în țară.

Doctorul Eugen Seidel, în toată această perioadă, a umblat aproape peste tot în acest imens spațiu, când cu Pavel în Harcov, Cherson, Kirovograd și Intruaga Crimee, când cu Reteganu în Bazinul Donului, când cu mine în județele și regiunea de pe coasta Mării de Azov, dintre Mjancoi și Taganrog sau la Valnovaca din regiunea Stalino, când cu ceilalți dintre elipieri.

Trebue să menționez că Drul Eugen Seidel de fapt niciodată a venit pe teren pentru recuperarea moldovenilor.

El este german, originar din Gena (Germania), care odată cu venirea lui Hitler la putere a fugit din țară fiind prigunit. (1933). După ce și-a petrecut un timp în Cehoslovacia a trecut în România având o recomandare către profesorul universitar Roseti.

Semnatura

Autograful

Urmare: A trăit greu în România pe vremea
ordănuirii de tristă memorie iar Golop-
putia cunoscându-l pe limba uni-
versitară, îl ajută dăduhui unele diurne
D-ului Siciol este un savant, cunoscător
a domoispazece limbi. Azi profesor
universitar la catedra de filologie
din Cluj.

Golopputia putu a-l ajuta, l-a
luat-cu diurnă - fără leafă, în
U.R.S.S. putu a-l și descăvârni cerce-
tările științifice privind lingvistica.

Formul, rolul lui era de a faci-
lita relatiile noastre cu neamii din
acut grătie - alimente, beșugina,
piroc de schimb pentru marimi și re-
paratiile marimilor.

Șchiupa formată din Bucuricu George, Apotol Ioan și Economu Nicolae și a suc-
ept activitatea în Orașul Novi-Bug
de pe malul Bugului regiunea Nicolaev
și a lucrat tot timpul păstrându-ni
compromenta intrucât nu au stat decât
de prima perioadă. Nu cunoșc nici
localitățile și nici durata de timp.

Totii trei au părăsit apoi terenu
plecând la București. Apotol și Bucu-
ricu nu au mai revenit.

Economu a revenit în altă fază
a lucrărilor dar nu putu recușă-
mânt, ci intrucât cunoștea germana

Semnătura

Antikatz

Urmare: la perfectie, nă tină legătura cu
administratia germană, în acelaș
sens ca n' Eugen Seidel.

În afara de aceasta, Ecumme fiind
un mare specialist fotograf, avea în
încăminarea nă fotografieze tipuri
caracteristice de moldoveni, biserici,
eventuale costume nationale moldove-
nești. Astfel că în această privadă
ă' eueblat cam peste tot locul în
acest optin.

Echipa formată din Marinescu Mariu
Dunăre, Dutescu Dan n' Popescu Șteorghe,
me otin unde a lucrat - Desigur, în
prima fază, pe undeva prin regiunea
Nicolaev -

Acastă eclipă a stat foarte puțin,
doar la începutul lucrărilor, înaps-
rindu-se în țară definitiv.

Probabil' Popescu Șteorghe nă fi
lucrat un oarecare timp cu Pavel
Constantin - precis nu-mi pot aminti -

Ultima echipă de a cărei compo-
nentă nu sunt sigur, este aceea for-
mată din: Pavel Constantin, Bifu Mincea
n' Tudor Alexandru Stoianovici.

În prima fază me otin unde a lucrat.
Mai târziu, otin că Pavel Constantin
a lucrat cu învătătorul moldovean
Carpica Alexandru (cu care lucrare n' lăsat),
în orașul n' raionul Kirovograd precum n'

Se nătura.

Antulati

Urmare: In orasul Snagov, din judetul
Ifovograd. Arzavenu, nu-mi esti cunos-
cuta aici, durata de timp.

De aici, a trecut la Cherson si Har-
cov, avand ambale judete si unde a
fost insotit de Dr. Eugen Seidel, cu care
fusesa si la Ifovograd.

Si ingin. apoi, a avut intruaga Cri-
meie, avand noile la Simferopol, unde
a stat pana la inapoierea lui in tara.

Si sa precizez ca fiecare din
echipieri n-a intrupt, din cand
in cand ^{activitatea} revenind in tara, de unde
dupa un timp oarecare, unii au
revenit pe teren iar altii au ramas
definitiv in tara.

Dintre cei cari au ramas mai
mult in U.R.S.S. mentionez pe urma-
tori: Beta Nicolae, Pavel Constantin si
Retigaua Gheorghe iar subsemnatul
am lucrat acolo tot timpul, in toti
acesti ani, a fara, aproximativ de trei
saptamanii in total, timp in care am
fost in trei randuri in tara.

Autm Golopentia in calitate de
sef al acestei expeditii, a stat aproape
tot timpul in U.R.S.S. El mergea peste
tot, aduna formulare completate si
ne indica localitatile sau regiunile
unde urmasa sa ne plucem fiecare
din noi.

Semnatura
Autmat.

Urmare: Intrubare: Ce activitate concretă, au avut acolo aceste echipe?

Răspuns: Fiecare echipă n' are o fișă echipei care a lucrat izolat, avea la dispoziție un "tip" de formular imprimat, care trebuia completat, pe familii, cu fiecare membru în parte. Aceste formulare primeau numai familiile moldovenești n' aveau, aproximativ următoarele rubrici: 1. numele n' prenumele, 2. numele de fată - pentru fiicele căsătorite, 3. vârstă, 4. profesia, 5. locul de naștere, 6. locul unde se află în prezent n' alte rubrici de care nu-mi amintesc, iar la sfârșit era o rubrică cu observații. În rubrică observații, trebuia să treci gradul de românitate (moldovenească) al fiecărui membru, precum n' dacă stă sau nu muncind. Aceasta se făcea foarte prezentat după un anumit cod.

Odată cu completarea formularelor, se elibera pentru fiecare familie, câte o adeverință tot tipărită, pe baza căreia unul din noi, îi dădea "darul" n' odată cu eliberarea acestui dar, trebuia să semneze un bordereu de primire, pe care n' l' cerea, "Consiliul de Patronaj" pentru descărcare.

Această operațiune se făcea pentru fiecare localitate în parte, peste tot pe unde ne deplasam.

Semnatura
Sutulaj

Urmare: Concomitent cu înmănuarea „darurilor”,
numa să se distrua acele manifeste sovine
date de „Comitetul de lăcomaj”, manifeste pe care unele
echipe le-au distrus.

După câțeva luni de la înagurarea acestor lucrări,
am fost vizitați - acolo - de către Personalul Universitar
Dimitrie Surti, care venit expra pentru a vedea
personal câteva comunități haldovenesti. Cu ocazia
vizitei, eu am indicat că, întrucât mutăm specialiști
monografi, ar fi bine să culegem diferite date de
monografice etnologice, care apoi să fie prelucrate
iar apoi publicate într-un număr festiv din re-
vista „Sociologie Românească”, revistă pe care
o conduc personal.

Fiind din noi a cules deci anumite date,
după libera lui dorință.

După, aproximativ 7-8 luni de zile, am fost
chemați la București cu toți, invitați de Dimitrie
Surti, la el acasă, s'a stabilit cine amuna
ră. nerie cutare sau cutare chestiune. Nu-mi
amintesc decât ce am scris eu amuna;
1. Alexandruca monografie sumară;
2. Desăruțace și leacuri băbești.

Am predat lucrările lui Șolopciuc, care
după câteva zile mi le-a restituit spunându-mi
că Surti ar dori alte enciclopii, la care i-am
răspuns că regret, dar eu nu pot să scriu
revoluția directivă după dorința lui. Cu toate
dus grupul de stăruie am precedat la fel. Am
că nu a mai apărut numărul festiv al revistei.
scris doar Apotol și probabil Dăruie - un
picio.

Semnătura

A. Răduț

Urmare: În ultima fază a acestor operațiuni, a început colonizarea moldovenilor în Basarabia de Sud. Această colonizare nu a fost forțată.

Funcționau trei subcomuni pe malul stâng al Prutului: 1. Nicolae - condusă de Ecomom Nicolae ca președinte, prefectul de județ președinte al Legiunii de jandarmi ca membru - 2. Vosnesense - președinte Vidican Alexandru membru prefectul și Comandantul jandarmilor. 3. Perovomaine - președinte Rotegaua Gheorghe, membru: prefectul și jandarmul.

Describ de aceste comuni, la Cetatea Albă funcționa comuna principală. Această comună era condusă de subcomandantul, având ca ajutor pe Măneasa Cornelius, Dumitru Corbea și Maca Varile. Membrii comunei erau: Colonel Alexandru Trau - prefect al județului, un maior Comandant al Legiunii de jandarmi și chestorul poliției Cetatea Albă iar ca secretar era primul prețar, având ca subaltern pe șeful serviciului administrativ al prefecturii - membrul nr. 1 stiu.

Poliția subcomunilor și al comunei principale era trăsă moldovenilor cari se numeau prin numele respective. Comuna principală mai avea un număr de a repartiza moldovenii pe sate, dându-le locuințe și câte 5 hectare de pământ din loturile libere lăsate de rușii cari au fost colonizați în Polonia.

În afară de această comună, era mai puțin o altă comună, așa numită, de sclerub. Această comună era compusă din doi funcționari

Semnatura
Autoritate

Urmare: superiori veniti de la Bucuresti, delegati
ai Ministerului de Finante, fixare din
si cu gradul de ref de serviciu principal
iar Carierul crimei fiind Controlorul financiar
al judetului Cetatea Albă anume Drob. Delegatii
bucuresteni erau Eftimie Theorghu si Octavian
Ioan.

Aceasta crimea avea minimuma sa pe
baza de tabele, sa schimbe banii familiilor
de colonizati, fixare familie avand dreptul sa
schimbe 5.000 marci germane de rasboi, adica
apoi la cucerita suma de 300.000 lei.

In total s-au colonizat aproximativ 2-3 mii
de familii sau indivizi izolati.

Inainte de ovestare, prin anul 1947, am
fost vizitat de un ofiter sovietic, trimis de
patru forta mea secretar Gavril Pautaler,
care mi-a transmis (in afara de salutari)
sa moldovenii colonizati in pateras
locuite mult au fost colonizati. Puterea
Sovietica n-a lasat defrutu in acele locuri.

Subur sa adaug sa in faza de
colonizare, au mai venit, de la Bucuresti, o
serie de functionari, cari aveau 'minima
de a duce la bunul mai mare, pa
la Cetatea Albă, de la pometele de triere sau
chiar din comunitatilor de origina. Pe toti mi-i
mai tin minte - acestia au fost: Neaciu
Theorghu, Basarabescu Ion, Vanies, Nistor
Alexandru si alti. Minima lor era de a se
insusii si de hrana colonizator pe durata
calatoriei.

Bembarara

Mihaila

Urmare: Intubare. În a cinstă trăsura colonistilor de care ai vorbit mai sus?

Răspuns: Venim în retrograda lor din fața Armatei Române, evacuare forțată, sub amenințarea pistolului, pe toți cetățenii. Acum ca să scape de venim, pierau trăsura lor în Transnistria, Buzul fiind frontieră. Comisionile de pe Bugamau născu de a trăia acasă în urmă de oameni, apăsând moldovenilor trăsura, indiferent de gradul de românitate (moldovenie) -

Intubare: Ce material statistic, documentar, informativ sau de orice altă natură, a fost adunat de către membrii celulelor și la ce a fost folosit materialul respectiv?

Răspuns: Materialul statistic era compus din formulare tip, așa cum am mai arătat. La fel borderouri de primirea, darurilor. Material documentar de monografie sociologică, prima viața comunităților moldovenilor din punct de vedere istoric, geografic, social și politic. Adunarea acestui material se făcea după libera voință a ființelor, nefiind obligatorie. Materialul informativ se referea la gradul de comunizare al moldovenilor, de asemenea nefiind obligatorie. În noi-am amintit să se fi dat vreo primărie în acest sens. Probabil că s'a dat în lipsa mea. De curat țară, nu mi-a cerut niciodată, niciun, vreo notă sau raport de vre-un fel oarecare, deși eu am stat cel mai mult pe teren.

Materialul statistic era necesar pentru a se cunoaște numărul moldovenilor din punctul de vedere de Bug în vederea colonizării.

Semnătură:

Intubare

Urmare: Materialul documentar monografic urma
sa fie publicat in revista "Sociologie Romaneasca"
el fiind cerut de Stroe Gutsi.

Materialul informativ era necesar in vederea
colonizării, autoremu vedorind sa aduca in
"tara" si alti comunisti.

De alte materiale cerute sau care s'ar
fi oduat, nu am cunostinta.

Intrebare: Cu ce s'a ocupat, concret fir-
care membru al echipei?

Răspuns: Minimum echipei era la fi-
puntu fixare din noi. Adica; Culegere de date de-
tincte si de monografie sociologica, ara cum
am aratat mai sus. Minimum speciale, cu alt
caracter, nu a avut nimeni. Activitatea creanta
a fixării echipei s'a desfășurat pe linia
acelor survecinari.

In mod neoficial, elementele de extrema
stanga, au desfășurat o intensa activitate de
ajutorare a tamenilor sovietici, precum am
aratat mai sus, si de defăimare a regimului
autorem au si in general al fascismului.

Activitatea politica a celor de extrema
dreapta, nu-lu este cunoscuta.

Intrebare: Arata toate persoanele, cetățeni
sovietici, cu care membrii echipei au avut
legaturi pe teritoriul Ucrainei Sovietice, in vederea
loai, suprasumările si natura acelor legaturi?

Răspuns: In general, toti echipierii, au avut contact
cu toate familiile moldovenești din sectoarele care
le-au fost repartizate.

Semnatura

Antu Blatu

Urmare: În afară de aceasta, eclupierii au mai avut contact cu diferite persoane pe cari li-au utilizat ca traducatori sau colaboratori pentru compunerea formularelor statistice, sau ca informatori la culegerea datelor de monografie sociologică.

Subasistentul care a avut contact, în acest sens, cu următoarele persoane: Comuna Alexandrovca jud. Vornicene; Arhipă Alexandru învățător. Contabilul comunei (nu-i știu numele) unde au locuit împreună cu devecii n. Popescu, Stefan.

Muncitorul petrar din pământ (nu-i știu numele), pe care am avut dese întâlniri n. discuții cu caracter politic el fiind devotat puterii Sovietice. O învățătoare, educatoarea mării n. ora ei, de asemenea discuții politice n. tot odată de defăimare favorită. Un prizonier fugit, camflat în comuna, originar din Caucaz, pe care l-am ajutat cu alimente. Familia nemoldovene pe membrii în Armata Roșie. Tineretul n. copiii tatălui pe care m-am împrietenit - Năstău murele alte mure.

Arhipă Alexandru, amintit mai sus, a fost luat apoi în calitate de eclupier n. cu ajutorul părinților, pe cari au lucrat cu el (Pavel Leventi) au intrat mai adânc în legătură cu diferite cetăți Sovietice: perteti cu mure n. uimăriti, cari au fost ajutate dela paz la caz (alimente sau adăpost).

Balșoi-Solona: Directorul poli unde am locuit cu Stefan Popescu n. pe care am ajutat alte persoane sau familii pe aceeași linie.

Semnatura

Ant. Răz.

Urmare: Comuna Lissa Sora. ^{Dumăniștii} Nicolas Fogol, direc-
torul școlii, unde am locuit cu Ștefan Popescu,
deosemeni devotat regimului Sovietic. Vera
Fogol nuprăta acestuia, văduva unui poet
moldovean (mort), absolventă a conserva-
torului de la Tiraspol. Olga vecina ei, în-
vățătoare (rusoaică). Fierarul comunei,
ucraimean, Pe acestia n-au ajutat iar prin
ei pe alții, al căror nume nici atunci nu l-am
stint.

Comuna Moldoveanca, raionul Gîmsca regiunea
Uman: Intrigul tîmrit, încă petrimis pentru
munici în Germania - (Aici au stat oprite
clonă luni fiind îngăpșit.) Dintre ei: Iuri amir-
ten de inginerul Timon, un învățător rus,
voluntinos, care s'a căsătorit cu Olga Negretchi
învățătoare. Alții frații lui Olga rechiop,
cioman, Alți Alcei unchi al lui Olga și
Alcei schiopul, muncitor carbonifer din
Bazinul Sonețului, fugit de uenți la
Moldoveanca la rudele lui. În această
comună n'au putut să se reputate rău-
duri, fiind învitat, de cu tîmritul de acolo
pe care la m'ajutat - La fel pe cu l'alți.
Am locuit la Nicol Negretchi -

Comuna Dozovata acelas raion n'ajudet:
Am locuit cu Ștefan Popescu la familia
lui Coziscuț Proșir care avea doi frați mai
mari (o soră și un frate) ofiteri piloti în
Armata Roșie. Aici deosemeni am avut contact
cu tîmritul intrig - Rău răsule de boțeg

Semnatura

Aut. 17

Urmare: al unui tractorist Stefan (Stiopa) ^{dicto-}
rului comunei Petia (ucrainean) - prin Profir,
Stiopa si Petia au ajutat toate familiile
si tinutul devotat regimului Sovietic.

Cu Profir apoi am trimis contact prin
oameni iar cand m'a amanuntat ca este
pe cale de a fi arestat, intru in a avut un
conflict cu primarul comunei, am plecat
imediat la logorata, unde m'a cunoscut protes-
tului acestui primar venit de undeva dintr-
un lagar Sovietic (scapal de neuti), l-am urcat in
mașina si am plecat inainte ca primarul
sa poata reziza neuti. (In comuna mea
erau neuti). Pedrum, Profir mi-a spus ca
Stiopa - tractoristul fiind urmasit de neuti
este fugit la o moara, avand acte false.

Am mers la moara - mi era aclo - dom,
am sa indicat ca este pe camp cu un tractor
la arat. Am plecat cu un substitut de cu-
nuta burl pe camp. L'am gasit si de
pe acel loc l-am ridicat cu mașina
si in goana, am trecut Bugul prin
Pervouralsk. Pe amandoi i-am pus
la adăpost in Izlta de unde, mai tarziu
iam dus la Cetatea Alba, apoi la Braila,
Galati si Bucuresti, dupreana cu alte cetă-
ți sovietice pentru cari indic numele
prizonierului Hruzin (din Hruzia - Caucazi),
cum se Misa actualmente sefer la Ambasada
Sovietică. După 23 Aug. 1944, peza la sediul
central al Uniunii Patrioților, am făcut o cu acți-
cetașeni sovietici.

Semnat
S. Stănescu

Urmare: Comuna Amintrenea raionul Snamenca
Jud. Kirovograd. Aici în lutrugul raion am fost
 cu Cerpică Alexandru amintit mai sus. Am
 avut contact cu pretonul de raion numit de
 nouă, lui portizanu care fiind descoperit
 ca atare urmasa sa fie arestat. Logodnica
 lui, translatorea comandantului neamt
 a venit să-l înconștițeze era că a fugit
 la timp. Prin Cerpică și acianta fată
 l-am ajutat (neamtii nu șiau că i este logod-
 nica), până când a venit să fugă în
 prindura dela Kirovograd unde a
 intrat într-o tabără de portizani.

În această comună, precum și în
 celelalte din plară, prin mijlocirea lui
 Cerpică Alexandru am ajutat toate familiile
 și țiurețul elvitat. Cu ajutorul unor da-
 ruri făcute autorităților, mulți țucri
 au fost scos de pe tabelul de ținutere
 în Germania pentru munca.

Prin intermediul lui Pavel care lucra atunci
 în orașul Kirovograd, am cunoscut pe comsomolista
 Raisa, care locuia în Piața Lenin într-o casă
 nevămită. Aceasta casă, pe care o numeam;
 "Casa roșie" era centrul nostru de întâlnire.
 Raisa a fost salvată dela moarte de Pavel. Ea
 fiind în Germania pentru muncă a fost ținută
 acasă grav bolnavă, pe moarte -

În această casă l-am cunoscut pe comsomol-
 iștul Victor Hancu în momentul, când ser-
 marit de Ghystopom era excom de Pavel -

semnatura
 Int. 1947

Urmare: Acet Haucor reünise să fie numit ca
 secretar al politiei ucrainene din judet,
 (unde împreună cu un locotenent din Ro-
 mata Rorie, intrat și el în această politică
 cu gradul de subafiter (sergent major), și în
 colaborare cu medicul Colea dela un spi-
 tal, eliberau certificate de boală tene-
 rului din judet (consumabili), pentru a fi
 scutiți de trimitere în Germania. Pavel
 prin Cerpică a intrat în legătură cu ei
 iar pând au fost descoperite de nemici,
 pe locotenent și secretar i-a oșcorus.

Locotenentul a fugit apoi în pădure
 la partizani iar pe Haucor l-au luat
 încredințat Pavel lui. Eu l-am trecut
 frandulor Bugul, l-am dus la Univer-
 sitatea din Odesa, apoi l-am dus la Statia
 Albă, de unde, odată cu Cerpică, Nicolae
 Gogol, refuzul Mira, Profir, Stiepa și alți,
 l-am adus la București.

Doctoul Nicolae (Colea) arestat de nemici,
 a fost executat prin împușcare de o unitate
 S.S. Eforturile noastre de a-l salva, prin
 daruri mari făcute nemților nu au
 avut rezultat, acesta fiind trecut urgent
 la unitatea de S.S. care nu putea fi
 deschisă.

Tot prin Pavel am cunoscut numeroși
 tineri din tirovograd și alte regiuni,
 tineri pe care l-am ajutat, pe mulți din
 ei trecându-i frontiera frandulor și adăpos-
 tându-i în casele lor nu-l mai rețin.

Semnatura
 Autent
 54

Urmare: In orasul Novo-Ucrainca din regiunea
 Kirovograd auveau o alta permanenta
 (un loc de intalnire) la Familia Arcan,
 pe care am cunoscut-o prin Mănescu
 Corneliu. Fata cea mai mare Catia, era
 sora unui medic veterinar ce se afla in
 armata Rosie - mai avea o sora dinna
 si un frate roș - Săferul a fost adus la
 Bucuresti de mine, odata cu inginerul
 de tancuri Probojinschi, originar din
 Moscova, care pe vremea nemților se că-
 duse drept roș si lucra pe o mașină. El
 supraviețuiește cu Arcan, fuxxă luată pri-
 sonieri si fugiseră din lagărul nemțesc.

In aceasta localitate, Novo-Ucrainca,
 cum fost trimis de Pavel la o adresă pe care
 nu o mai retin, pentru a-i duce alimente
 si bani si pentru a mă interesea unde
 auume in Raiu este merge de ajutorul
 nostru. (Atfel de înăncinări am avut în alte părți)

Din regiunea Kirovograd am plecat
 pe coasta Mării de Azov în Comuna
 Dunavca. Aici l-am cunoscut pe cetătea-
 nul Sovietic Gavril Pautaliev pe care
 l-am luat cu mine ca ajutor, un fel de
 secretar, si cu care apoi am colindat
 toată coasta Mării de Azov precum si
 regiunea Staliu din Bazinul Dniestru.
 Cu el am făcut o vizită lui Pavel care se
 afla în Crimcea la Simferopol.

In orasul Melitopol am cunoscut prin

Semnatura
 Antuțu

Urmare: translatiunea Tamara de la comandamentul
Român, pe fratele ei Colia din politica
Ucrainiană iar prin aceasta pe Tania
și Petia cu cari am ținut oină mai
trăzărindu-le de Partid sau mai precis o
conștientizare, ce au avut la în casa Tamarai,
cu care prietaj am primit următoarele sarcini:
 1- să le pildau portalul cu toate cartușele -
 2- să ascult radio Moscova și să le dau bule-
 tine informative - și
 3- să o duc pe Taimara la Odesa, unde
 să-i supraveghez purtarea și activi-
 tatea.

Am îndeplinit toate aceste sarcini -
 Numele acesta partizani nu-mi este cunoscut.

Stefan Popescu și devente Mihail, cât timp au
 lucrat în presa, au avut aceleași legături
 ca și mine. Devente, de oprit de aceasta, în
 alte localități, a lucrat în presa cu Ciprian
 Alexandru. Ștefan Popescu, la București,
 a găzduit pe Profor și pe tractoristul Stiepa
 până la înapoierea acestora în U. R. S. S. -

Pavel Constantin știu că a avut foarte
 multe legături, nu le cunosc însă decât
 pe cele amintite mai sus. Rețin încă
 pe Petru Pavlovici din orașul Cherson,
 o farmaceută pe care a trimis-o la Râbnita
 fiind înmărită și pe care am vizitat-o - prin
 ea, Pavel făcea rost de medicamente pentru
 a ajuta bolnavii sovietici. (nu-i știu numele)

Mănescu Cornelie și Dumitru Corbea,

Urmare: marceau des de o invitațiune Nina, dela
Serbuloanca - Vornesense cu care aveau legatură
si discutii cu caracter politic.

Legatiunile celorlalti echipieri, cu alte per-
soane sovietice nu-mi sunt cunoscute.

Mentionez ca toti cetatenii Sovietici adunati
tarziu de noaptea a fi salvati de nemiti, imediat
dupa 23 Aug. 1944, sau puse sub autoritatilor Sovietice
solicitaund repatrierea iar cand aceasta
reputiere a fost posibilă, au plecat cu totii,
afara de soferul Misa care a rămas
la Ambasada Sovietică ca sofer.

Intrebare: Cu ce alte persoane au avut legi-
tari membrii echipelor dela statistica, pe teri-
toriuil Uniunii Sovietice, in afara de cetatenii
Sovietici?

Răspuns: Acest teritoriu fiind adominat de
nenuti, noi nu puteam lucra fara o autorizare
prealabilă din partea lor, deci trebuia luat
contact atât cu Guvernatori (General-comisari),
cu prefectii (Shelbi-comisari) cât si cu comandantii
de raion (Sonder-Plurari) - Aceasta operatiune
a făcuta Autor. Soloputia iar apoi Dr. Eugen
Seidel si Nicolae Scornu -

Cilalti echipieri, in general, evitau intal-
nirea cu ei - Cand intra urmariam sa obtinem
ceva priu part in favoarea cetatenilor
Sovietici, atunci intram in contact cu ei -

In acest sens, Pavel Cristautiu, este min-
gunele de care a avut asemenea legaturi la
Kirovograd - Numele un panon.

Semnatura
 Autoritate

Urmare:

Personal am luat contact, abea la Melitopol, cu un colonel de cavalerie care era comandant al Centului de Instruamare din acea localitate - Numele mi-l punosc. Scopul era să obțin numini dela armată pentru transporturi de coloniști.

La Berdiansk, am luat contact cu Generalul Cain, comandant de mare unitate. I-am solicitat pripiune pentru ca el să intervină pe lângă guvernatorul german și să obțină dela el aprobarea, ca pe baza tabelelor întrevite de mine, să se trasească ținutul moldovean dela trimitere pentru munici în Germania, iar pe familiile moldovenești să le se trasească de impozitul în natură către armata germană.

Utilizând un fals l-am convins iar el a intervenit obținând aprobarea -

La Auepropetrowsk am luat contact cu directorul general al căilor ferate din teritoriile ocupate de uenici, cu scopul de a obține vagoane (120) pentru titul de coloniști din Dunavcea - Melitopol. Aclo am fpt înpruina cu Economu Nicolae.

În "Transporturi" am avut contact cu Prof. Universitar Smolchină prin care am plasat la universitate diversi tineri Sovietici (Hancu Victor etc.) - Prin directorul Muncii - Arhitect Sdrolici, am plasat pe altă cetățeni Sovietici la muncă. Tot eu el ținam contact cu guvernământul Transnistriei.

Semnătura
Autorul

Urmare:

262 263
-42-
Pînă Sordici obținneau alimente pentru
coloniști. Cu Traian Herescu, profesor universitar
la Odesa și director al culturii, care fost la
Helișan (guvernator, Transnistrie) în condi-
ești, pentru a protesta împotriva colonizării
moldovenilor în "Transnistria" -

La Colonelul Popescu Corbu, prefect de Ră-
mă, care fost pentru a trata problema
moldovenilor veniți din Caucaz (Moldo-
vaușcaia - lângă gara Crivșcaia) și a-i
cere mijloace să-i scoată din județul lui
opre a-i ține în Basarabia.

La Cetatea Albă: Colonel Alexandru
Ion prefect de județ, Maionul comandant
de Jandaranii și chiștonul de poliție (nu le
stii numele) - Cu ei formau comisia de ține.

La Chișinău, cu Generalul Stavarat
guvernator al Basarabiei și Colonel Medrea
director, cu scopul de a aranja cartiruirea
și înproprietărea moldovenilor colonizați.

Menționez că Profesorul Smoliciu este originar
de pe teritoriul de dincolo de Nistru. El a fugit
de regiunea Sovietică iar numina de profesor
universitar la Odesa și director în guvernă-
ment i-a fost făcută de Autorescienți - L-au
cunoscut probabil prin Golopentia - De atunci, nu
am mai auzit nimic de el. De asemenea nu
stiu nimic de generalii Cocui, Stavarat, și
Colonelul Medrea și Alexandru Ion - De colo-
nelul Popescu Corbu stiu că a fost avansat
general iar înaintea de amutarea mea, am aflat
că se află la Inchișorana Hînd.

Antur

Urmare:

Cilalți eclopieri⁴⁸⁻ nu știu cu cine au avut contact în afară de Pavel, care, în Crimeia l-a cunoscut pe Generalul Armandescu, comandant al trupelor române de pe acel teritoriu. Natura acestor legături rămâne, nu mi s-a cunoscut.

Intrebare: Ce lucrare a putut deveni pentru a fi publicată, în legătură cu lucrările de pe teritoriul Ununii Sovietice?

Răspuns: Titlul lucrării me-o cunosc. Știu însă că în timpul când eram îngrădărit, lucrările date cu caracter economic. Am văzut din sectorul agricol ce recolte erau și producția medie la hectar - (grâu, sfeclă de zahăr, orz etc) - din sectorul industrial; numărau muncitorilor din diversele întreprinderi aflate în comune moldovenești pe unde a trecut, și productivitatea muncii acestor întreprinderi - (În general peștii de ulei, topitori de câneșă, fabrici de unt și mări) - Prin orare nu știu să fi fost. Lucrarea a făcut-o la cererea lui Gurtă pentru revista Sociologie Românească -

Nu știu să se fi publicat lucrarea, întrucât lucrările făcute de eclopieri de stănga, au fost restituite pentru refacerea lor noi au refuzat acest lucru -

Intrebare: Ce alte lucrări mai cunoști în legătură cu Levente?

Răspuns: Despre Levente știu că este băiat orfan din Orșova. A făcut liceul militar

Semnătură
Intrebare

Urmare: la Târgu Mureș, ca barieră în apropiere
totală de literă și filosofie din București.

Căderam deapănă la Alexandrova U.R.S.S.,
mi-a povestit că a fost căsătorit cu fiica unui
general iar pentru acest fapt a fost sancționat
de Partid înlocuindu-l și să se căsătorească
cu Sapa Sidorovici, cu care stii că a trăit.

Eu am presupus că această fiică de gene-
ral nu este alta decât Motilda Demetrescu
funcționară la Statistică la Oficiul de studii,
cu care stii că a trăit.

Odată cu procesul intelectualilor (Mayhew,
Roisman etc) Lăventu a fost condamnat la
25 de ani muncă silnică, judecat fiind
în continuare. A mărșat de arutare astfel:

„Într-o zi a primit un telefon - mi stii de la cine -
prin care a fost anunțat că este căutat de poliție.
Imediat a părăsit linoul. Pe seară, la coborâre,
doi indigenzi l-au oprit și l-au arestat cu titlul că:
„unde lucrași d-l Lăventu?” La care
Lăventu dându-și seama că sunt polițiști,
a răspuns: „- la etajul trei la Oficiul
de studii” - După care a coborât în bib-
liotecă, de unde, pe Lăventu a fugit - bib-
lioteca fiind la parter în Str. Brezovian 2,
bibliotecară era d-na Tebelescu, sora
psaltului Eugen Tebelescu. Acest lucru
mi-a fost povestit chiar de Lăventu după
23 Aug. 1944. Cu acel prilej mi-a mai povestit
că pe timpul cât a stat clandestin, înăuntru
din neamurile lui, aici chiar fratele său

Urmare: Inuător (Jovan) - Singurul dintr-o neamuri
care l-a ajutat a fost un plutonier de jandarmi.
Mai stiu că o vreme a locuit la Urso
Marcu subdirector general la Industrie
n'comert. Acest lucru mi l-a spus
chiar Urso Marcu cu prilejul unei vizite
ce i-am făcut (am dormit o noapte la el)
pe vremea când lucram împreună la
Uniunea Patrioților. (La arătarea mea,
Urso Marcu era subdirector general la
Industria n'Comert.

În U.R.S.S. Levente mi s'a plăcut că
mici el nu se dispută cu frații lui care
înclină spre dreapta.

După 23 Aug. 1944, pe strada, am fost
chemat de Levente într-o mașină în care
se afla Răcora, Maghem Mihail n' Cău
Agin. M'au luat cu ei - Cu acel prilej
mi-a spus față de ceilalți: „Să stii că
prietenul tău Biți Mircea este un trădă-
tor. Satoura lui a rănit Răcora, Maghem
n' ceilalți. Întreabă-i pe ei!” Acesta
am confirmat.

După aceasta mi-au propus să
lucrez la Uniunea Patrioților pe ei
am acceptat. Acolo, la U.P. el era secretar
judiciar. Era foarte activ n'a do-
vedit talent de organizator. De fapt el
a organizat Uniunea Patrioților.

Scăderea lui Bură este că nu s'a
debarasat de unele defecte dintr-un de evident.

semnatura
Autoritate

Urmare: Este foarte analitic, oarecum dictatorial, răsălmător, în numeă individualist și susținut. Nu are prieteni. Nicu nu poate apropia de sufletul lui. El își dă seama de aceste defecte și luptă cu dăruire împotriva lor. În parte, am remarcat o ereditate îndrăgăstă.

Ca șef al meu la Controlul economic mi-am dat seama că-mi stăpânește foarte bine numele. Intimitate cu el mi-am avut încă odată.

S-a căsătorit cu sora lui Brătucu - Fata bogată căreia i s-a dat pe dotă 50 ha. de pământ.

Alte lucruri cunoscute de mine, le-am relatat mai sus.

Întrebare: Pe Matilda Ștefănescu o cunoști?

Răspuns: Ea a fost făcută în anul 1949 mi s-a arătat o fotografie a mamei Ștefănescu Matilda, în care am recunoscut pe Demetrescu Matilda, funcționară la Institut - Oficiul de studii - pe care până la creșterea mea am cunoscut-o sub numele de Demetrescu Matilda.

Ea mi-a fost prezentată de dactilografa Gală Sicsai în anul 1942.

Întrebare: Arată tot ce ști după ea.

Răspuns: Este fiică de colonel. Tatăl ei a fost ofițer la o unitate din Bistrița-Năsăud. Nu știu în ce împrejurări a ajuns la București și nici prin ce căi a intrat la statistică.

Știu că a trăit cu deștept căndel era

Urmare: Student. Acest lucru mi l-a spus și ea
și Lereute. Activitatea ei de dinaintea di 23 Aug.
mi-mi este cunoscută. După această dată, știu
că era activă pe linie sindicală. Lucra
împună cu Storașovici, cu o doamnă Gergescu,
pe notă lui Păji. Măcar n'altă.

Prietenele sau prietenii ei mi-mi sunt
cunoscuți. Cu faptul că a trăit cu Lereute,
ea se lăuda, opunându-se lucrui tuturor.

Deosebeni mi știu că n'a fost cuplat cu
familia ei.

Într-o discuție avută cu ea pe vremea
când lucram la M.A.T., mergând odată la
Institut, m'a întrebat ce amune părere am
despre ~~trad.~~ Teohari Georgescu. I-am răspuns
că este foarte capabil, dar că mi-mi place
că ori de câte ori mă duc la Domnia-Sa,
văd numai galonate și oameni din bu-
ghazie iar muncitorii dela. Căd că această
întrebare mi-a pus-o întrebat era colega
cu o nepotă de-a ~~Teohari~~ Teohari Georgescu, pe
care lucra la sindicat.

Altceva despre doamna mi știu nimic.

Întrebare: A relati au mai existat între Lereute
și Matilda Ștefănescu?

Răspuns: Știu că din mi mai trăiau împreună,
relațiile lor erau de prietenie. Când eram la
Controlul Economic, prin 1947 pe la ofițerul amului,
am vizitat în biroul directorului de cabinet al lui
Lereute, așteptând să intru în audiență la acesta.
Scopul acestei vizite, mi-mi este cunoscut.

semnatura
Antonie

Urmare: Altcuva dinne relatile dintru Matilda
 Stefanescu si Mihail Levente, nu mai stiu
 Aceasta duu este declaratia, pe care o
 sustin si eu nes. Antim Rati
 12 Ianuarie 1953

Data in fata mea

Bucuresti 12.I.1953

Anchetator

Cap. de sec. Ch. Iovai

DECLARAȚIE
=====

Subsemnatul RĂTIU ANTON, născut la 14 Martie 1916
în com. Beclan Jud. Someș, de profesie funcționar, cu ul-
timul domiciliu în București, str. Jules Michelet 17, asupra
celor întrebate declar următoarele:

Întrebare:

De cine a fost înființat și susținut Institutul
Central de Statistică?

Răspuns:

Nu știu cine anume a înființat această institu-
ție și nici cine a susținut-o. Această chestiune nu am
discutat-o cu nimeni și nici nu am asistat, în nici-o împre-
jurare, la vreo discuțiune privind această problemă. Căce-
știu, este că Institutul Central de Statistică a aparținut
când Ministerului de Interne, când Președinției Consiliului
de Miniștri, sau altor departamente.

Întrebare:

În ce împrejurări ai ajuns d-ta funcționar la
Statistică?

Răspuns:

Odată cu cedarea Ardealului de Nord, m'am refu-
giat împreună cu mama la Deva-Hunedoara, unde sora mea era
funcționară la Tribunal.

Având diplomă de capacitate pentru învățători, am
solicitat un post în județ. Inspectoratul neavând posturi
vacante mi-a dat o recomandare către Direcțiunea Căminu-
lui de Ucenici de pe lângă Școlile Hunedoara pentru a ocu-
pa un post de pedagog plătit cu o leafă de 500 (cincisute)
lei, plus casă și masă.

La acest cămin am funcționat o lună jumătate, când
Ministerul Muncii (Iacinschi), printr-o adresă, comunică
direcțiunii că subsemnatului nu-i e să poată aproba aceas-
tă numire fără însă să motiveze acest lucru.

Cum nu înțelegeam să fiu o povară familiei și
așa sărăcă, am plecat la București pentru a-mi lămurii
situația.

La minister mi s'a comunicat că numirea nu mi-a fost aprobată deoarece nu am fost recomandat de organizația legionară locală.

Acasă neavând ce căuta am rămas la București.

Intr-o zi când hoindream pe străzi, m'am întâlnit cu studentul BINGHILESCU CONSTANTIN (legionar) pe care îl cunoșteam din echipa studențească din com. Vidra de Jos-Turda.

Revoltat cum eram l-am înjurat organizația și orânduirea. El nefiind un legionar "turbat", nu numai că nu s'a supărat dar s'a oferit să vină cu mine la Ministerul Muncii. L-am refuzat. Atunci mi-a propus postul deintendent la Căminul Facultății de Agronomie.

Împreună cu el și chiar atunci, am mers la cămin unde am fost angajat.

Aici am funcționat din luna Noiembrie 1940, până în primăvara anului 1941, înainte de Paști, când, la propunerea lui MANESCU CORNELIU (pe care îl cunoșteam din armată) și în special a lui MIRCEA TIRIUNG (pe care îl cunoșteam din Serviciul Social), m'am prezentat la Statistică pentru numire la ANTON GOLOPENTIA, cu care vorbea MIRCEA TIRIUNG în prealabil și care, din lipsă de locuri la Oficiul de Studii, mi-a dat un bilețel către LALU CONSTANTIN, șeful serviciului de ambalare și expediere a imprimatelor ce se expediau, în provincie în vederea recensământului general al României ce urma să se facă. Aici am fost angajat un fel de om de serviciu fiind plătit cu ora.

Întrebare:

Cât timp ai lucrat la Statistică și ce funcție ai avut acolo?

Răspuns:

La Statistică am lucrat din primăvara anului 1941 și până după 23 August 1944, când am plecat la Uniunea Patrioților, în calitate de comandant al Formațiilor de luptă Patriotice.

În această perioadă am îndeplinit următoarele funcțiuni: De la numire și până la plecarea în URSS, am lucrat la secția de ambalare și expediere, condusă de LALU CONSTANTIN, ca diurnist plătit cu ora. Funcțiunea mea era de a ambala cărțile și de a le încărca în camion

./.

ss/ANTON RATIU

(om de serviciu).

Când Institutul a trimis echipe de recensământ în URSS (Basarabia), adică odată cu ocuparea acestei regiuni de către trupele antoneciene - în toamna anului 1941 -, prin intervenția lui BETEA NICOLAE, am fost trimis și eu în calitate de recensor, în județele; Bălți, Hotin și Soroca.

La înapoare, în aceeași toamnă, am fost repartizat de către Dna GEORGESCU și soția secretarului general DUMITRU GEORGESCU și cu sprijinul lui BENI MIRCEA, la Oficiul de studii, ca diurnist, fiind plătit cu 5.000 (cinci mii) lei pe lună.

În iarna aceluiaș an (1941) precum și în luna Ianuarie 1942, am fost trimis din nou în URSS (*Transnistria) deasemeni în calitate de recensor și anume în județul Moghildu.

După predarea acestor lucrări, s'a pus problema trimiterii unei echipe speciale, din nou în URSS și anume pe teritoriul de dincolo de Bug, cu scopul de a identifica și inventaria toți locuitorii de origine etnică română (Moldoveni) iar cu acest prilej, din partea "Consiliului de Patrioaj", să li se înmâneze câte un pachet cu următorul conținut: 2 kg. sare, 10 cutii chibrituri, 5 pachete de tutun și un kg. săpun iar pentru familiile cu copii sub 2 ani, 1/2 kg. zahăr.

Am fost propus de către BETEA NICOLAE lui ANTON GOLOPENTIA, care urma să aibă conducerea acestor operațiuni întrucât se urmăreau și studierea acelor comunități moldovenesti, din punct de vedere sociologic, lucrare ce era de competența oficiului de studii, al cărui director era GOLOPENTIA.

Aici indiferent de gradul de funcționar, fiecare avea exact aceleași atribuțiuni; - să completeze formularele tip, să distribue acele daruri, să studieze din punct de vedere sociologic comunitatea respectivă în mod sumar și să culeagă date cu privire la alte comunități moldovenesti despre care aceștia ar avea cunoștință, precum și în ce anume localități au plecat moldoveni, din acea comunitate, prin căsătorii sau pentru munci. Aceste date erau necesare întrucât urma să se deplasăm chiar și la un singur moldovean în orice localitate, cât de îndepărtată ar fi, din spatele frontului.

./.

ss/ANTON RĂTIU

Deasemeni, din partea "Consiliului de Fărăngi" odată cu darurile respective, urma să distribuim niște manifeste tipărite, cu caracter fascist.

În acest timp, adică în 1948, am fost încadrat ca funcționar bugetar, cu un salariu de 7.200 lei, grad cu care am rămas tot timpul până la plecarea mea de la Institut.

Întrebare:

Cine au fost conducătorii Institutului Central de Statistică în timpul cât dta ai lucrat acolo?

Răspuns:

Director General a fost; Dr. SABIN MANAILA, Secretar General a fost; Dr. DTRU GEORGESCU, Subdirectori Generali au fost; 1. Dr. RĂCOVITA, 2. Dr. GEORGESCU ROEEN și 3. Dr. GHEORGHIU. Directorii au fost următorii: La oficiul de studii Dr. ANTON GOLOPENTIA, pentru provincie Dr. HENRI H. STHAL, iar apoi NEGRU IOAN; contabilitate Dr. GRIGORCEA iar directorul personalului era HROVAT. De alți directori nu-mi amintesc.

Întrebare:

Care era orientarea politică a acestora?

Răspuns:

Dr. SABIN MANAILA, național țărănist. Dr. DTRU GEORGESCU era socotit ca un cetățean care nu face politică dar că or înclina în spre dreapta. Dr. ANTON GOLOPENTIA și H. H. STHAL au avut întotdeauna atitudini democratice. STHAL era membru în P. S. D. H. Directorul NEGRU IOAN știu că a fost numit la Statistică pe vremea legionarilor în calitate de Comisar al Guvernului pentru recensământul General al României, iar după încheierea acestor lucrări, a rămas mai departe în funcția de director. Activitatea lui politică nu-mi este cunoscută. Deasemeni nu cunosc nici apartenența politică a celorlalți.

Întrebare:

Cine, de la Statistică, făcea politică de stânga și ce funcție aveau aceștia?

Răspuns:

Din grupul de stânga făceau parte următorii: sub-inspectori generali: 1. BIJI MIRCEA, 2. BUCUR SCHIOPU, 3. SUCIU CAMIL și 4. OANDEA IOAN. Referenți șefi: 1. LEVENTE MIHAIL, 2. PAVEL CONSTANTIN, 3. STEFAN POPESCU, 4. BETEA NICOLAE, 5. STOIANOVICI TUDOR (numai referent) și 6. TIRIUM MIRCEA (mort). Statisticieni: 1. MANESCU CORNELIU, 2.

././ ss/ANTON RATIU

CORNEA DUMITRU și 3, subsemnatul. Alți funcționari ²⁴statistici, de stânga, nu-mi sunt cunoscuți. Toți aceștia ²⁴lucrau la Oficiul de Studii.

Întrebare:

Cum se explică că în conducerea Institutului Central de Statistică și printre funcționarii cu funcții importante, erau și elemente de stânga și elemente de dreapta?

Răspuns:

ANTON GOLOPENTIA fiind numit director la statistică, a primit însăruinarea de a-și organiza, - în mod liber, această direcțiune care lua ființă odată cu numirea lui.

Datorită relațiilor universitare dintre Cluj și București, GOLOPENTIA cunoștea pe BÎJI MIRCEA, SUCIU CAMIL, OANCEA IOAN și BUCUR SCHIBPU care erau refugiați, în urma cedării Ardealului de Nord și se aflau la București fără ocupație. Acest fapt a determinat numirea acestor asistenți universitari de la Universitatea din Cluj la Institutul Central de Statistică la cererea lui GOLOPENTIA.

Ceilalți funcționari de stânga au fost angajați datorită relațiilor pe care le avea fiecare cu GOLOPENTIA pe care îl cunoșteau din "Serviciul Social" unde aceștia fuseseră comandanți.

Menționez că "Serviciul Social" a luat ființă în anul 1929, pe vremea fostului rege Carol al II-lea și a fost condus de profesorul academician DIMITRIE GUSTI. Această instituție s'a născut din primele echipe de sociologi monografice, echipe conduse direct de DTRIE GUSTI. Această primă echipă aparținea, din punct de vedere administrativ de Universitatea din București iar tehnic direct de GUSTI care era profesor de sociologie. Datorită relațiilor dintre GUSTI și Carol al II-lea și la propunerea lui GUSTI "Fundatiile Regale" au înființat o secție condusă de GUSTI, cu scopul de a extinde munca de monografie sociologică. Astfel au luat ființă echipele studențești și odată cu ele, primele cămine culturale. Iar dintre elementele mai capabile, pe bază de examen, sau recrutat conducătorii "Serviciului Social" înființat în 1939, cu scopul ridicării satelor, care nu era altceva decât extinderea și legiferarea muncii echipelor menționate mai sus.

Elementele de stânga de la "Serviciul Social" au

./.

ss/ANTON RATIU

fost luate de GOLOPENIA la Oficiul de Studii al Statisticii, așa cum am arătat mai sus.

Pe baza acelorasi legături, ANTON GOLOPENIA, a înscris și câteva elemente de dreapta: 1. BUCURESCU, 2. APOSTOL IOAN, 3. EDOARDO NICOLAE și 4. MARINESCU MARIN DUMARE care nu avea o poziție definită, dar era socotit ca fost simpatizant legionar.

În ceea ce privește celelalte elemente de dreapta din I.O.S. nu știu în ce împrejurări au ajuns la Statistică.

O altă explicație, în afară de cele arătate de mine mai sus, în legătură cu prezența la statistică a unor elemente de stânga și de dreapta în același timp, eu nu am avut și nu am discutat în nici-o împrejurare, cu nimeni această chestiune.

Întrebare!

Prin ce se concretiza activitatea de stânga a celor arătați de dta mai sus?

Răspuns:

PAVEL CONSTANTIN, MANESCU CORNELIU și DUMITRU CORBEA fiind comuniști urmăriți de siguranță, nu aveau o activitate mai concretă. DUMITRU CORBEA a participat la o singură ședință și anume în locuința mea din str. Sfintii Apostoli, ședință la care au mai luat parte DJALO, ziaristul DINU GHEORGHE, EMILIAN GRIGORESCU (mort) și subsemnatul.

La această ședință s'a discutat problema războiului și s'a hotărât ca fiecare din noi să scriem pe pereții clădirilor din București, următoarele lozinci: „Jos războiul fascist! „Vrem Pace”, etc. Urma să ne mai întâlnim, însă fiind trimis pentru problemele de reconstrucție din URSS cu acest grup nu m'am mai întâlnit și ca atare, activitatea lui, în continuare, nu-mi este cunoscută. La reîntoarcere, prin BLIJI MIKHA, am primit sarcina de a găsi o casă conspirativă potrivită pentru ședințe de Partid. În această garsonieră, plătită de Partid, se adunau, în lipsa mea, BLIJI MIKHA și STOILANOVICI TUDOR (în calitate de instructori) împreună cu grupulețe de studenți pe cari îi instruiseră din punct de vedere politic. Nu am văzut decât doi studenți al căror nume nu-mi este cunoscut întrucât subsemnatul nu am participat tocmai pentru a se păstra conspirativitatea. De aceste ședințe știa și LEVENTE MIHAIL care lucra în strânse legături cu BLIJI, întrucât împreună erau însărcinați.

./.

ss/ANTON RATIU

nați cu munca de Partid în cadrul Institutului. 273

Activitatea celorlăți din grupul de stânga nu-mi este cunoscută întrucât subsemnatul am lipsit din țară. Abia în preajma lui 23 August 1944, când m'am reîntors, împreună cu BETEA NICOLAE și GAVREA IOAN, am primit din partea Partidului, prin BELU ZILBER și NUTU FUXMAN, sarcina de a ne deplasa la Caransebeș pentru a lua legătura cu comuniștii arestați acolo spre a le transmite că se apropie ziua eliberării și în afară de bani și alimente ce trebuia să le predăm într'un fel oarecare, mai primisem sarcina de a ne informa de ce forță armată dispune garnizoana precum și numărul gardienilor de pază ai închisorii ca în eventualitatea când ar fi necesară o evacuare forțată a lor să știm despre forțe avem nevoie.

Fiind chemați telefonic la București, eu și ȘTEFAN POPESCU am primit sarcina de a căuta tipografi de încredere ca odată cu lovitura de stat să apără și primul număr din ziarul "România Liberă" format mare, sarcină deosebit de primită prin BELU ZILBER și NUTU FUXMAN.

Știu că și ceilalți au primit diferite sarcini, dar din spirit de conspirativitate, fiecare își cunoștea doar însărcinările lui. În mod vag, știu că ILEANA POPESCU (soția lui ȘTEFAN POPESCU) era elementul prin care Partidul făcea legătura cu partidele istorice iar BETEA NICOLAE cu un grup forma o rezervă cu un grup, având la dispoziție motocicletele și mașinile Institutului, grup care la nevoie urma să dea ajutor celor dela palatul regal.

Deosemeni BETEA urma să vorbească la stațiunea de radio, înlocuind crainicul în cazul când acesta ar refuza. Tot vag, mai știu că BETEA mai făcea parte și din grupul care urma să imprime pe disc discursul fostului rege Mihai I.

Menționez că în afară de activitatea, elementelor de stânga dela statistică din Capitală, acest grup, a avut o activitate pozitivă cu prilejul lucrărilor statistice din URSS. Această activitate în linii generale, a fost trasată încă delo început, de către MIHAIL LEVENTE. Ea consta din următoarele sarcini: 1-manifestele "Consiliului de Patronaj" să fie distruse și nu difuzate. 2-Să nu se țină socoteală de origina etnică a cetățenilor pentru distribuirea de daruri, ci acestea să fie distribuite după alte criterii și anume să se aibă în vedere, în primul

./... ss/ANTON RATIU

rând familiile cari au membrii în Armata Roșie și în general familiile cari nu servesc interesele fasciste (politiști, etc.) 3-Elementele urmărite de către Ghestapou să fie ajutate pe ori ce cale. 4-și toate eforturile să fie îndreptate pentru a intra în legătură cu partizanii, pentru a ne armoniza munca.

LEVENTE și ȘTEFAN POPESCU au plecat la București după câteva luni de zile.

ȘTEFAN POPESCU, în această scurtă perioadă, a desfășurat o serioasă activitate de defăimare a familiei Antonescu precum și a conducerii "Consiliului de Patronaj". Dintre ceilalți, este de remarcă activitatea pozitivă a lui PAVEL CONSTANTIN și BATEA NICOLAE, cari au salvat multe elemente tinere dela trimiterea în Germania pentru muncă, au ascuns deasemeni elemente condamnate la moarte de nemți (partizani), au distribuit atocuri impresionante (cantități) de alimente familiilor acestor partizani, alimente ridicate prin fals dela nemți, pe bază de ordin de serviciu dela centrele așa zise "Marcherfergung" (centre de aprovizionare cu alimente a trupelor fasciste). Deasemeni au distribuit medicamente familiilor cu membrii bolnavi unii reînțorși din Germania dela muncă în stare de agonie. De mare ajutor în aceste operațiuni de ajutorare ne-a fost Dr. EUGEN SEIDEL, funcționar diurnist la I. U. S. de profesie profesor universitar de filologie. Mulți tineri partizani de ambe sexe au fost trecuți fraudulos peste Bug, unde administrația era românească și sub nume false sau înscris la universitate ca studenți sau repartizați la familii prietene pentru a fi puși în siguranță.

Același fel de activitate au desfășurat și subsemnatul, însă într-o durată de timp mai mare, întrucât în ultimii ani nu am venit deloc în țară.

Întrebare:

Cărui fapt se datorește scutirea de mobilizare a celor de stânga dela statistică?

Răspuns:

Afară de funcționarii neofitări, a căror mobilizare pentru lucru era ușoară (SUCIU CAMIL, CORBIEA DTRU și încă alții) funcționarii cu grad de ofițer de rezervă, nu au obținut scutire de mobilizare întrucât toți eram tineri. Noi, adică PAVEL, MANESCU și subsemnatul am fost dați nesupuși la mobilizare întrucât nu ne-am prezentat la unități. ȘTEFAN

POPESCU a obținut cu greu o scutire iar după a fost și el în situația noastră. Prima nesupunere la mobilizare a fost anulată la începutul lucrărilor din URSS privind problema moldovenească, prin sprijinul generalului ARAMĂ șeful justiției militare. A doua nesupunere a fost anulată prin spert dat unui ofițer superior din minister, prin MANESCU CORNELIU, pentru PAVEL, MANESCU și subsemnatul, aproximativ spre sfârșitul anului 1943. Iar 23 August a anulat a treia și ultima nesupunere la mobilizare.

BETEA NICOLAE nici nu a făcut armata iar întrucât absolvise teologia, a obținut, prin cunoștințele lui (un episcop) o numire de referent la departamentul Cultelor, numire care l-a scutit de mobilizare.

Celloliști, cu grade inferioare, au obținut scutire foarte ușor prin intervenția oficială a Institutului mai cu seamă că fiecare din ei avea grad de funcționar superior.

În această categorie intră SUCIU CAMIL-caporal, LEVENTE MIHAIL, caporal, GOLOPENTIA ANTON-caporal și DUMITRU CORBĂ deasemeni caporal.

Solicitarea de scutire făcută de institut era o chestiune foarte uzitată de către fiecare instituție de stat sau chiar particulară, întrucât erau necesare cadre de conducere pentru asigurarea bunei funcționării. STOIA-NOVILĂ TUDOR datorită amănărilor obținute pentru studii nu-și făcuse armata iar în această perioadă era încă student.

Intrebare:

În ce împrejurări l-ai cunoscut pe MIHAIL LEVENTE

Răspuns:

În cadrul "Serviciului Social" în toamna anului 1939, la Făgăraș, a avut loc o școală de specializare în monografia sociologică, școală care a durat aproximativ o lună de zile și la care au participat comandanții "Serviciului Social" printre cari LEVENTE și subsemnatul.

Cu acest prilej ne-am cunoscut locuind toți comandanții în aceeași clădire (un fel de tabără). Cunoștința aceasta însă a fost foarte vagă. Nu-mi amintesc să fi schimbat vreodată cu el vreun cuvânt acolo.

Fiind numiți la statistica și anume la Oficiul de studii, ne-am reîntâlnit această cunoștință și ne-am împrietenit, lucrând împreună în același birou.

./.

ss/ANTON RATIU

Apropierea dintre noi s'a deslăşurit în URSS, unde am făcut parte din aceeaşi echipă.

Intrebare:

Cum a ajuns LEVENTE la Statistică?

Răspuns:

LEVENTE a făcut facultatea de Litere şi Filosofie din Bucureşti, unde ANTON GOLOPENTIA era asistent universitar.

Fiind remarcat ca element foarte capabil de către GOLOPENTIA, cu care apoi a lucrat şi în "Serviciul Social" în momentul înfiinţării Oficiului de Studii, GOLOPENTIA în calitate de director, l-a invitat în calitate de colaborator obţinând direct gradul de referent şef.

Intrebare:

Arată ce ştiai în mod concret, despre activitatea lui LEVENTE şi cum ai aflat?

Răspuns:

În cadrul Oficiului de Studii dela Statistică se cunoştea în mod cert, apartenenţa politică a fiecăruia. Activitatea lui politică însă nu-mi era cunoscută.

În momentul când BIVI MIRCEA mi-a dat sarcina, pe linie de Partid, e a găsi o casă conspirativă pentru instrucţiuni politice, mi-a spus că acest lucru îi este cunoscut şi lui LEVENTE.

Acea în URSS, înainte de formarea echipelor, LEVENTE a venit la mine şi mi-a spus: "Despre tine am referinţe foarte bune dela BIVI MIRCEA aşa încât îţi propun să lucrăm în aceeaşi echipă şi împreună cu STEFAN POPESCU să formăm o celulă de Partid. Despre PANICA am de asemenea referinţe bune. PAVEL, CORBEA şi MANESCU deşi sunt membrii de partid, au refuzat munca ce le-am dat la Bucureşti, făcând haz. Ei nu ştiau că eu am sarcina de a conduce, împreună cu BIVI MIRCEA munca de Partid în cadrul Institutului". Astfel am lucrat în aceeaşi echipă, câteva luni de zile. Cu acest prilej, LEVENTE a trasat sarcinile noastre în URSS. Altfel activitatea nu-mi este cunoscută.

Intrebare:

Când au fost înfiinţate echipele ce au plecat în Uniunea Sovietică?

Răspuns:

În toamna anului 1941, după ocuparea Basarabiei de către trupele fasciste-antonesciene, ca o continuare a recensământului general al României, au fost trimise de

./.

ss/ANTON RATIU

odtre Institut, echipe formate din funcționarii de la sta-
tistică, în Uniunea Sovietică pentru organizarea și efectua-
rea recensământului general al Basarabiei. Aceste echipe au
fost conduse de către HENRI H. STHAL - director - Dr. RACOVIT-
TA subdirector general și NEGRU ION director. Recensământul
acesta a fost făcut pe aceleași formulare care fuseseră
utilizate în România.

După efectuarea acestor lucrări echipele s'au
înapoiat în București pentru centralizarea datelor și pre-
darea lor Institutului.

În toarna aceluiași an (1941) trupele fascisto-anto-
nasciene intrând mai adânc pe teritoriul URSS și intruând
„Transnistria” a fost dată în administrație Românească,
Institutul a trimis din nou echipe de recensământ cu acelaș
scop și pe acest teritoriu. Aici însă, nu au fost utilizate
formularele ce se folosiseră până la Nistru, ci un singur
formular privind populația civilă și întreprinderile. Aceste
lucrări au fost conduse de către H. H. STHAL. La terminare,
echipele s-au înapoiat în țară. Paralel cu acest recensământ
a fost trimisă o echipă de specialiști în monografie so-
ciologică formată din funcționarii aparținând Oficiului
de Studii, sub conducerea lui GOLOPENTIA director al acestui
oficiu. Această echipă a lucrat în comuna Valea-Hațului
 („Transnistria”), comună moldovenească.

Această studiere monografică a fost punctul de
plecare care a determinat trimiterea mai multor echipe în
spațiul de dincolo de Bug, cu scopul principal de a identi-
fica și recensa moldovenii din comunele moldovenești iar
ca o recompensă pentru ea oamenii să se declare moldoveni, li
se înmânau daruri trimise de „Consiliul de Patronaj”.
(2 kg. carne, 1 kg. săpun de rușe, 10 cutii chibrituri, 5 pachete
de tutun și 1/2 zahăr pentru familiile cu copii sub doi
ani).

Aceste pachete urmăreau și un scop de propagandă
naționalisto-govin.

Echipele au fost conduse de ANTON GOLOPENTIA. Ele
trebuiau să culeagă și date de monografie sociologică
sumară.

Lucrările din spațiul de dincolo de Bug au fost
începute la sfârșitul primăverii anului 1942 și au luat
sfârșit în primăvara anului 1944, când au fost predate
Institutului odată cu înapoarea noastră.

./.
ss/ANTON RATIU

Intrebare:

Din a cui inițiativă au fost înființate aceste echipe?

Răspuns:

"recensământul din Basarabia a fost o continuare a recensământului din România. În orânduirea burghezo-mogherească, această provincie fiind socotită provincie românească. Anexarea "Transnistriei" la România a necesitat și recensământul de acolo tot ca o continuare a celui din România iar înființarea și trimiterea acestor echipe de recensământ a fost determinată de însăși atitudinea hrăpăreață care caracterizează această orânduire burghezo-mogherească.

Inițiativa trimiterii acestor echipe nu putea să aparțină decât conducerii Institutului Central de Statistică. Cine însă anume a avut această inițiativă nu-mi este cunoscut.

În ceea ce privește trimiterea echipelor în spațiul de dincolo de Bug, această inițiativă, a fost determinată de scopul de a transforma, prin colonizare, întreaga "Transnistrie" într-o provincie românească.

Cum însă numărul moldovenilor din spațiul de dincolo de Bug nu putea popula nici măcar un județ, s'a hotărât colonizarea lor în Basarabia, cu același scop naționalist soviet.

Nu cunosc dacă această inițiativă aparține Institutului de Statistică sau lui ANTONESCU.

Intrebare:

Arată în mod precis și concret, ce scop se urmărește prin înființarea și trimiterea în URSS a acestor echipe.

Răspuns:

Înființarea și trimiterea în URSS a acestor echipe, avea, evident un scop imperialist. Anume, recensământul din Basarabia și "Transnistria" se făcea în vederea alipirii și exploatării acestor teritorii iar acțiunile din spațiul de dincolo de Bug, aveau ca scop colonizarea populației de origine românească (moldovenească) pentru consolidarea naționalist-sovietă a teritoriilor anexate.

Intrebare:

Când au plecat echipele în teritoriul de peste Bug?

././ se/ANTON RATIU

Răspuns:

Aceste echipe au plecat la sfârșitul primăverii
anului 1942.

Întrebare:

Cum au fost constituite aceste echipe?

Răspuns:

Lucrarea aceasta fiind încredințată Oficiului
de Studii, a fost condusă direct de către ANTON GOLOPENTIA
directorul Oficiului. Formarea echipelor a fost lăsată la
aprecierea noastră, compuse din câte trei membrii, după cum
urmează:

1. LEVENTE MIHAIL, POPESCU ȘTEFAN și RĂTIU ANTON.
2. BETEA NICOLAE, MANESCU CORNELIU și DÎTRU CORBEA.
3. RETEGANU GHEORGHE, Dr. EUGEN SEIDER și Dr. GEOR-
GESCU TRAIAN.
4. BUCURESCU GHEORGHE, APOSTOL ION și ECONOMU NICO-
LAE.
5. MARINESCU MARIN DUNARE, DUTESCU DAN și POPESCU
GHEORGHE.
6. PAVEL CONSTANTIN, STOIANOVICI TUDOR și BIJI
MIRCEA.

Această componentă nu a rămas stabilă până la
sfârșit. Echipierii s'au mai schimbat. În afară de aceasta,
la câteva luni de zile, condițiile de viață fiind extrem
de grele, mulți dintre echipieri s'au înapoiat la București.
Deasemeni au plecat LEVENTE MIHAIL și BIJI MIRCEA fiind
chemați de Partid. Dintre ceilalți printre primii a părăsit
terenul Dr. TRAIAN GEORGESCU care fiind frate cu Dr. DUMITRU
GEORGESCU secretar General al Institutului obținuse scutire
de mobilizare. Apoi, pe rând, DUTESCU DAN (care primind
ordin de mobilizare s'a prezentat la unitate), POPESCU
GHEORGHE (care fiind student avea scutire de mobilizare)
la fel STOIANOVICI TUDOR ALEXANDRU. CORBEA DÎTRU grad infe-
rior, era scutit de mobilizare și deci nu era nevoe să ră-
mână. ȘTEFAN POPESCU, BETEA NICOLAE și MANESCU CORNELIU au
părăsit terenul, apoi au revenit. După câteva săptămâni
ȘTEFAN POPESCU s'a reînapoiat la București de unde nu a
mai revenit pe teren. DUNARE MARIN MARINESCU apoi, deasemeni
a părăsit terenul. În general aproape toți au plecat la
București rămânând pe teren doar RETEGANU, PAVEL, Dr. EUGEN
SEIDER, un timp mai lung BETEA NICOLAE, GOLOPENTIA și sub-
semnatul. Iar la un moment dat, rămăsesem doar eu singur
pe teren în întreg acest spațiu.

./.

ss/ANTON RĂTIU

de orașul Kuzno din regiunea Kirovograd.

Apoi, am fost trimis tocmai pe coasta Mării de Azov în comuna Dunaiivca din județul Melitopol, unde am mers cu BATEA NICOLAE care nu a rămas decât trei zile. În Dunaiivca și județ am rămas cinci-sase săptămâni. Eu am lucrat apoi împreună cu un cetățean din orașul Melitopol, anume GAVRIL FANTILEEV nu numai în județul Melitopol ci în toate județele de pe coasta mării de Azov, până la Taganrog. Adică: Djaucot, Melitopol, Berdiansc și Mariupol.

Din această regiune, de mari dimensiuni, nu-mi amintesc decât de comuna Cufubeanca (Novo-Ignatievca) din județul Berdiansc. Totodată am lucrat în unele județe limitrofe cu cele de pe coasta Mării de Azov și mai în spre interiorul Ucrainei, lume pe care nu le mai știu.

Am lucrat însă nu numai în comune și hutoare ci și în capitalele de județ și raion. Era suficient să fie un singur moldovean la o depărtare de 100-200 kilometri ca să trebuiască să-i duc "darul" pentru a-l recena. În această uriașă regiune precum și în regiunea Stalinov din Bazinul Donului și anume raionul Volnovaca, am lucrat apoi până la înapoierea mea în România.

Însotit, fără mine, ȘTEFAN POPESCU a mai lucrat urec săptămână sau două într-o comună pe care nu o știu, undeva prin apropierea Bugului.

LEVENTE MIHAIL, împreună cu CERFICA ALEXANDRU înșirător moldovean din comuna Alexandrovă de pe Bug, au format apoi o echipă, care timp de o lună sau două, a lucrat tot pe undeva prin apropierea Bugului.

Trecem la echipa, inițial formată din: BATEA NICOLAE, MANESCU CORNELIU și DUMITRU CORBEA. Această a lucrat orașul Vosnesensc și hutoarele din jur aproximativ o lună de zile, de unde, altă lună de zile a lucrat comuna Serbulovca și hutoarele din jur, comuna aparținând județului Vosnesensc prin Bug. De aici au plecat prin alte comune al căror nume nu-l știu, iar apoi au lucrat în orașul Novo-Uraînca, fără BATEA NICOLAE (plecat la București). Din Novo-Uraînca, au trecut în raionul (și comunele) Bobtineț și comunele din acest raion. Îmi mai amintesc că MANESCU și CORBEA au lucrat și în județul Kirovograd în r'o comună sau două. Nu pot preciza durata acestor lucrări întrucât nu aveam cum afla.

Intrebare:

In ce locuri au umblat și și-au desfășurat activitatea aceste echipe?

Răspuns:

Echipa compusă din LEVENTE, POPESCU și subsemnatul a lucrat în următoarele locuri: Prima comună a fost Alexandrovca din raionul Voenesense de pe malul stâng al Bugului. Aici a activat aproximativ 3-4 săptămâni, după care a trecut în cântunile (hutorele) din jurul Alexandrovaii, timp de câteva zile - aproximativ o săptămână.

Din raionul (Alexandrovca) rectifio; raionul Voenesense, echipa a plecat în raionul Flaneț, tot pe malul stâng al Bugului și anume în comuna Pinciani-Brod, cântunul Vodina-Larina și alte câteva localități al căror nume nu-mi amintesc. În acest raion nu am rămas mai mult de trei săptămâni. Din acest raion ne-am deplasat în Nord, pe râul Siniuga, comuna Siniuhin-Brod din raionul Pervomaisk (tot regiunea Bugului). Am rămas două săptămâni; LEVENTE plecând în altă parte, echipa a fost formată, în continuare numai din STEFAN POPESCU și subsemnatul. În această componență am lucrat la Pervomaisk pe Bug și anume în cartierele orașului Olgopol și Bolgopol de pe stânga și dreapta râului Simuha exact la punctul de confluență cu Bugul. Aici am rămas aproximativ 10 zile, de unde am fost trimiși în comuna Lissa-Gora tot raionul Pervomaisk unde am activat timp de trei săptămâni. STEFAN POPESCU plecând la București am rămas singur fiind repartizat în comunele Loxovata și Moldovanca din regiunea Uman raionul Grigora. Aici am stat aproape două luni de zile. Într-un timp STEFAN POPESCU a revenit și aproximativ o lună de zile am mai lucrat împreună, după care apoi el a plecat definitiv iar eu am rămas singur tot timpul până la sfârșit.

Singur apoi am continuat lucrările în unul din județele din regiunea Uman al cărui nume nu-mi amintesc, județ înăd din care făcea parte raionul Grigora cu comunele Loxovata și Moldovanca. În acest județ erau moldoveni în capitala de județ și în alte câteva comune și hutore. Tot singur am lucrat în câteva comune din județul Kirovograd și anume plasa Snamenka comune al căror nume îmi scapă în afară de Dimitrovca. În acest județ am rămas aproximativ șase săptămâni.

Cam în acest timp am fost împreună cu BIVI MIRCEA, foarte puțin, doar câteva zile, într-o comună din apropiere de Rôvno; comună al cărui nume nu-l mai știu. Este vorba

cât anume au rămas într'un loc sau altul.

Între timp MANESCU și CORBEA au revenit în țară, iar în spațiul de dincolo de Bug nu sau mai înapoiat.

După un timp însă, BETEA NICOLAE a revenit pe teren. A făcut împreună cu mine drumul Goltă-Melitopol și anume Dunăieva unde, precum am scris mai sus, când a fost vorba de prima echipă, nu a rămas decât trei zile.

Stiu, că apoi a lucrat în regiunea și localitatea Crivoi-Rog. De alte regiuni nu-mi amintesc.

MANESCU CONNELIU, înainte de înapoierea lui în țară, a primit însămănarea, din partea lui COLOPENTIA, de a conduce pe profesorul universitar TRAIAN BRAILOIU, printr'o serie de localități cu populație masiv moldovească, pentru a-i înlesni munca. Profesorul BRAILOIU, mare colecționar de muzică populară, care are o colecție de peste șaiszeci de mii de discuri (plăci) cu muzică populară (cântece, colinde, doine, bocete, etc.) din sugestia ce-i adăduse DIMITRIE GUSTI, venise în spațiul de dincolo de Bug pentru a-și completa colecția.

Nu cred să fi stat mai mult de 2 luni de zile. Stiu că au fost la Lissa-Gora Județul Pervomaisk. Alte localități nu stiu, dar au fost în mai multe.

Urmează echipa inițial formată din: RETEGANU GHEORGHE, Dr. EUGEN SEIDEL și Dr. TRAIAN GEORGESCU.

Prima localitate în care a lucrat această echipă a fost Constantinovca Jud. Vosnesensk pe Bug, aproximativ șase săptămâni, făcând și hutoarele din preajma comunei.

Dr. TRAIAN GEORGESCU a părăsit terenul odată cu terminarea acestei comune, întorcându-se în țară în mod definitiv.

RETEGANU GHEORGHE împreună cu Dr. EUGEN SEIDEL au mai fost într'o serie de localități din apropierea Bugului, localități ce nu-mi sunt cunoscute. Deasemenea nu stiu nici durata de timp în care au lucrat. Stiu că apoi au trecut pe malul drept al Niprului, într'o altă serie de localități pe care deasemenea nu le cunosc.

După aceste localități RETEGANU GHEORGHE a rămas singur fiind repartizat în orașele și județele Dnepropetrovsk și Zaporozje iar apoi în întreg Bazinul Bugețului. - comuna Corsun și altele pe care nu le știu, până la înapoierea lui în țară.

Doctorul EUGEN SEIDEL, în toată această perioadă, a umblat aproape peste tot în acest imens spațiu, când cu PAVEL în Harcov, Cherson, Kirovograd și întreaga Crimee, când cu KRIVGANU în Bazinul Donșului, când cu mine în județele și regiunea de pe coasta Mării de Azov, dintre Djankoi și Taganrog sau la Volnovaca din regiunea Stalino, când cu ceilalți dintre echipieri.

Trebuie să menționez că Drul EUGEN SEIDEL de fapt nici nu a venit pe teren pentru recensarea moldovenilor.

El este german, originar din Iena (Germania), oare odată cu venirea lui HITLER la putere a fugit din țară fiind prigonit, (1938). După ce și-a petrecut un timp în Cehoslovacia a trecut în România având o recomandare către profesorul universitar ROSETI.

A trăit greu în România pe vremea orânduirii de tristă memorie iar GOLOPENTIA cunoscându-l pe linie universitară, îl ajuta dându-i unele diurne.

Drul SEIDEL este un savant, cunosător a douăsprezece limbi. Azi profesor universitar la catedra de filologie din Cluj.

GOLOPENTIA pentru a-l ajuta, l-a luat - cu diurnă - fără leagă, în URSS pentru a-și desăvârși cercetările științifice privind lingvistica.

Formal, rolul lui era de a facilita relațiile noastre cu nemții din acest spațiu - alimente, benzină, piese de schimb pentru mașini și reparațiile mașinilor.

Echipa formată din BUCURESCU GHEORGHE, APOSTOL IOAN și ECONOMU NICOLAE și-a încetat activitatea în orașul Novi-Bug de pe malul Bugului regiunea Nicolaev și a lucrat tot timpul păstrându-și componența întrucât nu au stat decât în prima perioadă. Nu cunosc nici localitățile și nici durata de timp.

Toți trei au părăsit apoi terenul plecând la București. APOSTOL și BUCURESCU nu au mai revenit.

ECONOMU a revenit în ultima fază a lucrărilor dar nu pentru recensământ, ci întrucât cunoștea germana la perfecție, să țină legătura cu administrația germană, în același sens ca și EUGEN SEIDEL.

În afară de aceasta, ECONOMU fiind un mare specialist fotograf, avea însărcinarea să fotografieze tipuri caracteristice de moldoveni, biserică și eventuale

costume naționale moldovenești. Astfel că în această perioadă a umblat cam peste tot locul în acest spațiu.

Echipa formată din MARINESCU MARIN DUMARE, DUTESCU DAN și POPESCU GHEORGHE, nu știu unde a lucrat. Desigur, în prima fază, se undeva prin regiunea Nicolaev.

Această echipă a stat foarte puțin, doar la începutul lucrărilor, înapoiindu-se în țară definitiv.

Probabil POPESCU GHEORGHE să fi lucrat un oarecare timp și cu PAVEL CONSTANTIN, precum nu-mi pot aminti.

Ultima echipă de a cărei componență nu sunt sigur, este aceea formată din PAVEL CONSTANTIN, ALIJI MIRZEA și TUDOR ALEXANDRU STOIANOVICI.

În prima fază nu știu unde a lucrat. Mai târziu, știu că PAVEL CONSTANTIN a lucrat cu însoțitorul moldovean CERPICA ALEXANDRU (cu care lucrase și LEVENTE) în orașul și raionul Kirovograd precum și în orașul Snamenka, din județul Kirovograd. Deasemeni, nu-mi este cunoscută nici durata de timp.

De aici, a trecut la Cherson și Harcov, având ambele județe și unde a fost însoțit de Dr. EUGEN SEIDEL, cu care fusese și la Kirovograd.

Singur, apoi a avut întreaga Crimee, având sediul la Simferopol, unde a stat până la înapoterea lui în țară.

Țin să precitez că fiecare din echipieri și-a întrerupt, din când în când activitatea, venind în țară, de unde după un timp oarecare, unii au revenit pe teren iar alții au rămas definitiv în țară.

Dintre cei cari au rămas mai mult în URSS, menționez pe următorii: BEYLA NICOLAE, PAVEL CONSTANTIN și RETEGANU GHEORGHE, iar subsemnatul am lucrat acolo tot timpul, în toți acești ani, afară aproximativ de trei săptămâni în total, timp în care am fost în trei rânduri în țară.

ANTON GOLOPENTIA în calitate de șef al acestei expediții, a stat aproape tot timpul în URSS. El mergea peste tot, aduna formularele completate și ne indica localitățile sau regiunile unde urmează să ne ducem fiecare din noi.

Întrebare:

Ce activitate concretă, au avut acolo aceste echipe?

././ ss/ANTON RATIU

Răspuns:

Fiecare echipă și apoi fiecare echipier care a lucrat izolat, avea la dispoziție un "tip" de formular imprimat, care trebuia completat, pe familii, cu fiecare membru în parte. Aceste formulare priveau numai familiile moldovenești și aveau, aproximativ următoarele rubrici: 1. numele și pronumele, 2. numele de fată - pentru femeile căsătorite, 3. vârsta, 4. profesia, 5. locul de naștere, 6. locul unde se află în prezent și alte rubrici de care nu-mi amintesc, iar la sfârșit era o rubrică cu observații. În rubrica observație, trebuia să trecem gradul de românitate (moldovenie) al fiecărui membru, precum și dacă știe sau nu românește. Aceasta se făcea foarte prescurtat după un anumit cod.

Odată cu completarea formularelor, se elibera pentru fiecare familie, câte o adeverință tot tipărită, pe baza căreia unul din noi, îi elibera "darul" și odată cu eliberarea acestui dar, trebuia să semneze un borderou de primire, pe care ni-l cerea "Consiliul de Patronaj" pentru descărcare.

Această operațiune se făcea pentru fiecare localitate în parte, peste tot pe unde ne deplasam.

Concomitent cu înmânarea "darurilor", urma să se distribuie acele manifeste sovietice date de "Consiliul de Patronaj", manifeste pe care unele echipe le-au distribuit.

După câteva luni dela începerea acestor lucrări, am fost vizitați - acolo - de către Profesorul Universitar DIMITRIE GUSTI, care venit expres pentru a vedea personal câteva comunități moldovenești. Cu ocazia prilej, ne-a indicat că, întrucât suntem specialiști monografi, ar fi bine să culegem diferite date de monografie sociologică, care apoi să fie prelucrate, iar apoi publicate într'un număr festiv din revista "Sociologie Românească", revistă pe care o conducea personal.

Fiecare din noi a cules deci anumite date, după libera lui dorință.

După aproximativ 7-8 luni de zile, am fost chemați la București cu toții, invitați de DIMITRIE GUSTI la el acasă, e'a stabilit cine anume să scrie cutare sau cutare chestiune. Eu-mi amintesc decât ce am scris eu - anume : 1. Alexandrova monografie sumară și 2. Descânțace

././ es/ANTON RATIU

și leacuri băbești.

Am predat lucrările lui GOLOPENTIA, care după câteva zile mi le-a restituit spunându-mi că GUSTI ar dori alte concluzii, la care i-am răspuns că regret, dar eu nu pot să schimb realitatea obiectivă după dorința lui. ceilalți din grupul de stânga au procedat la fel. Așa că nu a mai apărut numărul festiv al revistei. A scris doar APOSTOL și probabil DUMABE nu știu prea bine.

În ultima fază a acestor operațiuni, a început colonizarea moldovenilor în Basarabia de Sud. Această colonizare nu a fost forțată.

Funcționau trei subcomisii pe malul stâng al Bugului: 1. Nicolae - condusă de ECONOMU NICOLAE ca președinte, prefectul de județ și comandantul legiunii de jandari mi ca membrii. 2. Văngăsenso - președinte VIDICAN ALEXANDRU membrii prefectul și comandantul Jandarm. 3. Pervomaisc președinte KETEGANU GHEORGHE, membrii: prefectul și jandarmul.

Deosebit de aceste comisii, la Cetatea Albă funcționa comisia principală. Această comisie era condusă de subsemnatul, având ca ajutoare pe MANESCU CORNELIU, DUMITRU CORBEA și MACA VASILE. Membrii comisiei erau: Colonel ALEXANDRU IOAN - prefect al județului, un maior comandant al legiunii de jandarmi și chestorul poliției Cetatea Albă, iar ca secretar era primul pretor, având ca înlocuitor pe șeful serviciului administrativ al prefecturii - numele lor nu-l știu.

Rolul subcomisiilor și al comisiei principale era trierea moldovenilor cari se scurgeau prin punctele respective. Comisia principală mai avea misiunea de a repartiza moldoveni pe sate, dându-le locuințe și câte 5 hectare de pământ din loturile libere luate de nemții cari au fost colonizați în Polonia.

În afară de această comisie, eu mai prezidam o altă comisie, așa numită "de schimb". Această comisie era compusă din doi funcționari superiori veniți de la București, delegați la Ministerul de Finanțe, fiecare din ei cu gradul de șef de serviciu principal iar casierul comisiei fiind controlorul financiar al județului Cetatea Albă anume DORB. Delegații bucureșteni erau EFTIMIE GHEORGHE și OLTEANU IOAN.

Această comisie avea misiunea ca pe baza de tabele, să schimbe banii familiilor de coloniști, fiecare

re familie având dreptul să schimbe 5.000 mărci germane de război, adică până la concurența sumei de 300.000 lei.

În total s'au colonizat aproximativ 2-3 mii de familii sau indivizi izolați.

Înainte de creștere, prin anul 1947, am fost vizitat de un ofițer sovietic, trimis de către fostul meu secretar GAVRIL PANTELEEV care mi-a transmis (în afară de salutări) că moldovenii colonizați își păstrează locurile unde au fost colonizați. Puterea Sovietică i-a lăsat definitiv în acele locuri.

Trebuie să adaug că în faza de colonizare, au mai venit, dela București, o serie de funcționari, cari aveau misiunea de a însoți loturile mai masive, până la cetatea Alba, dela punctele de triere sau chiar din comunele lor de origine. Pe toți nu-i mai țin minte - aceștia au fost: MEACȘU GHEORGHE, BASARABESCU ION, VARIES, NISTOR ALEXANDRU și alții. Misiunea lor era de a se îngriji și de hrana coloniștilor pe durata călătoriei.

Întrebare:

În ce consta trierea coloniștilor de care ai vorbit mai sus?

Răspuns:

Nemții în retragerea lor din fața Armatei Roșii, erau cu forțat, sub amenințarea pistolului, pe toți cetățenii. Aceștia ca să scape de nemți, cereau trecerea lor în "Tranșistria", Bugul fiind frontiera. Comisii de pe Bug, aveau sarcina de a tria această masă de oameni, aprobând moldovenilor trecerea, indiferent de gradul de românitate (moldovenie).

Întrebare:

Ce material statistic, documentar, informativ sau de orice altă natură, a fost adunat de către membrii echipelor și la ce a fost folosit materialul respectiv?

Răspuns:

Materialul statistic era compus din formulele "tip" așa cum am mai arătat. La fel borderourile de primirea "darurilor". Materialul documentar de monografia sociologică, privea viața comunităților moldovenesti din punct de vedere istoric, geografic, social și politic. Adunarea acestui material se făcea după liberă voință a fiecăruia (nefiind obligatorie). Materialul informativ se referea la gradul de comunizare al moldovenilor, deosemeni nefiind

obligatoriu. Eu nu-mi amintesc să se fi dat vreo dispoziție în acest sens. Probabil că s'a dat în lipsa mea. De ce-
rut însă, nu mi-a cerut niciodată, nimeni, vreo notă sau ra-
port de vre-un fel de cercare, deși eu am stat cel mai mult
pe teren.

Materialul statistic era necesar pentru a se
cunoaște numărul moldovenilor din spațiul de dincolo de
Bug în vederea colonizării.

Materialul documentar monografic urma să fie
publicat în revista "Sociologie Românească" el fiind cerut
de DTRIE GUSTI.

Materialul informativ era necesar în vederea
colonizării, ANTONESCU nedorind să aducă în "tard" și alți
comuniști.

De alte materiale cerute sau care s'ar fi
adunat, nu am cunoștință.

Intrebare:

Cu ce s'a ocupat, concret fiecare membru al
echipei?

Răspuns:

Misiunea echipierilor era la fel pentru fie-
care din noi. Adică: culegere de date statistice și de mo-
nografie sociologică, așa cum am arătat mai sus. Misiuni
speciale, cu alt caracter, nu a avut nimeni. Activitatea con-
cretă a fiecărui echipier s'a desfășurat pe linia acestor
însăși indici.

În mod neoficial, elementele de extremă stân-
gă, au desfășurat o intensă activitate de ajutorare a co-
menilor sovietici, precum am arătat mai sus și de defai-
mare a regimului antonescian și în general al fascismului.

Activitatea politică a celor de extremă dre-
tă, nu-mi este cunoscută.

Intrebare:

Arată toate pericolele, cetățeni sovietici,
cu care membrii echipelor au avut legături pe teritoriul
Uniunii Sovietice, indicând locul, împrejurările și natura
acestor legături?

Răspuns:

În general, toți echipierii, au avut contact
cu toate familiile moldovenești din sectoarele care de-a
fost repartizate.

În afară de aceasta, echipierii au mai avut contact cu diferite persoane pe cari le-au utilizat ca traducători sau colaboratori pentru completarea formularelor statistice, sau ca informatori la culegerea datelor de monografie sociologică.

Subsemnatul am avut contact, în acest sens, cu următoarele persoane: comuna Alexandrovca, jud. Vasnesenac; CERPICA ALEXANDRU învățător, contabilul comunei (nu-i știu numele) unde am locuit împreună cu LEVENTE și POPOSCU ȘTEFAN. Muncitorul pietrar din comună (nu-i știu numele) cu care am avut dese întâlniri și discuții cu caracter politic el fiind devotat puterii Sovietice. O învățătoare, conducătoarea școlii și sora ei, deasemenea discuții politice și totodată de defaimare fasciastă. Un prizonier fugit, camuflat în comună, originar din Caucaz, pe care l-am ajutat cu alimente. Familia nemoldovene cu membrii în Armata Roșie. Tineretul și copiii satului cu care m'am împrietenit. Nu țin minte alte nume.

CERPICA ALEXANDRU, amintit mai sus, a fost luat apoi în calitate de echipier și cu ajutorul căruia, cei cari au lucrat cu el (PAVEL și LEVENTE) au intrat mai târziu în legătură cu diferiți cetățeni sovietici certăți cu nemții și urmăriți, cari au fost ajutați dela caz la caz (alimente sau adăpost).

Bolesoi-Solnari: Directorul școlii unde am locuit cu ȘTEFAN POPOSCU și prin care am ajutat alte persoane sau familii pe aceeași linie.

Comuna Lisea-Gora-Pervomaisk: NICOLAE GOGOL, directorul școlii, unde am locuit cu ȘTEFANESCU POPOSCU, deasemenea devotat regimului Sovietic. VERA GOGOL nepoata acestuia, văduva unui poet moldovean (mort), absolventă a conservatorului dela Tiraspol. OLGA vecina ei, învățătoare (rusoată). Fierărul comunei, ucrainean. Pe aceștia i-am ajutat iar prin ei pe alții, al căror nume nici atunci nu l-am știut.

Comuna Moldovancea, raionul Grugaia regiunea Uman: Întregul tineret, înădătrămintă pentru muncă în Germania (aici am stat aproape două luni fiind înădăpărit) Dintre ei îmi amintesc de inginerul TIMOȘA, un învățător rus, voluminos, care s'a căsătorit cu OLGA NIKHRETCHE, învățătoare. ALEXI fratele lui OLGA șchiop, ciomar. Alt ALEXI unchi al lui OLGA și ALEXEI pahopol, muncitor carbonifer

din Bazinul Donețului, fugit de nemți la Moldova, la rudele lui. În această comună, m'am întâlnit, în repetate rânduri, fiind invitat, cu tineretul de acolo și pe care l-am ajutat. La fel pe ceilalți. Am locuit la IACOB NEGREȚCHI.

Comuna Lorovata aceluiași raion și județ: Am locuit cu STEFAN POPESCU la familia lui COZISCURT PROFIR care avea doi frați mai mari (o soră și un frate) ofițeri-piloți în Armata Roșie. Aici deasemeni am avut contact cu tineretul întreg. Rețin numele de botex al unui tractorist STEFAN (Stiopa) și doctorul comunei PETIA (ucraïnean), prin PROFIR, STIOPA și PETIA am ajutat toate familiile și tineretul devotat regimului sovietic.

Cu PROFIR apoi am ținut contact prin scrisori, iar când m'a anunțat că este pe cale de a fi arestat, înarmat a avut un conflict cu primarul comunei, am plecat imediat la Lorovata, unde în ciuda protestelor acestuia primar venit de undeva dintr'un lagăr sovietic (să-l pot de nemți), l-am urecat în mașină și am plecat înainte ca primarul să poată sesiza nemții. (În comună nu erau nemți). Pe drum, PROFIR mi-a spus că STIOPA - tractoristul fiind urmărit de nemți este fugit la o moară, având acte false.

Am mers la moară - nu era acolo - dar, mi s'a indicat că este pe câmp cu un tractor la arat. Am plecat cu un însoțitor ce cunoștea locul pe câmp. L'am găsit și de pe acel loc l-am ridicat cu mașina și în goană, am trecut Bugul prin Pervomaisk. Pe amândoi i-am pus la adăpost înalta de unde, mai târziu i-am dus la Cetatea Albă apoi la Brăila, Galați și București, împreună cu alți cetățeni-sovietici printre cari indic numele prizonierului HREZIN (din Bruzia-Caucaz), anume MISA, actualmente gașer la Ambasadă Sovietică. După 23 Aug. 1944, până la sediul central al Uniunii Patrioților, am făcut-o cu acești cetățeni sovietici.

Comuna Dimitrova raionul Snamenka jud. Kirovograd. Aici în întregul raion am fost cu CERNICA ALEXANDRU amintit mai sus. Am avut contact cu pretorul de raion numit de nemți, un partizan care fiind descoperit ca atare, urma să fie arestat. Logodnica lui, traducătoarea comandantului neamț a reușit să-l încunună înțelegere așa că a fugit la timp. Prin CERNICA și această fată l-am ajutat

./.

ss/ANTON RATIU

(nenții nu știau că-i este logodnică) până când a fugit să fugă în pădurea dela Kirovograd unde a intrat într-o tabără de partizani.

În această comună, precum și în celelalte din piașă, prin mijlocirea lui CĂRPICA ALEXANDRU am ajutat toate familiile și tineretul devotat. Cu ajutorul unor daruri făcute autorităților, mulți tineri au fost scoși de pe tabelul de trimitere în Germania pentru muncă.

Prin intermediul lui PAVEL care lucra atunci în orașul Kirovograd, am cunoscut pe comsomolista RAISA, care locuia în Piața Lenin într-o casă nebrăzuită. Această casă, pe care o numeam; "casa roșie" era centrul nostru de întâlnire. RAISA a fost salvată dela moarte de PAVEL. Ea fiind în Germania pentru muncă a fost trimisă acasă greu bolnavă pe moarte.

În această casă l-am cunoscut pe comsomolistul VICTOR HANGOV în momentul, când urmărit de Gheștapou era ascuns de PAVEL.

Acest HANGOV reușise să fie numit ca secretar al poliției ucrainene din județ, unde împreună cu un locotenent din Armata Roșie, intrat și el în această poliție cu gradul de subofiter (sergent major) și în colaborare cu medicul GOLDA dela un spital, eliberau certificate de boală tineretului din județ (comsomoliști), pentru a fi scutiți de trimitere în Germania. PAVEL prin CĂRPICA a intrat în legătură cu cei, iar când au fost descoperiți de nemici, pe locotenent și secretar l-a ascuns.

Locotenentul a fugit apoi în pădure la partizani, iar pe HANGOV VITEA mi l-a încredințat PAVEL mîș. Eu l-am trecut fraudulos Bugul, l-am înscris la Universitatea din Odessa, apoi l-am dus la Cetatea Albă, de unde, odată cu CĂRPICA, NICOLAE GOGOL, șoferul MISA, PROFIR, STICPA și alții l-am adus la București.

Doctorul NICOLAE GOLDA arestat de nemici, a fost executat prin împușcare de o unitate S.S. Eforturile noastre de a-l salva, prin daruri mari făcute nemților nu au avut rezultat, acesta fiind trecut urgent la unitatea de S.S. care nu putea fi sperșită.

Tot prin PAVEL am cunoscut numeroși tineret din Kirovograd și alte regiuni, tineret pe care l-am ajutat, pe mulți din ei trecându-i frontiera fraudulos, și adăptându-i. Numele lor nu-l mai rețin.

./.

ss/ANTON BĂTIU

În orașul NOVO-Ucraina, din regiunea Kirovograd aveam o altă permanentă (un loc de întâlnire) la familia ARCAU, pe care am cunoscut-o prin MANESCU CORNELIU. Fata cea mai mare CATIA, era soția unui medic veterinar ce se afla în Armata Roșie - mai avea o soră MINA și un frate sofer - Soferul a fost adus la București de mine, odată cu inginerul de tancuri PREOBRAJINSCHI, originar din Moscova, care pe vremea nemților se dăduse drept sofer și lucra pe o mașină. El împreună cu ARCAU, fuseseră luați prizonieri și fugiseră din lagărul nemțesc.

În această localitate, Novo-Ucraina, am fost trimis de PAVEL la o adresă pe care nu o mai rețin, pentru a-i duce alimente și bani și pentru a mă interesa unde arune în raion este neavoc de ajutorul nostru. (Astfel de înstrăinări am avut și în alte părți).

Din regiunea Kirovograd am plecat pe Coasta Mării de Azov în comuna Duracova. Aici l-am cunoscut pe cetățeanul sovietic GAVRIL PANTELEEV pe care l-am luat cu mine ca ajutor, un fel de secretar și cu care, apoi am călătorit toată coasta Mării de Azov precum și regiunea Stalino din Bazinul Lonețului. Cu el am făcut o vizită lui PAVEL care se afla în crimeta la Simferopol.

În orașul Melitopol am cunoscut prin translatoarea TAMARA dela comandamentul român pe fratele ei COLEA din poliția ucraineană iar prin acesta pe VANIA și PETIA cu cari am ținut două sau trei pedine de Partid sau mai precis o consfătuire, ce au avut loc în casa TAMAREI, cu care prilej am primit următoarele sarcini:

1. să le predau pistolul cu toate cartuşele, 2. să ascult radio Moscova și să le dau buletine informative și 3. să o duc pe TAMARA la Odesa, unde să-i supraveghez purtarea și activitatea.

Am îndeplinit toate aceste sarcini.

Numele acestor partizani nu-mi este cunoscut.

STEFAN POESCU și LEVENTE MIHAIL, cât timp am lucrat împreună, au avut aceleași legături ca și mine. LEVENTE, deosebit de acestea, în alte localități, a lucrat împreună cu CERPICA ALEXANDRU. STEFAN POESCU, la București a găzduit pe PROFIR și pe tractoristul STIOPA până la înapoiera acestora în URSS.

PAVEL CONSTANTIN știu că a avut foarte multe

./.

ss/ANTON RATIU

legături, nu le cunosc îned decât pe cele amintite mai sus. Rețin îned pe PETRE PAVLOVICI din brașul Cherson, o farmacistă pe care a trimis-o la Kâbnîța fiind urmărită și pe care am vizitat-o - prin ea, PAVEL făcea rost de medicamente pentru a ajuta bolnavii sovietici (nu-i știu numele).

MA NESCU CORNELIU și DUMITRU CORBEA vorbeau des de o învâdătoare MINA dela Serbulovca-Vosnasesc, cu care aveau legătură și discuții cu caracter politic.

Legăturile celorlalți egiptieri, cu alte persoane sovietice nu-mi sunt cunoscute.

Menționez că toți cetățenii sovietici aduși în țară de noi pentru a fi salvați de nemți, îned după 23 Aug. 1944, s'au prezentat autorităților sovietice solicitând repatrierea lor când ocazia repatriere a fost posibilă, cu plecat cu toții, afară de soferul MISA care a rămas la Ambasađa Sovietică ca sofer.

Intrebare:

cu ce alte persoane au avut legături membrii echipelor dela statistică, pe teritoriul Uniunii Sovietice, în afară de cetățenii sovietici?

Răspuns:

Acest teritoriu fiind administrat de nemți, oi nu puteam lucra fără o autorizare prealabilă din partea lor, deci trebuia luat contact atât cu Guvernatorii (generalii emisari), cu prefecții (chebiți comisari) cât și cu comandantii de raion (sonder-furieri). Această operațiune o făcea ANTON COLOPETIA iar apoi Er. EUGEN SEIDEL și NICOLAE ECONOMU.

Ceilalți egiptieri, în general, evitau întâlnirea cu ei. Când însă urmăream să obținem ceva prin spert în favoarea cetățenilor sovietici, atunci intram în contact cu ei.

În acest sens, PAVEL CONSTANTIN, este singurul care a avut asemenea legături la Kirovograd. Nume nu cunosc.

Personal am luat contact, abea la Helitopol, cu un colonel de cavalerie care era comandant al Centrului de încredințare din acea localitate. Numele pu i-l cunosc. Scopul era să obțin mașini dela armată pentru transporturi de colonizști.

La Berdiansc, am luat contact cu generalul COCIU, comandant de mare unitate. I-am solicitat sprijinul pentru ca el să intervină pe lângă guvernatorul german și să obțină de la el aprobarea, ca pe baza tabelelor întocmite de mine, să scutească tineretul moldovean de la trimitere pentru muncă în Germania, iar pe familiile moldovenesti să le scutească de impozitul în natură către armata germană.

Utilizând un fals l-am convins iar el a intervenind obținând aprobarea.

La Dnepropetrovsk am luat contact cu directorul general al căilor ferate din teritoriile ocupate de nemți, cu scopul de a obține vagoane (120) pentru lotul de coloniști din Dunăușoa-Melitopol. Acolo am fost împreună cu ECONOMU NICOLAE.

În "Transnistria" am avut contact cu prof. universitar SMOCHINA prin care am plasat la universitate diverși tineri sovietici (HANGOV VIKTOR, etc.) Prin directorul Mureli - Arhitect SDROLICI, am plasat pe alți cetățeni sovietici la muncă. Tot cu el țineam contact cu guvernământul "Transnistriei".

Prin SDROLICI obțineam alimente pentru coloniști - Cu TRAIAN HERSENI, profesor universitar la Odessa și director al culturii, am fost la ALEXIANU (guvernatorul Transnistriei) în audiență, pentru a protesta împotriva colonizării moldovenilor în "Transnistria".

La colonelul POPESCU CORBU, prefect de Râbnita, am fost pentru a trata problema moldovenilor veniți din Caucaz (Moldovaneasca lângă gara Crimscaia) și a-i cere mijloace să-i scoat din județul lui spre a-i trece în Basarabia.

La Cetatea Albă: colonelul ALEXANDRU ION prefect de județ, maiorul comandant de jandarmi și chestorul de poliție (nu le știu numele). Cu ei formam comisia de triere.

La Chigișu: cu generalul STAVRAT guvernator al Basarabiei și colonelul TEBREA director, cu scopul de a aranja cartiruirea, și improprietădirea moldovenilor colonizați.

Menționez că profesorul SMOCHINA este originar de pe teritoriul de dincolo de Nistru. El a fugit de regimul sovietic iar numirea de profesor universitar la Odessa și director în guvernământ l-a fost făcută

200 295

de antonescieni. L'am cunoscut probabil prin GOLOPENTIA. De atunci, nu am mai auzit nimic de el. Deasemenea nu știu nimic de generalii GOCIU, STAVRAT și colonelii MEDREA și ALEXANDRU ION. De colonelul POPESCU CORBU știu că a fost avansat general iar înainte de arestarea mea, am aflat că se afla la închisoarea Aiud. ceilalți echipieri nu știu cu cine au avut contact în afara de BAVEL, care în crimă l-a cunoscut pe generalul AVRAMESCU, comandant al trupelor române de pe acel teritoriu. Natura acestor legături însă, nu-mi este cunoscută.

Intrebare:

Se lucrează a întocmi LEVENTE pentru a fi publicată (în legătură cu lucrările de pe teritoriul Uniunii Sovietice)?

Răspuns:

Titlul lucrării nu-l cunosc. Știu însă că în timpul când eram împreună, LEVENTE aduna date cu caracter economic. Anume: din sectorul agricol ce recolte erau și producția medie la hectar (grâu, sfeclă, de zahăr, orez, etc.) din sectorul industrial: numărul muncitorilor din diversele întreprinderi aflate în comunele moldovenesti pe unde d treceam, și productivitatea muncii acestor întreprinderi - (în general prese de ulei, topitorii de cânepe, fabrici de unt și mori). Prin orașe nu știu să fi fost.

Lucrarea a făcut-o la cererea lui GUSTI pentru revista Sociologie Românească.

Nu știu să i se fi publicat lucrarea, întrucât lucrările făcute de echipierii de stânga, au fost restituite pentru refacere iar noi am refuzat acest lucru.

Intrebare:

Se alte lucruri mi cunosti în legătură cu LEVENTE?

Răspuns:

Despre LEVENTE știu că este băiat orfan din Dobrogea. A făcut liceul militar la Târgu Mureș ca burstier iar apoi facultatea de litere și filosofie din București.

Când eram împreună la Alexandrowa-URSS, mi-a povestit că a fost căsătorit cu fiica unui general iar pentru acest fapt a fost sancționat de Partid indicându-i-se să se căsătorească cu SASA SIDOROVICI, cu care știu că a trăit.

Bu am presupus că această fiică de general nu
././ es/ANTON RATIU

este alta decât MATILDA DEMETRESCU funcționară la Statistică la oficiul de studii, cu care știu că a trăit.

Odată cu procesul intelectualilor (MAGHERU, RACOASA, etc.) LEVENTE a fost condamnat la 25 de ani muncă silnică, judecat fiind în contumacie. A scăpat de arestare astfel: într-o zi a primit un telefon - nu știu de la cine - prin care a fost anunțat că este căutat de poliție. Imediat a părăsit biroul. Pe sodri, la coborâre, doi indivizi l-au apăsătoriat cu întrebarea: "Unde lucrează dl. LEVENTE?" La care LEVENTE dându-și seama că sunt poliști, a răspuns: "la etajul trei la oficiul de studii". După care a coborât în bibliotecă, de unde, pe fereastră a fugit - biblioteca fiind la parter în str. Brancovanu 31, bibliotecară era dna JEBELEANU, soția postului EUGEN JEBELEANU. Acest lucru mi-a fost povestit chiar de LEVENTE după 23 Aug. 1944. Cu acel prilej mi-a mai povestit că pe timpul cât a stat clandestin, nimeni din neamurile lui, nici chiar fratele său învâțător (Ioan). Singurul dintre neamuri care l-a ajutat a fost un plutonier de jandarmi. Mai știu că o vreme a locuit la URSU MARCU, subdirector general la Industrie și Comerț. Acest lucru mi l-a spus chiar URSU MARCU cu prilejul unei vizite ce i-am făcut (am dormit o noapte la el) pe vremea când lucram împreună la Uniunea Patrioților. (La arestarea mea, URSU MARCU era subdirector general la Industrie și Comerț).

În URSS LEVENTE mi s'a plâns că nici el nu se împacă cu fratele lui care trăiește spre dreapta.

După 23 Aug. 1944, pe stradă, am fost chemat de LEVENTE într-o mașină în care se afla RACOASA, MAGHERU, MINAIL și OTIN AGIU. M-au luat cu ei. Cu acel prilej mi-a spus față de ceilalți: "Știu că prietenul tău BIVI MIRCEA este un trădător. Datorită lui a căzut RACOASA, MAGHERU și ceilalți. Întrebați pe ei!" "Acestia au confirmat".

După aceasta mi-au propus să lucrez la Uniunea Patrioților cu ei. Am acceptat. Acolo, la U.P. el era secretarul Județului Ilfov. Era foarte activ și a dovedit talent de organizator. De fapt el a organizat Uniunea Patrioților.

Sodderile lui însă este că nu s'a deborșat de unele defecte destul de evidente.

./.

se/ANTON RATIU

Este foarte ambițios, căreia dictatorial, rădănu-
nător, în muncă individualist și încăpăținat. Mărește prie-
tenii. Nimeni nu se poate apropia de sufletul lui. El își
dă seama de aceste defecte și luptă cu dăruire împotriva
lor. În parte, am remarcat o evidentă îndreptare.

Ca șef al meu la Controlul economic mi-am dat
seama că-și etăpănește foarte bine munca.

Intimități cu el nu am avut niciodată.

S'a căsătorit cu sora lui BRATUȚU - Fata bogată
căreia i s'a dat ea dotă 50 ha. de pământ.

Celelalte lucruri cunoscute de mine le-am rela-
tat, mai sus.

Întrebare:

Pe NATILIA STĂNESCU o cunoști?

Răspuns:

La arheta făcută în anul 1949 mi s'a arătat
o fotografie a numitului STĂNESCU NATILIA, în care am re-
cunoscut pe DEMETRESCU NATILIA, funcționar la Institut -
Oficiul de studii - pe care până la arestarea mea am
cunoscut-o sub numele de DEMETRESCU NATILIA.

Ea mi-a fost prezentată de dactilografa GABI
SICSAI în anul 1942.

Întrebare:

Arată tot ce știi despre ea.

Răspuns:

Este fiică de colonel. Tatăl ei a fost ofițer
la o unitate din Districta-Maslov. Nu știu în ce împreju-
rări a ajuns la București și nici prin cine a intrat la
statistică.

Știu că a trăit cu LEVENTE când el era student
Acest lucru mi l-a spus și ea și LEVENTE. Activitatea ei
de dinainte de 23 Aug. nu-mi este cunoscută. După această
dată, știu că era activistă pe linie sindicală. Lucra
împreună cu STOIANOVICI, cu odoamna GEORGESCU, cu soția
lui BICI MIRCEA și alții.

Prietenile sau prietenii ei nu-mi sunt cunos-
cuți. Cu faptul că a trăit cu LEVENTE ea se lăuda, spunând
acest lucru tuturor.

Deosemeni nu știu ce s'a întâmplat cu familia
ei.

Într-o discuție avută cu ea pe vremea când
lucram la MAI, mergând odată la Institut, m'a întrebat

././ ss/ANTON RATIU

ce anume părere am despre d. TECHARI GEORGESCU. ²⁹⁷⁻²⁹⁸ ~~În~~ ^{Răspuns} că este foarte capabil, dar că nu-mi place că ori de câte ori mă duc la Domnia-sa văd numai galonați și oameni din burghenie iar muncitori deloc. Cred că această întrebare mi-a pus-o întrucât era colegă cu o nepoată de-a d. TECHARI GEORGESCU, cu care lucra la sindicat.

Alteceva despre dânea nu știu nimic.

Întrebare:

Ce relații au mai existat între LEVENTE și MATILDA STEFANESCU?

Răspuns:

Știu că deși nu mai trăiau împreună, relațiile lor erau de prietenie. Când eram la Controlul Economic, prin 1947 pe la sfârșitul anului am văzut-o în biroul directorului de cabinet al lui LEVENTE, așteptând să intre în audiență la acesta. Scopul acestei vizite, nu-mi este cunoscut.

Alteceva despre relațiile dintre MATILDA STEFANESCU și MIHAIL LEVENTE, nu mai știu.

Aceasta îmi este declarația, pe care o susțin și semnez.

12 Ianuarie 1953.

ss/ANTON RATIU.

Dată în fața mea
București 12. I. 1953
Anchetator
Cpt. de Sec. GH. MORARU

DECLARAȚIE

Subsemnatul RĂTIU ANTON, născut în anul 1916 la 14 Martie, în comuna Beclean jud. Someș, de profesie funcționar, cu ultimul domiciliu în București str. Jules Michelet Nr. 17, asupra celor întrebate, declar următoarele:

Întrebare:

În declarația din 12 Ianuarie a.c. ai arătat că ai lucrat împreună cu LEVENTE MIHAIL la Controlul Economic. Arată d-ta acum, de când și până când ai lucrat împreună la Controlul Economic și care au fost raporturile de serviciu între d-ta și MIHAIL LEVENTE.

Răspuns:

Am lucrat cu LEVENTE MIHAIL de la înființarea Controlului Economic, adică din primăvara anului 1947 și până la arestarea mea care s-a produs în anul 1948 la 9 Aprilie.

Raporturile dintre mine și MIHAIL LEVENTE au fost de la șef la subaltern, el fiind Secretar General al Controlului Economic iar eu subdirector.

Întrebare:

Ce însărcinări ai primit d-ta de la LUCRETIU PATRASCANU în timp ce te aflat în serviciu la Controlul Economic?

Răspuns:

Am primit însărcinarea de a-i căuta, în bibliotecile fostului palat regal, cărțile scrise de el și date cu dedicație exregelui MIHAIL pentru a le sustrage sau pentru a rupe fila cu dedicația respectivă.

Menționez că PATRASCANU mi-a dat această însărcinare știind că subsemnatul conduc operațiunile de inventarierea bunurilor fostei familii regale, din partea Controlului Economic.

Întrebare:

Arată d-ta care a fost atitudinea lui LEVENTE

./.

ss/ANTON RĂTIU

MIHAIL, când PATRASCANU te-a însărcinat să-i scoți din bibliotecă fostului rege cărțile pe care i le dăduse acestuia cu dedicație.

Răspuns:

Bu, primind această însărcinare, am stat de vorbă cu inspectorul ALTENLIU IOAN care era secretarul comisiei de inventariere pe care o conduceam, cerându-i referințe despre inspectorul colonel TANCRET IONESCU, care era însărcinat cu inventarierea bunurilor palatului din Calea Victoriei.

ALTENLIU mi-a spus că este în termeni buni cu acesta. Pe acest considerent, l-am rugat să stea de vorbă cu TANCRET IONESCU în mod discret și să-i ceară ca el să sustragă cărțile respective sau să rupă filele cu dedicația și să i le predea lui, iar el să mi le remită mie.

ALTENLIU a făcut acest lucru. TANCRET IONESCU însă fiind membru de partid, lucru pe care ALTENLIU nu-l cunoștea iar eu deasemeni, a mers și a raportat subdirectorului general HORIA GIURASCU care la rândul lui a raportat mai departe directorului general Dr. DAN EMERIC iar acesta l-a raportat cazul lui LEVENTE care era secretar general.

După aceasta, am fost chemat de directorul general Dr. DAN EMERIC, care mi-a cerut declarație în acest sens.

I-am dat-o în scris, expunând exact toată chestiunea.

DAN EMERIC mi-a spus să i-l trimit și pe ALTENLIU.

Coborând în biroul meu, l-am trimis pe ALTENLIU IOAN lui DAN EMERIC, spunându-i că chestiunea cu sustragerea cărților a fost descoperită, că este așteptat de directorul general și că trebuie să declare sincer tot ceea ce îi spusese eu.

A făcut și ALTENLIU o declarație.

După aceasta, am fost chemat de către MIHAIL LEVENTE, care cu un ton foarte indignat mi-a spus: "Bine măi, te-ai apucat să faci prostii?". Ce este cu această chestiune?". I-am răspuns că PATRASCANU se află într-o situație foarte proastă și că părerea mea este că va fi arestat în curând. La această chestiune mi-a răspuns: "Fii serios. PATRASCANU este copilul răsfățat al Partidului".

./.

ss/ANTON RATIU

După aceasta el a încheiat discuția și ~~cu un~~ ton foarte mândrit ni-a spus: "Acum du-te. Sunt foarte ocupat". Eu am plecat fără să-i mai spun ceva.

Alte discuții cu el pe această temă nu am avut niciodată și nici nu știu nimic cu atitudinea lui în această problemă.

Întrebare:

Arată dta, cum a reușit să scape fostul aviator MAX MANOLESCU de la Controlul Economiei (când a fost arestat pentru traficul de valută) și care a fost atitudinea lui LEVENTE față de această chestiune.

Răspuns:

Organele Controlului de la aeroportul Băneasa, l-au arestat pe fostul aviator MAX MANOLESCU întrucât îi găsiseră cu devine în autoturism.

Adus la sediul Controlului Economic din str. Dr. Marcovici Nr. 2, a fost predat subinspectorului general CRAIU, șeful serviciului, pentru cercetări. Acesta, după ce i-a luat un interogatoriu, fiind seară, a dispus să i se servească cina, după care a coborât un etaj (la etajul IV) în biroul inspectorului general PARASCHIV și a subdirectorului TEODOR LAZARESCU pentru a le povesti cele petrecute.

În acest timp, MAX MANOLESCU rămas fără pază, a ieșit pe sală sub pretextul de a cere apă. Cum nu a văzut pe nimeni, foarte degajat, a coborât toate cele trei etaje pe scări și astfel a evadat.

CRAIU însoțindu-se în birou nu l-a mai găsit. A alarmat tot Controlul. Echipa fulger condusă de inspectorul colonel DOROVICI s'a urcat în mașină și a plecat urgent în Cotroceni la locuința lui MAX MANOLESCU. În fața casei acestuia era tocmai o mașină a legăției engleze în care li s'a părut că se ucid MAX MANOLESCU. Au sosit mașina și indivizii, să se oprească. Mașina nu s'a oprit ci a luat-o la goană urmărită fiind de echipa lui DOROVICI. În piața Albă, mașinei engleze au reușit să-i bariere drumul. Aceasta a stopat brusc, deschizând portierele. După persoane au reușit să fugă. A treia persoană și șoferul au fost arestați și duși la Controlul Economic. Acolo s'a constatat că o persoană este consilier la legăția engleză iar a doua persoană este DAN DUTESCU.

Prin interogatoriu, s'a stabilit, că celelalte două persoane cari fugiseră, erau: DR. SABIN MANAILA și

NICOLAE BETEA iar MAX MANOLESCU nici nu fusese ~~8.12.50~~ ^{8.12.50}.
Menționez că mașina și consilierul nu erau
dela legația engleză cum am scris mai sus, ci dela lega-
ția americană.

A doua zi fiind chemat de MIHAIL LEVENTE, el
știind că echipa DOROVICI a urmărit mașim americană
întrucât confundase pe MANAIIA cu MAX MANOLESCU, a crezut
că această chestiune nu ar avea nici o contingență cu
MAX MANOLESCU, motiv pentru care nici nu m'a întrebat
nimic de MAX MANOLESCU ci de BETEA NICOLAE.

De aceea am fost întrebat de el numai în legă-
tură cu BETEA și amina: "Ce știi despre această chestiu-
ne? Nu știi nimic? Pe DUTESCU îl știam lichea dar pe
BETEA nu! Nu mai înțeleg nimic!". I-am răspuns că nu
știu nimic și că am aflat abea acum de dimineață dela
BOTNAR și colegul său că DUTESCU ar fi arestat. Tot ei
m'au întrebat și dacă îl cunosc pe BETEA.

Despre BETEA am mai avut câteva discuții din
când în când dar LEVENTE niciodată nu a făcut vre-o legă-
tură cu chestiunea MAX MANOLESCU întrucât nu știa că ar
avea vre-o contingență cu acesta.

Întrebare:

Ce discuții ai avut cu LEVENTE în legătură cu
BETEA NICOLAE?

Răspuns:

De câteva rânduri am fost întrebat de LEVENTE
dacă am aflat ceva în legătură cu BETEA.

Întrucât îi spuneam că nu am aflat nimic, dădea
un telefon unui oarecare SERGHEI, pe care-l întreba dacă
l-a prins sau nu pe BETEA.

Din atitudinea lui se vedea clar că este preo-
cupat de această problemă și că dorea arestarea lui BETEA,
spre a se lămurii această chestiune.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și
o semnez propriu.

ss/ANTON RATIU

13 Ianuarie 1953

Dată în fața mea

Buc. 13 Ian. 1953

Anchetator:

Opt. de Sec. GH. MORARU

303
~~303~~
~~304~~

Declarație,

Subsemnatul Răduț Anton mîscut în anul 1946 la 14 Martie, în comuna Bechani Jud. Suceava, de profesie funcționar, cu ultimul domiciliu în București Str. Iuliu Micleșet Nr. 17, asupra celor întrebate, declar următoarele:

Întrebare: În declarația din 12 Ianuarie a.c. ai arătat că ai lucrat împreună cu Levente Mihail la Controlul Economic. Arată d-ta acum, de când și până când ați lucrat împreună la Controlul Economic și care au fost raporturile de serviciu între d-ta și Mihail Levente.

Răspuns: Am lucrat cu Levente Mihail dela înființarea Controlului Economic, adică din primăvara anului 1947 și până la arstarea mea care s'a produs în anul 1948 la 9 Aprilie.

Raporturile dintre mine și Mihail Levente au fost dela ref. la subaltern, el fiind Secretar General al Controlului Economic iar eu subordonat.

Întrebare: Ce înșărcinări ai primit d-ta dela Lucrări Patroscavii în timpul ce te aplegi în serviciu la Controlul Economic?

Răspuns: Am primit înșărcinarea de a-i căuta, în bibliotecile școlii polil. regal, cărțile scrise de el și date cu dedicație ex-regelui Mihai pentru a le muștrăge sau pentru a rupe fila cu dedicația respectivă.

Anton Răduț

Mentionez că Pătrăscanu mi-a dat această încredințare fiind că membrul nostru conduce operațiunile de inventarierea bunurilor fetei familiei regale, din partea Controlului Economic.

Intulare: Arată d-ta care a fost atitudinea lui Levente Mihail, când Pătrăscanu te-a încredințat să-i dai din biblioteca fetei regale cărțile pe care i-le dăduse această încredințare.

Răspuns: Eu, primind această încredințare, am stat de vorbă cu inspectorul Atenuliu Trau, care era secretarul comisiei de inventariere pe care o conduceam, cerându-i referințe despre inspectorul colonel Tancrét Ionescu, care era încredințat cu inventarierea bunurilor palatului din Calea Victoriei.

Atenuliu mi-a spus că este în termeni buni cu acesta. Pe acest conștient, l-am rugat să ota de vorbă cu Tancrét Ionescu, în mod discret și să-i ceară ca el să mă încredințeze cărțile respective sau să rupă fișele cu dedicația și să i-le pună lui iar el să mi le revină mie.

Atenuliu a făcut acest lucru. Tancrét Ionescu însă, fiind membru de Partid, lucru pe care Atenuliu mi-l cunoștea iar eu deosemeni, a mers și a raportat subdirectorului General Haria Giurăscu care, la rândul său, a raportat mai departe directorului General Dr. Dan Emeric iar acesta i-a raportat capul lui Levente care era secretar general.

După aceasta, am fost chemat de directorul general Dr. Dan Emeric, care

Antoulăș

mi-a cerut declarație în acest sens. ~~2006~~

I-am dat-o, în scris, expunând exact
trăitoria chestiunea.

Dau Emmeric mi-a spus să i-l transmit și
pe Attenliu.

Coborând în biroul meu, l-am trimis
pe Attenliu Ioan lui Dau Emmeric, spunându-
lui că chestiunea cu motragerea cărți-
lor a fost descoperită, că este așteptat de
olimețul general și că trebuie să de-
clare sincer tot ce ai și știai cu.

A făcut și Attenliu o declarație.

După aceasta, am fost chemat de către
Mihail Levente, care cu un ton foarte
indignat mi-a spus: „Bine măi, ti-ai
apucat să faci prostii?” A este cu această
chestiune? I-am răspuns că Pătrășcanu
se afla într-o situație foarte proastă și că
părerea mea este că va fi arestat în curând.
La aceasta, chestiune mi-a răspuns: „Tă
serio! Pătrășcanu este copilul răsfățat al
Partidului?”

După aceasta el a suferit discentia și cu un
ton foarte răhănit mi-a spus: „Acum du-te!
Sunt foarte ocupat.” Eu am plecat fără să-
mai spun ceva.

Alte discentii cu el pe această temă nu am
avut nici odată și nici nu am mai avut cu atitu-
dinea lui în această problemă.

Intrebare: Arată-mi, cum a reușit să scape
pe fostul aviator Măe Manolescu de la controlul
Economic, (când a fost arestat pentru trafic de va-
lutar) și care a fost atitudinea lui Levente față
de această chestiune.

Răspuns: Organele controlului de la aeroportul
AntimCăpățeni

Băncasa, l-au arstat pe fostul curator Max Măndulescu intrucât îl găseau cu divize în curtea.

Adus la sediul Controlului Economic din Str. Dr. Marțovici No. 2, a fost pus sub inspecțiunii General Craiu, șeful serviciului, pentru cercetări. Acesta, după ce i-a luat un interogatoriu, fiind seară, a dispus să i se servească cină, după care a coborât cu etaj (la etajul IV) în biroul inspectorului general Paraschiv și a subdirectorului Teodor Lăzărescu pentru a le povesti cele petruite.

În acest timp, Max Măndulescu rămânând fără papă, a ieșit pe sală sub pretextul că a cere apă. Cum nu a văzut pe nimeni, foarte degajat, a coborât toate cinci etajele pe scară și astfel a evadat.

Craiu înșurându-se în birou nu l-a mai găsit. A alarmat tot controlul. Echipa fulger condusă de inspectorul șef Dorovici s'a urcat în marină și a plecat urgent în Căminul la locuința lui Max Măndulescu. În fata casei se afla o corăbă engleză în care li s'a părut că se uita Max Măndulescu. Au sunat marină și îndirigii, să se oprească. Marină nu s'a oprit ci a luat-o la goană urmărind fiind de echipa lui Dorovici. În Piața Albă, marină engleză au reușit să-i barize drumul. Aceasta a stopat buș, descleșând portierele. Două persoane au reușit să fugă. A treia persoană și ofițerul au fost arestați și duși la Controlul Economic. Acesta s'a convins că o persoană este Cornel la legatua engleză iar a doua persoană este Dan Dătescu - Autor.

- 5 -
Prin interogatori, s'a stabilit, că pe lângă două persoane cari fugiseră, erau: Dr. Sabrin Mănăilă și Nicolae Betea iar Max Manolescu nici un firer pe acolo -

Menționez că marina și consilierul nu erau dela legătura engleză cum au scris mai sus, ci dela legătura americană.

A doua zi fiind chemat de Mihail Levente, el știind că echipa Ionici a urmărit marina americană întrecând confundare pe Mănăilă cu Max Manolescu, a crezut că această chestiune nu ar avea nici o contingență cu Max Manolescu, motiv pentru care nici un m'or. Sutebret nimic de Max Manolescu și de Betea Nicolae -

De aceea am fost intrubat de el nu mai în legătură cu Betea - n' amuză; » Ce stii despre această chestiune? » Nu stii nimic? Pe Dufu. Cu el stiam lichia dar pe Betea nu! Nu mai înteleg nimic! » I-am răspuns că nu stiu nimic și că am aflat abea acum de comunicata dela Botnar și colegul său că Dufu ar fi arătat. Tot ei m'au intrubat, și dacă îl cunosc pe Betea -

Depe Betea am mai avut câteva discuții din când în când dar Levente nici odată nu a făcut vre-o legătură cu chestiunea Max Manolescu întrecând nu stia că ar avea vre-o contingență cu acista.

Intrubare: Ce discuții ai avut cu Levente în legătură cu Betea Nicolae?

Răspuns: De câteva rânduri am fost intrubat de Levente dacă am aflat ceva în legătură cu Betea -

Ant. Rotu

6.

308
307

Intrebat si zimeau ca nu am aflat
nimic, dorea un telefon unui oarecare
Serghei, pe care-l intraba daca l-a prins
sau nu pe Betca-

Diu atitudinea lui se vedea clar
ca este preocupat de aceasta problema
si ca dorea vestea lui Betca, spre
a se lamuri asupra chestiunii.

Aceasta imi este declaratia pe care
o dau in o semnatura proprie

13 Ian. 1953. Anturating

Data in fata mea

Buc. 13 Ian. 1953

anchetator

Cap de sec. G. I. I. I.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul BETEA NICOLAE, de profesie funcționar
(fost funcționar la I.C.S.) născut la 1 Iunie 1911 la
Făgăraș, cu ultimul domiciliu în București str. Dr. He-
rescu Nr.16.

14 Ianuarie 1988, București

Interog. a început la ora 8,45.

" a'a terminat " 12,15

Intrebare:

În ce împrejurări ai ajuns d-ta funcționar la
Institutul Central de Statistică?

Răspuns:

Am intrat funcționar la Institutul Central de
Statistică prin ANTON COLOPENTIA, care era directorul
Oficiului de studii al acestui institut, prin anul 1940
sau 1941. Pe COLOPENTIA îl cunoșteam dinainte, dela o
școală a Serviciului Social, unde am activat și eu cu
CONSTANTIN BAVEL și MIRCEA TIRUING, care și ei au de-
venit funcționari la Statistică.

Intrebare:

Ce funcții ai avut d-ta la Institutul Central
de Statistică (I.C.S.) și până când ai lucrat la acest
institut?

Răspuns:

Am lucrat la I.C.S. până la arestarea mea (anul
1948) și tot timpul am avut funcția de referent șef al
Oficiului de studii al I.C.S.

Intrebare:

Care au fost conducătorii și funcționarii cu
munci de răspundere la I.C.S. în timpul în care ai
lucrat d-ta acolo?

Răspuns:

Directorul general al I.C.S. a fost Dr. SABIN
MANUILA, iar subdirectori generali erau MITU GEORGESCU
și NIC. BETEA

și VLAD (celălalt nume nu mi-l amintesc). Directori, sub-directori și funcționari mai importanți, cu munci de răspundere au fost ROMAN MOLDOVAN, FAÇAOARU, GHEORGHIU ȘTEFAN, ANTON GOLOPENTIA, BUCUR SCHIOPU, ROMAN CRESIU, NEGRU și BOERU și alții al căror nume nu mi le amintesc acum. Mai menționez pe CAMIL SUCIU.

Întrebare:

Care era orientarea politică a acestora?

Răspuns:

Aveau orientare spre stânga BUCUR SCHIOPU, CAMIL SUCIU, ROMAN MOLDOVAN și ROMAN CRESIU. Despre FAÇAOARU și alți doi funcționari de la Oficiul de Studii, între care îmi amintesc de numele lui ECONOMU, se vorbea că au simpatii pentru politica de dreapta, sau că ar fi fost legionari ori simpatizanți legionari. Celalți aveau orientare spre democrația burgheză, unii având și manifestări anti-fasciste.

Întrebare:

Cum se explică faptul că printre funcționarii cu munci de răspundere la Statistică erau și de stânga și de dreapta?

Răspuns:

GOLOPENTIA în recrutarea și ierarhizarea funcționarilor săi se orienta îndeosebi după criteriul capacității. Această explicație prezenta la oficiul de Studii a lui ECONOMU și a celuilalt, de dreapta. Fiind elemente capabile și neavând manifestări negative, nu a'a pus problema scoaterii lor. Nu cunosc altă explicație privind faptul coexistenței la I.C.S. a unor elemente de dreapta, cu o majoritate de stânga și democratică - antifascistă.

Întrebare:

Care dintre funcționarii I.C.S. făceau politică de stânga și prin ce se concretiza aceasta?

Răspuns:

Politică de stânga făceau CONSTANTIN PAVEL, MIRCEA TIRIUNG, MIRCEA BIȘI, LEVENTE MIHAI, CAMIL SUCIU, MANESCU CORNEL, BUCUR SCHIOPU, CORBEA DIMITRIU, ȘTEFAN POPESCU, RAȚIU ANTON, STOIANOVICI și subsemnatul.

Mai era un grup de vreo zece funcționare și vreo oțincă funcționari, care sub îndrumarea lui CAMIL SUCIU formaseră o organizație a Uniunii Patrioților.

/./ ss/NIL. BRETEN

Mai menționez pe soția lui MANESCU și ~~un~~ funcționar, al cărei nume îmi scapă, care adunau ban pentru cei din închisori și băteau la mașină diferite materiale politice (manifeste, chemări).

Activitate de stânga a grupului dela Statistica se concretiza în următoarele:

- multiplicarea și răspândirea de materiale politice;
- ajutor material dat pentru deținuții din închisori;
- participarea la diferite petiții;
- munca de lămurire printre studenți și funcționari;
- răspândirea de cărți cu conținut marxist;
- căutarea de locuințe pentru ascunderea inșilor urmăriți de autoritățile antoneciene-fasciste.
- Intervenții pentru plasarea în serviciu a celor ce nu aveau de lucru;
- aprijinirea elementelor de stânga dintre cureii luați la muncă obligatorie și în sensul repartizării lor la institut și la munci nepericuloase, - aceasta și pentru curei în general - nu numai pentru cei de stânga, însă la un grad mai redus.
- bani pentru avocați și intervenții pentru cei arestați și închiși.
- participarea unui grup la pregătirea evenimentelor dela 23 August 1944 - precum și o serie de acțiuni pozitive a elementelor de stânga în cadrul echipelor trimise pe teritoriul URSS, pentru ajutorarea populației de acolo și partizanilor.
- efectuarea unor anchete pe teritoriul URSS, ocupat vremelnic de armatele română și germană, în care erau prezentate favorabil realizările regimului socialist.

Intrebare:

Care a fost situația militară a elementelor de stânga dela statistica după începerea războiului antisovietic?

Răspuns:

Unii dintre cei de stânga au fost inițial mobilizați pe loc (pentru lucru la statistica), mai târziu și aceștia fiind trecuți pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă în poziția de dezertori, ca majoritatea

celor de stânga. Deplasarea în cadrul echipelor pe teritoriul URSS s'a făcut și cu scopul de a-i sustrage pe accepția dela urmările dezertării.

Intrebare:

În ce împrejurări l-ai cunoscut pe LEVENTE?

Răspuns:

Pe LEVENTE l-am cunoscut la I.C.S. nu-mi amintesc data și împrejurările concrete.

Intrebare:

Cum a ajuns la Statistică, LEVENTE?

Răspuns:

LEVENTE a fost adus la Statistică de către COLOPENTIA, care-l remarcase și apreciasse în cadrul lucrărilor de seminar dela Fac. de Filosofie. Acest lucru mi l-a spus LEVENTE.

Intrebare:

Ce știi concret despre activitatea lui LEVENTE și cum ai aflat?

Răspuns:

Știu că deținea un rol de răspundere în organizația ilegală a Uniunii Patrioților; a participat la răspândirea materialelor politice; mai știu că a fost căutat de siguranță la institut și a scăpat sărind prin fereastră, continuând să-și ducă munca de partid, ascuns, în ilegalitate. Știu deasemenea că exista o neînțelegere între PAVEL CONSTANTIN și LEVENTE în legătură cu munca politică.

Altceva, concret, despre activitatea lui LEVENTE nu știu și nici nu pot prezenta cum am aflat cele arătate mai sus despre activitatea sa.

Mai menționez că atunci când s'a pus problema plecării sale în echipele I.C.S. pe teritoriul URSS - LEVENTE a obținut deslăgarea Partidului și a plecat cu încredințarea conducerii Partidului.

Intrebare:

Când au fost înființate echipele ce au plecat în "Transnistria" și din inițiativa cui au fost înființate?

Răspuns:

Nu știu data la care au fost înființate și nici din inițiativa cui. Înființarea acestor echipe ne-a fost adusă la cunoștință de COLOPENTIA ca urmare a unei dispoziții pe care o primise.

Intrebare:

De scop se urmărea prin înființarea acestor echipe?

Răspuns:

Inițial, scopul a fost efectuarea unui recensământ a moldovenilor de pe teritoriul URSS și apoi aducerea lor în România.

Intrebare:

Când au plecat aceste echipe pe teritoriul URSS?

Răspuns:

Nu pot preciza data plecării echipelor pe teritoriul URSS. Menționez însă că prima dată s'a făcut recensământul în Basarabia și apoi în "Transnistria" la care au participat funcționari din toate secțiile Institutului, lucrările având un caracter tehnic. Funcționarii oficiului de studii au fost folosiți pentru recensământ și anchete sociologice în Valea Hojului din "Transnistria" și apoi în echipele ce au activat peste Bug.

Mai menționez că funcționarii care erau de stângă ne-am pus, înainte de plecare, problema că aceste lucrări ar avea ca scop a servi regimul antonescian pentru propagandă antisovietică - dar am apreciat că ele s'ar face cu noi sau fără noi, iar prin prezența noastră am putea să activăm pentru scopuri contrarii celor urmărite de inițiatori, sau folosind toate posibilitățile de a face lucruri pozitive potrivit orientării convingerilor noastre.

Intrebare:

În ce locuri au umblat aceste echipe?

Răspuns:

Echipele au umblat în toată Ucraina Sovietică și mai departe ajungând până la Stalin și în Crimeea. Dintre localități nu-mi vin în minte decât Odesa, Tiraspol, Kivotirog, Dniepropetrovsk.

Intrebare:

De activitate concretă au avut acolo echipele și fiecare echipier în parte?

Răspuns:

Activitatea concretă a echipelor și a fiecărui echipier în parte era efectuarea recensământului (înregistrării) familiilor moldovenesti și a membrilor acestor familii, legată de distribuirea unor anumite cantități de

alimente - cu scop propagandistic și pentru a-i atrage pe moldoveni să se înregistreze și apoi să accepte colonizarea. 314

Înainte de a începe aceste operațiuni se da un anunț în ziarele locale în acest sens. În faza a doua a misiunii noastre - o parte din echipe și echipieri s'au ocupat cu organizarea colonizării. Cel care s'a ocupat mai efectiv, având sarcină în acest sens (cu colonizarea) a fost ANTON RATIU. Menționez că unii echipieri s'au întors în țară în unele perioade de timp și au revenit apoi. Această a fost activitatea concretă oficială. Neoficial echipierii au desfășurat o activitate, unii mai intensă alții mai puțin intensă, pe linia orientării convingerilor politice, de stânga, astfel:

- acordarea de ajutor material și populației nemoldovenesti;

- salvarea unui număr de cetățeni sovietici, ce urmau să fie trimiși la muncă forțată în Germania, sub motivul, adevărat sau nu, că sunt moldoveni și că urmează să plece în România; acest lucru s'a făcut și cu cei care nu erau moldoveni;

- scoaterea sub aceleas motive sau pretexte a unui număr de cetățeni sovietici din lagăre nemțești;

- ascunderea și trecerea dintr-o localitate în alta a unor cetățeni sovietici, urmăriți de către autoritățile germane.

- Sublinierea continuă a urei față de germani, față de nazism, și în vederea colonizării, a motivației unui addpost provizoriu până la înfrângerea nazismului;

- ajutor dat unor partizani direct și personal sau prin gardele lor; în această privință cel care a activat cel mai mult este CONSTANTIN PAVEL - detașându-se de întreg grupul.

Menționez în încheierea răspunsului că echipierilor li s'a trasat a se documenta și studia fiecare o anumită problemă, juridică, economică, mentalitate (psihologie socială) etc., urmând a întocmi lucrări spre a fi publicate. Nu pot preciza ce subiect a avut fiecare echipier. Eu am avut subiectul "Mentalitatea".

Echiperii au mai strâns material documentar, privind ororile adărgite de nemți, inclusiv fotografii, ce au fost preluate la Partid.

./. SS/NIC.BETM

344/515
~~346~~

Intrebare:

Ce persoane ştii dta, cu care au luat contact echipierii pe teritoriul URSS?

Răspuns:

Nu-mi mai amintesc de numele acestor persoane.

Intrebare:

Ce luurare a întocmit LEVENTE pentru a fi publicată?

Răspuns:

Nu ştiu.

Intrebare:

Ce ştii dta despre activitatea lui LEVENTE?

Răspuns:

Ştiu că LEVENTE a stat pe teritoriul URSS mai puţin timp şi că acolo a ajutat populaţia civilă şi material (din bunurile destinate moldovenilor) şi moral. Altfel nu cunosc.

Intrebare:

Cunoşti dta pe MATILDA STEFANESCU?

Răspuns:

N-o cunosc.

Intrebare:

Cunoşti vreo femeie, funcţionară la Institut, cu care LEVENTE ar fi avut legături mai strânse, mai apropiate?

Răspuns:

Nu-mi amintesc.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt şi corespunde întocmai cu cele ce am declarat.

ss/NIC. BETEA

Anchetator:

Cpt. de Sec.

GH. MORARU

315
316
317

Proces-Verbal de interogator

Arestat pe BETEANICOLAE, de profesie functionar (fost
functionar la I.C.S.), nascut la 1 Iunie 1911 la Fagăraș,
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
cu ultimul domiciliu în București, 55, br. Herescu Nr 16.

14 Ianuarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 8 și 45 min.

„ s'a terminat la „ 13 și 15 „

Intrebare: În ce împrejurări ai ajuns sta functionar
la Institutul Central de Statistică?

Răspuns: Am intrat functionar la Institutul Cen-
tral de Statistică prin Anton Golopentia, care era di-
rectorul Oficiului de studii al acestui institut, prin
anul 1940 sau 1941. Pe Golopentia îl cunoșteam dinainte,
dela o școală la Serviciul Social, unde am activat
și eu cu Constantin Pavel și Mircea Trușing, care și ei au
devenit functionari la Statistică.

Intrebare: Ca funcționar ai avut sta la Institutul
Central de Statistică (I.C.S.) și până când ai lucrat
la acest institut?

Răspuns: Am lucrat la I.C.S. până la aresta-
rea mea (anul 1948) și tot timpul am avut fun-
cția de referent șef la Oficiul de studii al I.C.S.

Intrebare: Care au fost conducătorii și funcțio-
narilor cu munci de răspundere la I.C.S. în timpul în
care ai lucrat sta acolo?

Semnătura,
A. Betean

Urmare: Răspuns: Directorul General al I.C.S. era fost Lă-
bru Domulea, iar subdirectori generali erau Mită Georgescu
și Vlad (celălalt nume nu mi-l amintesc). Directori, sub-
directori și funcționari mai importanți, cu munici de ră-
spundere au fost Roman Moldovan, Făcăoara, Gheorghe
Stefan, Anton Golopentia, Bucur Schipcu, Roman Cășin,
Negru și Boeru și alți al căror nume nu mi le amin-
tesc acum. Mai menționez pe Camil Luciu.

Întrebare: Care era orientarea politică a ace-
tora?

Răspuns: Aveau orientare spre stînga Bucur Schipcu, Camil
Luciu, Roman Moldovan și Roman Cășin. Despre Făcăoara
și alți doi funcționari dela Oficiul de Studii, între care
îmi amintesc de numele lui Economu, se vorbea că au
simpatii pentru politica de dreapta, sau că ar fi fost legio-
nari și simpatizanti legionari. Cei alți aveau orien-
tare spre democrație burgheză, unii avînd și manife-
stări antifasciste.

Întrebare: Cum se explica faptul că printre func-
ționarii cu munici de răspundere la Statistică erau și
de stînga și de dreapta?

Răspuns: Golopentia în recrutarea și în arhi-
rea funcționarilor săi se orienta îndeosebi după crite-
riul capacității. Aceasta explica prezența la Oficiul
de Studii a lui Economu și a celui alt, de dreapta. Fînd
elemente capabile și neavînd manifestări negative,
nu s'a pus problema scaterării lor. Nu cunosc altă
explicație privind faptul coexistenței la I.C.S. a unor
elemente de dreapta, cu o majoritate de stînga și
democratice-antifasciste. -

Întrebare: Care dintre funcționarii I.C.S. făceau

Semnătura,
Vic. Betea

Urmare: politica de tanga si pri ce se concretiza aceasta?

Răspuns: Politica de tanga făceau Cristian Bănel, Mircea Viriung, Mircea Biji, Levente Luthai, Cornil Sucu, Mănescu Cornil, Bucur Chișpu, Corbea Dumitru, Ștefan Popescu, Rădu Anton, Ștefanovici și subsemnatul.

Hai era un grup de (aproximativ) vreo zece funcționari și vreo cinci funcționari, care sub îndrumarea lui Cornil Sucu formaseră o organizație a Universității.

Chiar încercam pe seita lui Mănescu și încă o funcționari, al cărei nume mi s-așapă, care adunau bani pentru cei doi închisori și băteau la masă diferite materiale politice (mămăfă, cheamă). -

Activitate de tanga a grupului de la Statistică se concretiza în următoarele:

- multiplicarea și răspândirea de materiale politice;
- ajutor material dat pentru detinutele din închisori;
- participare la diferite sedințe;
- munca de căminare pentru studenți și funcționari;
- răspândirea de cărți cu conținut marxist;
- căutarea de locuințe pentru ascunzerea înșilor urmăriti de autoritățile antonșene-forest;
- intervenții pentru plasarea în serviciu a celor care au arest de lucru;
- sprijinirea elevilor de tanga dintr-o cercetare la muncă obligatorie și în cazul repartizării lor la institut și la muncă neprevăzută, - aceasta și pentru cercetare în general - sau numai pentru cei de tanga, însă la un grad mai redus. -
- bani pentru avocați și intervenții pentru cei arestați și închisori.
- participarea unui grup la prezidierea cercetării

Urmare: nimeni dintr-un grup de 23 August 1944 - preconizează
serie de activități pozitive a elementelor de stângă
în cadrul echipei trimise pe teritoriul URSS - pentru
ajutorarea populației de acolo și partizanilor.

- efectuarea unor anchete pe teritoriul URSS.
scopul: remușcări de armate conduse și germane,
în care erau prezentate favorabil realizările regi-
mului socialist.

Întrebare: Care a fost situația multitudinei de elemen-
telor de stângă din Statistică după începerea organiza-
lunii anticomuniste?

Răspuns: Unii dintre ei de stângă au fost inițial
mobilizați pe loc (pentru lucru la Statistică), mai
târziu și aceștia fiind trecuți pentru o perioadă mai
lungă sau mai scundă în profita de defecțiuni, ca
majoritatea celor de stângă. Deplasarea în cadrul echi-
pelor pe teritoriul URSS s-a făcut și cu scopul de
a-i instrui pe aceștia de la urmasii de gestorii.

Întrebare: În ce împrejurări l-ați cunoscut pe
Levente?

Răspuns: Pe Levente l-am cunoscut la I. C. S.
mămi amintesc date și împrejurări concrete.

Întrebare: Cum a ajuns la Statistică Levente?

Răspuns: Levente a fost adus la Statistică
de către Gălbeneț, care-l remarcase și angersese
la cadrul lucrărilor de seminar de la Fac. de Filozofie.
Astfel lucru mi l-a spus Levente.

Întrebare: Ce știți concret despre activitatea
lui Levente și cum ai aflat?

Răspuns: Știu că deținea un rol de răspundere în
organizația ilegală a Uniunii Patriștilor; a partici-

Semnătura,

Nic. Betea

Urmare: pot la raspunderea materialelor politice; ^{si} ~~nu~~ ^{stiu} ca a fost cantat de siguranta la Institut si a scapat sarind prin ferasta, continuand sa-si duca omul de partid, ascuns, in ilegalitate. Plus de asemenea ca (terente) exista o neintelegere intre Pavel Constantiu si terente in legatura cu munca politica.

Alteva, cunoscut, despre activitatea lui Terente nu stiu si nici nu pot preciza cum au aflat cele amfate mai sus despre activitatea sa.

Vai mentionez ca atunci cand s'a pus problema plecarii sale in echipele I.C.S. pe teritoriul URSS Terente oblinat deslegarea partidului si a plecat cu incuviintoarea conducerii partidului. -

Intrebare: Cand au fost infiintate echipele ce au plecat in "Transnistria" si din initiativa cui au fost infiintate?

Raspuns: Nu stiu data la care au fost infiintate si nici din initiativa cui. Infiintarea acestor echipe ne-a fost adusa la cunostinta de Golopescu ca urmare a unei dispozitii pe care o primise. -

Intrebare: Ce scop se urmarea prin infiintarea acestor echipe?

Raspuns: Initial, scopul a fost efectuarea unui recensamint a moldovenilor din teritoriul URSS si apoi aducerea lor in Romania.

Intrebare: Cand au plecat aceste echipe pe teritoriul URSS?

Raspuns: Nu pot preciza data plecarii echipelor pe teritoriul URSS. Mentionez insa ca prima data s'a facut recensamintul in Basarabia si apoi in "Transnistria" la care au participat functionari din

Urmare: toate sectele Institutului, lucrările având un caracter tehnic. Funcționarii oficiului de studii au fost folosiți pentru recenziile și anchete sociologice în Valea Hotului din Transnistria și apoi în echipele ce au activat peste Bug.

Mai menționez că funcționarii care erau de stînga ne-am pus, înainte de plecare, problema că aceste lucrări au avea ca scop a servi regiunilor antonesciste pentru propagandă antisovietică - dar am apreciat că ele s'au face cu noi sau fără noi, iar prin prezența noastră am putea să activăm pentru scopuri contrare celor urmărite de inițiatori, sau folosind toate posibilitățile de a face lucrări pozitive potrivit orientării convingerilor noastre.

Întrebare: În ce locuri au umblat aceste echipe?

Răspuns: Echipele au umblat în toată Ucraina Sovietică și mai departe ajungând până la Valene și în China. Dintr-o localitate nu-mi vin în minte decât Odesa, Tiraspol, Kirovograd, Ișneputurovka.

Întrebare: Ce activitate concretă au avut acolo echipele și fiecare echipă ce în parte?

Răspuns: Activitatea concretă a echipelor și a funcționarii echipier în parte era efectuarea recensementului (înregistrării) familiilor moldovenesti, a membrilor acestor familii, legată de distribuția unor anumite cantități de alimente - cu scop propagandistic și pentru a-i atrage pe moldoveni să se înregistreze și apoi să accepte colonizarea.

Înainte de a începe aceste operațiuni se da un anunț în ziarele locale în acest sens. În fața a doua a mîinii noastre - o parte din echipe

Semnătura,
N. B. Meten

Urmare: si echipierii s'au ocupat cu organizarea ³¹⁹ colonizarii. Cel care s'a ocupat mai efortiv, avand sarcina in acest sens (cu colonizarea) a fost buton Ratiu. Mentionez ca unii echipierii s'au intors in tara in unele perioade de timp si au revenit apoi. Aceasta a fost activitatea concreta eficienta. Neoficial echipierii au desfasurat o activitate, unii mai intensi alii mai putin intensi, pe linia orientarii convingerilor politice, de stanga, asfel:

- acordarea de ajutor material si populatiei nemoldovene;
- salvarea unui numar de cetateni sovietici, ce urmau sa fie trimisi la munca fortata in Germania, sub motivul, adevarat sau nu, ca sunt moldoveni si ca unii mergea sa plece in Romania, acest lucru s'a facut si cu cei care nu erau moldoveni;
- scoaterea sub acelas motiv sau pretext a unui numar de cetateni sovietici din lagare neautosti;
- ascunderea si trecerea dintr-o localitate in alta a unor cetateni sovietici, urmariti de catre autoritatile germane.
- sublinierea continua a unei fapte de germani, fapta de razism, si in vederea colonizarii, a motivatiei: maini adoport pron'gorn pino la infrangerea n'ar-fimalu;

- ajutor dat unor partizani direct si personal sau prin gazdele lor; in aceasta privinta cel care a activat cel mai mult este Constantin Pavel - detasandu-se de intreg grupul.

Mentionez in inchisoarea raspunsului ca echipierilor li s'a trasat a se documenta si studia fiecare o anumita problema; juridica, economica;

Urmare: mentalitate (psihologie socială) etc. urmând
a întocmi lucrări care să fi publicate. Nu pot
prezenta ce subiect a avut ficare echipier. Eu
am avut subiectul „Mentalitatea”.

Echiperii au mai trimis material documentar
privind orizonte săvârșite de nemici, inclusiv fotografii,
ce au fost preluate la partid.

Întrebare: Ce persoane știți că, cu care au
luat contact echipierii pe teritoriul URSS.

Răspuns: Nu-mi mai amintesc de numele
acestor persoane.

Întrebare: Ce lucrare a întocmit Levente
pentru a fi publicată?

Răspuns: Nu știu.

Întrebare: Ce știți despre activitatea lui
Levente?

Răspuns: Știu că Levente a stat pe teritoriul
URSS. mai puțin timp și că acolo a apărut
populația civilă și material (din bunurile desti-
nate moldovenilor) și moral. Altfel nu cunosc.

Întrebare: Cui știți că pe Matilda Stoici-
nescu?

Răspuns: Nici cunosc.

Întrebare: Cunoști vre. femei, funcționari
la institut, cu care Levente ar fi avut lega-
turi mai strânse, mai apropiate?

Răspuns: Nu-mi amintesc.

Revenind proces verbal de interogatoriul a
fost citit de nouă curând cu curând și corectându-
se întrebările cu cele ce au declarat.

Nic. Mateu

31821
320

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestata SARBU VICTORIA ,născută la 22 Oct.1909
în com.Samoilouca-Soroca (URSS),fiica lui ION și VERA (de-
cedați) de profesie învățătoare,domiciliată în Buc.Bd.
Ghica Tei Nr.23

16 Ianuarie 1953,București

Interog.a început la ora 9

" s'a terminat " 13

Intrebare:

Arată Dta care era activitatea de Partid la Insti-
tutul Central de Statistică și de către cine era dusă?

Răspuns:

La Institutul Central de Statistică activitatea de
Partid în timpul războiului era dusă în felul următor:MICLE
avea muncă pe linia "Agit-Prop" al Partidului,LEVENTE avea
muncă pe linia Uniunii Patrioților în rândul elementelor
național-țărăniște de stânga care îl urmau pe ANTON ALEXAN-
DRESCU,BIJI MIRCEA avea muncă pe linia Uniunii Patrioților
în privința acțiunilor de sabotaj a mașini de război hit-
leriste iar BUCUR SCHIOPU era folosit ca legătură cu Fron-
tul Plugarilor.Nu îmi mai amintesc despre ceilalți comu-
niști dela Statistică ce munci aveau însă știu că mai mulți
activau pe linia UTC-ului.

Intrebare:

Cine din Comitetul Central avea legătură cu comu-
niștii dela Statistică?

Răspuns:

Până în 1942 legătura cu cei dela Statistică o
avea CONSTANTIN PARVULESCU și ILEANA RACEANU pe linia
UTC-ului.

Începând din 1942 până la 4 Aprilie 1944 KOFLER
REMUS a avut legătură cu LEVENTE și MICLE pe linia Frontu-
lui Patriotic și a "Agit-Prop"-ului Partidului.

În Noembrie 1942 PETREA NICOLAE și eu am făcut
legătura între LEVENTE și KOFLER în vederea muncii pe
ss/SARBU VICTORIA
./.

linia Frontului Patriotic.

Intrebare:

Ce discuții ai avut cu FORIS privitor la comuniștii dela Statistică?

Răspuns:

Mi cu FORIS nu am discutat altceva despre comuniștii dela Statistică decât sarcinile pe linia "Agit-Prop" și a Frontului Patriotic care le prelucram în ședințe cu KOFLER REMUS pentru ca el să le traseze mai departe lui LEVENTE și MICLE.

Intrebare:

Ce rapoarte se înaintau de către comuniștii dela Statistică și de către cine erau făcute?

Răspuns:

Rapoarte scrise nu știu să fi dat cineva dela Statistică însă verbal se făceau de către LEVENTE și MICLE pe care KOFLER mi le transmitea mie, când le notam și le dădeam mai departe lui FORIS. Aceste rapoarte se refereau la felul cum mergea munca pe linia Frontului Patriotic și "Agit-Prop", adică ce arunca se făcea, ce legături se luau pe aceste linii și cum se îndeplineau sarcinile trasate.

Intrebare:

Arată când l-ai cunoscut pe LEVENTE și ce știai de activitatea lui?

Răspuns:

Pe LEVENTE l-am cunoscut în Noembrie 1942 cu ocazia ședinței ce am ținut-o cu el, cu MAGERU și ZAHARIA, când am preluat cu el sarcinile și scopul creerii Uniunii Patrioților în cadrul Frontului Patriotic.

Despre LEVENTE știam că fusese atras în UTC din rândurile tineretului țărănist de către TASIA fosta soție a lui FORIS.

LEVENTE ulterior a făcut parte din grupul tineretului dela Statistică având muncă pe linia Agit-Prop al UTC și a fost în legătură de muncă cu VINTE IOAN care făcea parte din C.C. al U.I.C. și cu PARVULESCU CTIN care făcea parte din C.C. al P.C.A.

Mai târziu așa cum am arătat, LEVENTE a muncit pe linia Frontului Patriotic având ca legătură superioară pe KOFLER REMUS.

Știu că LEVENTE a fost în timpul războiului pe teritoriul Uniunii Sovietice care fusese ocupat de hit-

. / . as/SARBU VICTORIA

leristi.

Intrebare:

Cum a ajuns LEVENTE pe frontul antisovietic cu echipele dela Statistica?

Răspuns:

După cât îmi amintesc, în cursul anului 1942, ILEANA RACEANU a anunțat pe FORIS și a discutat cu el despre faptul că LEVENTE și alții dela Statistica au primit ordin din partea guvernului antonescian de a pleca pe teritoriul Uniunii Sovietice ce fusese ocupat de hitleristi, pentru a face statistica și inventarierea bunurilor populației de acolo.

Eu nu am participat la discuția dintre FORIS și ILEANA RACEANU, așa că nu știu ce anume s'a discutat și hotărât. Faptul anunțat de ILEANA RACEANU l-am auzit numai în treacăt și am aflat ulterior mi se pare dela ILEANA RACEANU că LEVENTE și ceilalți dela Statistica au plecat în Uniunea Sovietică, adică pe teritoriul care atunci regimul antonescian în numea "Transnistria".

Intrebare:

Ce a raportat LEVENTE și cui de plecarea sa cu aceste echipe?

Răspuns:

Nu știu ce anume a raportat LEVENTE despre această plecare. Știu numai că el a discutat în acest sens cu ILEANA RACEANU care apoi a discutat cu FORIS.

Intrebare:

Ce a discutat PETREU NICOLAE cu FORIS referitor la plecarea lui LEVENTE cu acele echipe dela Statistica?

Răspuns:

Nu știu despre o asemenea discuție între PETREU NICOLAE și FORIS.

Intrebare:

Ancheta îți atrage atenția să fii sinceră și să arăți ce a discutat PETREU NICOLAE cu FORIS pentru că ancheta a stabilit că dta ai fost deșafată la această discuție.

Răspuns:

cred că o fi existat o asemenea discuție însă nu-mi mai amintesc despre aceasta.

Intrebare:

Ce sarcini i s'au dat lui LEVENTE la plecare și

./.

ss/SARBU VICTORIA

ce a raportat el la sosire și cui anume a raportat? 329 323

Răspuns: 324

Nu știu ce sarcini i s'au dat lui LEVENTE la plecare.

După ce el a sosit din Uniunea Sovietică, PETREA NICOLAE mi-a spus că LEVENTE i-a povestit despre distrugerile făcute de hitleriști pe teritoriul Uniunii Sovietice, despre faptul că el a aruncat într'un râu materialul propagandistic ce trebuia difuzat acolo și că a adus de acolo Istoria Partidului și alte cărți. Alceva nu știu cu privire la raportul pe care LEVENTE l-a făcut la înapoiere.

Probabil că LEVENTE i-a făcut un raport complet lui PETREA NICOLAE și acesta să fi discutat cu FORIS despre acest raport unde eu să fi fost de față însă nu-mi mai amintesc despre aceasta.

Întrebare:

Cine l-a însărcinat pe LEVENTE cu munca Frontului Patriotic?

Răspuns:

A fost însărcinat cu această muncă de către FORIS ȘTEFAN însă nu îmi amintesc unde și cine era de față cu acea ocazie.

LEVENTE a ajuns să fie însărcinat cu această muncă deoarece era necesară folosirea legăturilor pe care LEVENTE le aveau cu elementele țărăniști de sânge, în scopul formării Frontului Patriotic.

Îmi amintesc că despre aceasta, FORIS a discutat cu KOFLER unde eu am fost de față.

În urma acestui lucru, s'a hotărât că REMUS KOFLER să intre în legătură cu LEVENTE, lucru care a fost făcut prin PETREA NICOLAE și subsemnata.

KOFLER în acel timp fusese însărcinat din partea Comitetului Central ca responsabil al acestei munci de crearea Frontului Patriotic.

Întrebare:

Cine organiza contactul lui LEVENTE cu FORIS?

Răspuns:

Contact direct între LEVENTE și FORIS nu a existat. Legătura directă cu LEVENTE o avea KOFLER REMUS.

Întrebare:

Ce ți-a spus Etale FORIS despre LEVENTE?

./.

ss/SARBU VICTORIA

Răspuns:

FORIS nu mai mi-a spus altceva despre LEVENTE în afară de ceea ce am arătat în răspunsurile anterioare.

În rapoartele trimise de KOFLER lui FORIS prin subsemnata precum și în răspunsurile lui FORIS la aceste rapoarte se vorbea despre LEVENTE în legătură cu munca pe care o ducea însă nu-mi mai amintesc în amănunt ce anume.

KOFLER i-a spus odată lui FORIS că LEVENTE are într-o mică măsură unele vederi antisemite.

În general FORIS și KOFLER îl lăudau pe LEVENTE ca fiind un element capabil și energic precum și faptul că REAUS KOFLER este mulțumit de activitatea lui LEVENTE pe linia Frontului Patriotic.

Întrebare:

Cum s'a produs căderea dela Uniunea Patrioților?

Răspuns:

În timpul războiului nu am știut decât despre arestarea lui BIJI MIRCEA și alți cșiva dela Statistică și că în urma trădării lui BIJI MIRCEA la Siguranță a fost descoperită casa lui EXLER unde a fost găsit materialul Comitetului Central dela care s'au extins arestările asupra membrilor Comitetului Central al Uniunii Patrioților. Nu știam în timpul războiului împrejurările care au dus la arestarea lui BIJI MIRCEA și ceilalți dela Statistică. În cursul anului 1945 am avut o discuție cu KOFLER în casa lui STOE MIHNEA cu care oare mi-a spus că arestarea lui BIJI MIRCEA și ceilalți dela Statistică s'a produs în urma faptului că a ajuns la Siguranță un plic cu autobiografiile acestora, plic ce fusese uitat într-o mână de către PARVULESCU și ANA TOMA. Nu știu de unde a aflat KOFLER despre modul cum Siguranța a ajuns să treacă la aceste arestări.

Întrebare:

Cum a reușit să scape LEVENTE de arestare?

Răspuns:

Din cele spuse de KOFLER, LEVENTE având că este căutat de Siguranță la Statistică unde se afla atunci, a reușit să fugă printr-o fereastră a unui birou refugiindu-se la o casă conspirativă cunoscută de el

./.

ss/SARBU VICTORIA

ducă care s'a ilegalizat.

Întrebare:

După fuga și ascunderea lui LEVENTE, cum și cu cine a reluat el legătura cu Partidul?

Răspuns:

Nu îmi mai amintesc cum anume LEVENTE a reluat legătura cu Partidul însă știu că LEVENTE a ajuns să reîntre în legătură cu REMUS KOFLER cărui i-a povestit felul cum a reușit să scape de arestare iar KOFLER la rândul lui a relatat cele spuse de LEVENTE lui FORIS.

Întrebare:

Ce alte lucruri mai ai de arătat în legătură cu LEVENTE?

Răspuns:

Alteceva în afară de ceace am arătat, nu mai am nimic de spus în legătură cu LEVENTE.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces verbal de interogatoriu și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez propriu nesilită de nimeni.

Arestată,
ss/SARBU VICTORIA

Archetator
Lt. Maj. de Securitate
V. Vânătoru

326

Proces-Verbal de interogator

Arestat a Lăsbu Victoria născută la 22 Oct. 1909 în Com.
Somalorea - Inacea (V.R.S.S.) fiica lui Ion și Fera (decedat) de
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
profesionează învățătoare, domiciliată în Buc. Col. Școala T. Nr. 28

16 Ianuarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora _____ și _____ min.

" s'a terminat la " _____ și _____ "

Intrebare: Prote 8ta con era o activitate de partid
la Institutul Central de Statistică și de câte cine era
dusă?

Răspuns: La Institutul Central de Statistică activitatea
de partid în timpul războiului nu fusese în felul
următor: Încele era muncă pe linia "agit-prop" al
Partidului, Lăsbu era muncă pe linia Uniunii
Patrioate în rândul elementelor național-tineriste
de stânga care îl urmau pe Antim Alexandrescu,
Biși Lăsbu era muncă pe linia Uniunii Patrioate
în privința obținerii de raportaj ca masini de
coșturi bucleriste iar Bucur Schisgău era fostă
ca legătură cu Frontul Plugarilor. - Nu am mai
amintire despre ceilalți comunisti dela Statistică ce
munci aveau însă știu că mai mulți activau pe
linia U.T.C. etc. -

Intrebare: Cine din Comitetul Central era legătură
cu comunistii dela Statistică?

Semnătura,

Lăsbu Victoria

Urmare: Răspuns: Până în 1942 legătura cu ei s'ela Statistica o avea Constantin Pîrnelușu și Iliea Răcoanu pe linia U.T.C. lui. -

Începînd din 1942 până la 4 Aprilie 1944 Koșler Remus a avut legătura cu Lăvinte și Iulie pe linia ^{Frontului Patriotic} ~~Frontului Patriotic~~ și a „Agit-Prop” ^{în} ~~la~~ Partidului. -

În Noiembrie 1942 Petru Pîrnelușu și eu am fost legătura între Lăvinte și Koșler în vederea misiunii pe linia Frontului Patriotic. -

Întrebare: Ce obiective ai avut cu Friș primita la comunistii dela Statistica?

Răspuns: Eu cu Friș am avut totdeauna degeu comunisti: dela Statistica cădeam sarcini le pe linia „Agit-Prop” și a Frontului Patriotic care le prelucram în vedințe cu Koșler Remus pentru ca el să le traseze mai departe lui Lăvinte și Iulie. -

Întrebare: Ce rapoarte se înaintau de către comunistii dela Statistica și de către cine erau făcute?

Răspuns: Rapoarte omine nu știa să fi dat cineva dela Statistica însă verhole se făceau de către Lăvinte și Iulie pe care Koșler mi le transmitea mie, când le notam și le dădeam mai departe lui Friș. Aceste rapoarte se refereau la felul cum mergea munca pe linia Frontului Patriotic și „Agit-Prop”, adică ce omune se făcea, ce legături se luau pe aceste linii și cum se arăta în deplințea sarcinilor trasate. -

Întrebare: Anotă ^{conștient} ~~de~~ l-ai cunoscut pe Lăvinte și ce știai de activitatea lui?

Răspuns: Pe Lăvinte l-am cunoscut în Noiembrie 1942 în ocazia revoluției ce am făcut-o cu el, cu Iaghen

Urmare: si Bohemia, când am preluat cu ei sarcinile si scopul mării Uniunii Patriotice în cadrul Frontului Patriotic. -

Depele devente ptam că fusese atras în U.T.C. din rândurile Tineretului Comunist de către Tasia, fiota soție a lui Frig. -

devente el însuși a fost parte din grupul Tineretului dela Statistică având muncă pe linia Agitaț. al U.T.C. și a fost în legătură de muncă cu frate Stan care făcea parte din C.C. al U.T.C. și cu Formuleau Călin care făcea parte din C.C. al P.C.R. -

Mai târziu așa cum am avut, devente a muncit pe linia Frontului Patriotic având ca legătură superioară pe Kofler Remus. -

Știu că devente a fost în timpul războiului pe teritoriul Uniunii Sovietice care fusese ocupat de hitleniști. -

Intrebare: Cum a ajuns devente pe frontul antinazist în echipele dela Statistică?

Răspuns: După tot ami amintire, în anul 1942, Elena Răcoanu a omunit pe Frig și a discutat cu el despre faptul că devente și alții dela Statistică au primit ordin din partea guvernului antinazist de a pleca pe teritoriul Uniunii Sovietice și fusese ocupat de hitleniști, pentru a face statistică și inventarierea bunurilor populației de acolo. -

Cu noi am participat la discuția dintre Frig și Elena Răcoanu, așa că ne stin ea omunit și a discutat și hotărât. - Faptul omunit de

Semnătura,

Lămură Victoria

Urmare: Helena Răcoanu l-am auzit numai în trecut și am aflat ulterior mi se pare că Helena Răcoanu că devine și coledul dela Statistica am plecat în Univ. Sovietică, odinioară pe teritoriul care astăzi regiunea sovietică și se numea „Transnistria”.

Întrebare: Ce a raportat devine și cui de plecare sa cu aceste echipe?

Răspuns: Nu știu ce omune a raportat devine despre această plecare. - Știu numai că el a discutat în acest omune cu Helena Răcoanu care apoi a discutat cu Fris.

Întrebare: Ce a discutat Petru Nicolae cu Fris referitor la plecarea lui devine cu aceste echipe dela Statistica?

Răspuns: Nu știu despre o asemenea discuție între Petru Nicolae și Fris.

Întrebare: Anchetă este oare oare să fii sinceră și să auzi: ce a discutat Petru Nicolae cu Fris pentru că ancheta a stabilit că s-a ai fost de față la această discuție.

Răspuns: Cui că o fi existat o asemenea discuție însă nu mi mai amintesc despre aceasta.

Întrebare: Ce sarcini i s-au dat lui devine la plecare și ce a raportat el la sora și cui omune a raportat?

Răspuns: Nu știu ce sarcini i s-au dat lui devine la plecare.

După ce el a sosit din Univ. Sovietică, Petru Nicolae mi-a spus că devine i-a povestit despre distanțurile făcute de hitleristi pe teritoriul

Semnătura,

Lăile Victoria

Urmare: existot. - Legătura directă cu demnitate a
omnii Kofler Rums. -

Intrebare: Ce te-a spus stat. Fris despre
demnitate?

Răspuns: Fris nu mai mi-a spus altceva
despre demnitate în afară de ceea ce am auzit
în răspunsurile anterioare. -

În rapoartele trimise de Kofler lui Fris
prin subsemnata precum și în răspunsurile lui
Fris la aceste rapoarte se vorbea despre demnitate
în legătura cu munca pe care o făcea în
munii mai amănunțite în anumite cazuri. -

Kofler i-a spus adesea lui Fris că demnitate
are într-o măsură mică unele valori anterioare. -

În general Fris și Kofler îl lăudau pe
demnitate ca fiind un element capital și energie
precum și faptul că Rums Kofler este multumit
de activitatea lui demnitate pe linia Frontului Patriotic. -

Intrebare: Cum s-a produs căderea de la Unirea
Patriotică?

Răspuns: În timpul războiului nu am stat
deci despre activitatea lui Biți. Unirea și alți
către de la Statistică și eu în urma trăsăturii
lui Biți Unirea la Figuranță a fost desigur
cauza lui Weiler unde a fost găsit materialul
Comitetului Central de la care s-au extras
anteriorile asupra membrilor Comitetului Central
de Unirea Patriotică. - Nu știam în timpul
războiului împrejurările care au dus la activitatea
lui Biți Unirea și înaltă de la Statistică. - În anul
anului 1945 am avut o discuție cu Kofler în care

Urmare: lui Struc lichia cu core ocupie mi-a spus
că anostura lui Riji dinu și uilalti dela
Statistică s'a produs în urma faptului că
a ajuns la figuranță un plac cu autobiografiile
ocultă, plac ce fusse uitat într-o mașină de
câte Doamna și Ana Tma. - Nu știu de
unde a oflat Kofler după modul cum figuranța
a ajuns să trase la ocultă anostura.

Întrebare: Cum a reușit să scape de anostura?

Răspuns: Din cele spuse de Kofler, derente aușind
că este căutot de figuranță la Statistică unde a
o fla otuni, a reușit să juga printr-o ferocitate
a unui birou refugiindu-se la o casă empri-
rotivă cunoscută de el după care se a regolizat.

Întrebare: După juga și ascunderea lui derente,
cum și cine a reluat el legătura cu Partidul?

Răspuns: Nu imi mai omintesc cum onume
derente a reluat legătura cu Partidul înso
știe că derente a ajuns să reintre în legătură
cu Renus Kofler cămin i-a povertit felul cum
a reușit să scape de anostura iar Kofler la
rândul lui a relatat cele spuse de derente
lui Fris.

Întrebare: Ce alte lucruri mai ai de crătat
în legătură cu derente?

Răspuns: Altceva în afară de cecece om
crătat nu mai om nimic de opus în legătură cu derente.

După ce om cătat curant cu curant prezentul preses verbal de
interogatori și om anostatat ce este intremai cu cele declarate
de mine, de anostura și ceva proprie opinie de mine.

Anche taty

Arhe taty
Semnătura,

Larbu Victoria

13 Decembrie 1947

S.

330

224

SECRET

N O T A

Conform dispoziției dată de Domnul Director Firescu, a fost pusă în supraveghere Zăna-G. conspirativ, din stradă Frumoasă Nr.9 bis.

Din cele constatate din supraveghere reiese că Zăna-G. face serviciu în Calea Victoriei Nr.63 unde merge atât dimineața cât și după amiază, iar masa o servește la cantina Societății Româno-Americane din Calea Victoriei Nr.126.

În cele 5 zile de supraveghere dela 14-19.XI.a.c. numita a luat contact cu următoarele persoane:

- Schwartz Beatrice funcționară, născută în Galați la 6.II.1917 româncă, de religie mozaică, locuiește în strada Sf. Apostoli Nr.41 A împreună cu soțul său Marcu avocat născut în Galați la 12.III.1912, român de religie mozaică.

Numita este funcționară la Depozitele Generale de sticlărie din Str. Sft. Mina Nr.8, iar soțul său este avocatul depozitului de sticlărie.

Numita la contact cu Zăna - G în zilele de: 15.XI.a.c. când vine acasă la Zăna - G. - 17.XI.a.c. ies împreună dela cantina Societății Româno-Americane, iar în ziua de 18.XI.a.c. iese împreună dela biroul lui Zăna - G. și merg la cantină unde servesc masa.

- Barta Francisc armator maritim născut în Italia la 1889 supus italian de religie protestant, locuiește în B-dul Elisabeta Nr.29 împreună cu soția sa Gisela născută în Brăila la 1905 româncă de religie mozaică.

Barta Francisc face serviciu ca funcționar la o societate de import și export.

Numiții sunt vizitați la domiciliu de Zăna - G. în ziua de 17.XI.a.c. unde stă circa trei ore.

- Enescu Filip, avocat, născut în Călărași la 13.II.1912 român, de religie ortodoxă, locuiește în str. Sft. Sava Nr.21 A împreună cu soția sa Ofelia caonică, născută în Focșani la 1922 româncă de religie ortodoxă.

Numitul iese dela cantină Societății Româno-Americane în ziua de 18.XI.a.c. împreună cu Zăna G. și merg la cinematograful Orfeu unde asistă la spectacol.

Ambii mai iau contact și a doua oară (19.XI.a.c.) când ies împreună tot dela cantină și vine acasă la Zăna - G. unde

~~33/1~~ 33/2

stă trei ore și ceva. Probabil că între numiții sunt relații de natură amoroasă.

În ziua de 18.XI.a.c.Zâna - G.merge la magazinul de articole de voiaj Tănăsescu unde încearcă să cumpere o servieta.

14 Noemvrie 1947

S.

2332

331
33

N O T A

Supravegherea Zăna.

În cursul dimineții nu a fost văzută părăsind locuința.

La ora 14,50 pleacă de acasă și merge în Piața Vitan de unde face unele cumpărături apoi revine acasă.

Până la ora 20,30 când supravegherea se suspendă nu a mai fost văzută părăsind locuința.

(ss) G. Gaspar
(ss) V. Virga
(ss) P. Lascu

14 Decembrie 1947

333

~~333~~

Notă

Synsreptera Lora

La cursul dimineții nu a fost
văzută jăvășind locuința

La ora 14²⁰, pleacă de
acasă și merge în Pisto Vitau
de unde face unele cumpărături
apoi revine acasă.

Până la ora 20³⁰ când synsreptera
se sursează nu a mai fost văzută jăvășind
locuința.

G. Gogor

V. Virca

P. Loran

15 Noembrie 1947

334
5
~~335~~

NOTA

Supravegherea G.

La ora 16,50, este văzută intrând în Str. Frumoasă Nr. 9 bis, o individă. Semnalmente, etate 34, 38 ani înaltă, corpulentă, șatenă având la ea o sacoșă în care avea un pachet.

La ora 16,55 este văzută intrând la această adresă o altă individă. Semnalmente, etate 34 ani de statură potrivită, slabuță, șatenă deschisă.

La ora 17,10 individele semnalate mai sus, pleacă de aici având aciaș sacoșă cu pachetul la ele și merg în Str. Paris Nr. 36 intrarea din stânga, prin curte etj.1. fereastra dela stradă, din colț înspre intrare.

La ora 19, ies de aci însoțite de alte două individe și merg până în Piața Victoriei unde se despart, individele care au fost în Strada Frumoasă iau autobuzul Nr. 31 coboară la Podul Senat și merg în Strada Sfintșilor Nr. 41 A. Et. III Ap. 3 unde deschid cu cheie proprie, iar celelalte individe merg la Gara de Nord unde așteaptă trenul de Galați cu care vine mama lor și un copil.

La ora 9,30 pleacă împreună dela Gară iau Tx. Nr. 10754 D. și revin cu toții în Strada Paris Nr. 36 unde sa sta stabilit că locuiesc.

Individele din strada Paris se spuneau pe numele de Ani și Luci.

1. Semnalmente, etatea 30, 34 ani statură potrivită blondă, ochii mari.

2. Semnalmente, etate 28, 30 ani statură potrivită, blondă se crede că aceste individe sunt surorii.

G. Caspar
V. Virga
A. Lascu
G. Iordan

17 Noembrie 1947

G.

N O T A

Supravegherea G.

La ora 14,10 pleacă din Calea Victoriei nr.

63-65 dela serviciu și merge în Cal.Victoriei 126 la
Cantina Soc.Româno-Americană unde servește masa.

4. La ora 15 pleacă de aci însoțită de individă
din str. ^{Strașilor nr.41} nr.41 A etj.III și merg la cinema-
tograful "Orfeu" unde individă intră la spectacol
iar G.se plimbă circa 15 minute pe calea Victoriei
și Bdul Elisabeta uitându-se prin diferite vitrine,
după care merge în Bdul Elisabeta nr.5 etj.VI ap.29,
unde sună și i se deschide ușa de către un bărbat.

La ora 19 pleacă de aci și merge în Bdul
Elisabeta nr.7 la Drogueria "Bruss" de unde cumpără
un pachet cu vată.

După 5 minute pleacă de aci și merge în strada
Frumoasă nr.9 bis unde s'a stabilit că locuiește.

Până la ora 20 când supravegherea se suspendă
G.nu a mai părăsit locuința.

Cheltueli lei 7
o fișă de telefon.

ss.G.Gaggar
ss.V.Virga.
ss.P.Lascu
ss.G.Iordan

N O T A

Supravegherea G.

La ora 7,30 pleacă de acasă și pe jos merge la serviciu.

La ora 14 pleacă dela serviciu împreună cu individ din strada Sft.Apostoli și merg în Calea Victoriei Nr.126 la cantina Societații Romano Americane "Atlas Tires" unde servesc masa.

La ora 14,45 G. pleacă de aci însoțită de un individ și merg la cinematograful Orfeu, unde asistă la spectacol.

La ora 16,45, ies de aci și merg pe Calea Victoriei până în fața blocului Mica, unde se despart. G. merge la serviciu iar individul merge în intrarea Sft.Sava Nr.21 A. Intrarea principală din fața ușa mare la parter, apartamentul din stânga pe colț. Semnalmente: etate 34-36 ani, statură potrivită, slab, brunet, sprâncenele mari, nasul ascuțit.

La ora 19 G. pleacă dela serviciu și merge în Calea Victoriei Nr.93 la Magazinul cu articole de voiaj I.Tănăsescu, unde încearcă la o servietă.

După 5 minute pleacă de aci și pe jos merge acasă.

Până la ora 20,30 când supravegherea se suspendă G. nu a mai părăsit locuința.

Adresa str.Sfinților Nr.41 A care a fost dată din eroare pe ziua de 15 Noembrie a.c. este strada Sfinții Apostoli Nr.41 A.

(ss) G.Gaspar
(ss) V.Virga
(ss) P.Lascu
(ss) G.Iordan

13 Decembrie 1947

S.

~~338~~
337

SECRET

N O T A

Conform dispoziției dată de Dl. Director Firescu, a fost pus în supraveghere X. funcționar la Ministerul de Industrie și Comerț.

În cele 6 zile de supraveghere (18-23.XI.1947) X a avut următoarea activitate:

A mers zilnic la birou, atât dimineața cât și după amiază unde prestează serviciul.

În ziua de 18.XI.a.c.merge la croitoria M.Postelnicu din Calea Serban Vodă Nr.250 de unde dă un telefon.

În după amiaza aceleiași zile după ce iese dela serviciu merge în hallul cinematografului "Gioconda" unde se întâlnește cu soția sa și cu care asistă la rularea filmului "Liliacul".

În ziua de 19.XI.a.c.X.merge în strada Sf.Constantin Nr.2 unde locuiește, Smeureanu Grigore inginer industriaș născut în Ploești la 1903, român, ortodox, cu acesta locuiește părinții săi și are o servitoare Matei Maria, născută în comuna Militari - Ilfov la 1920.

Smeureanu Grigore are un birou particular la Ploești de întreprinderi petrolifere.

Matei Maria (servitoare) este bine plătită și este elegant îmbrăcată la vedere nu are aparență de a fi servitoare. X.a venit aici în două rânduri și s'a întreținut cu Matei Maria iar când a venit a doua oară a primit dela Matei Maria niște hârtii (acte).

- În după amiaza zilei de 19.XI.a.c.X merge la Comisariatul Circ.31 Poliție unde se întreține cu șeful comisar și comisarii ajutori.

În ziua de 20.XI.a.c. M.merge la magazinul de coloniale Ion Stănescu din strada Serban Vodă Nr.258 unde îi dă negustorului 500 lei, probabil datorii contractate în alimente.

- În ziua de 21.XI.a.c.merge la Institutul Statistic din str.Brezoianu Nr.31, unde stă 10 minute.

- În dimineața zilei de 22.XI.a.c.X.merge la depozitul de lemne din Soseaua Gării Obor Nr.34 de unde ridică una mie kgr. lemne pe care le duce acasă.

- În ziua de 23.XI.a.c.X.merge la stadionul Giulești unde asistă la match-ul de foot-ball.

18 Noembrie 1947

S.

338

339

N O T A

funcționarea de M. E. A.

Supravegherea X.

La ora 13,05 iese dela biroul dela etajul V împreună cu Dl. I. și merg până la etajul VI în fața biroului sub-directorului general unde se despart.

X. intră în birou, iar I. coboară la etajul V.

După 5 minute X. iese din birou și intră la W.O. Iese după 2 minute și intră la birourile Serviciului de Studii și Conexări, de unde iese după circa 2-3 minute și intră în biroul său.

La ora 14,10 iese de aci cu niște hârtii și merge la etajul V. Nu s'a putut vedea unde a intrat deoarece era ora târzie și nu se mai permitea accesul la nici un etaj. După 5 minute revine la biroul său.

La ora 14,35, pleacă dela birou, îmbrăcat și coboară pe scări.

La ieșirea în stradă Brezoianu, nu s'a putut vedea pe unde a mers, din cauza grupurilor compacte de funcționari, care coborau pe scări, odată cu el.

Cu primul tramvai, ne-am transportat la domiciliul lui X.

La ora 16,30 pleacă de acasă și merge la croitoria Mihai Postelnicu din Calea Șerban Vodă Nr. 230, de unde dă un telefon.

După 5 minute iese de aci, ia tramvaiul Nr. 12, dela stația Crematoriu Cenușă, coboară la Podul Mihai Vodă și pe jos merge la Frizeria K. Traian, din strada Brezoianu Nr. 11, unde se barbiereste.

La ora 17,10 iese de aci și merge la serviciu. Aci nu s'a mai putut intra după el, deoarece parte din serviciu erau suspendate și accesul ne permis.

La ora 19,40 iese dela serviciu și pe geamul din stradă, ia o cutie cu conserve dela cantină. Apoi pe jos merge la cinematograful "Gioconda" unde se întâlnește în hall cu o individă, etate 30-34 ani, statură potrivită, brunetă, cu parul lung, lăsat pe spate, îmbrăcată cu un pardesiou beige din stofă păsloasă.

X. îi dă cutia cu conserve individei și apoi merge la casă și de unde scoate bilete pentru spectacol, intrând în sală, unde vizionează filmul "Liliacul".

În sală, nu a luat contact cu nici o persoană străină.

La ora 21,35, iese dela cinematograful și merg în stația Podul Senatului de unde iau tramvaiul Nr. 12, coboară la stația "Crematoriu Cenușă" și merg împreună acasă la A. ora 22.

În ziua de 19 Noembrie a.c. X. iese de acasă singur la ora 7,45, ia tramvaiul Nr. 12, coboară la Mihai Vodă și merge pe jos la serviciu.

Individa venită cu X. acasă seară, a rămas aci.

Probabil să fie soția lui X.

X. la ora când a eșit dela birou, credem că s'a dus direct acasă, deoarece a eșit de aci la ora specificată mai sus și noi ne-am dus acasă, cu primul tramvai Nr. 12 care a venit.

(ss) B. Bodeșcu
(ss) S. Vărescu

Cheltueli:

Masa a 2 ag.

Lei 560. —

Chelt. crematoriu

30

590. Total

N O T A

Supravegherea X.

La ora 7,45, pleacă de acasă, ia tramvaiul Nr.12, dela stația Clematoriu, coboară la Podul Mihai Vodă și merge la birou.

La ora 14,05 pleacă dela birou merge în stația Podul Mihai Vodă ia tramvaiul Nr.12 și merge acasă.

La ora 16,30 pleacă de acasă ia tramvaiul Nr.12, coboară la Liceul Lazăr și pe jos merge în strada Sfântul Constantin Nr.2, la parter prima ușă pe stânga.

Din stradă X. a fost văzut pe fereastră stând de vorbă cu o individă care avea următoarele semnalmente: înaltă, satenă, etate 35-38 ani.

La ora 17,05 iese de aici singur și pe jos merge în strada Stirbei Vodă la Circ.de Poliție 31, unde intră la camera comisarilor ajutori, unde scrie ceva la o masă apoi iese de aici și merge la Comisarul Sef unde stă de vorbă 5 minute, apoi intră la comisarii ajutori unde semnează o condică.

La ora 18,30, pleacă de aici și merge iar în strada Sfântul Constantin Nr.2, unde sună, iese individă fi dă niște hârtii (acte), apoi X. merge în B-dul Elisabeta Nr.30, la bonboneria Domnița Elena de unde dă un telefon la Nr.59596 (la Maria Mihail Gheran - acasă la X.).

După 10 minute iese de aici ia tramvaiul Nr.12 și merge acasă de unde nu a mai fost văzut. ieșind.

(ss) S.Verescu
(ss) V.Pretorian
(ss) N.Nistor

N O T ASupravegherea lui X.

La ora 7,30 pleacă de acasă în tramvaiul Nr.21, coboară la Piața Națiunii apoi în tramvaiul Nr.12 și merge la birou.

La ora 14,30 pleacă de la birou în tramvaiul Nr.12, de la Podul Mihai Vodă coboară la stația Clemențiu și merge acasă.

La ora 16,05 iese de acasă și pe jos merge în Calea Șerban-Vodă Nr.258 la consumul Ion Stănescu unde stă de vorbă cu patronul și îi dă ceva bani.

La ora 16,20 iese de aici și pe jos merge în strada Doiniei Nr.13, la Ministerul Agriculturii și Domeniilor (depozit de lemne) Casa Pădurilor Statului.

La ora 16,40, pleacă de aici și merge pe strada Spătaru Preda Nr.32 bate la poartă, iese un om de serviciu îl întreabă ceva apoi pleacă și merge la Depozitul de lemne Filaret unde intră în biroul depozitului, se așează la masă, vorbește ceva cu un individ ce era în birou, apoi scrie ceva, timp de 3 minute, după care dă un telefon.

La ora 17,20 pleacă de aici și merge în stația de tramvai Filaret de unde în tramvaiul Nr.20, coboară la Piața Națiunii apoi se urcă în tramvaiul Nr.12, coboară la Podul Mihai Vodă și merge pe B-dul Elisabeta la restaurantul Princiar unde intră în salonul din fund la frizerie unde se bărbiereste.

La ora 18,25 pleacă de aci și merge la birou.

La ora 21,15 pleacă de aici în tramvaiul Nr.12 și merge acasă de unde nu mai este văzut ieșind.

(ss) N.Nistor
(ss) V.Pretorian

13 Decembrie 1947

SECRET

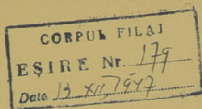
N O T A

Din supravegherea de două zile efectuată asupra lui Soare II conspirativ, reiese că în aceste zile numitul a mers la serviciu toată ziua, având la dispoziția sa pentru a se duce la birou autocamionul Nr.15690 B.

În cele două zile nu a avut nici o activitate aparte.

12 Decembrie 1947

S.

341
342

REFERAT

SECRET

Din postul de observație efectuat în zilele de 24, 25 și 26.XI.1947 la Biserica Greco-Catolică din strada Polonă s'a stabilit că, persoana indicată (căutată) nu a venit aici în acest timp.

Singurele persoane care au fost semnalate ca vizitatori aici, sunt următoarele:

- Safirescu Sorin student, născut în Oradia la 23.VI.1923 român de religie greco-catolică, cu locuința în strada Schitul Măgureanu Nr.49 la tatăl său colonel pensionar.

- Wiegler Carol fost director la Banca Marmoresch Blank, în prezent se ocupă cu diferite afaceri, s'a născut în Cernăuți la 1883 și locuiește în strada Paul Greceanu Nr.5 împreună cu soția sa Angela născută în Bârlad la 1903.

Wiegler Carol a fost văzut ieșind de aici în ziua de 24.XI.1947 iar în ziua de 25.XI.a.c. a fost văzută ieșind de aici soția acestuia Angela Wiegler.

- Löbensohn Heinerich absolvent al Politehnicei funcționar la Societatea Incolem, născut în Iași la 1918 român, locuiește împreună cu soția sa în strada Leonida Nr.23.

Balaban Elena studentă în anul IV, născută în Comuna Onicenii - Brăila la 1923 a locuit în strada Sft. Spiridon Nr.8 la o soră a sa Marieta Cartis, funcționară la Radio-Difuziune, iar actualmente locuiește la Căminul Matei Voevod. Balaban Elena a fost numită de curând profesoară la o școală primară.

- Marcu Marius student la Facultatea de Teologie, născut în Aiud la 1925 român, de religie greco-catolică.

Numitul domiciliază în locuințele bisericii greco-catolice din str.Polonă.

Referent

J. Roșescu

344
343N O T APostul de observație dela Biserica din strada Polonă.

În tot cursul zilei nu a fost văzut intrând sau ieșind persoana indicată.

1. La ora 10,20 iese de aici un individ etate 24-26 ani, statură potrivită, corpulent, rotund la față blond și merge în strada Ion Movilă la Spitalul Cantacuzino.

La ora 11,30 iese de aci însoțit de un preot și pe jos merg până în fața cinematografului Aro unde se despart. Individul merge în strada Șchitu Magureanu Nr.49 blocul din dreapta, netencuit, etaj I unde s'a stabilit că locuiește.

2. La ora 10,30 iese de aici un individ etate 25-28 ani, înalt, blond, slab și merg în strada Romană colț cu Călea Dorobanților la librărie.

După 5 minute pleacă de aci și merge la Universitate.

La ora 12,10 pleacă de aci și merge la Circ. 4 Poliție de unde își schimbă cartela de alimentație.

La ora 13 pleacă de aci și revine la locuințele Bisericii Greco-Catolice din strada Polonă unde s'a stabilit că locuiește și se numește Marcu Marius (student).

La ora 17,20 este văzut ieșind de aici un individ etate 38-42 ani, statură potrivită, corpulent, gaten și merge în strada Leonida Nr.25 blocul din curte în fund etaj I unde deschide cu cheia proprie și s'a stabilit că locuiește.

3. La ora 18,30 este văzut ieșind de aici un individ, etate 45-50 ani înalt, corpulent, gaten, chelie frontală și centrală și merge în B-dul Lascăr Catargiu etaj I ap.3. la Cabinetul Dentar "Kapeel", unde urmează la tratament.

După 20 minute pleacă de aci și merge în strada Paul Greceanu Nr.5 intrarea prin curte prima ușa pe stânga la parter de unde nu a mai ieșit până la ora 21,30.

(ss) G. Caspar
(ss) V. Virga
(ss) P. Lascu
(ss) G. Iordan

26 Noembrie 1947

N O T A

Postul de observație dela Biserica
Greco-catolică din str. Polonă.

In tot cursul zilei nu a fost văzut
intrând sau plecând persoana indicată și
nici nu a fost văzut ieșind alte persoane
streine.

(ss) G. Gaspar
(ss) V. Virga
(ss) P. Lascu
(ss) G. Iordan

24.5. - 1947

Bellipca III

Jin. Fieser

345

~~346~~

Biserica din St. Polonia

Sofierici Goin

MARCO-MARIUS

LÖBENSONN-Heinrich

24.5,

24.5,

24.5,

m.c.s.

m.c.s.

m.c.s.

St. Petru-Măgureanu 49

Biserica Greco-Catolică

St. Leonida Nr. 23

WIEGLER-Camil

Glenia-Balaban

m.c.s.

24.5, 25,

25.5,

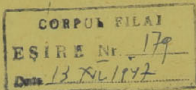
m.c.s.

m.c.s.

St. Paul Greco-Catolic Nr. 5

Cam. Mater-Vacuo

12 Decembrie 1947
S.

SECRET

REFERAT

Din postul de observație efectuat în zilele de 24, 25 și 26.XI.1947 la Biserica Greco-Catolică din strada Polonă s'a stabilit că, persoana indicată (căutată) nu a venit aici în acest timp.

Singurele persoane care au fost semnalate ca vizitatori aici sunt următoarele:

- Săfircescu Sorin student, născut în Oradia la 23.VI.1923 român de religie greco-catolică, cu locuința în strada Șchitul Măgureanu Nr.49 la tatăl său colonel pensionar.

- Wiegler Carol fost director la Banca Marmorosch Blank, în prezent se ocupă cu diferite afaceri, s'a născut în Cernăuți la 1883 și locuiește în strada Paul Greceanu Nr.5 împreună cu soția sa Angela născută în Bărlad la 1903.

- Wiegler Carol a fost văzut ieșind de aici în ziua de 24.XI.1947 iar în ziua de 25.XI.a.c. a fost văzută ieșind de aici soția acestuia Angela Wiegler.

- Lübensohn Heinerich absolvent al Politehniceii funcționar la Societatea Incolem, născut în Iași la 1918 român, locuiește împreună cu soția sa în strada Leonida Nr.23.

- Balaban Elena studentă în anul IV, născută în Comuna Osmiceni - Brăila la 1923 a locuit în strada Sft. Spiridon Nr.8 la o soră a sa Marieta Cartis funcționară la Radio-Difuziune, iar actualmente locuiește la Căminul Mamei Voevod. Balaban Elena a fost numită de curând profesoară la o școală primară.

- Marcu Marius student la Facultatea de Teologie, născut în Aiud la 1925 român, de religie greco-catolică.

Numitul domiciliază în locuințele bisericii greco-catolice din str.Polonă.

Referent

J. Roșcov

13 Decembrie 1947
S.

~~6813~~
~~349~~ 347

SECRET

N O T A

Din supravegherea de 4 zile efectuate asupra lui S. reese următoarele:

S. - merge zilnic la birou unde prestează serviciul atât dimineața cât și după amiază.

În ziua de 21.XI.a.c.S - a ieșit dela serviciu însoțit de Roman Jules Roland născut Hervy (nume schimbat) inginer, născut în Paris la 1920 român, de religie mozaică.

Locuiește în B-dul Elisabeta Nr.24 împreună cu părinții săi.

Roman Jules Roland - Hervy, este funcționar la Ministerul Industriei și Comerțului.

Ambii după ce ies dela serviciu merg împreună până în B-dul Elisabeta unde se mai întretin 5 minute apoi se despart.

În timpul supravegherii S. a mai mers la diferite spectacole și magazine împreună cu soția sa.

În acest timp nu a avut altă activitate.

20 Noembrie 1947

S.

348

69

19

N O T A

Supravegherea S.

La ora 7,30 pleacă de acasă la tramvaiul Nr.14 și merge la serviciu.

La ora 14,25,pleacă de aci la tramvaiul Nr.14 și revine acasă.

La ora 16,45,pleacă de acasă la tramvaiul Nr.14 și merge la serviciu.

La ora 19,35 pleacă dela serviciu la tramvaiul Nr.14 și revine acasă.

Până la ora 20,30 când supravegherea se suspendă nu a mai părăsit locuința.

(ss) G.Gaspar

(ss) V.Virga

(ss) P.Lascu

(ss) G.Iordan

21 Noembrie 1947

S.

~~340~~
349

N O T A

Supravegherea S.

La ora 7,35 pleacă de acasă, ia tramvaiul Nr.14 și merge la serviciu.

La ora 14,30 pleacă de aci însoțit de un coleg de serviciu și merg până în B-dul Elisabeta colț cu strada Brezoianu, unde mai discută circa 5 minute, apoi se despart. S. ia tramvaiul Nr.14 și merge acasă, iar individul merge în B-dul Elisabeta Nr.24 colț cu Strada Zalomit pe unde este și intrarea, scara din dreapta etajul V. apartamentul neputându-se vedea fiind două intrări alăturate. Semnalmente: etate 30-34 ani, înalt, blond, poartă ochelari de vedere.

La ora 16,40 S. pleacă de acasă, însoțit de două individe (se crede că aceste individe una este soția lui S. iar cealaltă mama lui, iau tramvaiul Nr.14, coboară la stația "Academiei" și merg pe jos până în Calea Victoriei unde se despart. S. merge la serviciu.

La ora 19,15 individele sunt văzute intrând la biroul lui S.

La ora 19,45 S. însoțite de individe pleacă de la serviciu și merg la Cinematograful Eforia unde intră la spectacol.

La ora 22 ies de la cinematograful iau tramvaiul Nr. 14 și merg acasă.

(ss) G. Gaspar
(ss) V. Virga
(ss) P. Lascu
(ss) G. Iordan

DECLARAȚIE

1951

Subsemnații Drăghici Gh. și Dragu Nicolae membrii Comisiei de Organizare a UNIUNII SINDICATILOR DE SALARIAȚII AGRICOLI, declarăm următoarele.

În ziua de 9.VIII.1948 în vederea operativă a biroului nostru, s'a ridicat problema colaborării care trebuie să existe între Uniunea noastră și AFM, respectiv între tov. Levente și noi, care la atunci și colaborare de când este dânsul la această instituție de Stat, nu s'a ~~înțeles~~ reușit să se facă. / Așa după cum reiese din raportul alăturat /

Tov. Cononov și Hegyeg Anton din Comisia de Organizare, care au fost ambați 7 Aug. la dânsul, au arătat în vedință ce greu este de muncit cu acest om și aproape chiar imposibil, după felul lui de a se comporta.

Penșionez că eu /Drăghici/ în vedința de birou am luat apărarea Tov. Levente în mod parțial, combatând pe tov. Cononov și Hegyeg, arătându-le că felul lor de a vorbi nu este just cu atât mai mult că dânsul este un membru de partid într-o muncă de răspundere la fel ca și noi. /Aceasta o poate confirma Tov. Inspector dela AFM N. Dobrescu care a fost în vedință/ Ca mai târziu să fim dat afară din biroul acestui tov. Levente în mod brutal, mai rău de cât pe timpul lui Antonescu- spunându-i : "ieși afară din biroul meu mă arule" /Mându-mi seama că tov. Cononov și Hegyeg au avut dreptate când au a stat atitudinea acestui tovarăș față de mișcarea muncitorească și față de Uniune, nice decur față de Drăghici, Cononov, Dragu sau Hegyeg, care nu au fost în numele lor personal, ci în numele salariaților agricoli dela fermele AFM. /Iai guit, au fost cu toții membrii de Partid, care cu toții trebuiau să discute problemele ce frământă salariații și bunul mers al producției care suferă foarte mult la aceste forme.

Cum s'a petrecut lucrurile în biroul tovarășului Levente, de față au fost tov. Dragu și Dobrescu din centrala AFM. Când noi am căutat să arătam tov. Levente necesitatea absolută a colaborării între AFM și Uniune, pentru înlăturarea lipsurilor care ne sunt cunoscute și sesizate de instructorii noștri de pe teren, Tov. Levente ori ne combattea, ori ne făcea morală, ori ne întrerupea, ori ne spunea pur și simplu să le facem noi singuri, fără să caute drumul pe care ~~unikekkek~~ să mergem împreună pentru rezolvarea problemelor.

Prima problemă ridicată a fost aceea dela ferma Bora-Jalomita unde cu o zi mai înainte a fost tov. Președinte Vasiloscu B. și a găsit o situație dezastruoasă. Muncitorii trăiesc în condițiuni foarte primitive datorită în mare parte la un loc, femei cu bărbați, beau apă dintr'un butoi -

2339/357

cu viermi, nici un fel de asistență medicală, cas de dezinfecție a unui muncitor care zăcea jos unde vomitate și roiau muștele în urul său.

Cazul cu bataia dela Budgida unde administratorul loacă și bate salarii în numele Partidului și a AFSM, iar când grupul sindical ia atitudine contra acestor barbarii, amenința cu arestarea, folosind legitimația dela Controlul Economic.

Apoi directive administrative și Sindicale, date peste capul Uniunii pe care noi le-am arătat că nu e just felul de a proceda și că trebuie să existe între noi și AFSM o strânsă colaborare în ce privește bunul mers al producției și condițiile de viață a Salariaților Agricoli în fermele de Stat.

În urma acestor lipsuri arătate, Tov Levente a sărit ca ars de pe scaun și a spus " iergi afară din biroul meu " Noi n'am răspuns la provocarea lui, ci i-am spus doar " s' - și măsoară cuvintele " la care el cu o atitudine ~~_____~~ a strigat " iergi afară măgarule din biroul meu " *netovărășesc*

Noi amiegit spunându-mi că sâmbătă era aproape să de a afară pe to Cononov și Văgges și azi ne dă afară pe noi.

Noi nu înțelegem în fruntea unui post de răspundere atât de important pentru care noi am luptat și muncit și ducem această muncă mai departe pentru ~~xxxxxxxxxxxx~~ întărirea și înflorirea acestor ferme, poate să stea un om care nu ține cont nici măcar de ^{cele mai} elementare ~~xxxxxxxx~~ noțiuni de conduită proletară și tovărășească.

București 9 August 1948

Drăghici *Drăghici*

Dragu Nicolae

Dragu Nicolae

Încă de la preluarea Rensimului de către AFPM de la 1 Aprilie 1948 deși AFPM nu era încă legiferat, Uniunea a observat că relațiile cu AFPM au fost întrerupte complet.

Unde înainte se ținea gădinte la Uniune săptămânale cu Rensimul la care participa și Directorii sau chiar Directorul General, discutându-se probleme și grăutățile întâmpinate, căutându-se rezolvarea cât mai bună, de la preluare de către AFPM nu s'au mai putut colabora de loc, Uniunii și Sindicatelor i-au fost interzis să mai țină ce se face la AFPM cum recrutează și concediază cadrele profesionale, cât și bunul mers al producției ca și problemele salariaților Agricoli, iar pe teren Inspectorii regionali și administratorii de ferme și stațiuni de mașini, au făcut la fel.

Noua conducere de la Secretar General până la Administrator de fermă a refuzat să țină cont de Sindicate, dându-se drept delegați speciali ai C.C. P.M.R. de a rezolva ei singuri problemele grele ale AFPM. Spuneau că ei sunt Partidul și că nu au nevoie de Sindicat.

Prima luare de contact a Uniunii cu AFPM a fost atunci când pentru a se face încadrarea pentru salarizarea a personalului AFPM conducerea carecum a fost trimisă la C.C.M. și la Uniune pentru ca împreună să facă încadrarea. Aici Uniunea față de tendința conducerii AFPM de a face încadrarea personalului de conducere cât mai sus, în scara de salarizare, a luat o atitudine de a combate hotărârea această tendință, lucru care a făcut conducerea AFPM să aprecieze aceasta ca o atitudine ostilă noii conduceri.

La cererea conducerii Uniunii de a se stabili o colaborare continuă cu AFPM a fost numit de către AFPM tv. Dobrescu H. care ținea legătura cu Uniunea, dar am observat că această legătură se rezuma numai la rezolvarea unor mici conflicte de la ferme, sau sesizarea din partea Uniunii a cazurilor când grupurile sindicale din ferme se plîngea că nu sunt luate în seamă.

Dar această colaborare nu reușea să meargă până sus la conducere care avea izolat complet de noi.

La repetatele prezentări tov. Levente secretar general, ni s'a promis colaborare, dar Uniunea nu a fost consultată nici ascultată în nici o chestiune.

Între timp Uniunea observând că în Fermele AFPM se producea greșeli din partea noii Administrații, în urma cărora producția suferă și rămînea în urmă chiar față de aceea țărănească, fugeau salariații din ferme, ele rămîind fără brațe de muncă din cauza trata-

mentului rda, grupurile Sindicale, erau deosebite și neluate în seamă, tehnicienii decreditati și descurajați, domini în inspectorate și forme un spirit net de comandă, de înfuzare și de substituirea partidului, de care făcea ca us ca de o spornicire. Uniunea a anunțat Ministerul Agriculturii iar tov. Ministru Vaida a convocat o conferință la Minister în care C.C.M. și Uniunea a arătat Tov. Levente aceste greșeli, dar dânsul le-a considerat ca decreditare, neadevăr, etc., refuzând să creadă că este o măsură merită să îndrepte munca la APSM, considerând că o acțiune îndreptată împotriva lui.

Conferința a cerut o colaborare mai strânsă între APSM și Uniune.

În același zi s'a constituit o comisiune, care a și lucrat pentru ca Uniunea să asigure brațe de muncă pentru fermele de APSM pentru ca a 2-a să diminueze să primă telefon de la tov. Levente, că nu mai are nevoie de lucrători și că Tov. Ministru Bodnărag i-a dat 5.000 militari.

Uniunea are o vine că carcun a demobilizat ba chiar s'a simțit угарată în urma acestei măsură.

Ca după opt zile să primă de la APSM o adresă prin care ni se cerea urgent 7.000 muncitori. Față de această rapoare de legătură și înțelegere prea mare în lucrările fermelor ca și problema destul de grea de a găsi pe neașteptate 7.000 muncitori, Uniunea a luat imediat măsuri de a ajuta APSM, dar paralel cu această amănunțat Ministerul Agriculturii și C.C. P.M.R. despre această metodă de lucru.

Peste câteva zile am fost chemați la tov. Levente și pur și simplu bestelii pentru că am îndrăznit să aducem la cunoștință acest lucru C.C. P.M.R. în loc să venim la dânsul și să rezolvăm lucrurile între noi. Din nou a considerat aceasta ca un atac îndreptat împotriva APSM-ului și a lui personal.

Deci cerut atunci, ca tot ce avem să-i aducem la cunoștință personal. Ceiace noi am și făcut, dar orice aducem noi la cunoștință nu era luat în nici o măsură alegându-ne întotdeauna cu câte o n'rală că urădim să acționăm în evidență numai lipsurile APSM, că suntem exagerați în cererile noastre, că dânsul are directive de la Tov. Georgechi Dej cum trebuie să lucrăm, că noi urădim să înălcăm conducerea APSM, dar cum ne-a spus dânsul "aceasta nu se va întâmpla atata timp cât va fi dânsul la APSM".

Deci nici o îndreptare în cei ce privește colaborarea cu T. V. Levente.

Față de această situație, Comisia de Organizare / actuala conducere a Uniunii / văzând în ce stadiu se află lucrurile în ce privește seroul producției la ferme și starea salariați or care nu mai poate să diminueze, a căutat, să în legătură cu conducerea APSM ca i prună

să găsească soluții de a rezolva probleme grele , inerente, tocmai pentru a întări fermele de stat și a sprijini Partidul nostru și Guvernul în realizarea acestei opere mari sociale.

Însă orice încercare de apropiere a fost zadarnică, prin faptul că tov. Levente a luat o atitudine față de noi mai rău de cât un proprietar capitalist.

El nu a găsit de cuvânt să stea de vorbă cu noi , să ne consulte în mod totărzănesc pentru a îndrepta lucrurile mai sus arătate, ajungând până acolo să fim insultați și dați afară din birou așa după cum reiese din decl rații.

Dar noi nu ne putem opri aici și nu înțelegem ca din cauza unei perscane să sufere munca . Deaceia propunem ca forurile noastre superioare competente, să delege un to. din partea AFSM , cu care să putem sta de vorbă și să ne consultăm în vederea bunului mers a fermelor de Stat și îmbunătățirii condițiunilor de viață a Salariaților Agricoli , conform legiilor în vigoare.

PRESEDINTE

Văntu

SECRETAR

Stoichi

Resp. SECȚIEI ECONOMICE

Conuș
Tragu Vica

250 353
350

NOTA INFORMATIVĂ.

Forma Fara, Jud. Ialomița - A.P.S.M.

1.-O situație foarte grea, salariații dorm într-o magazie, femei și bărbați la un loc.-

2.-Plini de păduchi, beau apă dintr'un butoi murdar plin cu viermi. Bolnavi de dezintarie, ~~și~~ sunt asistenți medicali. - 70 - 80 muncitori, - Muncare proastă și murdară, bucatărie și bato. Au fost angajați ca 150 lei luna și se dă 120 lei.-

O femeie de care a vrut să-și bată joc magazinierul și ea a refuzat, a plătit-o cu 60 lei luna.-

Stat de vorbă cu administratorul.-

Forma Baia, Cobadin - A.P.S.M.

Merg bine, baia gata să termine.-

REZ.

Forma Ciungău.

Administrator politic Bucin, nu colaborează cu grupul sindical dictator, administrația rea, angajează negustori tractorist din Buc, care i tr'o câștigul și a distrus tractorul și a făcut grevă cu tractoriștii pe chestia mănăstirii. Nu consultă grupul sindical. Amenință muncitorii, zice că are legături cu Controlul Economic și poate aresta pe oricine.- În loc să întrebuințeze colaborarea și linișirea, întrebuințează amenințarea.- Simionescu este bun, dar ceilalți sunt răi.-

Forma Pomicolă Medgidia

Administrator politic Manea, amenință muncitorii cu arestarea, dela control a bătut pe muncitorul Timofein. Administratorul venind beat din cârciumă, l'a legat la mâini și l'a bătut pentru că cerea salariul. La răspuns arată Controlul Economic și poate aresta.- În administrație este rău, nu se pricepe, deși are inginer Minu, cu încredere, lipsă bani, nu se înțelege cu administratorul și de acolo merge rău sepiniera.-

Forma A.P.S.M. Râmnic.

Administrator Giurea, manevrare rea, puțin, nu știe gospodăria, muncitorii nu au dormitor, dorm pe afară pe pac, iarba dorm în sat cu chirie.-

Forma A.P.S.M. Gălbenești.

La această formă Comitetul se compune din geți de cultură, mecanici, geți de atelier.-

Baza este slabă, dormitul prost, pe paturi comune cu rogojini,

dormitoare nevăzute.-

Materialul de protecție lipsește completamente.-

La angajare li s'a promis oamenilor că ei vor avea 2200 lei, 8 metri de americhă și cartele.- În realitate primase 1.970 lei, în mână, iar de cartele și americhă nici vorbă.-

Eu s'a urgentat intervenirea pentru obținerea cartelelor cu puncte, celor sezonieri.-

Institutul Hirigannl.-

Oamenii cer cartele.-

NOTA INFORMATIVA.

358

357
355

Vizitând fermele A.F.S.M. delegatul Uniunii și a sindicatului de salariați agricoli Ilfov, a constatat că la fermele Mănăstirea, s'au scuturat 105 ha. de lucernă, a rămas numai pae, ceea ce reprezintă o pagubă de cel puțin 4.000 Kg. sămânță de lucernă.--

La ferma Joița dărmăturile sunt miserabile.--

La ferma Mîlinoasa s'au stricat 6 ha. de lucernă din cauză că a fost lăsată în pradă o lună de zile stricând prin aceasta și lucerna care se înfrățeste din nou.--

La ferma Dudu, a pierit orezul fiindcă a rămas fără apă.--

Tov. Mihăilescu și
Tov. Răpă Constantin.--

356
359 358

DECLARAȚIE

Subsemnații Gheorghe Petre și Bogdan Anton, membri în Comitet de Organizare dela UNIUNEA SINDICATILOR DE SALAȘIARI AGRICOLI, declarăm următoarele: În urma discuțiilor care au avut loc în Biroul conducător al Uniunii Substă 7 August 1948, cu privire la situația dela Fermele AFM și în urma hotărârilor luate, am trimis delegația din partea biroului să împreună să mergem în audiență la Gov. Secretar General pentru la AFM să cunoaștem situația.

Am luat cu noi notele informative originale aduse de activiști depe teren și le-am citit Gov. Levente și le-am lăsat.

În note se vedeau că elemente necorespunzătoare au fost promovate la conducerea unităților AFM, ba chiar și elemente vând reacționare. Că acceptă elemente primare salarii foarte mari și că la angajate ferme AFM se observă delăsări și neglijențe în munca câmpului.

Am rugat să se cerceteze și să se ia măsuri.

Am rugat să ne se știe cum se face că în școala de geți de câmp de tractoare Brașov IAR au fost admise elemente delicioși, ofițeri și subofițeri. Soselecția ne rugat să ne facă verificarea pe care o face Uniunea la conducerea Sindicatelor și în compoziția lor.

Gov. Levente a considerat că dincolo de noi nu e o dorință de colaborare și ajutor ci e un atac și o acțiune îndreptată împotriva AFM și a Sindicatului. A considerat că scris în notele informative, e sunt calomniile, difuzări și prostii. Totuși a delegat pentru luni 9. VIII. pe un inspector să meargă împreună cu un delegat al Sindicatelor în Județul Brașov.

Ne-a spus că Uniunea urmărește politica de amestec care chiar de predominare asupra AFM și aici ne-a răspuns că "atâta timp cât va fi dâncul la AFM, aceasta nu se va întâmpla".

În celelalte privește verificarea elevilor la școala de tractoare rigii, a chemat personalul dela mașini care a spus că s'a recrutat pe băieți de muncă la miază și căsă se va face verificarea după ieșirea lor din școală.

Ne-a spus că Uniunea urmărește politica de amestec care chiar de predominare asupra AFM și aici ne-a răspuns că "atâta timp cât va fi dâncul la AFM, aceasta nu se va întâmpla".

Ne-a spus că Uniunea urmărește politica de amestec care chiar de predominare asupra AFM și aici ne-a răspuns că "atâta timp cât va fi dâncul la AFM, aceasta nu se va întâmpla".

Ne-a spus că Uniunea urmărește politica de amestec care chiar de predominare asupra AFM și aici ne-a răspuns că "atâta timp cât va fi dâncul la AFM, aceasta nu se va întâmpla".

În celelalte privește verificarea elementelor dela F.E. S., ne-a spus că aceasta o face cu Partidul și că va face numai o face va fi venit dela C.C. al ...

De altfel în tot timpul audienței aproape nu ne-a lăsat să vorbim, sfidându-ne moravurile și mai numai în urma repetatelor intervenții am putut să ne spunem cuvântul.

Ne-am desprins înțelegi că luni 9.VIII. să plece o anchetă la Prahova.

Și am insistat ca odată cu verificarea Sindicatelor de către Uniune și APSI să verifice cadrele profesionale.

Azi 9.VIII. Discutând în birou cele petrecute, cași a te lucruri noi aduse de teren de Tov. Vasilescu și Brăgălici, precum și adresa cu ancheta din Jud. Buzău, făcută numai de inspectorul APSI Fura Sindicat, s'a dat delegație Tov. Brăgălici și Draga să plece din noi în audiență la tov. Levente.

În timpul ședinței biroului Uniunii de azi 9.VIII. a venit cu bagina Inspectorul APSI pentru a merge la Prahova, dar din cauza celor survenite, Tov. Brăgălici cu Inspectorul au mers la Tov. Levente și plecare nu a avut loc la Plocești.

Prept care dăm prezenta declarație.

Conducătorii *Meys*

București 9 August 1948

INFORMAȚII DATE DE TOV. NOSTRI CARE AU VENIT
DEPE TEREN.

30758
352

1.- In jud. Arad

a/ La ferma agenției Administrative de Horticultură Frumuseni fiind repartizată la Regionala Arad, iar ca administrator este Cusnițov Isidor.- Acest administrator, deși a fost dat afară dela instituția R.E.A.Z.I.M., pentru a numite abateri grave ca: furturi, în momentul de față Regionala dela Arad l'a trimis la această fermă pentru reabilitare, unde și aici sabotează bunul mers al fermei, ex.: sunt repartizați 4 cai la această fermă pe care el îi întrebuițează pentru scopuri personale, trimițând soția la plimbare în diferite părți ale județului, deasemenea tot la această fermă este repartizat, tot de Regionala Arad, un agent al reacțiunii cu numele de Saracoput Silivestru, ducând încontinuu o propagandă în rândurile muncitorilor coloniști dela țară împotriva regimului nostru și a poporului Sovietic, arătând că muncitorii din U.R.S.S. trăiesc ca niște animale, sunt ca robi pela colhozuri, iar muncitorii din Anglia și alte țări capitaliste trăiesc liberi și foarte bine.- Această informație s'a luat dela secretarul ~~fermei~~ P.M.R. prin tov. Păta Beliu.-

b/ La ferma Zabrony-----A.F.S.M.,-

Aici este o fermă destul de mare având 952 ha. iar teren arabil 735 ha., iar cu grâu au fost însemănțate 244 zha.- dintre care s'au desmiriștit până în prezent 140 ha. Are 7 batoze, care lucrează în plin unde dă zilnic 2 vagoane de grâu treceat.- Dar și la această fermă este repartizat tot dela Arad, inginerul Brigoveanu Boris. Acest element conlucrează tot timpul cu Saț Popescu, fost agent al Gestapoului, lansând diferite șvonuri în rândurile muncitorilor. Pe de altă parte ingineru Boris se manifestă contra guvernului, făcând propagandă printre Sași, arătând că guvernul comunist de astăzi i-a lăsat fără casă. Iar cu muncitorii acest element se poartă foarte rău.

c/ La ferma Glogovăț A.F.S.M.,

Deși este o fermă destul de bogată având o crescătorie de porci, vaci de rasă, oi, unde se produce foarte mult, dar este complet desorganizată, adică muncitorii nu sunt plătiți cum ei țină aceste bunuri, fiind lăsați pe distrugere. Ex.: S'a dat la muncitori case de locuit care sunt ținute murdare, masinile agricole sunt nedăpăstite, fiind lăsați în cură, o garderie de jur împrejurul fermei, iar cu muncitorii se poartă foarte rău.

353 1154

seniori nu s-a dus nici o muncă de lămurire, nici din partea sindicatului, nici din partea Organizației de Partid.--

Administratorul acestei ferme este un tov. cu numele Follinger, care și el la rândul lui are un administrator la moșia lui, deși acest tovarăș spune că este membru de Partid, nu dăse nici-o muncă de Partid în rândurile salariaților.--

d/ In plasa Ineu, com. Cernei,

ferma A.F.S.M.-ului are 135 ha. teren arabil dintre care sunt: 11 ha. grâu, 13 ha. oroz și 13 jugăre teren cu crescătorie de pește, restul este însemănat cu ovăș și porumb, iar planul de cultură nu a fost îndeplinit, rămânând neînsemăntate 15 jugăre de oroz.--Deosemena la această fermă s-au găsit muncitorii nepătiți la timp, dându-li-se numai acouturi, iar muncitorii negătind ce salarii au, fiind ținuți numai cu promisiuni.--

e/ Tot in plasa Ineu in com. Somoșcheschi, ferma A.F.S.M.-ului are 318 jugăre de pământ și 1.240 stânjeni de teren arabil. Acest teren îl stăpânește cu forța 338 de cetățeni ai comunei, dar majoritatea din ei sunt cei mai înstăriți, având 30 - 40 jugăre de pământ. O parte din acești cetățeni au fost chemați la primărie de către administratorul fermei, punându-le în vedere să plătescă ota de 25% ce revenea fermei. La propunerea administratorului, cetățenii au refuzat, luându-l la bătaie pe administrator, pe primar și pe notar.-- Pentru cele întâmplate în această comună s-a adus la cunoștința Regionalei Arad, precum și la Județeană F.M.R.-ului, trimițându-se o schiță la fața locului.

f/ Morile Nationalizate, au administrator la voia întâmplării cari nu sunt capabili să conducă aceste mori. Ex.: la moara Balocana din com. Ineu, este pus un tov. care în viața lui s'a ocupat numai cu afaceri și cum l'a pus la moară i s'au și furat lo curele, ca în momentul de față să stea moara, fiind o moară foarte importantă cu instalații moderne.-- La fel, moara și presa de ulei din com. Silindia, având o instalație modernă, motor electric, din cauza unor mici reparații, moara a stagnat timp de o lună, iar aceste reparații se puteau face în timp de 2 zile.-- In această moară este pus un tov. tânăr, neavând capacitatea să conducă această instituție.--

24- In jud. Roman.

a/ Fermele A.F.S.M.-ului, în special ferma Filipești, o duc foarte rău din cauza banilor. In controlul pe care l'am făcut, am găsit 2 batoase care stăteau, din cauză că nu aveau combustibil. Când am întrebat care este cauza, mi-a răspuns că

357260

nu are bani.- S'a luat hotărîre și sindicatul a luat dela Cooperativă, sub formă de împrumut, un butoiu de gaz și i s'a dat drumul batosei. Mai sunt 2 batose care ar trebui să iasă pe teren fiind în bună stare de funcțiune, dar nu au curele și nici motoare.-

b/ Ferma Uncești

Administrația inactivă, murdar peste tot, în special bucătăria unde se gătește este foarte murdar, muncitorii sunt bătăți, cazul muncitorului Alexandru Prințescu, care a fost bătut cu bastonul de către șeful de cultură Munteanu.- S'au luat măsuri să fie judecat de Comisia de Disciplină.-

Munca agricolă este în plin mers în întreg județul, însă nu prea a început demirigirea.-

NOTA-INFORMATIVA

CUM SINT ADMINISTRATE FERMELE DE STAT - CENTRELE DE MASINI.

La multe ferme sunt repartizate elemente dușmănoase regiunii noastre democrat, căutând tot timpul să saboteze această instituție.

Ei și-au făcut salarii mari 25-45.000.- lei pe lună iar muncitorii sunt ținuți într-o neagră mizerie, iar pe de altă parte recolta este nemuncită lăsată să se strice pe câmp.-

Exemplu Centrul de Mașini Gigiu Plocești Prahova are una fermă cu 195 Ha. de pământ unde are ca recoltă 55 Ha. orez lăsându-l nemuncit.-

A muncit trei săptămâni oameni cu zina și văzând că nu le plătește au plecat muncitorii lăsându-l să se strice, neplivit, mai are 40-50 ha. porumb unde nu la muncit nici sapa întâia porumbul nefiind muncit la timp s'a uscat.-

Deasemeni are batozele pe câmp și nu poate să treacă din lipsă de combustibil. Mașinile agricole sunt lăsate pe afară ne-adăpostite, ~~pentru~~.

Pentru cele arătate mai sus am făcut diferite rapoarte la Regionala Buzău dar până în prezent nu am primit nici un rezultat.

La fel se mai găsește la Ferma din Com. Cornurile având o suprafață de 256 ha. de pământ fiind însemănat cu gru, ovăz, borgiag și porumb, s'a lăsat 30 Ha. ne-muncindu-le fiind compromise se 100%.-

Aprovizionarea cu carburanți se face cu întârziere cauzând buna funcționare a mașinilor: batoze, de treier și arături cu tractoare.-

Deasemeni la Arad s'au găsit mașinile agricole lăsate afară să ruginească. Exemplu la centrul de mașini Aradul Nou și Glabavăț. La ferma Horticultură Frumăgești este un administrator cu numele Kiuzintov Izidor, deși a fost îndepărtat de la R.E.A. Z.I.M. pentru abateri grave, astăzi regionala de la Arad la repartizat la această fermă sabotând foarte mult meșorul fermei.- Deasemeni mai este un element, trimis tot la această fermă, Sorocaput Silvestru, încontinuu face propagandă fascistă în mijlocul muncitorilor arătând că Guvernul Comunist a lăsat muncitorii pe drumuri fără casă, dându-le exemplu nemții care au fost expulși.-

La fel se găsește Ing. Hrisoveanu Boris de la ferma Sabroni. Acest element duce încontinuu o propagandă în rândurile muncitorilor contra regimului din U.R.S.S. și al nostru, arătând că

muncitorii Soveietici trăesc ca niște animale, sunt robi, la colhozuri, la fel arată Guvernul nostru mai bine era când era x alte guverne la conducerea țării, erau îndestulați de toate. Iar de Anglia și America arătând că muncitorii trăesc foarte bine că sunt liberi.-

La ferma Globovăț administratorul fermei anume Colinder fost moșier și chiar în momentul de față mai are la moșia lui cu 40-50 iugăre de pământ un argat, exploatându-l ca pe timpul iobagiei, pentru că muncește un an de zile îi dă două iugăre de pământ să le muncească.-

În toate județele în care am fost am constatat că muncitorii dela A.F.S.M. trăesc într'o situație foarte dezastruoasă, adică: dormitor nu are, plățile la timp nu le face iar r. alta întârziată, nemuncite la timp, motivând administratorii lipsă de fonduri.-

Iar salariile la funcționari la aceste instituții sunt foarte mari între 25-45 mii lei pe lună.-

Regionala Arad controlând satetăile plăte la 80 de salari- ați se cifrează salariul lunar 474.330.- lei ..

Tov. Costache Nicolae
Activist U.S.S.A.R.

moșier și chiar în momentul e față mai are la moșia lui 40 - 50 jugăre de pământ, un argat, exploatăndu-l va pe timpul iobăgiei, pentru că muncește un an de zile și da 2 jugăre de pământ ca să le muncească.-

În toate județele și care am fost am constatat că muncitorii dela A.P.S.M. trăiesc într'o situație dezastruoasă adică: dormitor nu au plățile la timp nu le fac, iar recolta întârzie nemuncită la timp, motivând administratorul lipsa de fonduri, iar salariile funcționarilor la aceste instituții sunt foarte mari: între 25 - 45.000 lei lunar.-

Regiunea Arad controlând statele de plată la 20 de salariști se cifrează salariul lunar de 474.530 lei. Dacă legăm cele de mai sus de faptul că geșul inspectoratului Arad este fost logioabar și devastator al avutului popoarelor Sovietice în Transnistria, ne vom da numai decât seama de ce în acest Inspectorat merg așa lucrurile.-

Toy. Costache Nicolae
Activist al U.S.S.A.R.

NOTA INFORMATIVA.

357
~~300 303~~
72

Vizitează fermele A.F.S.M. delegatul Uniunii și a sindicatului de salariați agricoli Ilfov, a constatat că la fermele MĂNĂSTIREA, s' au scuturat 105 ha. de lucernă, a rămas numai pae, celace reprezintă o pagubă de cel puțin 4.000 Kg. sămânță de lucernă.-

La ferma Joița dărmăturile sunt mizerabile.-

La ferma MĂINEASCA s' au stricat 6 ha. de lucernă din cauză că a fost lăsată în prădă o lună de zile stricând prin aceasta și lucerna care înfrățeste din nou.-

La ferma DUDU, a pierit orezul fiindcă a rămas fără apă.-

Tov. Mihăilescu și

Tov. Răpă Constantin.-

Dim. Popovici
Activități
Trager

358
364
144

Convorbirile telefonice din ziua de
2 Septembrie 1949

La ora 18,32 la Centrala telefonică cu No.58200 s'a auzit următoarea discuție :

- O voce de femeie - Aci este tov.STEFANESCU, cine mă caută?
O voce de bărbat - Eu măi față - noroc, vreau să te felicit pentru soțul tău. Am auzit că pleacă în Uniune. Ai avut noroc de un băiat bun.
O voce de femeie - Ți mulțumesc pentru asta, într'adevăr
(STEFANESCU) soțul meu este un băiat foarte bun.
In perioada aceasta am fost foarte ocupată, m'am ocupat de materialul din Transnistria pe care l-am găsit.
Vocea de bărbat - Aha!
Vocea de femeie - M'am apucat să-l inventariez și să-l înaintez
(STEFANESCU) Partidului. Cu această ocazie am făcut curățenie printre hârtogăriile vechi care erau de prisos.
Vocea de bărbat - Bine - foarte bine.
Vocea de femeie - Noroc.
(STEFANESCU)

Convorbirea a durat 3-4 minute.

305
Noembrie 1948
359
308

N O T A

Supravegherea MISU

Postul se înființează la ora 7.-

La ora 8,15 este văzut părăsind locuința cu Auto No.....

La ora 8,32 se dă jos din mașină și intră la serviciu.

La ora 14,13 pleacă dela serviciu și sosește acasă la ora 14,28.-

La ora 15,50 este văzut părăsind locuința cu mașina, iar la ora 16,3 este văzut intrând în Minister.

La ora 17,30 pleacă dela birou pe jos și merge pe Calea Victoriei până în dreptul "Pasajului Victoria" unde este ajuns din urmă de o individă. Se opresc pe loc, schimbă câteva cuvinte după care continuă drumul împreună discutând și răsând.

Trece prin fața Atheneului și continuă drumul pe partea dreaptă până ajung în Piața Victoriei, pe care o trec prin fața Ministerului de Externe.

La capătul Sos.Jianu se opresc și discută 4 sau 5 minute după care își dau mâna și se despart. MISU se îndreaptă spre casă iar individă ia tramvaiul 19 spre centru. Este văzută intrând la I.C.S.(Localul Lydo).

După 10 minute individă iese de aci și merge în Str.Dr. Demosthene No.29 unde s'a stabilit că locuiește.

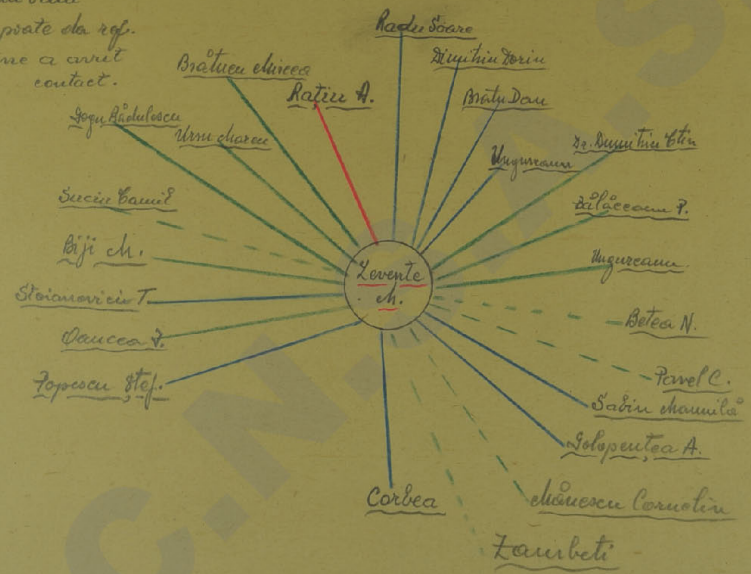
Individa este slabă, șatenă, statură potrivită, îmbrăcată cu un palton negru- cu blană - capul gol, în mână avea o geantă neagră format plic. S'a stabilit că se numește STEFANESCU MATILDA, domiciliază în Str.Dr.Demosthene No.29 și face serviciu la I.C.S. (localul Lydo).

MISU era îmbrăcat cu un demi palton de culoare închisă, iar în cap avea o pălărie gri.

Operat: A.22

Legenda.

- prietenii f. buni
- prietenii buni
- cine poate da ref.
- cu cine a avut contact.

Tov. S. Nicolae
An

Prin martie 1948 am fost la tov.M.Levenco ca să discut cu dănsul situația lui Petre Canarache, care era pe atunci directorul magazinului de desfacere al fostului domeniu regal. Canarache a lucrat cu noi în timpul războiului și deaceia mă socoteam obligat să arăt că se poate pune temel pe el și că mizeriile pe care i le făcea un colonel numit acolo după răsturnarea regelui trebuiau oprite. Tov.Levenco m'a ascultat, mi-a făcut câștigul lui vagi, dar mai târziu am aflat că colonelul era cumnatul lui. Dar nu aceasta este partea principală a acestei note. După ce am terminat discuția de afaceri, m'a întrebat ce mai e pe la Radio, la care eu am răspuns că nu mai sunt la Radio. Probabil că din felul cum am vorbit a reieșit că sunt nemulțumit (și într'adevăr eram nemulțumit de felul cum am fost concediat). Fapt este că m'a întrebat (cred că pot cita aproape exact) :

- Mă, ce lucrează oamenii ăștia a.a pe dedesupt, cu lucrături !

Atunci nu am dat atenție deosebită frazei acestuia și nu am răspuns nimic. Aflând însă acum că ar putea fi într'un fel oarecare pusă în raport cu alte informații, o semnaliez pentru a se lua cunoștința de ea.

5.V.1950

Abraham
(Al.Graur.)

La Truscu
perman
la Dorob.

C.N.S.A.

24 Ianuarie 1953

368

371

R A P O R T

Subsemnatul DUMITRASCU ALEXANDRU șef de serviciu în cadrul D.A., ca urmare la întrebările puse de tov. Lt.col. SOLTUTU, cu privire la felul cum au fost duse anchetele lui LEVENTE MIHAIL și MATILDA STEFANESCU, am de arătat următoarele:

În timpul când îndeplineam funcția de anchetator la Direcția IV-a din vechiul S.S.I., am primit dispoziția ca să preiau dela tov. DINULESCU cazul lui MATILDA STEFANESCU și să definitivez ancheta. Dispoziția am primit-o dela tov. FILIPESCU GH., care era responsabilul Direcției.

În ceea ce privește faptul când a fost arestată, din ordinul cui și pentru care motiv, nu am avut și nu am cunoștințe de acest lucru. Mai târziu am aflat dela tov. DINULESCU, că mai înainte de a fi arestată MATILDA STEFANESCU fusese cercetată de tov. FILIPESCU GHEORGHE în stare de libertate și că cercetarea ei s'a făcut în localul Direcției noastre din str. Batiștei.

Din cele arătate mai sus reiese clar că până la preluarea cazului de către mine, ea mai fusese cercetată la început de tov. FILIPESCU GH., iar mai târziu de tov. DINULESCU.

În general, prin anchetarea lor s'a urmărit a se stabili următoarele:

a). Legăturile avute cu LEVENTE înainte și după războiul împotriva Uniunii Sovietice.

b). Care era realitatea în ceea ce privește distrugerea mapei în care LEVENTE MIHAIL a avut o serie de lucrări întocmite în timpul când a făcut parte din echipele de statisticieni ce fuseseră trimise de către SAHIN MANUIIA pe teritoriul URSS, ce în acel timp se găsea sub ocupația germană.

c). În ce măsură LEVENTE a fost legat de SAHIN MANUIIA, fostul director general al Institutului de Sta-

./.

tistică și cunoscut spion al Intelligence Service-ului.

d). Ce legături a avut cu trădătorii MORIS și SRAIER.

e). Ce legături a avut cu avocatul PRASLA din Careii Mari și cu doctorul IOVANOVIȚI, fost agent al SSI-ului înainte de război. Legături ce le-a întreținut în timpul când LEVENTE se afla în ilegalitate și avea relații sexuale cu ea.

Acestea sunt punctele principale ce s-au urmărit a fi lămurite prin anchetarea atât a lui LEVENTE cât și a MATILDEI ȘTEFĂNESCU.

Eu personal m'am ocupat în special de cazul lui ȘTEFĂNESCU. Îmi aduc perfect de bine aminte că în momentul când am primit dispoziția de a continua ancheta ei, toate aceste puncte care o priveau pe ea, fuseseră tratate de către tovarășii FILIPESCU și DINULESCU, eu având doar sarcina să le adâncesc.

Ancheta făcută de mine nu a aduc alte noutăți în afară de cele cunoscute, însă o parte din ele, pe bază de întrebare și răspuns, au fost stabilite în timp și în spațiu. Tot în timpul când eu m'am ocupat de ancheta ei, s'a aranjat o confruntare între ea și LEVENTE. Înainte de această confruntare, în afară de faptul că am separat problemele care trebuiau desbătute la confruntare, am mai făcut o notă de filaj din care rezeșea că LEVENTE ar fi fost supravegheat de către serviciul nostru și alta din care rezeșea că telefonul lui a fost pus sub interceptare. Notele au fost făcute cu scopul de a demonstra cu ocazia confruntării, că cele pe care MATILDA le declară sunt perfect adevărate. Realitatea este că ambele note nu aveau o bază scrisă, ci totul fusese aranjat după declarațiile pe care le făcuse MATILDA. La început aceste note au fost făcute de mine (din ordin) însă tov. FILIPESCU le-a modificat deoarece nu erau bine redactate.

Confruntarea între LEVENTE și MATILDA a urmărit ca să stabilească care este adevărul în următoarele probleme.

a). Dacă LEVENTE i-a cerut lui MATILDA să-i caute mapa cu lucrările din timpul războiului pe care o lăsa la Institutul de Statistică.

b). Dacă MATILDA i-a comunicat telefonic lui LEVENTE că a găsit materialul și l-a distrus.

c). Ce discuții au avut loc cu ocazia ultimei întâlniri dintre ei, când printre altele au discutat și despre cazul lui PATRASCANU.

La confruntare MATILDA și-a menținut ferm declarațiile date anterior, iar LEVENTE nu a recunoscut nimic.

De menționat este faptul că înainte de această confruntare dela.....s'a luat o declarație în care menționa că tot ce a declarat în anchetă până la acea dată este purul adevăr și că este conștientă de sancțiunile pe care le poate primi în cazul când constatăm că a mințit.

Dealtfel, în tot timpul cât eu am anchetat-o, ea și-a menținut cu încăpăținare declarațiile, afirmând că urea să contribuie la limpezirea cazului. Deaceia am rămas oarecum surprins când mi s'a comunicat că ea a retractat tot ce a declarat în anchetă, cu privire la LEVENTE. Acest lucru este cu atât mai curios cu cât de neunebrate ori i-am atras atenția că trebuie să se gândească bine asupra declarațiilor pe care ni le dă, deoarece este vorba de un membru de partid cu munca de răspundere în stat.

Dela MATILDA s'au luat declarații, fie sub forma de întrebare și răspuns, fie că i s'a dat să scrie în celulă. După câte știu eu, în dosarul ei se găsesc foarte multe declarații pe care ea le-a scris în celulă, fără ca să fie sub presiunea anchetatorului.

Cu ocazia anchetării ei, anchetatorii, respectiv toi, FILIPESCU și DIMULESCU, au întrebuințat și metode mai dure față de ea, a fost bătută la spate și pusă să facă manej.

Eu personal știu că am sancționat-o odată cu 5 lovituri la spate pentru faptul că a fost obraznică în anchetă. Sancțiune ce i-am aplicat-o cu aprobarea tovarșului FILIPESCU.

Trebuie să menționez că anchetatorii nu aveau voie să sancționeze pe cei anchetați fără aprobarea responsabilului.

În acel timp, pornind dela faptul că MATILDA a fost cinstită în anchetă și neavând probe serioase pentru ca să o putem reține în închisoare, am făcut un referat în care am propus punerea ei în libertate.

La eliberare, toi, FILIPESCU mi-a spus că să

aranjez în așa fel, încât și în viitor să ne putem servi de ea atunci când vom avea nevoie. Aceasta fie în scopul unei eventuale confruntări, fie ca să ne dea anumite informații din Institutul Central de Statistică. Astfel că eu am aranjat cu ea ca din două în două săptămâni, prin telefon, să o chem la întâlnire. În total am avut 8 sau 10 întâlniri.

În majoritatea cazurilor m'am întâlnit cu ea la intrarea în Grădina Botanică și o singură dată în ea acasă, deoarece era bolnavă și m'a rugat ca să mă duc la ea pentru că nu se poate deplasa.

În declarația dată de ea la 10 Ianuarie 1953, arată printre altele că s'a întâlnit cu mine într-o casă conspirativă în apropiere de Olmigiul. Cu-mi reamintesc acest fapt, dar nici nu-l neg. Este posibil ca aceasta întâlnire să fi avut loc, în casa conspirativă. Ceea ce este însă complet neadevărat este faptul că, după afirmațiile ei, eu am vrut să profit de ea. Trebuie să arăt că eu am primit o educație că atât eu agenții, cât și eu legăturile lor, să nu am nici o legătură de acest gen. În afară de aceasta, pot spune, din câte am reușit s'o cunosc cu ocazia anchetei făcute, că nu este decât un putregai de care numai un chior s'ar fi putut lega de ea. Tot în ultima ei declarație, arată că eu i-am cerut să-mi procure un medicament necesar bolii mele de ficat. I-am spus că în același timp că în cazul când mi-l procură îi voi da contravaloarea. Nu mi-a dat medicamentul și nici bani nu i-am dat.

Trebuie să menționez că în acel timp eram în căutare de medicamente pentru această boală.

Este curios faptul că după aproape 3 ani de zile dela data când a fost pusă în libertate, s'a gândit ca tocmă în Ianuarie 1953 să retracteze declarațiile date în anchetă. Eu personal îmi pun întrebarea dacă nu cumva în acest interval de timp s'a întâlnit cu LEVENTE.

După părerea mea acest caz trebuie privit și prin aceasta prismă.

În ceea ce privește arestarea lui LEVENTE nu știu când și din ordinul cui s'a produs.

Anchetarea lui s'a făcut de tov. FILIPESCU și tov. NICOLAU. Eu personal nu am făcut altceva decât să-i aranjez declarațiile pe care le făcea, la dosar și uneori făceam pe intermediarul între tov. FILIPESCU și el, respectiv luam anumite teme dela tov. FILIPESCU și le dădeam

lui spre rezolvare. Din câte știu eu el a fost anchetat mai mult asupra activității depuse de el în timpul războiului, când a fost trimis ca statistician în teritoriul URSS, vremelnic ocupat de nemți, precum și asupra legăturilor avute cu MATILDA STEFANESCU.

Păreră mea este că această problemă trebuie privită sub toate aspectele, deoarece LEVENTE este un element destul de deștept și care-și dă seama că faptele ce i se impută sânt destul de grave.

Cred că în această direcție pot fi consultați și tovarășii FILIPESCU, NICOLAU și DINULESCU, care cunosc cazurile mult mai bine decât mine.

Major de Securitate

ss/DUMITRASCU ALEX.

173
367
216

TOVARASE MINISTRU,

Tovarăgul DUMITRASCU în această declara-
ție și după cum am stat și eu de vorbă cu el, încear-
că să-l opere pe FILIPESCU de răspunderea ce o poar-
tă pentru arestarea lui LEVENTE și în același timp
nu este sincer în această declarație.

Verbal mie mi-a spus că încă atunci a sta-
bilit că LEVENTE este arestat nevinovat, dar a fost
o combinație a lui FILIPESCU.

DUMITRASCU încearcă să minimalizeze pre-
siunea făcută asupra acestei femei pentru a decla-
ra minciuni, în realitate el a bătut-o grav de tot și
verbal mie mi-a spus că a bătut-o să recunoască că
LEVENTE ia spus să distugă ocel material, aici DU-
MITRASCU arată că a bătut-o numai pentru să purtat
obraznic. Mai departe DUMITRASCU nu are curajul să
recunoască că a încercat să o aibă și chestia cu me-
dicamentele o prezintă complet fals, deoarece în rea-
litate ea ia cumpărat medicamente și cu totul alte-
le decât acele pe cari le arată el.

Dar nu asta este important. Important este
că lui DUMITRASCU îi este frică a arăta sincer și
adevărul cu provocarea organizată lui LEVENTE, deoa-
rece își dă seama că cineva trebuie să răspundă
pentru faptul că LEVENTE a stat aproape 2 ani are-
stat nevinovat.

Toate combinațiile pe care le arată aici
DUMITRASCU de bănuială asupra lui LEVENTE sunt sim-
ple pretexte de al ține arestat pe LEVENTE și al
compromite.

Apoi DUMITRASCU se dă de gol apărându-l
pe FILIPESCU și din faptul că el arată în această
declarație că acele note false făcute de FILIPESCU

urmăreau să demonstreze adevărul spus de MATILDA STEFANESCU, dar, ce adevăr urma să stabilească cu note false arătând lucruri cari nu s'au petrecut și cari au fost inventate de el, deci el știa că MATILDA STEFANESCU minte, de vreme ce au inventat lucruri, fapte cari nu există.

În toată această declarație DIMITRASCU caută să prezinte lucrurile în așa fel ca și cum el ar fi vrut să stabilească realmente activitatea de spionaj a lui LEVENTE.

DIMITRASCU prezintă lucrurile astfel spre a acoperi pe FILIPESCU căci el știe bine că nu așa stau lucrurile.

Tovarășe ministru, după această declarație a lui DIMITRASCU mă îndoiesc dacă în o formă sau alta, nu-l va sesiza pe FILIPESCU pentru a-l preveni și pune în gardă cu cazul lui LEVENTE.

Am ținut numai să vă sesizez de cum stau lucrurile în realitate.

LT. COL. DE SECURITATE

I. Soltuțiu

24 Ianuarie 1953

369

R A P O R T

Subsemnatul DIMITRASCU ALEXANDRU șef de serviciu în cadrul D.A., ca urmare la întrebările puse de tov.Lt.col.SOLTUTU, cu privire la felul cum au fost duse anchetele lui LEVENTE MIHAIL și MATILDA ȘTEFANESCU, am de arătat următoarele:

În timpul când îndeplineam funcția de anchetator la Direcția IV-a din vechiul S.S.I., am primit dispoziția ca să preiau dela tov.DINULESCU cazul lui MATILDA ȘTEFANESCU și să definitivez ancheta. Dispoziția am primit-o dela tov.FILIPESCU GH., care era responsabilul Direcției.

În ceea ce privește faptul când a fost arestată, din ordinul cui și pentru care motiv, nu am avut și nu am auzit încă de acest lucru. Mai târziu am aflat dela tov.DINULESCU, că mai înainte de a fi arestată MATILDA ȘTEFANESCU fusese cercetată de tov.FILIPESCU GHEORGHE în stare de libertate și că cercetarea ei s'a făcut în localul Direcției noastre din str.Batistei.

Din cele arătate mai sus reiese clar că până la preluarea cazului de către mine, ea mai fusese cercetată la început de tov.FILIPESCU GH., iar mai târziu de tov.DINULESCU.

În general, prin anchetarea lor s'a urmărit a se stabili următoarele:

a). Legăturile avute cu LEVENTE înainte și după războiul împotriva Uniunii Sovietice.

b). Care era realitatea în ceea ce privește distrugerea mapei în care LEVENTE MIHAIL a avut o serie de lucrări întocmite în timpul când a făcut parte din echipele de statisticieni ce fuseseră trimise de către SABIN MANUILA pe teritoriul URSS, de în acel timp se găsea sub ocupația germană.

c). În ce măsură LEVENTE a fost legat de SABIN MANUILA, fostul director general al Institutului de Sta-

./.

tistică și cunoscut spion al Intelligence Service-ului.

d). Ce legături a avut cu trădătorii ~~FORIS~~ și ~~SPAIEN~~.

e). Ce legături a avut cu avocatul PRASLEA din Careii Mari și cu Doctorul IOVANOVICI, fost agent al SSI-ului înainte de război. Legături ce le-a întreținut în timpul când LEVENTE se afla în ilegalitate [REDACTED]

Acestea sunt punctele principale ce s'au urmărit a fi lămurite prin anchetarea atât a lui LEVENTE cât și a MATILDEI STEFANESCU.

Bu personal m'am ocupat în special de cazul lui STEFANESCU. Imi aduc perfect de bine aminte că în momentul când am primit dispoziția de a continua ancheta ei, toate aceste puncte care o priveau pe ea, fuseseră tratate de către tovarășii FILIPESCU și DIMULESCU, eu având doar sarcina să le adănesc.

Ancheta făcută de mine nu a aduc alte noutăți în afară de cele cunoscute, însă o parte din ele, pe bază de întrebare și răspuns, au fost stabilite în timp și în spațiu. Tot în timpul când eu m'am ocupat de ancheta ei, s'a aranjat o confruntare între ea și LEVENTE, înainte de această confruntare, în afară de faptul că am separat problemele care trebuiau dezbătute la confruntare, am mai făcut o notă de filă, din care rețea că LEVENTE ar fi fost supravegheat de către serviciul nostru și alta din care rețea că telefonul lui a fost pus sub interceptare. Notele au fost făcute cu scopul de a demonstra cu ocazia confruntării, că cele pe care MATILDA le declară sunt perfect adevărate. Realitatea este că ambele note nu aveau o bază serioasă, ci totul fusese aranjat după declarațiile pe care le făcuse MATILDA. În început aceste note au fost făcute de mine (din ordin) însă tov. FILIPESCU le-a modificat deoarece nu erau bine redactate.

Confruntarea între LEVENTE și MATILDA a urmărit ca să stabilească care este adevărul în următoarele probleme.

a). Dacă LEVENTE i-a cerut lui MATILDA să-i caute mapă cu lucrările din timpul războiului pe care o lăsase la Institutul de Statistică.

b). Dacă MATILDA i-a comunicat telefonic lui LEVENTE că a găsit materialul și l-a distrus.

c). De discuții au avut loc cu ocazia ultimei întâlniri dintre ei, când printre altele au discutat și despre cazul lui PATRASCANU.

La confruntare MATILDA și-a menținut ferma declarațiile date anterior, iar LEVENTE nu a recunoscut nimic.

De menționat este faptul că înainte de această confruntare delc.....s'a luat o declarație în care menționa că tot ce a declarat în anchetă până la acea dată este purul adevăr și că este conștient de sancțiunile pe care le poate primi în cazul când constatăm că a mințit.

Dealtfel, în tot timpul cât eu am anchetat-o, ea și-a menținut cu încăpăținare declarațiile, afirmând că vrea să contribuie la limpezirea cazului. De aceea am rămas oarecum surprins când mi s'a comunicat că ea a retractat tot ce a declarat în anchetă, cu privire la LEVENTE. Acest lucru este cu atât mai curios cu cât de nenumărate ori i-am atras atenția că trebuie să se gândească bine asupra declarațiilor pe care ni le dă, deoarece este vorba de un membru de partid cu munca de răspundere în stat.

Dela MATILDA s'au luat declarații, fie sub forma de întrebare și răspuns, fie că i s'a dat să scrie în celulă. După câte știu eu, în dosarul ei se găsesc foarte multe declarații pe care ea le-a scris în celulă, fără ca să fie sub presiunea anchetatorului.

Cu ocazia anchetării ei, anchetatorii, respectiv tov. FILIPESCU și DINULESCU, au întrebuințat și metode mai dure față de ea, a fost ținută la spate și pusă să facă moneji.

Au personal știut că am sancționat-o odată cu 5 lovituri la spate pentru faptul că a fost obraznică în anchetă. Sancțiune ce i-am aplicat-o cu aprobarea tovarșului FILIPESCU.

Trebuie să menționez că anchetatorii nu aveau voie să sancționeze pe cei anchetați fără aprobarea responsabilului.

În acel timp, pornind dela faptul că MATILDA a fost ținută în anchetă și neavând probe serioase pentru ca să o putem reține în închisoare, am făcut un referat în care am propus punerea ei în libertate.

La eliberare, tov. FILIPESCU mi-a spus ca să

aranje în apa fel, încât și în viitor să ne putem servi de ea atunci când vom avea nevoie. Aceasta fie în scopul unei eventuale confruntări, fie ca să ne dea anumite informații din Institutul Central de Statistică. Astfel că eu am aranjat cu ea ca din două în două săptămâni, prin telefon, să o chem la întâlnire. În total am avut 8 sau 10 întâlniri.

În majoritatea cazurilor m'am întâlnit cu ea la intrarea în Grădina Botanică și o singură dată în ea acasă, deoarece era bolnavă și m'a rugat ca să mă duc la ea pentru că nu se poate deplasa.

În declarația dată de ea la 10 Ianuarie 1953, arată printre altele că s'a întâlnit cu mine într-o casă conspirativă în apropiere de Cismigiu. Nu-mi reamintesc acest fapt, dar nici nu-l neg. Este posibil ca aceasta întâlnire să fi avut loc, în casa conspirativă. Ceeace este însă complet neadevărat este faptul că, după afirmațiile ei, eu am vrut să profit de ea. Trebuie să arăt că eu am primit o educație atât cu agenții, cât și cu legăturile lor, să nu am nici o legătură de acest gen. În afară de aceasta, pot spune, din câte am reușit s'o cunosc cu ocazia anchetei făcute, că nu este decât un putregai de care numai un chior s'ar fi putut lega de ea. Tot în ultima ei declarație, arată că eu i-am cerut să-mi procure un medicament necesar bolii mele de ficat. I-am spus că în acelasi timp că în cazul când mi-l procură îi voi da contravaloarea. Nu mi-a dat medicamentul și nici bani nu i-am dat.

Trebuie să menționez că în acel timp eram în căutare de medicamente pentru această boală.

Este curios faptul că după aproape 3 ani de zile de la data când a fost pusă în libertate, s'a gândit ca tocmai în Ianuarie 1953 să retracteze declarațiile date în anchetă. Eu personal îmi pun întrebarea dacă nu cumva în acest interval de timp s'a întâlnit cu LEVENTE.

După părerea mea acest caz trebuie privit și prin aceasta prismă.

În ceea ce privește arestarea lui LEVENTE nu știu când și din ordinul cui s'a produs.

Anchetarea lui s'a făcut de tov. FILIPESCU și tov. NICOLAU. Eu personal nu am făcut altceva decât să-i aranjez declarațiile pe care le făcea, la dosar și uneori făceam pe intermediarul între tov. FILIPESCU și el, respectiv luam anumite teme de la tov. FILIPESCU și le dădeam

~~SECRET~~
373

lui spre rezolvare. Din câte știu eu el a fost anchetat mai mult asupra activității depuse de el în timpul războiului, când a fost trimis ca statistician în teritoriul URSS, vremelnic ocupat de nemți, precum și asupra legăturilor avute cu MATILDA ȘTEFĂNESCU.

Părerea mea este că această problemă trebuie privită sub toate aspectele, deoarece LEVENTE este un element destul de deștept și care-și dă seama că faptele ce i se impută sunt destul de grave.

Cred că în această direcție pot fi consultați și tovarășii FILIPESCU, NICOLAE și DINULESCU, care cunosc cazurile mult mai bine decât mine.

Major de Securitate

cs/DIMITRASCU ALEX.

17 Ianuarie 1953 ⁸⁸

~~335~~ 374

R E F E R A T

privind rezultatul cercetărilor în legătură cu LEVENTE MIHAIL.

Pentru clarificarea situației lui LEVENTE MIHAIL au fost cercetați:

1. PETRA NICOLAE, legătura superioară de Partid a lui LEVENTE.
2. VICTORIA SARBU, imediată colaboratoare a lui FORIS STEFAN.
3. RATIO ANTON, colaborator al lui LEVENTE din grupul dela Statistică.
4. BITEA NICOLAE, colaboratorul lui PATRASCANU din grupul dela Statistică.
5. PAVEL CONSTANTIN, din grupul dela Statistică.
6. POPESCU STEFAN, din grupul dela Statistică, fost șeful lui LEVENTE.
7. KOFLER REMUS, fost legătură a lui LEVENTE, (refuză a face declarațiuni).
8. MATILDA STEFANESCU, fost colaboratoare a lui LEVENTE cu statisticienții și intima lui.
9. TANLARU ION, conducătorul problemei comuniste din Siguranța Generală, care a dispus arestarea lui LEVENTE.
10. PRUNESCU ION, comisarul care urma să-l aresteze pe LEVENTE.

Din cercetările făcute asupra acestui grup de arestați și din materialele ce le posedăm, au reieșit următoarele:

La data de 19 Ianuarie 1950 a fost arestat MIHAIL LEVENTE de către organele S.S.I.

Areștarea susnumitului s'a produs pe baza declarațiilor numitei MATILDA ȘTEFĂNESCU care a arătat că în Iulie 1947, LEVENTE ar fi rugat-o să-i restituie lui o mapă ce conținea lucrările întocmite de el peste Bug și care îl puteau compromite prin caracterul lor reacționar și anti-sovietic.

Acceste declarații mincinoase la adresa lui LEVENTE, au fost smulse dela ea de către organele S.S.I. în următoarele împrejurări:

La data de 4 Decembrie 1949 a fost arestată numita MATILDA ȘTEFĂNESCU, fiind cercetată în special despre LEVENTE MIHAIL.

În aceeași zi numita a fost trimisă la domiciliu însoțită de 2 tov. dela S.S.I., care au primit ordin din partea fostului director FILIPESCU să efectueze o percheziție domiciliară cu scopul de a găsi scrisori dela LEVENTE sau altceva cu privire la acesta.

Numitei MATILDA ȘTEFĂNESCU i s'au dat instrucțiuni de a da în scris ce relații a avut cu LEVENTE și de a semnala discuțiile ce le va avea cu LEVENTE în cazul că acesta va lua legătură cu ea.

În ziua de 5 Dec. 1949, numita MATILDA ȘTEFĂNESCU a fost rearestată și cercetată asupra legăturilor ei cu LEVENTE.

După ce MATILDA ȘTEFĂNESCU nu a putut da nimic compromițător despre LEVENTE decât că a fost și el în Transnistria cu acele echipe dela Statistică, a fost bătută în chip îngrășitor de către DUMITRASCU, probabil din ordinul lui FILIPESCU, care vroia cu orice preț să-l aresteze pe LEVENTE.

După repstatele bății și maltratări, ea a inventat o minciună cum că LEVENTE MIHAIL ar fi scris o lucrare antisovietică despre stările din URSS și că LEVENTE ar fi rugat-o să-i restituie această lucrare care ar fi compromițătoare pentru el.

Pentru a putea obține și motiva și mai bine arestarea lui LEVENTE, i s'a înscenat la dosar o convorbire telefonică ce ar fi fost între MATILDA ȘTEFANESCU și LEVENTE care ar confirma declarația MATILDEI ȘTEFANESCU precum și un filaj de o singură zi asupra lui LEVENTE.

Faptul că este fals apare din cele două note care sunt scrise de același mână atât cea de interceptare cât și cea de filaj. În al 2-lea rând interceptarea niciodată și filajul nu se face numai pentru o singură zi, ci pentru o anumită perioadă de timp.

În momentul obținerii unor astfel de declarații în condițiile arătate mai sus, FILIPESCU a dispus arestarea lui LEVENTE procedând apoi la confruntarea acestuia cu MATILDA ȘTEFANESCU.

De menționat că la dosar nu se află nici un fel de referat sau aprobare de arestarea lui LEVENTE și MATILDA ȘTEFANESCU.

La confruntare, MATILDA ȘTEFANESCU intenționa să-și retracteze minciunile, dar fiindu-i frică că din nou va fi maltrată, și-a susținut minciunile pe baza cădrora LEVENTE MIHAIL a fost ținut arestat aproape 2 ani fără nici o bază serioasă decât pe simpla minciună - neconfirmată de nimic - a numitei MATILDA ȘTEFANESCU.

Din cercetările noastre pe baza materialului din acest dosar, reiese că LEVENTE MIHAIL în 1942 a plecat în apatele frontului antisovietic pe teritoriul Uniunii Sovietice, împreună cu un grup de statisticieni dela Institutul Central de Statistică.

Misiunea acestui grup era de a face diverse lucrări de statistică și informative pe teritoriul Uniunii Sovietice ocupat de hitleriști, lucrări ce serveau politicii de coterpire a regimului fascist antonescian.

Deasemenea mai aveau și misiunea de a face propagandă în favoarea regimului antonescian.

LEVENTE MIHAIL fiind membru de partid, precum și în urma faptului că din acel grup care pleca erau o parte din ei membrii de partid, LEVENTE a anunțat Partidul prin legătura sa superioară anume PETRE NICOLAE despre această plecare, în sensul de a se da o direcție în legătură cu această situație.

PETRE NICOLAE discută această situație cu FORIS ȘTEFAN, ambii căutând de acord că dacă cei care

urmând să plece (membrii de partid) nu au posibilitatea de a se ilegaliza prin mijloace proprii, atunci să plece în misiunea de li s'au dat, dar pe cât posibil să o saboteze.

PETREA NICOLAE transmite această direcție lui LEVENTE MIHAIL care la rândul său o prelucurează cu membrii de partid din grupul respectiv stabilind de comun acord de a sabota pe teren misiunea de au primit-o.

LEVENTE MIHAIL activează împreună cu acel grup pe teritoriul Uniunii Sovietice câteva luni de zile, după care se reîntoarce în țară.

În acest timp, LEVENTE împreună cu ceilalți membrii de partid caută să saboteze pe cât posibil misiunea lor de care erau conștienți că servea politicii de coterpire a regimului antonescian.

În acest scop, LEVENTE aruncă în fug o parte din manifestele de propagandă de urma să le difuzeze.

În privința pachetelor cu "daruri" trimise de Consiliul de Patronaj, LEVENTE nu face distribuția lor conform normei stabilită, ci distribuie astfel de pachete și populației sovietice care aveau o situație grea sub jugul ocupației hitleriste precum și acelor familii care aveau membrii în Armata Roșie.

În ce privește propaganda verbală ce trebuia făcută în favoarea regimului antonescian, LEVENTE a căutat să o facă pe cât posibil în defavoarea acestui regim.

Deși LEVENTE MIHAIL a căutat să saboteze misiunea de a primit-o, totuși din documentele ce se află la dosar rezultă că în parte a servit politica de coterpire a regimului antonescian prin faptul că în rapoartele sale informează acest regim despre numărul membrilor de partid, numărul comunistilor, situația diserițiilor precum și date cu caracter economic de studii asupra regiunilor în care a fost. (La dosar se află câteva rapoarte de acest fel în original ale lui LEVENTE MIHAIL)

În ce privește situația lui LEVENTE MIHAIL cu ocazia arestărilor făcute de Siguranță în Dec. 1943 pe linia Uniunii Patrioților și când urma să fie și eusnumitul arestat, s'a stabilit că într'adevăr urma să fie arestat însă LEVENTE a reușit să scape de aceasta prin fuga sa din cursa ce-l fusese întinsă de Siguranță și a intrat în ilegalitate.

După 28 August arată TAFLARU și Comisarul PRUMESCU că LEVENTE le-a cerut oficial restituirea materialului ce l-au ridicat ei la percheziție, el având nevoie de ele pentru o teză de doctorat. Materialele au fost distruse de bombardament și nu s'au mai găsit și erau niște lucrări de statistică.

Este posibil ca acest material să fie acel despre care LEVENTE arată că l'a pregătit dar pe care conducătorii dela Statistică au refuzat să-l publice, s'au s'ar putea întâmpla să fie și altceva, în orice caz ar trebui întrebât LEVENTE asupra acestui caz.

Nu s'a stabilit că susmenitul ar fi avut legături cu Siguranța și că în urma acestui lucru ar fi fost acuzat intenționat.

Aceasta este stabilită din declarațiile comisarilor TAFLARU ION și PRUMESCU ION, precum și din dosarul Siguranței care conține documente ce dovedesc că după dispariția sa a fost dat în urmărire pe țară pentru a fi arestat.

În plus este de menționat că LEVENTE MIHAIL a fost condamnat în lipsă la 25 ani.

Pe lângă cele stabilite din cercetări, părerea noastră este că în mod premeditat s'a urmărit arestarea și compromiterea lui LEVENTE de către FILIPESCU GH., fost colonel de Securitate.

Pe lângă toate cele de mai sus, noi facem următoarele propuneri:

1.- LEVENTE MIHAIL să fie chemat de noi și să dea explicații la unele nepotriviri ce există între ce arată el și ce spun ceilalți despre el.

2.- Să ni se permită a lua cunoștință de dosarul de partid al lui LEVENTE, pentru a lichida orice lucruri neclarificate între ce spune el și acei care sunt arestați de noi.

3.- Verificarea prin organele sovietice de informații a comportării acestui grup de statisticieni - din care a făcut parte și LEVENTE - în mijlocul populației sovietice ce se afla în acel timp sub ocupație hitleristă.

4.- Să fie trași la răspundere pe linie de partid și de stat:

1.- FILIPESCU GHEORGHE

a) Pentru faptul că în mod premeditat prin maltratarea MATILDEI STEFANESCU a scule declarații pentru a avea pretext de arestarea lui LEVENTE MIHAIL.

b) Pentru faptul că a folosit ca agentă de camerd pe MATILDA STEFANESCU în timp ce el știa că ea a minșit organele de cercetare.

c) Pentru faptul că l-a ținut arestat pe LEVENTE MIHAIL timp de aproape 2 ani, lovind astfel într'un activist de partid (pe acel timp LEVENTE era instructor al Comitetului Central) fără niciun motiv decât ca urd personală, deoarece în aceeaș mdsurd ar fi trebuit să răspundă și ceilalți dela Statistica cari au lucrat cu LEVENTE ca generalul CORNEL NAFESCU, BUJUR SCHIOPU, etc., totuși FILIPESCU l'a arestat numai pe LEVENTE, reușind să înșele conducerea S.S.I. prin combinații mincinoase și fanteziste și pe declarațiile false ale MATILDEI STEFANESCU pregătite tot de el.

2.- DUMITRASCU ALEXANDRU, șef de serviciu la S.A. ajutorul lui FILIPESCU.

a) Pentru faptul că el știa că MATILDA STEFANESCU minte și totuși a făcut jocul lui FILIPESCU GH.

b) Pentru faptul că la punerea în libertate a numitei MATILDA STEFANESCU, DUMITRASCU a recrutat-o de formă că informatoare cu scopul de a se folosi de ea în relații sentimentale, ducând-o în casa noastră conspirativă și încredând a o avea.

c) Pentru faptul că a pretins numitei MATILDA STEFANESCU după ce a pus-o în libertate să-i dea niște medicamente ce le văzuse în casa suamitei, iar aceasta numai avându-le a fost nevoită să le cumpere și le-a predat lui DUMITRASCU.

Din cele arătate la punctele b. și c. rezultă în mod evident abuzurile ce le-a făcut DUMITRASCU în supuri personale folosindu-se de calitatea ce o avea de reprezentant al autorităților de stat.

LT. MAJ. DE SECURITATE

V. Văntoru

DE ACORD,
LT. COL. DE SECURITATE

I. Soltușiu

330
~~330~~ 380
4

- Va f. Pres. in libertate
Leventi Leventi
12.1.1951

Se prezintă
in toamă -
Slt din Faur.

23.2.1951
R E F E R A T

Luând în cercetare dosarul privitor la numitul LEVENTE MIHAIL, reținut la 12 Ianuarie 1950, am stabilit următoarele :

Numitul LEVENTE MIHAIL, născut la 20 Iunie 1915, în comuna Lipnița Jnd. Constanța, fiul lui PETRE și GHERGHINA, licențiat în litere, fost Secretar General la Ministerul Agriculturii, cu ultimul domiciliu în București Str. Alleea Alexandru Nr. 44 ;

A fost reținut la data mai sus menționată fiind învinuit că în timp ce funcționa la inventarierea și conservarea bunurilor foste regale (în cadrul Controlului Economic), i-a permis lui ANTON RATIU, care avea supravegherea operațiunilor din București, să sustragă din biblioteca fostului rege mai multe cărți, conținând dedicațiile lui PATRASCANU, și să le restituie acestuia din urmă.-

În legătură cu aceasta, susemnitul a mai fost învinuit că deși cunoștea unele acțiuni antipartinice ale lui RATIU și activitatea acestuia în clima lui PATRASCANU și SILBER, nu l-a denunțat Partidului.-

Cercetările întreprinse dela data arestării și până în prezent, au stabilit că numitul LEVENTE MIHAIL nu a cunoscut legăturile politice ale lui RATIU ANTON cu PATRASCANU și SILBER

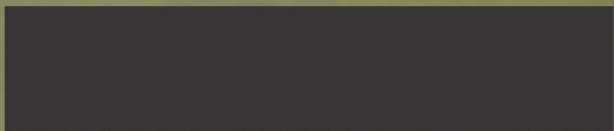
În ce privește cărțile cu dedicația lui PATRASCANU către fostul rege, din cercetări a rezultat că fiind încunoștințat de tov. ZLATEV (Secretarul Organizației de Partid dela Controlul Economic) că RATIU a luat din biblioteca palatului aceste cărți spre a le restitui lui PATRASCANU, numitul LEVENTE MIHAIL i-a cerut lui RATIU aceste cărți și intrucât textul

acestor dedicații i s'a părut obliguit și lipsit de importanță l-a autorizat pe RATIU să restituie cărțile lui PATRASCANU.-

Ceeace l-a determinat pe LEVENTE să procedeze astfel este că în acel timp - înaintea Congresului de unificare - PATRASCANU nu era încă cunoscut ca trădător și oficial mai era încă membru al Biroului Politic.-

Totuși, față de insistențele Organizației de Partid, LEVENTE a dispus ca aceste cărți să nu-i fie restituite lui PATRASCANU și să fie predate Organizației de Partid.-

Cu ocazia cercetărilor, fiind reținută între timp și numita STEPANESCU MATILDA, fostă funcționară I.C.S., pe baza declarațiilor acesteia, LEVENTE a mai fost anchetat și în legătură cu activitatea sa pe teritoriul U.R.S.S. în Ucraina pe timpul războiului, în cadrul echipelor de recensământ I.C.S., fiind acuzat de către STEPANESCU MATILDA că în Iulie 1947, LEVENTE ar fi rugat-o să-i restituie lui o mapă ce conținea lucrările întocmite de el peste Bug și care îl puteau compromite prin caracterul lor reacționar și anti-sovietic.-

În cursul cercetărilor, LEVENTE a recunoscut unele din învinuirile ce i s'au adus, în sensul că comportarea sa în cadrul echipelor de recensare din URSS, a lăsat de dorit, prin lipsa de principialitate de care a dat dovadă, acceptând să plece în Transnistria și prin ușurința cu care a vizat rapoartele echipelor ce cuprinseser unele date politice și asupra stării de spirit care puteau fi folosite ca o armă împotriva partidului.-

În tot timpul anchetei ca și în ultima sa declarație din 13 Noiembrie 1950, LEVENTE a precizat însă că n'a încercat niciodată direct sau prin alte persoane și nici nu și-a exprimat dorința de a sustrage sau distruge lucrări ale sale, aflate la Statistică privitoare la U.R.S.S.-

În ce privește fondul acuzației, LEVENTE recunoaște că a făcut parte din aceste echipe în baza aprobării tov. PETREA
././.

(EUGEN SAVIN) care era legătura sa superioară în acel timp ; deasemeni arată că adunarea datelor privitoare la numărul membrilor de Partid pe teritoriul U.R.S.S. nu i s'a părut o greșeală, fiind vorba despre membrii unui Partid legal, oficial, de guvernământ, care puteau fi găsite oricum la primăriile nemțești și erau cunoscute de toată lumea.-

În ce privește învinuirea că rapoartele acestor echipe erau tendențioase în sensul că denaturau stările de lucruri din Uniunea Sovietică și arătau că populația era nemulțumită cu sistemul bolșevic colectivizat și dorea repatrierea în România și întoarcerea la proprietatea individuală, deși LEVENTE recunoaște unele din greșelile comise și care îi erau impuse de condițiile existente atunci și de normativele lui GOLOPENTIA, arată totuși că paralel cu această activitate a făcut și unele agitații antihitleriste și prosovietice, a distribuit ajutoare celor nevoiași, a aruncat în Bug grosul materialului de propagandă, a înscris pe unii "suspecți" ca moldoveni pentru a-i putea trece în zona românească, a procurat fonduri pentru Partid, etc.-

CONCLUZII

Cercetările întreprinse au stabilit deci că LEVENTE MIHAIL nu a cunoscut legăturile politice suspecte ale lui RATIU ANTON cu PATRASCANU și SILBER, iar aprobarea dată lui RATIU de a restitui cărțile lui PATRASCANU (asupra căreia a revenit) s'a datorat convingerii ce a avut-o că dedicațiile erau lipsite de orice semnificație politică și importanță.-

În privința activității pe teritoriul U.R.S.S., din anchetă nu a rezultat temeinicia acuzației adusă de STEFANESCU MATILDA iar în fond modul cum erau întocmite rapoartele, se dădea condițiile existente în acel timp și normativelor lui GOLOPENTIA și ale autorităților antonesciene.-

Totuși, ținând seama de faptul că rezultatele echipelor de recenzare I.C.S. nu au fost publicate niciieri cum și de marile servicii ce le-a adus Partidului, LEVENTE MIHAIL, în diferitele funcțiuni pe care le-a ocupat până la arestarea sa, ca și faptul că de la arestarea sa a trecut 1 1/2 an, credem că este cazul ca numitul LEVENTE MIHAIL să fie pus în libertate.-

PROPUNERI :

Fașă de cele de mai sus, propunem punerea în libertate a numitului LEVENTE MIHAIL.-

LT.MAJOR DE SECURITATE,

Siegler Simion